

TÜRK-İŞ
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Tüketiciin Korunması Mevzuatı

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Tüketicinin Korunması

Mevzuatı

343.071

TÜK

3111

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No: **3111**.....

Tasnif No: **343.071 Tük**

Bilgi sayı ve işlenmiştir.

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
BAYINDIR SOKAK, TÜRK-İŞ PASAJI NO: 2
06410 YENİŞEHİR-ANKARA
TELEFON: 434 14 71 FAKS: 434 14 71

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

BİRİNCİ BÖLÜM

Tüketicinin Korunması İle Doğrudan İlgisi Olan, Kanun, Tüzük, Yönetmelik ve Tebliğler

- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ait TRKGM-95-135-136 sayılı tebliğ 1
- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29. Maddesinde Öngörülen Hesabın Kullanılmasına İlişkin Yönetmelik 27
- 4077 Sayılı Kanun Uyarınca Anonim ve Limited Şirketlerin Yapacakları Ödeme İle İlgili Tebliğ 31
- Tüketici Konseyi Yönetmeliği 37
- Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği 47
- Etiket, Tarife ve Fiyat Listeleri Yönetmeliği 59
- Taksitli, Kampanyalı ve Kapıdan Satışlar Hakkındaki Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ 67
- Kapıdan Satışlara İlişkin Uygulama Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ 75
- Garanti Belgesi ile Satılmak Zorunda Olan Sanayi Mallarının ve Bu Malların Arızalarının Tamiri İçin Gereken Azami Süreler Hakkında Tebliğ 87
- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Gereğince Garanti Belgesi İstenecek Ürünler Listesi 91
- Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu İle Birlikte Satılmak Zorunda Bulunan Sanayi Malları Hakkında Tebliğ 107

- Garanti Belgesi İle Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunun Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ 111
- Sanayi Mallarının Satış Sonrası Hizmetleri Hakkında Tebliğ 121
- Kalite Denetimi Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ 141

İKİNCİ BÖLÜM

Tüketicinin Korunması İle İlgili Diğer Yönetmelik ve Kararnameler

- Tacir ve Sanayicilerce 507 Sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanununun Ek 9. Maddesi Kapsamında Üretilen Mal ve Hizmetlere İlişkin Ücret Tarifelerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik 147
- Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname..... 155
- Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname 171

Reklamlar ve Promosyon Kampanyaları İle İlgili Yasal Düzenlemeler

- Yazılı Basın Kuruluşları Tarafından Düzenlenen Promosyon Kampanyaları İle İlgili Tebliğ 189
- Reklam Kurulu Yönetmeliği 195
- Ticari Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ..... 207
- TRT Reklam Yönetmeliği..... 219
- TS 9300 Sayılı Reklamlarda Uyulması Gereken Kurallar Başlıklı Türk Standardı..... 227

– Radyo ve Televizyon Kuruluşları Reklam Yayın İlkeleri ve Usûlleri İle Reklam Gelirleri Üst Kurul Paylarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik	243
--	-----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Avrupa Topluluğu'nun Tüketicinin Korunması İle İlgili Hüküm ve Yönergeleri

– Avrupa Topluluğu - Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliğinin Son Aşamasının Gerçekleştirilmesiyle İlgili 6 Mart 1995 Tarih ve 1/95 No'lu Kararının Rekabetin Korunmasıyla İlgili Hükümleri	261
– Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Hükümleri İlişkin 5 Nisan 1993 tarih ve 93/13 EEC Sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi	265

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

– Rekabetin Korunması Hakkında Kanun	279
--	-----

BEŞİNCİ BÖLÜM

Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun İlgili Hükümleri

– Borçlar Kanunu	315
– Türk Ticaret Kanunu	333

ALTINCI BÖLÜM

T.C. Anayasası'nın İlgili Hükümleri

– (Dördüncü Kısım - Mali ve Ekonomik Hükümler) Madde - 167 ve Madde 172	343
---	-----

ÖNSÖZ

Ülkemizde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 8.9.1995 tarihinde yürürlüğe girmiş ve hemen ardından konu ile ilgili yönetmelikler dizisi çıkartılarak tüketicinin korunması konusunda önemli bir adım atılmıştır. Tüketicinin Korunması konusunda mevzuatımızın çok kapsamlı ve geniş olmasına rağmen, bu mevzuatın çeşitli kanunlar içinde değerlendirilmesi nedeniyle, tüketiciler genellikle haklarının bilincine tam olarak varamamaktadırlar.

Tüketiciyi bir insan olarak kabul eden ve tüketicinin korunması konusunu da insanın korunması olarak ele alan TÜRK-İŞ, kurulduğu 1952 yılından itibaren konu ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. TÜRK-İŞ, 24 Kuruluş İlkesinden bir tanesini de tüketicinin korunması konusuna ayırmıştır.

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarımız, tüketim ve konut kooperatiflerini destekleyerek kendi üyeleri olan işçilerin tüketici olarak korunmasını hedeflemişlerdir. TÜRK-İŞ, 1974 yılından itibaren tüketim kooperatiflerinin geliştirilmesi ve üst örgütlenmenin tamamlanması konusunda çalışmalar yapmış, bu çalışmalar neticesinde, çoğu sendikalar öncülüğünde kurulan işçi tüketim kooperatifleri olmak üzere 212 tüketim kooperatifi tarafından Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği hayata geçirilmiştir.

TÜRK-İŞ, tüketicinin korunması amacıyla, ülkemizde ilk defa bir model teşkil etmesi bakımından Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'nu kurarak, tüketici şikayetlerini değerlendirme yoluna gitmiştir. 1995 yılından itibaren **'Tüketicinin Eğitimi ve Teşkilatlanması Projesi'** adı altında yeni bir girişimle, ülke çapında eğitim ve teşkilatlanma faaliyetlerine

hız verilmiştir. Bu amaçla, ilk etapta işçilerimizin yoğun olduğu bölgelerde 10 tüketici derneği kurulmuştur. Bu örgütlenme çalışmaları şu anda iller bazında da sürdürülmektedir. Tüketimden gelen gücümüzün örgütlenmesi ve etkili bir hale getirilmesi, kurulan bu derneklere tüm işçilerimizin üye olmaları ile daha da kuvvetlenecektir. Ülkemizin ekonomik durumunun da tüketicinin korunması konusunda en önemli etken olduğunu savunan konfederasyonumuz, tüketicinin korunması amacıyla milli gelir dağılımının ve vergi politikalarının adaletli bir hale getirilmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

Tüketicinin korunması konusunda, tüketimden gelen güce dayanarak etkili politikalar geliştirilmesi, mevcut mevzuatın bilinmesi ve uygulanabilmesine bağlıdır.

Konfederasyonumuz bu amaçla, ülkemizde tüketicinin korunması konusunda çıkartılmış kanun, tüzük ve yönetmelikleri biraraya getirip bir kitap halinde yayınlayarak, başta sendikalarımız ve işçilerimiz olmak üzere, tüm halkımızın tüketici mevzuatımız konusunda aydınlanmasını amaçlamıştır.

Yayınımızın, tüm halkımız ve ülkemizde henüz gelişme sürecinde olan tüketici hareketi için faydalı olacağına inanıyoruz.

Saygılarımızla

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

8/3/1995 tarih ve 22221 sayılı Resmi Gazete

Kanun No. 4077 Kabul Tarihi: 23.2.1995

BİRİNCİ KISIM - Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, ekonominin gereklerine ve kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun, 1 inci maddede belirtilen amaçlarla mal ve hizmet piyasalarında tüketicinin taraflardan birini oluşturduğu her türlü hukuki işlemi kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) Bakan: Sanayi ve Ticaret Bakanını,

c) Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,

d) Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan bedeni ve/veya fıkri faaliyetleri,

e) Standart: Türk Standardını,

f) Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

g) Satıcı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye mal ve hizmet sunan gerçek veya tüzel kişileri,

h) İmalatçı-Üretici: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye sunulmuş olan mal veya hizmetleri ya da bu mal veya hizmetlerin hammaddelerini yahut ara mallarını üretenleri,

i) Tüketici Örgütleri: Tüketicinin korunması amacıyla kurulan dernek, vakıf ve tüketim kooperatiflerini,

İfade eder.

İKİNCİ KISIM - Tüketicinin Korunması ve Aydınlatılması

Ayıplı Mal ve Hizmetler

Madde 4- Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda yer alan veya satıcı tarafından vaadedilen veya standardında tespit edilen nitelik ve/veya niceliğine aykırı olan ya da tahsis veya kullanım amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran mad-

di, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mal veya hizmetler, ayıplı mal veya ayıplı hizmet olarak kabul edilir.

Satın alınan malın ayıplı olduğunun anlaşılması halinde; tüketici, malı teslim aldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde bu malları satıcı firmaya geri vererek değiştirilmesini veya ödediği bedelin iadesini veya ayıbın neden olduğu değer kaybının bedelden indirimini ya da ücretsiz olarak tamirini talep edebilir. Tüketici bu taleplerden herhangi birisini tercihte serbesttir. Satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Ayıplı maldan ve/veya ayıplı malın neden olduğu her türlü zarardan dolayı tüketiciye karşı satıcı, bayi, acenta, imalatçı-üretici ve ithalatçı, müştereken ve müteselsilen sorumludurlar. Satılan malın ayıplı olduğunun bilinmemesi bu sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

Satılan malın ayıbı gizli nitelikte ise veya ayıp tüketiciden hile ile gizlenmişse, satıcı 15 gün içerisinde kendisine başvurulmadığını ileri sürerek sorumluluktan kurtulamaz.

Satıcı daha uzun bir süre için garanti vermemiş ise, ayıplı maldan ve ayıplı malın neden olduğu her türlü zararlardan dolayı açılacak davalar, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile malın tüketiciye teslimi tarihinden itibaren 2 yıllık zamanaşımına tabidir. Ancak satıcı, satılan malın ayıbını tüketiciden hile ile gizlemiş ise, 2 yıllık zamanaşımı süresinden yararlanamaz.

Ayıplı hizmetler hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır. Ayıplı hizmetin yeniden görülmesi imkansızlaşmışsa veya amaca aykırı sonuçlar doğuracak nitelikte ise, bedel iadesinde tüketicinin ayıplı hizmetten sağladığı fayda kadar indirim yapılır.

Ayıplı olduğu bilinerek satın alınan mal ve hizmetler hakkında yukarıdaki hükümler uygulanmaz.

Satışa sunulacak kullanılmış, tamir edilmiş veya ayıplı mal üzerine veya ambalajına, imalatçı veya satıcı tarafından alıcının kolaylıkla okuyabileceği şekilde "Özürlüdür" ibaresini içeren bir etiket konulması zorunludur. Bu durum, tüketiciye verilen fatura, fiş veya satış belgesi üzerinde de gösterilir.

Yalnızca ayıplı mal satan veya işyerinin bir kat ya da reyon gibi bir bölümünü sürekli olarak ayıplı mal satışına tahsis etmiş olan satıcılara yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Satıştan Kaçınma

Madde 5- Üzerinde "numunedir" veya "satılık değildir" ibaresi bulunmayan bir malın; ticari bir kuruluşun vitrininde, rafında veya açıkça görülebilir herhangi bir yerinde teşhir edilmesi, onun stokta bulunduğu anlamına gelir. Satıcı teşhir ettiği malların satışından kaçınmaz. Satılmadığı halde satılmış gibi gösteremez.

Hizmetlerin satışından da haklı bir sebep olmaksızın kaçınılamaz.

Satıcı, bir mal veya hizmetin satışını, o mal veya hizmetin kendisi tarafından belirlenen miktar, sayı, ebat veya süresi kadar satın alınması ya da başka bir malın veya hizmetin satın alınması koşuluna bağlı kılamaz.

Malın ya da hizmetin belli miktar, sayı, ebat ya da süre koşuluyla satılması, teamül, ticari örf veya adetten ise, üçüncü fıkra hükmü uygulanmaz.

Taksitli Satışlar

Madde 6- Taksitli satışlarda; tüketici, borçlandı-

ğı toplam miktarı önceden ödeme hakkına sahiptir. Tüketici aynı zamanda, bir taksit miktarından az olmamak şartıyla bir veya birden fazla taksit ödemesinde bulunabilir. Her iki durumda da satıcı, ödenen miktara göre gerekli faiz indirimini yapmakla yükümlüdür.

Satıcı, taksitlerden birinin veya birkaçının ödenmemesi halinde kalan borcun tümünün ifasını talep etme hakkını saklı tutmuşsa, bu hak; ancak satıcının bütün edimlerini ifa etmiş olması durumunda ve tüketicinin ifa edilmemiş bir ediminin üzerinden en az dört hafta geçmiş olması ve satıcının en az bir haftalık bir süre vererek muacceliyet uyarısında bulunması koşullarıyla kullanılabilir. Taraflarca belirlenen ve tüketiciye yazılı olarak bildirilen mal veya hizmetin toplam satış fiyatı hiçbir şekilde artırılmaz.

Taksitli satışlarda satıcı, aşağıdaki bilgileri yazılı olarak bildirmek ve taraflar arasında aktedilen sözleşmenin bir nüshasını tüketiciye vermek zorundadır.

- a) Mal ve hizmetlerin peşin satış fiyatı,
- b) Vadeye göre faiz ile birlikte ödenecek toplam satış fiyatı,
- c) Faiz miktarı, faizin hesaplandığı yıllık oran ve gecikme faizi oranı,
- d) Ön ödeme tutarı,
- e) Ödeme planı.

Kampanyalı Satışlar

Madde 7- Gazete, radyo, televizyon ilanı vesair yollarla halka duyurularak düzenlenen kampanyalara iştirakçi kabul etmek suretiyle ve malın veya hizmetin bilahare teslim edilmesi veya yerine getirilmesi vaadiyle yapılan satışlarda, ilan ve taahhüt edilen mal ve hiz-

metlerin teslimatının zamanında yapılmaması, fiyat, nitelik ve miktarında anlaşmalara aykırı davranılması durumunda, satıcı, bayi, acenta, temsilci, imalatçı-üretici ve ithalatçı müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Kampanyalı satış olarak nitelendirilemeyen ancak, malın veya hizmetin bilahare teslim veya yerine getirilmesi koşuluyla yapılan her türlü satışlar da birinci fıkra hükmüne tabidir.

Kampanyalı satışlarda satıcı, 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bilgilere ek olarak, "kampanya bitiş tarihi" ve "malın ya da hizmetin teslim veya yerine getirilme tarih ve şekli"ne ilişkin bilgileri de yazılı olarak vermekle yükümlüdür.

Taksitle yapılan kampanyalı satışlarda, 6 ncı maddenin birinci ve ikinci fıkra hükümleri de uygulanır.

Kapıdan Satışlar

Madde 8- Kapıdan satışlar; işyeri, fuar, panayır gibi satış mekanları dışında, önceden mutabakat olmaksızın yapılan değeri 1.000.000¹ Türk Lirasını aşan, tecrübe ve muayene koşullu satışlardır.

Bu tür satışlarda; tüketici, yedi günlük tecrübe ve muayene süresi sonuna kadar malı, kabul veya hiçbir gerekçe göstermeden, reddetmekte serbesttir. Satıcı almış olduğu bedeli, kıymetli evrakı ve tüketiciyi bu hukuki işleminden dolayı borç altına sokan her türlü belgeyi, cayma bildiriminin kendisine iadeli taahhütlü mektup ya da noter aracılığı ile ulaşması veya bizzat teslim edilmesi tarihinden itibaren 10 gün içerisinde

1) bkz. Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ait (TRKGM-95/135-136) Sayılı Tebliğ.

tüketiciye iade etmekle ve 20 gün içerisinde de malı geri almakla yükümlüdür.

Tüketici, malı kendisine teslim anındaki durumu ile geri vermekle ve kullanım sözleşmesi ise, kullanma dolayısıyla malın ticari değerindeki kaybı tazminle yükümlüdür. Malın tüketicinin zilyesinde bulunması, başlıbaşına bir değer azalmasını ifade etmez.

Mal veya hizmetin iadesi imkansızlaşmış veya iade amaca aykırı hale gelmişse tüketici, bu mal veya hizmetten sağladığı fayda kadar bir bedeli satıcıya ödemekle yükümlüdür.

Satıcının mal veya hizmeti işyeri dışında satışa sunması, teamül, ticari örf veya adetten ise, bu madde uygulanmaz.

Taksitle yapılan kapıdan satışlarda, ayrıca 6 ncı madde hükümleri de uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen 1.000.000 liralık değer, her yılın Ekim ayı sonunda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranında artar. Bu durum, Bakanlıkça her yıl Aralık ayı içinde Resmi Gazetede ilan edilir.

Kapıdan Satışlarda Satıcının Yükümlülüğü

Madde 9- Kapıdan satışlarda satıcı, hazırladığı sözleşme, fatura veya tesellüm makbuzu ile birlikte en az 12 punto siyah koyu harflerle yazılmış "Tüketicinin hiçbir hukuki ve cezai sorumluluk üstlenmeksizin ve hiçbir gerekçe göstermeksizin yedi gün içerisinde malı reddederek alım-satım işleminden cayma hakkının var olduğunu ve cayma ihbarının satıcıya bildirimi tarihinden itibaren on gün içinde de tüketicinin vermiş olduğu bedelin, kıymetli evrakın ve tüketiciyi bu hukuki iş-

lemden dolayı borç altına sokan her türlü belgenin satıcı tarafından iade edileceği"ni bildiren bir belgeyi; sahip olduğu hakların kendisine anlatıldığını, cayma hakkını açıklayan belgenin kendisine teslim edilip satıcının açık adresinin bildirilmiş olduğunu beyan eden ve tüketici tarafından da imzalanmış olan bir tutanak karşılığında tüketiciye vermekle yükümlüdür.

Satıcı tüketiciden almış olduğu imzalı belgeyi bir uyumsuzluk halinde mahkemeye ibraz etmekle yükümlüdür. Satıcının bu belgeyi ibraz edememesi ya da ibraz etmemesi halinde, satıcının bu belgede belirtilmiş olan borçlarını yerine getirmemiş olduğu kabul edilir.

Tüketici Kredisi

Madde 10- Tüketicilerin banka veya benzeri finans kurumlarına bir mal veya hizmeti satın almak amacıyla tüketici kredisi almak için başvurmaları durumunda banka veya finansman kuruluşları ile tüketiciler arasında yazılı bir sözleşmenin yapılması ve bu sözleşmenin bir nüshasının da tüketiciye verilmesi zorunludur. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen kredi şartları, sözleşme süresi içerisinde tüketici aleyhine değiştirilemez.

Sözleşmede;

- a) Faizin hesaplandığı yıllık oran,
- b) Ödeme tarihleri, anapara, faiz, fon ve diğer masrafların ayrı ayrı belirtildiği ödeme planı,
- c) Tüketici kredisi tutarı,
- d) Faiz ve diğer unsurlarla birlikte toplam borç tutarı,
- e) İstenecek teminatlar,

f) Gecikme faizi oranı,

g) Borçlunun temerrüde düşmesinin hukuki sonuçları,

h) Kredinin vadesinden önce kapatılmasına ilişkin şartlar,

Aranır.

Tüketici, banka veya finans kurumlarına borçlandığı toplam miktarı önceden ödeyebileceği gibi aynı zamanda vadesi gelmemiş bir ya da birden çok taksit ödemesinde de bulunabilir. Her iki durumda da banka veya finans kurumları, ödenen miktara göre gerekli faiz, komisyon indirimini yapmakla yükümlüdürler.

Banka veya finans kurumlarının, tüketici kredisini, belirli bir mal veya hizmetin satın alınması ya da belirli bir satıcı ile yapılacak hukuki işlem koşulu ile vermeleri durumunda bunlar, satılan malın ayıbından ötürü tüketiciye karşı satıcı ile müştereken ve mütebersilen sorumlu olurlar.

Sürelî Yayınlar

Madde 11- Sürelî yayınlara abone olan tüketiciler, abonelik sözleşmesinde yer alan fiyat ve niteliğe ilişkin koşullara aykırı davranılması hallerinde, abone işlemlerini yapan sorumlu kişiye ya da yayın kurumuna isteklerini yazılı olarak bildirmek kaydıyla aboneliklerine tek taraflı son verebilirler. Yayıncı, abone ücretinin geri kalan kısmını hiçbir kesinti yapmaksızın 15 gün içinde iade etmekle yükümlüdür.

Tüketicinin aboneliğe son verme isteği; yazılı bildirimin satıcıya ulaştığı tarihten itibaren günlük yayınlarda 15 gün, haftalık yayınlarda 1 ay, aylık yayınlarda 3 ay sonra yürürlüğe girer. Daha uzun süreli ya-

yınlarda ise, bildirimden sonraki ilk yayını müteakiben yürürlüğe konulur.

Etiket

Madde 12- Ticaret konusu olan ve perakende satışa arz edilen malların veya ambalajların yahut kaplarının üzerine kolaylıkla görülebilir, okunabilir şekilde o malın menşei, cinsi ve fiyatı hakkında bilgileri içeren etiket konulması, etiket konulması mümkün olmayan hallerde aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunludur.

Hizmetlerin tarife ve fiyatlarını gösteren listeler de birinci fıkraya göre düzenlenerek asılır.

Bakanlık, etiket ve tarife listelerinin şeklini, içeriğini, usul ve esaslarını bir yönetmelikle düzenler.

Belediyeler, bu madde hükümlerinin uygulanması ve izlenmesine ilişkin işleri yürütmekle görevlidirler.

Garanti Belgesi

Madde 13- İthalatçı veya imalatçı firmalar ithal ettikleri veya ürettikleri sanayi malları için garanti belgesi düzenlemek zorundadırlar. Garanti belgesinin tekemmül ettirilerek tüketiciye verilmesi sorumluluğu tüketicinin malı satın aldığı satıcı, bayi acenta ya da temsilciliklere aittir. Garanti süresi malın teslim tarihinden itibaren başlar ve asgari bir yıldır. Garanti belgeleri, satın alınan mala ilişkin faturanın tarih ve sayısı ile bandrol ve seri numarasını içermek zorundadır.

Satıcı; garanti belgesi kapsamındaki malların, garanti süresi içerisinde, gerek malzeme ve işçilik gerekse montaj hatalarından dolayı arızalanması halinde malı işçilik masrafı, değiştirilen parça bedeli ya da

başka herhangi bir ad altında hiçbir ücret talep etmeksizin tamir ile yükümlüdür.

Garanti süresi içerisinde sık sık arızalanması sonucu maldan yararlanamamanın süreklilik arzemesi veya tamiri için gereken azami sürenin aşılması hallerinde, tüketici, malın ücretsiz olarak yenisi ile değiştirilmesini satıcıdan talep edebilir. Satıcı bu talebi reddedemez. Tüketicinin bu talebine karşı satıcı, bayi, acenta imalatçı-üretici ve ithalatçı müştereken ve müteselsilen sorumludurlar.

Tüketicinin malı kullanım kılavuzunda yer alan hususlara aykırı kullanmasından kaynaklanan arızalar, iki ve üçüncü fıkra hükümleri kapsamı dışındadır.

Bakanlık, hangi sanayi mallarının garanti belgesi ile satılmak zorunda bulunduğunu ve bu malların arızalarının tamiri için gereken azami süreleri Türk Standartları Enstitüsü ile birlikte müştereken tespit ve ilanla görevlidir.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu

Madde 14- Sanayi mallarından ithal edilmiş olanların, bakım, onarım, ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanım kılavuzlarının aslına uygun Türkçe tercümeleriyle, yurt içinde üretilenlerin bakım, onarım ve kullanılmasını gösterir Türkçe tanıtım ve kullanım kılavuzlarıyla birlikte satılması zorunludur.

Bakanlık, sanayi mallarından hangilerinin tanıtma ve kullanım kılavuzu ile satılmak zorunda bulunduğunu Türk Standartları Enstitüsü ile birlikte tespit ve ilanla görevlidir.

Servis Hizmetleri

Madde 15- İthalatçı veya imalatçılar sattıkları

sanayi malları için o malın Bakanlıkça tespit ve ilan edilen kullanım ömrü süresince, bakım, onarım ve servis hizmetlerini yürütecek istasyonları kurmak ve yeterli teknisyen kadrosu ile yedek parça stoku bulundurmak zorundadırlar.

Bakanlık, hangi mallar için servis istasyonları kurulmasının zorunlu olduğu ile servis istasyonlarının kuruluş ve işleyişine dair usul ve esasları Türk Standartları Enstitüsü ile müştereken tespit ve ilanla görevlidir.

Ticari Reklamlar ve İlanlar

Madde 16- Ticari reklam ve ilanların yasalara ve genel ahlaka uygun, dürüst ve doğru olmaları esastır.

Tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve özürlüleri istismar edici reklam ve ilanlar yapılmaz.

Reklam Kurulu

Madde 17- Ticari reklam ve ilanlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemek, bu ilkeler çerçevesinde ticari reklam ve ilanları incelemek ve inceleme sonucuna göre 16 ncı madde hükümlerine aykırı hareket edenleri cezalandırmak, söz konusu reklam ve ilanları durdurmak ve/veya aynı yöntemle düzeltmek hususlarında Bakanlığa öneride bulunmakla görevli bir Reklam Kurulu kurulmuştur.

Reklam Kurulu, ticari reklam ve ilanlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemede; ülke koşullarının yanı sıra, reklamcılık alanında evrensel kabul görmüş tanım ve kuralları da dikkate alır.

Başkanlığı, Bakanın görevlendireceği ilgili Genel Müdür tarafından yürütülen Reklam Kurulu;

a) Bakanlıkça, yükseköğretim görmüş ve iktisat, maliye, hukuk ve işletmecilik dallarından birinde veya birkaçında en az 10 yıllık tecrübesi bulunan kişiler arasından görevlendirilecek bir üye,

b) Adalet Bakanlığı'nca bu Bakanlıkta idari görevlerde çalışan hakimler arasından görevlendirilecek bir üye,

c) Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nca görevlendirilecek bir üye,

d) Yükseköğretim Kurulunun reklamcılık alanında uzman üniversite öğretim elemanları arasından seçeceği bir üye,

e) Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin görevlendireceği bir üye,

f) Türkiye Barolar Birliğinin görevlendireceği bir üye,

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin görevlendireceği bir üye,

h) Ankara, İstanbul ve İzmir Gazeteciler Cemiyetlerinin kendi aralarından seçeceği bir üye,

i) Reklamcılar derneklerinin veya varsa üst kuruluşlarının seçeceği bir üye,

j) Tüketici Konseyinin Konseye katılan tüketici örgütü temsilcileri arasından seçeceği bir üye,

k) Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin görevlendireceği bir üye

l) Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu-
nun görevlendireceği bir üye,

m) Türk Standartları Enstitüsü'nden bir üye,

n) Diyanet İşleri Başkanlığından bir üye,

o) Mühendis Odaları Birliğinden bir üye,

p) İşçi Konfederasyonlarından iki üye

olmak üzere onyediyeden oluşur.

Kurul üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Süresi bitenler yeniden görevlendirilebilir veya seçilebilir. Üyelikler herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde boşalan yerlere üçüncü fıkra esasları dahilinde bir ay içerisinde görevlendirme veya seçim yapılır.

Kurul en az ayda bir defa veya ihtiyaç duyulduğu her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır.

Kurul, Başkan dahil en az dokuz üyenin hazır bulunması ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir.

Kurul, gerekli görülen hallerde sürekli ve geçici olarak görev yapmak üzere özel ihtisas komisyonları kurabilir. Kurulun bu komisyonlarda görev yapmasını uygun göreceği kamu personeli, ilgili kamu kuruluşlarıncı görevlendirilir.

Kurul üyeleri ile özel ihtisas komisyonu üyelerinden kamu görevlisi olanlara verilecek huzur hakkı ile kamu görevlisi olmayan kurul üyelerine ödenecek huzur ücreti Bakanlıkça belirlenir.

Kurulun sekreteryâ hizmetleri Bakanlık tarafından yerine getirilir.

Reklam kurulunun görevleri, kuruluş, çalışma

usul ve esasları ile sekreteryâ hizmetlerinin ne suretle yerine getirileceği Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Zararlı ve Tehlikeli Mal ve Hizmetler

Madde 18- Tüketicinin kullanımına sunulan mal ve hizmetlerin kişi ve çevre sağlığına zararlı veya tehlikeli olabilmesi durumunda, bu malların emniyetle kullanılabilmesi için üzerine veya ekli kullanım kılavuzlarına, bu durumla ilgili açıklayıcı bilgi ve uyarılar, açıkça görülecek ve okunacak şekilde konulur veya yazılır. Bakanlık, hangi mal veya hizmetlerin açıklayıcı bilgi ve uyarıları taşıması gerektiğini ve bu bilgi ve uyarıların şeklini ve yerini Türk Standartları Enstitüsü ile birlikte tespit ve ilanla görevlidir.

Kalite Denetimi

Madde 19- Bakanlık, tüketicinin can ve mal güvenliği ile fizik ve çevre sağlığına ve bu konularda bilgilendirilmesine ilişkin, standardına göre veya standardı yoksa standarda esas teşkil etmek üzere belirlenecek özelliklere göre yapılacak kalite denetimi ile mal, hizmet ve tesislerin belgelendirilmesi hakkındaki usul ve esasları, Türk Standartları Enstitüsünün görüşünü alarak tespit ve ilanla görevlidir.

Ancak 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca Turizm Bakanlığından belgeli ve belgelendirilecek tesisler ile bu uygulamadan muaftır.

Tüketicinin Eğitilmesi

Madde 20- Tüketicinin eğitilmesi konusunda her derecedeki okulları ve ders programlarına Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli ilaveler yapılır.

Tüketicinin eğitilmesi ve aydınlatılması için ki-

tap, mecmua ve broşür çıkarılmasına ve tüketicinin bilinçlendirilmesi için radyo ve televizyonlarda programlar düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, Tüketici Konseyinin önerisi ile Bakanlıkça tesbit ve ilan olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM - Tüketici Kuruluşları

Tüketici Konseyi

Madde 21- Tüketicinin sorunlarının, ihtiyaçlarının ve çıkarlarının korunmasına ilişkin gerekli tedbirleri araştırmak, sorunların tüketici lehine çözülmesi için alınacak tedbirlerle, bu Kanunun uygulanmasına yönelik tedbirlere dair görüşleri ilgili mercilere iletmek amacıyla, Bakanlığın koordinatörlüğünde bir "Tüketici Konseyi" kurulur.

Tüketici Konseyi, Bakanın veya görevlendireceği bir bakanlık görevlisinin başkanlığında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köy işleri, Turizm ve Çevre Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı, Milli Prodüktivite Merkezi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk Belediyecilik Derneği, İşçi Sendikaları Konfederasyonları, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği, Yüksek Öğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Milli Kalite Konseyi, Ahilik Araştırma ve Kültür Vakfı ve Tüketici Örgütleri temsilcilerinden oluşur.

Tüketici Konseyini oluşturan kurum ve kuruluşların temsilcilerinin sayı ve nitelikleri ile Tüketici Konseyine katılabilmek için tüketici örgütlerinin sahip olmaları gereken asgari üye sayısı ve bu örgütlerin Tüketici Konseyine gönderecekleri temsilci sayısı Bakan-

lıkça belirlenir. Ancak, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen temsilcilerin sayısı, hiçbir şekilde Tüketici Konseyinin toplam üye sayısının % 50'sinden fazla olamaz. Tüketici Konseyi yılda en az bir kez toplanır.

Tüketici Konseyinin çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Tüketici Sorunları Hakem Heyeti

Madde 22- Bakanlık, il ve ilçe merkezlerinde, tüketiciler ile satıcılar arasında çıkan uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla belediyelerle koordineli olarak, en az bir "tüketici sorunları hakem heyeti" oluşturmakla görevlidir.

Başkanlığı Sanayi ve Ticaret İl Müdürü veya görevlendireceği bir memur tarafından yürütülen tüketici sorunları hakem heyeti; belediye başkanının konunun uzmanı belediye personeli arasından görevlendireceği bir üye, baronun mensupları arasından görevlendireceği bir üye, ticaret ve sanayii odası ile esnaf ve sanatkar odalarının görevlendireceği bir üye ve tüketici örgütlerinin seçecekleri bir üye olmak üzere başkan dahil 5 üyeden oluşur. Ticaret ve Sanayii Odası ya da ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odası ile esnaf ve sanatkar odalarının görevlendireceği üye, uyuşmazlığın satıcı tarafını oluşturan kişinin tacir veya esnaf ve sanatkar olup olmamasına göre ilgili odaca görevlendirilir.

Bakanlık taşra teşkilatının bulunmadığı il ve ilçelerde tüketici sorunları hakem heyetinin başkanlığı en büyük mülki amir ya da görevlendireceği bir memur tarafından yürütülür. Tüketici sorunları hakem heyetinin oluşumunun sağlanamadığı yerlerde noksan üyelikler, belediye meclislerine re'sen doldurulur.

tap, mecmua ve broşür çıkarılmasına ve tüketicinin bilinçlendirilmesi için radyo ve televizyonlarda programlar düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, Tüketici Konseyinin önerisi ile Bakanlıkça tesbit ve ilan olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM - Tüketici Kuruluşları

Tüketici Konseyi

Madde 21- Tüketicinin sorunlarının, ihtiyaçlarının ve çıkarlarının korunmasına ilişkin gerekli tedbirleri araştırmak, sorunların tüketici lehine çözülmesi için alınacak tedbirlerle, bu Kanunun uygulanmasına yönelik tedbirlere dair görüşleri ilgili mercilere iletmek amacıyla, Bakanlığın koordinatörlüğünde bir "Tüketici Konseyi" kurulur.

Tüketici Konseyi, Bakanın veya görevlendireceği bir bakanlık görevlisinin başkanlığında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köy işleri, Turizm ve Çevre Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı, Milli Prodüktivite Merkezi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk Belediyecilik Derneği, İşçi Sendikaları Konfederasyonları, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği, Yüksek Öğretim Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Milli Kalite Konseyi, Ahilik Araştırma ve Kültür Vakfı ve Tüketici Örgütleri temsilcilerinden oluşur.

Tüketici Konseyini oluşturan kurum ve kuruluşların temsilcilerinin sayı ve nitelikleri ile Tüketici Konseyine katılabilmek için tüketici örgütlerinin sahip olmaları gereken asgari üye sayısı ve bu örgütlerin Tüketici Konseyine gönderecekleri temsilci sayısı Bakan-

lıkça belirlenir. Ancak, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen temsilcilerin sayısı, hiçbir şekilde Tüketici Konseyinin toplam üye sayısının % 50'sinden fazla olamaz. Tüketici Konseyi yılda en az bir kez toplanır.

Tüketici Konseyinin çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Tüketici Sorunları Hakem Heyeti

Madde 22- Bakanlık, il ve ilçe merkezlerinde, tüketiciler ile satıcılar arasında çıkan uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla belediyelerle koordineli olarak, en az bir "tüketici sorunları hakem heyeti" oluşturmakla görevlidir.

Başkanlığı Sanayi ve Ticaret İl Müdürü veya görevlendireceği bir memur tarafından yürütülen tüketici sorunları hakem heyeti; belediye başkanının konunun uzmanı belediye personeli arasından görevlendireceği bir üye, baronun mensupları arasından görevlendireceği bir üye, ticaret ve sanayii odası ile esnaf ve sanatkar odalarının görevlendireceği bir üye ve tüketici örgütlerinin seçecekleri bir üye olmak üzere başkan dahil 5 üyeden oluşur. Ticaret ve Sanayii Odası ya da ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ticaret odası ile esnaf ve sanatkar odalarının görevlendireceği üye, uyuşmazlığın satıcı tarafını oluşturan kişinin tacir veya esnaf ve sanatkar olup olmamasına göre ilgili odaca görevlendirilir.

Bakanlık taşra teşkilatının bulunmadığı il ve ilçelerde tüketici sorunları hakem heyetinin başkanlığı en büyük mülki amir ya da görevlendireceği bir memur tarafından yürütülür. Tüketici sorunları hakem heyetinin oluşumunun sağlanamadığı yerlerde noksan üyelikler, belediye meclislerine re'sen doldurulur.

Tüketici sorunları hakem heyetlerinin vereceği kararlar, tüketici mahkemelerinde delil olarak ileri sürülebilir. Uyuşmazlık konusu mal veya hizmet bedelinin 5.000.000.- TL'yi aşmadığı hallerde, bu heyetlerce verilmiş bir karar olmaksızın tüketici mahkemelerine başvurulamaz. Bu parasal sınır, her yıl 8 inci maddenin son fıkrasında gösterilen usul çerçevesinde yeniden belirlenir.

25 inci maddede cezai yaptırıma bağlanmış hususlara ilişkin uyuşmazlıklar, tüketici sorunları hakem heyetlerinin görev ve yetki kapsamı dışındadır.

Tüketici sorunları hakem heyetlerinin kurulması, çalışması, usul ve esasları ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM - Yargılamaya ve Cezaya İlişkin Hükümler

Tüketici Mahkemeleri

Madde 23- Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkacak her türlü ihtilaflara tüketici mahkemelerinde bakılır.

Tüketici mahkemelerinin yargı çevresi, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlıkça açılacak davalar her türlü resim ve harçtan muaftır. Tüketici Mahkemelerinde görülecek davalar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Yedinci Babı, Dördüncü Fısh hükümlerine göre yürütülür.

Üretimin, Satışın Durdurulması ve Malın Toplatılması

Madde 24- Satışa sunulan bir seri malın ayıplı

olması durumunda Bakanlık veya tüketicî örgütleri, ayıplı seri malın üretiminin ve satışının durdurulması ve satış amacıyla elinde bulunduranlardan toplatılması için dava açabilirler.

Mahkeme, dava sonucunda ayıplı malların toplatılması kararını vermiş ise; ayıplı malın ve ayıbın niteliğine göre bu malların, satıcıya iade edilip edilmemesine de karar verir. Ancak, malların toplatılması için yapılan her türlü masraf, aleyhine karar verilen kişi tarafından ödenmedikçe mallar kendisine iade edilmez.

Dava konusu malları satış amacıyla elde etmiş olan üçüncü kişilerin açacakları rücu davaları da asıl davaya bakan mahkemede görülür.

Ayıplı malları satın alan tüketicilerin uğradıkları maddi ve manevi zararlar nedeniyle tek tek dava açma hakları saklıdır.

Ceza Hükümleri

Madde 25- 4 üncü maddenin yedinci fıkrasında, 5 inci maddenin birinci fıkrasına, 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasına, 7 nci maddenin üçüncü fıkrasına, 9 uncu maddenin birinci fıkrasına, 10 uncu maddenin birinci fıkrasına ve 12 nci maddenin bir ve ikinci fıkralarına aykırı hareket edenler hakkında 5.000.000 lira para cezası uygulanır.

8 inci maddenin ikinci fıkrasına, 13 üncü maddenin bir ve ikinci fıkralarına, 14 üncü maddenin birinci fıkrasına, 15 inci maddenin birinci fıkrasına, 27 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında 10.000.000 lira para cezası uygulanır.

16 ncı maddeye aykırı hareket edenler hakkında 200.000.000 lira para cezası uygulanır. 16 ncı maddeye aykırılık, ülke düzeyinde yayın yapan yazılı, sözlü,

görsel vesair araçlar ile gerçekleşmiş ise, cezanın on katı uygulanır. Bakanlık ayrıca ticari reklam veya ilanın durdurulması ve/veya aynı yöntemle düzeltilmesini ilgililerden ister. Bu isteğe rağmen 16 ncı maddeye aykırılığın devamı halinde, Bakanlık ticari reklam veya ilanın durdurulması ve/veya aynı yöntemle düzeltilmesi talebi ile tüketici mahkemesine başvurabilir.

18 inci ve 19 uncu maddeye aykırı hareket edenler hakkında 100.000.000 lira para cezası uygulanır. Ayrıca 18 inci madde uyarınca mecburi standardına aykırı olarak imal edilen malın, tüketicinin, can ve mal güvenliği ve sağlığı ile doğrudan ilgisinin bulunması ve standardına intibak ettirilmesinin imkansız olması hallerinde, tüketici mahkemesi, doğrudan veya Bakanlığın başvurusu üzerine üretim ve satışın engellenmesi için işyerinin kapatılmasına ve malın müsadereesine ve gerektiğinde tüketim ve kullanım amacıyla elinde bulunduranlardan toplatılmasına karar verebilir. Bu fıkranın uygulandığı hallerde, verilip kesinleşen işyeri kapatma karar özetleri, büyük harfle yazılmak suretiyle ve kapatma süresi kadar kalmak üzere kapatılan işyerinin göze çarpan bir yerine yapıştırılır. Ayrıca karar özeti mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir ve masrafı daha sonra faillerden alınmak üzere Ankara, İstanbul, İzmir'de yayınlanan ve tirajı yüzbinin üzerinde bulunan bir veya iki gazetede ve ayrıca varsa suç yerinde yayınlanan mahalli bir gazetede derhal ilan edilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen para cezaları, suçun aynı yıl içerisinde tekerrürü halinde iki misli olarak uygulanır. Para cezaları her yıl başında Türk Ceza Kanununun Ek 2 nci madde hükümleri uyarınca artırılır.

Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari para cezaları, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.

Cezalarda Yetki, İtiraz ve Zamanaşımı

Madde 26- 25 inci maddenin;

a) Birinci fıkrasında düzenlenen 12 nci maddenin bir ve ikinci fıkralarına aykırılık halinde öngörülen cezalar belediye encümenlerince,

b) Üçüncü fıkrasında gösterilen cezalar Bakanlık tarafından,

c) Diğer cezalar o yerin mülki amiri tarafından verilir.

Bu Kanunda düzenlenen her türlü para cezası, idari niteliktedir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz ve zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz üzerine idare mahkemesince verilen kararlar kesindir.

25 inci maddeye göre verilen para cezaları, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu Kanunda düzenlenen idari para cezalarının verilmesine ilişkin cezai zamanaşımı süresi bir yıldır. Zamanaşımı süresi, bu Kanun hükümlerine aykırı fiilin işlendiği tarihte başlar.

Sürekli veya tekrarlanan ihlaller sözkonusu ise süre, ihlalin sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar. Karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması tahsil zamanaşımını keser.

Cezalar, cezayı vermeye yetkili merci tarafından yedi gün içerisinde ilgilinin mensup olduğu meslek kuruluşuna bildirilir.

BEŞİNCİ KISIM - Çeşitli Hükümler

Denetim

Madde 27- Bu Kanunun uygulamasında, Bakanlık müfettişleri ve kontrolörleri ile Bakanlıkça ve belediyelerce görevlendirilecek personel; fabrika, mağaza, dükkan, ticarethane, depo, ambar gibi her türlü mal konulan ve/veya satılan veya hizmet sunulan yerlerde denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya yetkilidirler.

Bu Kanunun kapsamına giren hususlarda yetkili ve görevli kişi ve kuruluşlara her türlü bilgi ve belgelerin doğru olarak gösterilmesi ve asıl ve onaylı kopyalarının verilmesi zorunludur.

Laboratuvar

Madde 28- Bakanlık, bu Kanunun uygulanması için laboratuvarlar kurabilir veya Bakanlıkların kuruluşu bulunan laboratuvarlarından istifade edebilir; kalite kontrolü yapacak resmi ve özel kuruluş laboratuvarlarında bulunması gereken asgari teknik özellikleri ilgili bakanlıklar ile müştereken tesbit ve ilanla görevlidir.

Bakanlıkça yapılan denetimler sırasında alınan numunelerin tahlilleri resmi veya özel kuruluş laboratuvarlarında yaptırılabilir. Tahlil sonuçlarının standardına aykırı çıkması halinde, buna ilişkin tüm giderler üretici kişi veya kuruluş tarafından ödenir. Bu giderler, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Ödenek

Madde 29- Bu Kanunla kurulan Tüketici Konseyi, tüketici sorunları hakem heyetleri ve Reklam Kurulunun kuruluş ve çalışmalarına ilişkin masraflar ile

sair harcamalar, Bakanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Yeni kurulacak ve sermayeleri en az yüzmilyon lira ve daha yukarıda olan anonim ve limited şirket statüsündeki tüm ortaklıkların sermayelerinin ve sermaye artırımını halinde artan kısmın binde ikisi nisbetinde yapılacak ödemeler, TC Merkez Bankası nezdinde açılacak bir hesapta toplanır. Bu hesapta toplanan paraların yüzde beşi bu Kanunun uygulanmasında görev alan kuruluşlar tarafından, yüzde doksan beşi ise 4054 sayılı Kanunla kurulan "Rekabet Kurumu" tarafından kullanılır.

Diğer Hükümler

Madde 30- Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Yönetmelikler ve Düzenlemeler

Madde 31- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ilgili kamu kuruluşları, mesleki üst kuruluşlar ve tüketici örgütlerinin görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılır. Bakanlık, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak mevzuat çerçevesinde gerekli tedbirleri almaya ve düzenlemeleri yapmaya yetkilidir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 32- 3489 sayılı Pazarlıksız Satış Mecburiyetine Dair Kanun, 632 sayılı İthal veya Yurt İçinde İmal Edilen Taşıt Araçları, Motor, Makina Alet ve Cihazların Tanıtımalk ile Birlikte Satışı Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- Tüketici mahkemeleri kuruluncaya kadar bu mahkemelerde görülmesi gereken

davalara bakacak mahkemeleri, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirler.

Yürürlük

Madde 33- Bu Kanun yayımı tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 34- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.

6/3/1995

TRKGM-95 135-136 Sayılı Tebliğ

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 8 inci maddesinin son fıkrasında; "birinci fıkrada belirtilen 1.000.000.- Liralık değer, her yılın Ekim ayı sonunda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranında artar. Bu durum, Bakanlıkça her yıl Aralık ayı içinde Resmi Gazete'de ilan edilir." hükmü, aynı Kanun'un 22 nci maddesinin dördüncü fıkrasında; "uyuşmazlık konusu mal veya hizmet bedelinin 5.000.000.- TL'yi aşmadığı hallerde, bu heyetlerce verilmiş bir karar olmaksızın tüketici mahkemelerine başvurulamaz. Bu parasal sınır, her yıl 8 inci maddenin son fıkrasında gösterilen usul çerçevesinde yeniden belirlenir." hükmü, yer almaktadır.

Bu düzenlemeler uyarınca anılan parasal sınırlar; Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından bildirilen Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde meydana gelen ortalama % 99.5 oranında artış esas alınarak Bakanlığımızca 1996 yılı için;

1- 8 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen 1.000.000.- TL. parasal sınır 2.000.000.- TL.,

2- 22 nci maddenin dördüncü fıkrasında öngörülen 5.000.000.- TL. parasal sınır 10.000.000.- TL.,

olarak tespit edilmiştir.

01.01.1996 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tebliğ olunur.

**4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında
Kanunun 29 uncu Maddesinde Öngörülen
Hesabın Kullanılmasına İlişkin Yönetmelik**
23/9/1995 tarih ve 22413 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Yönetmelik 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 uncu maddesi uyarınca TC Merkez Bankası nezdinde açılan hesapta biriken paraların bölüştürülmesine ve kullanımına ilişkin yöntemleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 29 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) Bakan: Sanayi ve Ticaret Bakanını,

c) Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,

d) Merkez Saymanlık Müdürlüğü: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğünü,

ifade eder.

TC Merkez Bankası Özel Hesabı ve İşleyişi

Madde 4- Yeni kurulacak ve sermayeleri yüz milyon lira ve daha yukarıda olan anonim ve limited şirket statüsündeki ortaklıkların sermayelerinin ve bu statüdeki tüm ortaklıkların sermaye artırımını yapması halinde de artırılan sermayelerinin binde ikisi TC Merkez Bankası nezdinde açılan "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması Hesabı"nda toplanır. Söz konusu paralar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması Hesabına geçtiği tarihte ödenmiş sayılır. Hesabın işleyişi ile ilgili işlemlerde Merkez Saymanlık Müdürlüğü görevlendirilmiştir. Bu hesapta biriken paranın yüzde beşi, her iki aylık dönemin son işgünü, Merkez Saymanlık Müdürlüğünün talebi üzerine Maliye Bakanlığı tarafından, Bakanlık Bütçesinin Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Hizmetleri tertibi-ne özel gelir ve ödenek kaydedilir. Kalan yüzde doksanbeşi ise, Rekabet Kurumunun bildireceği banka hesabına transfer edilir.

Hesabın Kullanım Yerleri

Madde 5- Tüketici Konseyi, Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Reklam Kurulu'nun kuruluş ve çalışmaları ile tüketicinin korunmasına ilişkin sair harcamalar için Bakanlık Bütçesine özel gelir ve ödenek kaydedilen paralar;

a) Motorlu taşıt alımı, kiralanması, bakımı, onarımı ile ilgili her türlü giderleri,

b) Bilgisayar uygulamalarını gerçekleştirmek amacıyla donanım, yazılım ve diğer birikimlerinin satın alınması, kiralanması, bakım, onarım ve bu sistemlerin kurulması sırasında yapılması gereken her türlü harcamaları,

c) Döşeme, demirbaş alımı bakımı ve onarımı ile ilgili her türlü giderleri,

d) Her çeşit makina araç, gereçlerin satın alınması, bunların ulaştırma ve taşıma giderlerini,

e) Yurtiçinde eleman yetiştirilmesi amacıyla yapılacak harcamaları,

f) Mesleki kurs, seminer, panel, kongre, toplantı düzenlenmesi için yapılacak harcamaları,

g) Huzur hakkı ve ücretleri ile geçici görev yol-luklarını ve bilirkişi ücretlerini,

h) Teknik inceleme ve araştırma giderlerini,

ı) Tüketici Konseyi, Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Reklam Kurulu'nun bu maddede sayılan harcamaların yapılacağı hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik diğer giderlerini,

i) Basılı kağıt, yayınlar ve basın yayın organlarına yapılacak ödemeler ile uygulamaya ilişkin her türlü harcamaları ve kırtasiye giderlerini,

j) Posta, telefon, teleks, fax ve benzeri masraflar ile hat kiralınmasına ilişkin harcamaları,

k) Laboratuvarların kurulması veya kurdurulması için yapılacak harcamaları,

1) Anonim ve limited şirket statüsündeki ortaklıkların kuruluş veya sermaye artırımından vazgeçmesi halinde iadelere ilişkin ödemeleri,

karşılıamak amacıyla kullanılır.

Harcama Usulü

Madde 6- Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılacak harcamalar, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile Devlet Muhasebesi Yönetmeliği ve Devlet Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerine tabidir.

Harcamalar, niteliğine göre Bakanlık merkezinden ya da mahallinde yapılır.

Yürürlük

Madde 7- Maliye Bakanlığı ile Sayıştayın görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8- Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**4077 Sayılı Kanun Uyarınca Anonim ve
Limited Şirketlerin Yapacakları Ödeme İle
İlgili Tebliğ (TRKGM-95/104-105)2**

24/8/1995 tarihli Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

Amaç

Madde 1- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 29 ve 31 inci maddeleri uyarınca, yeni kurulacak ve sermayeleri en az yüzmilyon Lira ve daha yukarıda olan anonim ve limited şirket statüsündeki tüm ortaklıkların sermayelerinin ve bu statüdeki ortaklıkların sermaye artırımını halinde artırılan sermayelerinin binde ikisi nisbetinde yapılacak ödemelere ilişkin uygulama esasları bu Tebliğ'de düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ hükümleri, yeni kurulacak anonim ve limited şirket statüsündeki ortaklıklar ile sermaye artırımında bulunacak anonim ve limited şirket statüsündeki ortaklıklara uygulanır.

2 Bu tebliğin geçici 1. maddesi, 27/9/1995 tarih ve 22417 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın TRKGM-95/118-119 sayılı tebliğiyle, 23/9/1995 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğ'in uygulanmasında;

a) Bakanlık : Sermaye ve Ticaret Bakanlığını,

b) Ödeme : 4077 sayılı Kanunun 29 uncu maddesine göre yapılması gereken binde iki tutarındaki ödemeyi,

c) Banka Dekontu : Binde iki tutarındaki ödemelere karşılık TC Merkez Bankası veya TC Ziraat Bankası Şubeleri tarafından verilen dekontu,

d) Ortaklık : Anonim ve limited şirketleri, banka, sigorta, finansman ve benzeri şirketleri, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki anonim ortaklık niteliğinde, bağlı ortaklık ve iştirakler dahil kamu iktisadi teşebbüslerini,

e) Sermaye Artırımı : Sermayenin nakit olarak artırılması, ferdi işletmenin veya T. Ticaret Kanunun 146 ncı maddesine göre şirketlerin devralınmasından dolayı sermayenin artırılması, ayın nev'inden sermaye konulması, değer artış fonunun sermayeye ilave edilmesi ve diğer iç kaynakların sermayeye eklenmesi suretiyle yapılacak sermaye artırımını,

f) KHK: Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair 559 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi, ifade eder.

Banka İşlemleri

Madde 4- Ortaklıklar, kuruluş aşamasında sermayenin, sermaye artırımı işlemlerinde ise, artırılan miktarın binde ikisini TC Merkez Bankası Ankara Şu-

besi nezdindeki Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması Hesabına yatırmakla yükümlüdürler.

TC Merkez Bankası Şubesinin bulunmadığı yerleşim merkezlerinde sözkonusu ödeme; TC Merkez Bankası Ankara Şubesi nezdindeki hesaba aktarılmak üzere, TC Ziraat Bankası Şubelerine yapılır. Bu takdirde kuruluş veya sermaye artırımı işlemlerinin yürütülmesinde TC Ziraat Bankası Şubelerince düzenlenen dekont esas alınır.

Banka Dekontunda, ortaklığın ticaret ünvanı, ödeme tutarı, vezne alındı kaşesi ile bu paranın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması hesabına yatırıldığı hususları belirtilir.

Kuruluş ve Sermaye Artırımında Ödeme

Madde 5- Ödemenin yapıldığına ilişkin dekontun; ticaret sicil memurluklarına tescil için yapılan başvurularda, talep edilen diğer belgelerle birlikte verilmesi zorunludur. Bu dekontun başvuru belgeleri arasında bulunmaması halinde tescil işlemi yapılmaz.

Kayıtlı Sermaye Sistemine Tabi Ortaklıklarda Ödeme

Madde 6- Kayıtlı sermaye sisteminden yararlanan ortaklıkların, Ticaret Sicili'ne tescil edilmiş kayıtlı sermaye tavanı içinde yapacakları sermaye artırımları bu Tebliğ hükümlerine tabidir.

Bu kapsamdaki ortaklıklar; Sermaye Piyasası Kurulu tarafından verilen tescile mesnet belge ile birlikte banka dekontunu da ticaret sicili memurluğuna vermek zorundadırlar. Banka dekontunun bulunmaması halinde ticaret sicili memurluklarınca tescil işlemi yapılmaz.

Kuruluş veya Sermaye Artırımından Vazgeçme

Madde 7- Kuruluş veya sermaye artırımında vazgeçilmesi halinde, yapılan ödeme tutarının iade edilebilmesi için, bir dilekçe ile Bakanlık Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğüne başvurulması gereklidir. Dilekçeye banka dekontu, noterden tasdikli sarfı nazar kararı, ticaret sicili memurluğu tarafından düzenlenen tescilin yapılmadığına dair belge eklenir.

Bu durumda; Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünün talimatı üzerine ödeme tutarı yatırımlara geri verilir.

Bilgi Vergi Zorunluğu

Madde 8- Ticaret sicili memurlukları dörder aylık periyodlar halinde bu Tebliğ'e ekli cetveli doldurarak Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü'ne gönderirler.

Ticaret Sicili Memurluğunun Sorumluluğu

Madde 9- Ticaret Sicili memurluğu, ödemenin tam ve doğru olarak yapıldığını ve banka dekontunun bu Tebliğ'e uygun olarak düzenlendiğini araştırarak kontrol etmekle yükümlüdür. 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 29 uncu maddesi ile bu Tebliğ hükümlerine aykırı tesli işlemleri sonucunda; 559 Sayılı KHK ile değişik 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 27, 28 ve 274 üncü maddeleri uyarınca; ödemenin yapılmamasından veya eksik ödemelerden dolayı ticaret sicili memurları sorumludur.

Yürürlük

Madde 10- Bu Tebliğ 8.9.1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

Tüketici Konseyi Yönetmeliği

15/8/1995 tarih ve 22375 sayılı Resmi Gazete

BİRİNCİ BÖLÜM - Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun uyarınca oluşturulan Tüketici Konseyi'nin kuruluş, toplantı, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 21 inci ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Bakan: Sanayi ve Ticaret Bakanını,

Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,

Genel Müdür: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürünü,

Konsey: Tüketici Konseyini,

Başkan: Konsey Başkanını,

Üye: Tüketici Konseyi Üyesini,

Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

Tüketici Örgütleri: Tüketicinin korunması amacıyla kurulan dernek, vakıf ve tüketim kooperatiflerini,

Kanun: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Kuruluş ve Görevler

Kuruluş

Madde 4- Konsey, tüketici sorunlarının çözümlemesine, ihtiyaçlarının karşılanmasına ve ekonomik çıkarlarının korunmasına ilişkin konuları araştırmak, sorunların çözümü için alınabilecek tedbirlerle Kanunun uygulanması hakkındaki görüş ve önerileri Bakanlığa ve ilgili kurum veya kuruluşlara iletmek üzere kurulmuştur.

Başkan ve Üyeler

Madde 5- Konsey, Bakanın veya görevlendireceği Müsteşar veya Müsteşar Yardımcısının başkanlığında;

- 1) Adalet Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 2) İçişleri Bakanlığı'ndan bir temsilci,

- 3) Maliye Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 4) Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 5) Sağlık Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 6) Ulaştırma Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 7) Tarım ve Kyışleri Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 8) Turizm Bakanlığı'ndan bir temsilci,
- 10) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'ndan bir temsilci,
- 11) Hazine Müsteşarlığı'ndan bir temsilci,
- 12) Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan bir temsilci,
- 13) Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'ndan bir temsilci,
- 14) Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı'ndan bir temsilci,
- 15) Milli Prodüktivite Merkezinden bir temsilci,
- 16) Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan bir temsilci,
- 17) Türk Belediyecilik Derneği'nden iki temsilci,
- 18) İşçi Sendikaları Konfederasyonlarından zer temsilci,
- 19) Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nden bir temsilci,
- 20) Yüksek ğretim Kurulu'ndan öz temsilci,
- 21) Türkiye Barolar Birliği'nden öz temsilci,

22) Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nden bir temsilci,

23) Türk Eczacılar Birliği'nden bir temsilci,

24) Türk Tabipleri Birliği'nden bir temsilci,

25) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu'ndan üç temsilci,

26) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden üç temsilci,

27) Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nden bir temsilci,

28) Milli Kalite Konseyi'nden bir temsilci,

29) Ahilik Araştırma ve Kültür Vakfından bir temsilci,

30) Tüketici Derneklerinden on beş temsilci,

31) Tüketici Vakıflarından üç temsilci,

32) Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliğinden üç temsilci,

33) Tüketici derneği üst kuruluşlarından üç temsilci,

olmak üzere Başkan dahil yetmişüç kişiden oluşur.

Konsey'e kayıtlı en fazla üyeye sahip ilk üç sıradaki tüketici dernekleri üst kuruluşları ile tüketici vakıfları birer temsilci ile katılır.

Tüketici derneklerinden, kayıtlı üye sayısı en fazla ilk yedi dernek birer, illerdeki şube sayısı en faz-

la olan beş dernek birer ve şube sayısı en fazla olan ilk üç dernek birer temsilci olmak üzere toplanan on beş kişi Konsey'e katılır.

Yönetmeliğin (1) ile (16) ncı bentlerinde sayılan Bakanlık, kurum veya kuruluşları temsilen görevlendirilenlerin üst düzey görevliler arasından belirlenmesi zorunludur.

Yüksek Öğretim Kurulu temsilcileri hukuk, iktisat ve ev ekonomisi konularında görev yapan öğretim üyeleri arasından belirlenir.

Konsey'in Görevleri

Madde 6- Konsey'in görevleri şunlardır;

a) Tüketici ihtiyaçlarının ve çıkarlarının korunmasına ilişkin tedbirler konusunda araştırma ve çalışmalarda bulunmak,

b) Tüketici sorunlarının tüketici lehine çözümlenmesi amacıyla alınacak tedbirler ile Kanunun uygulanmasına ilişkin önerileri karara bağlamak ve ilgili mercilere aktarmak,

c) Tüketicinin korunması ile ilgili kanun teklifleri, yönetmelik ve tebliğler hakkında görüş oluşturmak ve önerilerde bulunmak,

d) Tüketicinin korunması alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek,

e) Tüketicinin eğitilmesi ve aydınlatılması için kitap, mecmua ve broşür çıkarılmasına ve tüketicinin bilinçlendirilmesi için radyo ve televizyonlarda programlar düzenlenmesine ilişkin, usul ve esaslar hakkında önerilerde bulunmak,

f) Konsey'e katılan tüketici örgütleri temsilcileri arasından Reklam Kurulu'na gönderilecek üyeyi seçmek,

g) Kuruluş amaçları doğrultusunda diğer görevleri yapmaktır.

Başkanın Görevleri

Madde 7- Başkanın görevleri;

a) Konsey'e ve divana başkanlık yapmak,

b) Konsey'in toplanma, tarih, yer ve gündemini tespit etmek,

c) Başkanlığa gönderilen rapor, tebliğ ve önerileri değerlendirerek uygun görülenleri görüşülmek üzere Konsey gündemine almak,

d) Konsey çalışmalarının gündeme uygun olarak verimli ve düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,

e) Konsey'in faaliyetleri ile ilgili toplantı ve görüşmelerde Konsey'i temsil etmektir.

Sekreterya

Madde 8- Konsey'in sekreterya hizmetleri Genel Müdür'ün görevlendireceği yeterli sayıda Genel Müdürlük personeli tarafından yürütülür.

Sekreteryanın Görevleri

Madde 9- Sekreteryanın görevleri;

a) Konsey'in çalışmalarına esas olacak ön hazırlıkları yapmak,

b) Konsey'in raportörlük, dosyalama, evrak giriş-çıkış işlemlerini ve arşiv faaliyetlerini yürütmek,

c) Konsey'in toplanma tarihi ile yer ve gündemini Konsey üyelerine bildirmek,

d) Konsey tutanaklarını düzenlemek, dosyalamak ve alınan kararları ilgili kurum ve kuruluşlara göndermek,

e) İlgili kurum ve kuruluşlarla haberleşmeyi sağlamak,

f) Başkanın veya Konsey'in uygun göreceği diğer işleri yapmaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Çalışma Usul ve Esasları

Çalışma Şekli

Madde 10- Konsey, Başkanın çağrısı üzerine yılda en az bir kez olağan olarak Ankara'da toplanır. Başkanın gerekli görmesi veya üyelerin en az dörtte birinin Başkana yapacağı gerekçeli ve yazılı başvuru üzerine de olağanüstü toplanır. Bu tür toplantılar, başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içinde yapılır. Başkanın uygun görmesi durumunda toplantılar Ankara dışında da yapılabilir.

Olağan ve olağanüstü toplantıya davet, toplantı gününden en az bir ay önce üyelere yazılı olarak gündem ile birlikte gönderilir.

Toplantı Nisabı

Madde 11- Konsey, üyelerin yarısından bir fazlasının katılımıyla toplanır. İlk toplantıda nisab sağlanmazsa, toplantı iki ay sonra yapılır ve nisab aranmaz.

Oylama

Madde 12- Konsey, gündemindeki konuları gö-

f) Konsey'e katılan tüketici örgütleri temsilcileri arasından Reklam Kurulu'na gönderilecek üyeyi seçmek,

g) Kuruluş amaçları doğrultusunda diğer görevleri yapmaktır.

Başkanın Görevleri

Madde 7- Başkanın görevleri;

a) Konsey'e ve divana başkanlık yapmak,

b) Konsey'in toplanma, tarih, yer ve gündemini tespit etmek,

c) Başkanlığa gönderilen rapor, tebliğ ve önerileri değerlendirerek uygun görülenleri görüşülmek üzere Konsey gündemine almak,

d) Konsey çalışmalarının gündeme uygun olarak verimli ve düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,

e) Konsey'in faaliyetleri ile ilgili toplantı ve görüşmelerde Konsey'i temsil etmektir.

Sekreteryaya

Madde 8- Konsey'in sekreteryaya hizmetleri Genel Müdür'ün görevlendireceği yeterli sayıda Genel Müdürlük personeli tarafından yürütülür.

Sekreteryanın Görevleri

Madde 9- Sekreteryanın görevleri;

a) Konsey'in çalışmalarına esas olacak ön hazırlıkları yapmak,

b) Konsey'in raportörlük, dosyalama, evrak giriş-çıkış işlemlerini ve arşiv faaliyetlerini yürütmek,

c) Konsey'in toplanma tarihi ile yer ve gündemini Konsey üyelerine bildirmek,

d) Konsey tutanaklarını düzenlemek, dosyalamak ve alınan kararları ilgili kurum ve kuruluşlara göndermek,

e) İlgili kurum ve kuruluşlarla haberleşmeyi sağlamak,

f) Başkanın veya Konsey'in uygun göreceği diğer işleri yapmaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Çalışma Usul ve Esasları

Çalışma Şekli

Madde 10- Konsey, Başkanın çağrısı üzerine yılda en az bir kez olağan olarak Ankara'da toplanır. Başkanın gerekli görmesi veya üyelerin en az dörtte birinin Başkana yapacağı gerekçeli ve yazılı başvuru üzerine de olağanüstü toplanır. Bu tür toplantılar, başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içinde yapılır. Başkanın uygun görmesi durumunda toplantılar Ankara dışında da yapılabilir.

Olağan ve olağanüstü toplantıya davet, toplantı gününden en az bir ay önce üyelere yazılı olarak gündem ile birlikte gönderilir.

Toplantı Nisabı

Madde 11- Konsey, üyelerin yarısından bir fazlasının katılımıyla toplanır. İlk toplantıda nisab sağlanmazsa, toplantı iki ay sonra yapılır ve nisab aranmaz.

Oylama

Madde 12- Konsey, gündemindeki konuları gö-

rüşerek karara bağlar. Kararlar, oylama anında hazır bulunanların oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit çıkması halinde başkanın oy kullandığı taraf çoğunlukta sayılır.

Kararların alınmasında açık oylama yapılır. Oylama sonucu alınan kararlar divan başkanlığınca toplantı tutanağına geçilir.

Gündem

Madde 13- Konsey gündemi Başkan tarafından tespit edilir. Konsey'in toplanma tarihinden en az onbeş gün önce, Konsey'de temsil edilen kuruluşlardan en az on tanesinin onbeş temsilcisi tarafından Bakanlığa yapılan yazılı ve gerekçeli başvuru üzerine gündeme madde eklenir.

Gündemde;

a) Toplantı divanının oluşması için Başkan Yardımcısı ile toplantı tutanaklarını düzenleyecek iki katipten üyenin seçilmesi,

b) Toplantı tutanaklarının yazılması ve imzalanması yetkisinin divana verilmesi,

c) Konsey gündemiyle ilgili rapor, tebliğ ve diğer belgelerin okunması, tartışılması ve kararların alınması,

d) Konsey'e katılan tüketici örgütleri temsilcileri arasından Reklam Kurulu'na gönderilecek üyenin seçimi,

e) Tüketicinin korunması ile ilgili diğer hususlar, yer alır.

Divanın Kuruluşu ve Görevleri

Madde 14- Divan; Başkan ile Konsey'e katılan temsilciler arasından Konsey tarafından seçilen bir başkan yardımcısı ve iki katip üyeden oluşur.

Divan; Konsey'i gündeme uygun olarak yönetmek, oy ayırımı ve sayımı yapmak, görüş ve öneriler ile alınan kararları açıklamak, bunların tutanağa kaydedilmesini sağlamak, talepte bulunanlara konuşma imkanı tanımakla görevlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Diğer Hükümler

Ödenek

Madde 35- Konsey'in toplantı ve çalışmalarına ilişkin tüm giderler ile sair harcamalar Bakanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

Yürürlük

Madde 16- Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik 8/9/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17- Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği

15/8/1995 tarih ve 22375 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

BİRİNCİ BÖLÜM - Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmelik, il ve ilçe merkezlerinde tüketici sorunları hakem heyetlerinin kurulmasına, çalışmasına ilişkin, usul ve esasları düzenler.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, Kanunun 25 inci maddesinde cezai yaptırma bağlanmış hususlar dışında, tüketiciler ile satıcılar arasında çıkan uyuşmazlıkları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 23/2/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22 ve 31 inci maddeleri uyarınca düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmeliğin uygulanmasında,

- a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,
- b) Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,
- c) İl Müdürlüğü: Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğünü,
- d) Kanun: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu,
- e) Hakem Heyeti: Tüketici ile satıcılar arasında çıkan uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacı ile il veya ilçe merkezlerinde oluşturulan tüketici sorunları hakem heyetlerini,
- f) Başkan: Tüketici sorunları hakem heyeti başkanını,
- g) Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tükenen gerçek veya tüzel kişiyi,
- h) Satıcı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye mal veya hizmet sunan gerçek ya da tüzel kişiyi,
- ı) Tüketici Örgütleri: Tüketicinin korunması amacıyla kurulan dernek, vakıf ve tüketim kooperatiflerini,
- i) Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,
- j) Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan bedeni ve/veya fıkri faaliyetleri,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Kuruluş

Hakem Heyetlerinin Kuruluşu ve Görev Alanı

Madde 5- Tüketiciler ile satıcılar arasında çıkan uyuşmazlıkları çözümlmek ve tüketici mahkemelerinde delil olarak ileri sürülebilecek kararları almak üzere il ve ilçe merkezlerinde hakem heyetleri kurulur.

İl hakem heyetleri il merkezi sınırları içinde, ilçe hakem heyetleri ise ilçe sınırları içinde görevli ve yetkilidir. Başvurular tüketicinin mal veya hizmeti satın aldığı satıcının bulunduğu yerdeki hakem heyetine yapılır. Kapıdan satışlarla ilgili uyuşmazlıklarda tüketicinin bulunduğu yerdeki hakem heyetine başvurulur.

Tüketicinin ikametgahı ile satıcının bulunduğu yerin farklı olması halinde tüketici başvurusunu, ilgili hakem heyetine intikal ettirilmek üzere, ikametgahının bulunduğu yer hakem heyetine de yapılabilir.

Büyükşehir statüsünde bulunan illerde kurulan il hakem heyetleri, mal ve hizmet bedeli Bakanlıkça her yıl başında belirlenecek tutarın üzerindeki uyuşmazlıklara bakmakla görevli ve yetkilidir. Bu bedelin altındaki uyuşmazlıklara; büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde kurulu ilçelerdeki hakem heyetlerince ikinci fıkrada belirtilen esaslar uyarınca bakılır.

Hakem heyetleri; görev, yetki ve çalışma kapsamı dışında kalan başvuruları doğrudan ilgili kuruluşlara veya hakem heyetlerine intikal ettirir.

Hakem Heyetlerinin Sayısı

Madde 6- Bakanlıkça, büyükşehir statüsünde bulunan illerde ve ayrıca ihtiyaç halinde diğer il ve ilçelerde il müdürlüklerinin görüşü alınarak birden fazla hakem heyeti kurulabilir.

Hakem Heyetleri Başkan ve Üyeleri

Madde 7- Hakem heyetleri, başkan dahil 5 üyeden oluşur. Heyetin başkanlığı illerde sanayi ve ticaret il müdürü veya görevlendireceği bir memur, ilçelerde kaymakam ya da görevlendireceği bir memur tarafından yürütülür.

Diğer üyeler şunlardır:

a) Belediye başkanının görevlendireceği uzman bir personel,

b) Baronun mensupları arasından görevlendireceği bir avukat,

c) Tüketici örgütlerinin seçecekleri bir üye,

d) Satıcının tacir olduğu uyuşmazlıklarda ticaret ve sanayi odasının ya da bunların ayrı ayrı örgütlendiği yerlerde ticaret odasının, satıcının esnaf ve sanatkar olduğu uyuşmazlıklarda, illerde esnaf ve sanatkarlar odaları birliğinin, ilçelerde esnaf ve sanatkarlar odalarının görevlendireceği bir üye.

Hakem heyetlerinin oluşumunun sağlanamadığı yerlerde noksan üyelikler başkanın, belirlenecek üye sayısını yazılı olarak bildirmesi üzerine, belediye meclislerince re'sen doldurulur. Bu üyelerin isimleri yapılacak ilk toplantıda belirlenerek başkana bildirilir.

Hakem heyetinin kuruluşu sırasında tüketici örgütü bulunmayan il veya ilçede tüketici örgütlerinden birinin sonradan kurulması halinde, belediye meclisi tarafından tespit edilen üyenin görevi sona erer ve yerine tüketici örgütü temsilci görev alır. Buna ilişkin işlemler, hakem heyeti başkanınca yürütülür.

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

Başkan dışındaki üyelerin görev süresi iki yıldır. Görev süresi sona erenin üyeligi, yerine görevlendirilen kişi göreve başlayınca kadar devam eder.

İllerde sanayi ve ticaret il müdürleri, ilçelerde kaymakamlar il veya ilçe hakem heyetleri başkanı olarak görevlendirdikleri memurları değiştirebilirler. Geçici görev, izin, hastalık ve benzeri nedenlerle, il veya ilçe hakem heyeti başkanının hakem heyeti toplantılarına katılamaması durumunda, illerde il müdürü, ilçelerde kaymakam tarafından; il müdürlüğü ve kaymakamlık personeli arasından geçici görevlendirme yapılır.

İstifa, ölüm, altı aydan fazla sürekli hastalık ve diğer nedenlerle görevi sona erenler ile görevine son verilenlerin yerlerine bu maddenin iki ve üçüncü fıkra hükümlerine göre yeni üye görevlendirilir.

Bu suretle boşalan üyelikler için görevlendirilenler, yerine atandığı kişinin kalan süresini tamamlar.

Üyelerde Aranacak Şartlar

Madde 8- Hakem heyetleri üyelerinin aşağıdaki şartları taşımaları zorunludur:

- a) TC vatandaşı olmak,
- b) 18 yaşından küçük, 70 yaşından büyük olmamak,
- c) Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç ka-

çakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak,

d) Kamu haklarından mahkum bulunmamak,

e) Yetkili sağlık kuruluşundan alınacak rapor ile belirlenen ve görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı bulunmamak,

f) İllerde en az lise, ilçelerde en az ortaokul veya denkliği Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilen eğitim kurumlarından birini bitirmiş olmak.

Bu şartları taşımadıkları sonradan anlaşılanların görevlerine başkan tarafından son verilir.

Tüketici Örgütleri Temsilcilerinin Tespiti

Madde 9- Hakem heyetlerinde temsil edilecek tüketici örgütleri; illerde il müdürlükleri, ilçelerde kaymakamlıklar tarafından tesbit edilir ve durum bu tüketici örgütüne bildirilir.

İl veya ilçe merkezinde öncelikle tüketici derneği yoksa tüketici vakfı, vakfın bulunmaması durumunda tüketim kooperatifi hakem heyetine temsilci göndermek üzere belirlenir. Bunların tespitinde sırasıyla;

a) Hakem heyetinin bulunduğu il veya ilçe merkezinde çalışmaların faal olarak yürütülmesi,

b) İl veya ilçe merkezinde aynı türden tüketici örgütü varsa, kayıtlı üye veya ortak sayısının en fazla olması,

c) Ülke düzeyinde kurulan ve faaliyette bulunan şube sayısı, dikkate alınır.

Bu suretle tespit edilen tüketici örgütü yönetim

kurulu, temsilcisini belirleyerek illerde il müdürlüğünü, ilçelerde kaymakamlıklara bildirir.

Her il ve ilçede belirlenen tüketici örgütlerinin ünvanları ve seçilen temsilcilerinin kimlikleri il müdürlüklerince toplu halde 15 gün içerisinde Genel Müdürlüğe bildirilir.

Büyükşehir statüsünde bulunan illerde, büyükşehir belediyesine ait sınırlar içerisinde yeralan ilçelerden birinde tüketici örgütünün bulunmaması durumunda, kurulacak olan hakem heyetine, büyükşehir belediyesine ait sınırlar içerisinde yeralan diğer ilçelerde faaliyet gösteren tüketici örgütleri arasından yukarıda belirlenen koşullara göre üye seçilir.

Raportör

Madde 10- Başkan tarafından illerde il müdürlüğü personeli arasından, ilçelerde ise Devlet memurları arasından en az birisi raportör olarak görevlendirilir.

Raportör, hakem heyetinin çalışmalarına ve kararlarına esas olacak rapor ve dosyaları hazırlayacak heyete sunar. Aynı uyumsuzluk konusunda başvuru halinde dosyaları birleştirir. Toplantı ve karar tutanağını yazmak ve gerektiğinde hakem heyeti üyelerine konuyla ilgili bilgi vermek üzere toplantılarda hazır bulunur. Raportörün oy hakkı yoktur.

Büro Personeli

Madde 11- Başvuruların sayısına ve il veya ilçelerdeki nüfus yoğunluğuna göre gerekli görüldüğünde;

a) Dosya, evrak ve arşiv işlerini yürütmek,

b) Toplantı tutanaklarını tutmak, karar defterine kaydetmek,

c) Toplantı gündemini düzenlemek,

d) Başkanın ve hakem heyetinin uygun gördüğü diğer işleri yapmak üzere başkan tarafından büro kurulur ve yeterli sayıda personel görevlendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Çalışma Usul ve Esasları

Başvuru

Madde 12- Uyuşmazlıklarla ilgili başvuru, uyuşmazlık konusunu içeren dilekçenin, delil oluşturan ilgili belgelerle birlikte hakem heyetine verilmesiyle yapılır.

Tüketici aynı uyuşmazlık konusu ile ilgili olarak birden çok hakem heyetine başvuramaz. Aksi takdirde diğer taraf lehine derdestlik itirazında bulunma hakkı doğar.

Karar Süresi

Madde 13- Müracaatlar, başvuru tarih ve sırasına göre en geç bir ay içinde hakem heyetince görüşülür ve karara bağlanır.

Başvurular, tarafların ivedi inceleme talebi bulunduğu veya gerekli görüldüğü hallerde hakem heyetlerince öncelikle gündeme alınarak sonuçlandırılır.

Tüketicinin yabancı turist olması durumunda da ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Toplantı Zamanı

Madde 14- Toplantılar her ayın ikinci ve dördüncü haftalarının ilk günleri, en az ayda 2 defa, res-

mi tatil günlerine rastladığında tatilden sonraki ilk çalışma gününde olmak üzere yapılır.

Gündeme görüşülecek uyuşmazlık konusu bulunmadığı takdirde toplantı yapılmaz.

Başkanın Çağrısı ile Toplanma

Madde 15- Başkanın çağrısı üzerine, öncelikle görüşülmesi gereken konularda hakem heyetleri olağanüstü toplanabilir. Toplantı tarihi üyelere 2 gün önce yazılı olarak bildirilir. Bu tür toplantılar ayda birden fazla olamaz.

Toplantı Yeri ve Gündem

Madde 16- Toplantılar, Bakanlık taşra teşkilatının bulunduğu yerlerde il müdürlüğüne, bulunmadığı yerlerde ise kaymakamlık binasında yapılır.

Toplantı gündemi başkan tarafından 12 ve 13 üncü maddeler uyarınca belirlenir ve toplantı başlamadan önce üyelere dağıtılır.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 17- Hakem heyeti, en az üç üye ile toplanır ve oturuma katılanların oy çokluğu ile karar verir.

Üyeler çekimser oy kullanamaz. Oyların eşit olması halinde başkanın oy kullandığı taraf çoğunlukta sayılır.

Toplantılara Katılma Mecburiyeti

Madde 18- Hakem heyeti üyeleri toplantılara katılmak zorundadırlar. Geçerli mazeretleri sebebiyle oturumlara katılamayacak üyeler, durumlarını toplantıdan önce başkana bildirirler. Birbirini takip eden

toplam 4 toplantıya mazeretsiz olarak veya mazeretli de olsa üç aylık sürede yapılan toplantılara hiç katılmayanların üyeliği düşer.

Toplantılara Katılamayacaklar

Madde 19- Hakem heyetleri başkan ve üyeleri: kendisi usul ve fûruundan biri ile eşi ve üçüncü dereceye kadar, bu derece dahil, kan ve sıhri hısımları ile ilgili uyuşmazlıkların görüşülmesine ve bu konuda yapılacak oylamaya katılamazlar.

İnceleme Şekli

Madde 20- İnceleme esas olarak raportör tarafından hazırlanan rapor ve ilgili belgelerin yer aldığı dosya üzerinde yapılır. Ayrıca, hakem heyetince gerek görüldüğü hallerde taraflar dinlenir.

Çözümü bilirkişi incelemesini gerektiren uyuşmazlık konularında, hakem heyetince bir kişiden fazla olmamak üzere bilirkişi görevlendirilebilir. Aynı konuda birden fazla bilirkişi incelemesi yaptırılamaz.

Hakem Heyeti Kararlarının Kapsamı

Madde 21- Hakem heyetlerinin kararları yalnız verildikleri uyuşmazlıklara ilişkin olup, ancak bunlar için hüküm ifade eder.

Bilgi ve Belge İsteme Yetkisi

Madde 22- Hakem heyeti uyuşmazlık konusuna ilişkin her türlü bilgi ve belgeyi taraflardan, ilgili kurum ve kuruluşlardan isteyebilir.

Karar Tutanağı

Madde 23- Toplantıda görüşülen konular ve alı-

nan kararlar en az 2 nüsha olarak, toplantı sırasında tutanakla tesbit edilir. Tutanak başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Bu nüshalardan biri, bürodaki dosyasında muhafaza edilir, diğeri ise sayfaları müteselsil sıra numaralı karar defterine yapıştırılarak il müdürlüğü veya kaymakamlık mührü ile köşelerinden mühürlenir.

Kararın Bildirimi

Madde 24- Kararlar, alındığı tarihten itibaren 3 gün içinde taraflara yazılı olarak bildirilir.

Kararın İlanı

Madde 25- Hakem heyetlerince alınan kararların taraf ve sonuçlarını gösterir listeler, illerde il müdürlüklerinde, ilçelerde kaymakamlıklarda duyuru panolarında aylık olarak ilan edilir.

Faaliyet Raporu

Madde 26- Hakem heyetleri 4'er aylık dönemler halinde hazırlayacakları faaliyet raporlarını dönem bitiminden itibaren 15 gün içerisinde il müdürlüklerine gönderirler.

İl müdürlüklerinde toplanan raporlara ilişkin bilgiler, birinci fıkrada belirtilen sürenin bitiminden itibaren 15 gün içinde Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Mali Hükümler

Giderler

Madde 27- Hakem heyetlerinin kuruluş ve çalışmalarına ilişkin tüm giderler, 4077 sayılı Kanun'un 29

uncu maddesi hükmü uyarınca Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

Huzur Hakkı

Madde 28- Hakem heyetleri başkan ve üyelerine ayda ikiden fazla olmamak üzere, toplantı başına huzur hakkı ödenebilir.

Huzur hakkı miktarı ve verilme esasları, Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM - Son Hükümler

Yürürlük

Madde 29- Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik 8/9/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 30- Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

Etiket, Tarife ve Fiyat Listeleri Yönetmeliği

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan

29/8/1995 tarih ve 22389 sayılı Resmi Gazete

BİRİNCİ BÖLÜM - Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmelik, perakende olarak satışa sunulan mallar ile hizmetlerin, etiket, tarife ve fiyat listelerinin şekli, içeriği ile kullanılma, usul ve esaslarını düzenler.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik hükümleri 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca Turizm Bakanlığının belgeli ve belgelendirilecek işletmeler dışında kalan, dükkan, büfe, mağaza, alış-veriş merkezi, depo gibi sabit satış yerleri ile hal ve pazar yerlerinde, işportalarda seyyar satıcılar tarafından yapılan perakende satışlar ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından tüketicilere sunulan her türlü hizmete uygulanır.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 23/2/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Ka-

nun'un 12 ve 31 inci maddelerine dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelik'te geçen;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nı,

b) Bakan: Sanayi ve Ticaret Bakanı'nı,

c) Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,

d) Satıcı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye mal ve/veya hizmet sunan gerçek veya tüzel kişileri,

e) Malın Üretim Yeri: Malın üretildiği yeri veya ithal mallardan malın üretildiği ülkeyi,

f) İndirimli Satışlar: Mevsim değişimleri sebebiyle mal stoklarının eritilmesi veya ticari faaliyetlerin tasfiyesi, işyeri değişikliği veya tadilatı ya da benzeri durumlarda, maliyet bedeli veya maliyet bedelinin altında belirli sürelerle yapılan satışları,

g) Etiket: Bir malın üretim yeri, cinsi, satış fiyatı hakkında tüketicileri bilgilendirmek ve aydınlatmak üzere kullanılan, çeşitli boyut ve şekillerdeki etiketi,

h) Tarife ve Fiyat Listesi: Mal veya hizmetin satış fiyatı hakkında tüketicileri bilgilendirmek ve aydınlatmak üzere kullanılan listeyi,

ı) Malın Cinsi: Bir malın adı ve ayırtıcı niteliğini gösteren özelliğini,

i) Malın veya Hizmetin Satış Fiyatı: Bir malın veya hizmetin satışa sunulduğu şekliyle taşıdığı bedeli,

j) Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan bedeni ve/veya fikri faaliyetleri,

k) Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak en son kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

l) Kurum: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Etiket, Tarife ve Fiyat Listesi

Etiket Bulundurma Zorunluluğu

Madde 5- Ticaret konusu olan ve perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının ya da kaplarının üzerine etiket konulması, etiket konulması mümkün olmayan hallerde ise, aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek ve kolaylıkla okunabilecek şekilde uygun yerlere asılması veya konulması zorunludur. Etiket ve listelerde bulunması zorunlu hususlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Malın üretim yeri

b) Malın cinsi

c) Malın satış fiyatı

Mal ithal edilmiş ise, malın ithal edilmiş olduğu ve üretildiği ülke ismi de ayrıca belirtilir.

Üretici veya satıcılar tarafından yapılarak; cam, tetrapak, naylon, karton, kağıt ve bunlara benzer maddelerden oluşan kutu, kova, şişe, kavanoz, poşet ve torba benzeri ambalajlar içinde satılan her türlü gıda, yiyecek, içecek ve temizlik maddelerinin etiketle-

rinde; net ağırlıklarının veya hacimlerinin satış fiyatları ile aynı boyut ve renkte görülebilir ve okunabilir şekilde yazılması zorunludur.

Antika eşyalar ile üzerindeki yazılı değeri artmış olan pul ve para gibi koleksiyon maddeleri ve eski kitap, dergi, gazete gibi yayınlar da birinci fıkra hükümlerine tabidir.

Etiket Zorunluluğu Olmayan Mallar

Madde 6- Üzerinde veya ambalajında, etikette aranılan hususlar basılı olarak açıkça yazılı bulunan mallarla, kitap, dergi ve gazete gibi üzerinde fiyatı belirtilmiş olan mallarda ve arttırma suretiyle veya özel kanunlarına göre satışı yapılan mallarda etiket ve liste koyma zorunluluğu yoktur.

Üretici, toptancı, ithalatçı, satıcılar tarafından ambalajlanarak satışa sunulan mallarda, Bakanlıkça mecburi uygulamaya konulan TS 4331 nolu "Ambalajların İşaretlenmesi ve Etiketlenmesi" ile ilgili standard hükümleri ayrıca uygulanır.

Etiketin Konuluş Biçimi ve Yeri

Madde 7- Perakende olarak satışa arz edilen mallara konulması zorunlu olan etiketler; malın niteliğine, malın satışa sunulduğu yerin büyüklüğüne, ticari usul ve adetlere göre malın veya aynı nitelikteki mal gruplarının veya raflarının üzerine konulmak, dikilmek, zımbalanmak, yapıştırılmak bunlara herhangi bir bağ ile tutturulmak veya asılmak suretiyle kullanılır.

Tarife ve Fiyat Listesi

Madde 8- Hizmetlerin özelliğine ve tüketiciye su-

nuluş biçimine göre, tarife ve fiyat listelerine ilişkin belge, levha, pano ve benzeri, hizmetin sunulduğu iş yerinde, tüketiciler tarafından görülebilecek ve kolaylıkla okunabilecek şekilde asılır, takılır veya konulur.

Etiketlerin ve Listelerin Biçim ve Kapsamı

Madde 9- Etiketlerin ve listelerin kare, dikdörtgen, daire ve benzeri geometrik bir şekilde olması gerekir. Bunların kolaylıkla görülebilir boyutlarda, üzerindeki rakam ve harflerin, okunabilir, düzgün, eksiksiz, gerçeğe uygun yeterli büyüklükte ve başka rakam, kelime ve işaretlerle karşılığa sebep vermeyecek görünüşte olması, yanıltıcı ve aldatıcı bilgiler içermemesi zorunludur. Etiketlerin tüketiciler tarafından kolaylıkla görülebilecek ve hangi mala ait olduğu açıkça belli olacak şekilde konulması gerekir.

Etiket ve listelere satış fiyatlarının; "Türk Lirası" veya kısaca "TL" şeklinde yazılması zorunludur.

Bakanlık, gerektiğinde etiket ve listelerin, şekil, boyut, cinsleri ile benzeri hususları tespit ve ilan eder.

Tarife ve Fiyat Listelerinin Biçim ve Kapsamı

Madde 10- Tarife ve fiyatları, meslek kuruluşları veya mevzuatına göre bu konuda yetkili bulunan kurum ya da kuruluşlarca belirlenen mal ve hizmetlere ilişkin, tarife ve fiyat listelerini içeren belge, levha, pano ve benzerleri, bu Yönetmeliğin 8 ve 9 uncu maddelerine aykırı olmamak kaydıyla bu kurum ve kuruluşlarca belirli tip ve ebatla hazırlanabilir. Bunların dışındaki tarife ve fiyat listeleri bu Yönetmeliğin 8 ve 9 uncu madde esaslarına aykırı olamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Çeşitli Hükümler

Fiyat

Madde 11- Etiket, fiyat listesi veya bu Yönetmelikte yazılı diğer araçlarla tüketicilerin bilgisine sunulan fiyat, peşin satış fiyatıdır.

Bir malın veya hizmetin miktar, sayı, ebat ve benzeri farklı birimlerden satışı yapıldığı takdirde, her birime uygulama fiyatlar etiketlerde, tarife ve fiyat listelerinde ayrı ayrı gösterilir.

İndirimli Satışlar

Madde 12- Fiyat indirimine giren mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinde, bu Yönetmeliğe göre yer alması gereken hususlara ek olarak; malın alış fiyatı, kendi imalatı ise imalat fiyatı ve indirimli satış fiyatının 9 uncu maddedeki esaslara aykırı olmak üzere ayrıca gösterilmesi zorunludur.

Toptan ve Perakende Satışların Birlikte Yapıldığı Durumlar

Madde 13- Toptan ve perakende satışların birlikte yapıldığı yerlerde, perakende satışlar için bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Uygulama

Madde 14- Belediyeler, bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanması ve izlenmesine ilişkin işleri yürütmekle görevlidirler.

Denetim

Madde 15- Bakanlık Müfettişleri ve kontrolörleri ile Bakanlıkça ve belediyelerce görevlendirilecek perso-

nel; mağaza, dükkan, ticarethane gibi her türlü mal satılan veya hizmet sunulan yerlerde, Kanunun 12 nci maddesi ve bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak denetleme yapmaya görevli ve yetkilidirler.

Yapılan denetimlerde bu Yönetmeliğe aykırılıkların tespiti halinde satıcılar hakkında Kanunun 25 ve 26 ncı madde hükümleri uygulanır.

Yetki ve görevi kişi ve kuruluşlara her türlü bilgi ve belgelerin doğru olarak ve istendiği zaman gösterilmesi, asıl veya onaylı kopyalarının verilmesi zorunludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Son Hükümler

Yürürlük

Madde 16- Bu Yönetmelik 8/9/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17- Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**Taksitli, Kampanyalı ve Kapıdan Satışlar
Hakkındaki Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ
TRKGM-94/2-3**

Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü
25/5/1994 tarih ve 21940 sayılı Resmi Gazete

3143 Sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un değişik 2 nci maddesinin (s) bendi 14/A maddesinin (a) bendi ve 33 üncü maddeleri uyarınca, taksitli satışlar, basım ve yayım suretiyle halka duyurularak düzenlenen kampanyalı satışlar ve kapıdan satışlara ilişkin gerek satıcıların gerekse tüketicilerin uymaları gereken esaslar aşağıda düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 1- Bu tebliğ hükümleri taksitli satış, basım ve yayım yoluyla kampanyalı satış ve kapıdan satışlar ile bu satışları yapan gerçek ve tüzel kişilere uygulanır.

Tanımlar

Madde 2- Bu tebliğin uygulanmasında geçen kavramlar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

Bu Tebliğin uygulanmasında;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,

Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,

Satıcı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye mal satan gerçek veya tüzel kişiyi,

Tüketici: Malı özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

Satış Fiyatı: Mal için tüketicinin ödeyeceği (ön ödeme, taksit tutarları, faiz ve ödemeler dahil) toplam mal alış bedelini,

Sözleşme: Taksitli, kampanyalı ve kapıdan satışlarda satıcı ile tüketici arasında düzenlenecek yazılı sözleşmeyi,

Ön Ödeme: Malın tüketiciye tesliminden önce tüketici tarafından satıcıya satış fiyatının, sözleşmede belirtilen oranda ödenen kısmını,

Taksitli Satış: Bir veya birden fazla taksit ile satış fiyatının ödendiği ve malın sözleşmenin düzenlendiği anda teslim edildiği satış türünü,

Kampanyalı Satış: Gazete, Radyo, Televizyon ilanı ve sair yollarla halka duyurularak satış kampanyasına iştirakçi kabul etmek suretiyle bir veya birden fazla taksit ile satış fiyatının ödendiği ve malın gerek sözleşmenin düzenlendiği anda teslim edildiği, gerekse belli bir süre sonra teslim edilmesi vaadiyle yapılan satış türünü,

Kapıdan Satış: İşyeri, fuar, panayır gibi satış mekanları dışında, önceden mutabakat olmaksızın yapılan ve değeri 500.000.- Türk Lirası'nı aşan tecrübe ve muayene koşullu satış türünü, ifade eder.

Taksitli Satışlar

Madde 3- Taksitli satışlarda; tüketici borçlandığı toplam miktarı önceden ödeme hakkına sahiptir. Bu tür ödemelerde, sözleşmeye konulması şartıyla satıcı, ödenen miktara göre gerekli faiz indirimini yapmakla yükümlüdür.

Taksitli satışlarda sözleşmenin düzenlendiği anda malın teslimi esastır.

Satıcı taksitlerden birinin veya bir kaçının ödenmemesi halinde kalan borcun tümünün ifasını talep etme hakkını saklı tutmuşsa, bu hak; ancak satıcının tüm edimlerini yerine getirmiş olması durumunda ve tüketicinin birbirini izleyen iki taksidi ödemekte temerrüde düşmesi ve bu iki taksit toplamının satış fiyatının en az onda biri olması halinde kullanılabilir.

Kampanyalı Satış

Madde 4- Gazete, radyo, televizyon ilanı vesair yollarla halka duyurularak düzenlenen kampanyalara iştirakçi kabul etmek, suretiyle ve malın gerek sözleşmenin düzenlendiği anda, gerekse belli bir süre sonra teslim edilmesi vaadiyle yapılan satışlarda, ilan ve tahhüt edilen mal teslimatının zamanında yapılmaması, fiyat, nitelik ve miktarında sözleşmelere aykırı davranılması durumunda; satıcı, bayi, acenta, temsilci, imalatçı-üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur.

Kampanyalı satış olarak nitelendirilmeyen, ancak, malın sonradan teslimi koşuluyla yapılan her türlü satışlar da kampanyalı satış hükümlerine tabidir.

Kampanyalı satışlarda 3 üncü maddenin son fıkrası hükümleri de uygulanır.

İlan Zorunluluğu

Madde 5- Kampanyalı satışlarda sözleşmede bulunması gereken hükümlerin yapılacak ilanlarda açıkça gösterilmesi zorunludur.

Ön Ödeme ve Malın Teslimi

Madde 6- Sözleşmelerde aksine hüküm konulmadıkça ön ödeme tutarı malın satış fiyatının % 40'ından fazla olamaz.

Bir veya birden fazla taksitlerle tahsil olunan ön ödeme ile mal teslim süresi hiçbir şekilde 12 ayı aşamaz.

Ön ödeme yukarıdaki fıkrada belirtilen süreden önce tamamlandığı takdirde, malın tesliminin ön ödemenin bitimini takiben en geç 30 gün içinde yapılması zorunludur.

Kapıdan Satışlar

Madde 7- Kapıdan satışlarda; tüketici yedi günlük tecrübe ve muayene süresi sonuna kadar malı, kabul veya hiçbir gerekçe göstermeden, reddetmekte serbesttir. Satıcı almış olduğu bedeli, kıymetli evrakı ve tüketiciyi bu hukuki işleminden dolayı borç altına sokan her türlü belgeyi, cayma bildiriminin kendisine iadeli taahhütlü mektup ya da noter aracılığı ile ulaşması veya bizzat teslim edilmesi tarihinden itibaren 10 gün içerisinde tüketiciye iade etmekle ve 20 gün içinde de malı geri almakla yükümlüdür. Satıcı bu süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın malı teslim almazsa, mal üzerinde hiçbir hak iddia edemez.

Tüketici, malı kendisine teslim anındaki durumu ile geri vermekle ve kullanım söz konusu ise, kullanma dolayısıyla malın ticari değerindeki kaybı tazminle yükümlüdür. Malın tüketicinin zilyedinde bulunması, başlıbaşına bir değer azalmasını ifade etmez.

Malın iadesi imkansızlaşmış veya iade amaca aykırı hale gelmişse tüketici, bu maldan sağladığı fayda kadar bir bedeli satıcıya ödemekle yükümlüdür.

Satıcının malı işyeri dışında satışa sunması, teatmül, ticari örf veya adetten ise, bu madde uygulanmaz.

Taksitle yapılan kapıdan satışlarda ayrıca taksitli satışlara ilişkin hükümler de uygulanır.

Kapıdan satışlarda düzenlenecek sözleşmede diğer şartlara ilaveten "Tüketicinin hiçbir hukuki ve cezai sorumluluk üstlenmeksizin ve hiçbir gerekçe göstermeksizin yedi gün içerisinde malı reddederek alım-satım işleminden cayma hakkının var olduğunu ve cayma ihbarının satıcıya bildirimi tarihinden itibaren on gün içinde de tüketicinin vermiş olduğu bedelin, kıymetli evrakın ve tüketiciyi bu hukuki işlemden dolayı borç altına sokan her türlü belgenin satıcı tarafından iade edileceği" ibaresinin aynen yer alması zorunludur.

Sözleşme Zorunluluğu

Madde 8- Bu tebliğ kapsamındaki satışlarda, tüketici ile satıcı arasında yazılı bir sözleşme yapılması zorunludur. Sözleşmede bulunması gereken asgari şartlar aşağıda gösterilmiştir.

a) Tüketicinin ve satıcının adı veya ünvanı, adresi,

- b) Sözleşme tarihi,
- c) Malın peşin satış fiyatı,
- d) Malın satış fiyatı,
- e) Faiz miktarı, faizin hesaplandığı yıllık oran ve öngörüldüğü takdirde gecikme faizi oranı,
- f) Ön ödeme tutarı veya tutarları,
- g) Taksit ödeme tarih ve tutarlarını gösterir ödeme planı,
- h) Malın teslim tarihi ve şekli, kampanya bitiş tarihi,

Madde 9- Taksitli, kampanyalı ve kapıdan satışlarda, sözleşmede belirlenmiş bulunan satış fiyatı hiçbir şekilde ve şartta arttırılamaz.

Ancak, kampanyalı satışlarda, sabit satış fiyatı dışında satış yapıldığı takdirde bu hususunun yapılacak ilanlarda ve sözleşmelerde açıkça belirtilmesi zorunludur.

Madde 10- Satış sözleşmelerinde ve yapılacak ilanlarda, satışların bu tebliğ hükümlerine uygun olarak yapıldığı hususu açıkça belirtilecektir.

Madde 11- Bu tebliğ hükümlerine göre yapılan satışlarda; ön ödeme veya taksit tutarları kıymetli evraka bağlandığı takdirde, tüketicinin tanzim edeceği kıymetli evrak tutarı hiçbir şekilde malın satış fiyatını geçemez.

Bilgi Verme Zorunluluğu

Madde 12- Bakanlık veya Genel Müdürlük tebliğ

kapsamındaki satıcılardan bu tür satışlarla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir. Satıcılar bu tür belgeleri ve bilgileri istendiğinde Bakanlığa veya Genel Müdürlüğe vermekle yükümlüdürler.

Sorumluluk

Madde 13- Bu tebliğe aykırı hareket edenler hakkında eylem ayrı bir suç oluşturmadığı takdirde, Türk Ceza Kanunun 526 ncı maddesine göre cezai kovuşturma yapılır.

Denetim

Madde 14- Bu tebliğin uygulanmasında, Bakanlık Müfettişleri ve Kontrolörleri ile Bakanlıkça görevlendirilecek diğer personel gerekli denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya yetkilidir.

Yürürlük

Madde 15- Bu tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16- Bu tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yürütür.

Kapıdan Satışlara İlişkin Uygulama Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ (TRKGM-95/136-137)

21/12/1995 tarih ve 22500 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ, kapıdan satışlara ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ 1.000.000.- Türk Lirası'nı aşan ve işyeri, fuar, panayır, gibi satış mekanları dışında,

a) Önceden mutabakat olmaksızın tüketicinin evinde veya işyerinde yapılan tecrübe ve muayene koşullu satışlara,

b) Toplantılı (grup) satışlara,

c) Katalogdan seçim yoluyla sonuçlandırılan satışlara,

d) Mesafeli satışlara, uygulanır.

Bu Tebliğ kapsamındaki satışlarla ilgili olarak

görüşme veya gösteri tarih ve yerinin tüketici ve satıcı, satış temsilcisi, elemanı, tanıtım görevlisi, distribütör ve benzerleri tarafından yazılı, sözlü veya benzeri yollarla tespiti, önceden mutabakat olarak kabul edilmez.

Bu Tebliğin uygulanması bakımından, toplantılı, satışlar, katalogdan seçim yoluyla sonuçlandırılan satışlar ve mesafeli satışlar, kapıdan satış olarak değerlendirilir.

Dayanak

Madde 3- 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 8, 9 ve 31 inci maddelerine dayanarak düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğ'in uygulanmasında;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,

c) Kanun: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u,

d) Kapıdan Satış: İşyeri, fuar, panayır gibi satış mekanları dışında önceden mutabakat olmaksızın yapılan, değeri 1.000.000.- Türk Lirası'nı aşan, tecrübe ve muayene koşullu satışları,

e) Toplantılı (grup) satış: Tarihi önceden tespit edilen ve bir tüketicinin veya satıcının çağrısı üzerine birden fazla kişinin katılımının sağlandığı, ev ya da benzeri mekanda gerçekleştirilen tanıtım amaçlı toplantı sırasında yapılan satışı,

f) Mesafeli Satış: Yazılı veya görsel yayın yoluyla satışa sunulan ürünlerin posta ve sair nakil araçları ile tüketiciye ulaştırıldığı satış türünü,

g) Belge: Kapıdan satışlarda satıcı tarafından tüketiciye verilmek zorunda olan ve tüketicinin hakları ile satıcının yükümlülüklerini gösteren belgeyi veya bu hususların yer aldığı satış sözleşmesi, fatura, tesellüm makbuzu ve benzeri belgeleri,

h) İşyeri: Mal satanın veya hizmet verenin işyeri niteliğindeki mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, eğlence ve spor yerleri, madenler, inşaat şantiyeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerleri,

ı) Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,

j) Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan bedeni ve/veya fıkri faaliyetleri,

k) Satıcı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere tüketiciye mal ve hizmet sunan tüzel kişileri,

l) Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

ifade eder.

Kapıdan Satış Yapma Koşulları

Madde 5- Anasözleşmelerinde sayılan çalışma konuları arasında bu tebliğ kapsamındaki satışlar ile bunların organizasyonu, yönetim ve desteklenmesi bulunan tüzel kişiler, Genel Müdürlüğe başvurarak 7 nci

maddede belirtilen belgeyi onaylatmakla yükümlüdürler. Bu kapsamdaki tüzel kişilerin; Anonim veya limited şirket statüsünü taşımaları zorunludur.

Birinci fıkrada belirtilen tüzel kişilerin ürünlerinin satış ve tanıtımını yapan satış temsilcisi, satış elemanı, tanıtım görevlisi, distribütör ve benzerlerinin tüzel kişi olması zorunlu değildir.

Başvuruda İstenen Belgeler

Madde 6- Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir:

a) Anasözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazete'sinin bir nüshası,

b) İmza yetkisini haiz kişilerin noter tasdikli imza sirküleri,

c) Ticaret Sicili Belgesi,

d) Belgenin bir örneği,

Belge

Madde 7- Belgede en az 12 punto koyu siyah harflerle "Tüketicinin hiçbir hukuki ve cezai sorumluluk üstlenmeksizin ve hiçbir gerekçe göstermeksizin yedi gün içinde malı reddederek alım-satım işleminden cayma hakkının var olduğunu ve cayma ihbarının satıcıya bildirimi tarihinden itibaren on gün içinde de tüketicinin vermiş olduğu bedelin, kıymetli evrakın ve tüketiciyi bu hukuki işleminden dolayı borç altına sokan her türlü belgenin satıcı tarafından iade edileceğini taahhüt ederiz" ifadesi yer alır ve imza yetkisini haiz kişiler tarafından imzalanır.

Aynı belgede ayrıca aşağıdaki açıklamalar da yer alır.

"Tüketicinin Yükümlülükleri

1- Tüketici malı kendisine teslim anındaki durumu ileri geri vermek zorundadır.

2- Tüketicinin tecrübe ve muayenesi sonunda malın önceden sahip olduğu nitelik ve niceliğini kaybetmesi halinde, tüketici malın ticari değerindeki bu kaybı tazminle yükümlüdür.

3- Mal ve/veya hizmetin iadesi imkansızlaşmış veya iade amaca aykırı hale gelmişse tüketici bu mal ve hizmetten sağladığı fayda kadar bir bedeli satıcıya ödemekle yükümlüdür.

4- Tüketici cayma bildirimini yedi gün içinde satıcıya iadeli taahhütlü mektup ya da noter aracılığıyla ulaştırmak veya bizzat malı iade etmek zorundadır.

Satıcının Yükümlülükleri

1- Satıcı, fatura veya tesellüm makbuzu ile birlikte tüketiciye cayma hakkını açıklayan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanmış bu belgeyi tüketiciye vermek ve tüketiciye de bu belgeyi aldığına dair tutanak imzalatmak zorundadır.

2- Satıcı, tüketicinin cayma bildiriminden itibaren on gün içinde satın almış olduğu bedeli, kıymetli evrakı ve tüketiciyi borç altına sokan her türlü belgeyi iade etmekle, ayrıca yirmi (20) gün içinde de malı geri almakla yükümlüdür."

Bu hususlar ayrı bir belge veya satıcı ve tüketici tarafından imzalanan ve birer nüshası saklanan satış

sözleşmesi, fatura, tesellüm makbuzu ve benzeri belgelerin ayrılmaz bir bölümü halinde düzenlenir.

Genel Müdürlükçe onaylanan cayma bildirimi belgeleri onay verilmiş tarihi esas alınarak her yıl vize edilir.

Belgenin İptali

Madde 8- Bu Tebliğ'e aykırı uygulamaların tespiti ve bununla ilgili olarak Genel Müdürlüğün uyarısına rağmen, bu durumun düzeltilmemesi halinde, onay iptal edilir. Onayı iptal edilen tüzel kişilerin mensubu olduğu ilgili meslek kuruluşlarına da bu durum ayrıca bildirilir.

Sözleşme Düzenleme Zorunluluğu

Madde 9- Bu Tebliğ kapsamındaki satışlarda, tüketici ile satıcı arasında yazılı bir sözleşme yapılması, akdedilen sözleşmenin bir nüshasının tüketiciye verilmesi zorunludur.

Sözleşmede Bulunması Gereken Şartlar

Madde 10- Sözleşmede bulunması gereken şartlar şunlardır:

- a) Tüketicinin ve satıcının adı veya ünvanı ile adresi,
- b) Sözleşmenin düzenlediği tarih,
- c) Malın teslim tarihi
- d) Malın peşin satış fiyatı,
- e) Sözleşme konusu malın cinsi, miktarı ve varsa marka ve modeli,

Sözleşmede belirlenen satış fiyatı sonradan hiç-
bir şekilde ve şartta artırılmaz.

Taksitli Kapıdan Satışlar

Madde 11- Taksitle yapılan kapıdan satışlarda
10 uncu maddeye ek olarak aşağıdaki unsurların söz-
leşmede bulunması zorunludur.

a) Vadeye göre faiz ile birlikte ödenecek toplam
satış fiyatı,

b) Faiz miktarı, faizin hesaplandığı yıllık oran ve
gecikme faizi,

c) Ön ödeme tutarı,

d) Ödeme planı,

Ön ödeme veya taksit tutarları kıymetli evraka
bağlandığı takdirde tüketicinin tanzim edeceği kıymetli
evrak tutarı malın satış fiyatını geçemez.

Tüketici borçlandığı toplam miktarı önceden öde-
me hakkına sahiptir. Tüketici aynı zamanda bir taksit
miktarından az olmamak üzere bir veya birden fazla
taksit ödemesinde bulunabilir. Her iki durumda da sa-
tıcı ödenen miktara göre gerekli faiz indirimi yapmakla
yükümlüdür.

Satıcı, taksitlerden birinin veya birkaçının öden-
memesi halinde kalan borcun tümünün ifasını talep
etme hakkını saklı tutmuşsa bu hak, ancak satıcının
bütün edimlerini ifa etmiş olması durumunda ve tüke-
ticinin ifa edilmemiş bir ediminin üzerinden en az dört
hafta geçmiş olması ve satıcının en az bir haftalık süre
vererek muacceliyet uyarısında bulunması koşullarıyla
kullanılabilir.

Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendleri ile üçüncü fıkrası, taksitli kapıdan satışlarda malın peşin satış fiyatı ile taksitli satış fiyatı arasında fark olması halinde uygulanır.

Sorumluluk

Madde 12- Mal veya hizmetin, sözleşmede belirtilen, fiyat, nitelik, miktar ve sürelerle uygun olarak teslim edilmesi veya yerine getirilmesi zorunludur. Buna aykırı davranılması halinde, satıcı, bayi, acenta, temsilci, imalatçı, üretici ve ithalatçı müştereken sorumludur.

Bildirim

Madde 13- Tüketici;

a) Malın teslimi ile sözleşmenin aynı tarihte yapılması durumunda sözleşmenin düzenlediği tarihten itibaren,

b) Malın tüketiciye teslimi sözleşmenin imzalandığı tarihten sonra ise malın teslim tarihinden itibaren,

c) Mesafeli satışlarda malın tüketiciye ulaştığı tarihten itibaren,

yedi günlük tecrübe ve muayene süresinin sonuna kadar malı kabul veya reddetmekte serbesttir.

Malın reddedilmesi halinde tüketici cayma kararını;

a) İadeli taahhütlü mektup,

b) Noter,

c) Elden teslim, yollarından biriyle satıcıya bildirir.

Cayma bildirimi tarihinin belirlenmesinde, bu bildirimin iadeli taahhütlü mektup ile gönderilmesi halinde postaya verildiği tarih, noter aracılığıyla ulaştırılması halinde tanzim tarihi, elden teslim edilmesi durumunda da teslim tarihi esas alınır.

Satıcının Yükümlülüğü

Madde 14- Satıcı cayma bildiriminin kendisine ulaştığı tarihten itibaren 10 gün içinde, almış olduğu bedeli, kıymetli evrakı ve tüketiciyi bu hukuki işlem-den dolayı borç altına sokan her türlü belgeyi tüketiciye iade etmekle ve yirini gün içerisinde malı geri almakla yükümlüdür.

Tüketicinin Yükümlülüğü

Madde 15- Tüketicinin tecrübe ve muayenesi sonunda malın; miktarında azalma veya kırılma, bozulma, fiziki farklılık, aşınma ya da benzeri durumlardan dolayı tüketiciye teslimi anındaki nitelik ve niceliğini kaybetmesi halinde, tüketici malın ticari değerindeki bu kaybı tazminle yükümlüdür.

Tüketicinin ödemekle yükümlü olduğu bedel konusunda çıkan uyuşmazlıkların çözümünde, alıcının bulunduğu yerdeki Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri yetkilidir.

Mal veya hizmetin iadesi imkansızlaşmış veya iade amaca aykırı hale gelmişse tüketici, bu mal veya hizmetten sağladığı fayda kadar bir bedeli satıcıya ödemekle yükümlüdür.

Faydaya ilişkin bedelin tespitinde çıkan uyuş-

mazlıkların çözümünde alıcının bulunduğu yerdeki Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri yetkilidir.

Malın tüketicinin zilyesinde bulunması başlıbaşına bir değer azalmasını göstermez.

Ambalajlı ürünlerde tüketici tarafından tecrübe ve muayene amacıyla ambalajın açılmış olması, malın ticari değerindeki bir kayıp olarak gösterilmez.

Belgenin Teslimi ve Tutanak

Madde 16- Satıcı, hazırladığı sözleşme, fatura veya tesellüm makbuzu ile birlikte belgeyi tüketiciye vermekle yükümlüdür.

Tüketici sahip olduğu hakların anlatıldığını, cayma hakkını açıklayan belgenin kendisine teslim edildiğini ve satıcının açık adresinin bildirilmiş olduğunu beyan eden bir tutanağı imzalayarak verir. Tutanak tüketicinin el yazısı ile veya bu hususları kapsayan önceden hazırlanmış bir metnin imzalanması suretiyle iki nüsha olarak düzenlenir. Bir nüsha tüketici diğer nüsha satıcı tarafından muhafaza edilir. Satıcı bir uyuşmazlık halinde tüketiciden almış olduğu bu imzalı belgeyi ibraz etmekle yükümlüdür. Aksi takdirde satıcının bu belgede belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu kabul edilir.

Garanti Belgesi, Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu, Servis Hizmetleri

Madde 17- Kapıdan satış konusu mal, Kanun'un 13, 14 ve 15 inci maddeleri gereği Bakanlıkça belirlenen garanti belgesi ve/veya tanıtma ve kullanma kılavuzu ile birlikte satılması ve satış sonrası servis hizmeti verilmesi zorunlu mallar kapsamında ise malın teslimi sırasında tüketiciye bu belgelerin de teslim edilmesi zorunludur.

Fiyat Kataloğu

Madde 18- Bu Tebliğ kapsamındaki satışlarda satıcı, satış konusu malların fiyatlarını içeren kataloğunu veya Etiket, Tarife ve Fiyat Listeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesine uygun olarak düzenlenmiş fiyat listesini tüketiciye göstermek zorundadır.

Kapsam Dışı Satışlar

Madde 19- Aşağıdaki satışlarda bu Tebliğ hükümleri uygulanmaz.

a) Gıda maddeleri satışları,

b) Halkın gündelik tüketiminin düzenli olarak karşılanmasına yönelik satışlar,

c) Sigorta sözleşmeleri,

d) Eğitim ve/veya kültürel amaçlı ses kaseti, video kaseti veya benzerlerini kapsayan satışlar,

e) İşyeri dışında satışa sunulması teamül, ticari örf veya adetten kabul edilen mal veya hizmet satışları.

Ceza

Madde 20- Bu Tebliğ hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanun'un 8 ve 9 uncu maddeleri delaletiyle, 25 inci maddenin 1 ve 2 nci fıkrasında öngörülen cezalar uygulanır.

Diğer Hükümler

Madde 21- Bu Tebliğ'in 2 nci maddesinde belirtilen 1.000.000.- TL'lık değer, her yılın Ekim ayı sonunda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Toptan Eşya Fiyat-

ları Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artışı oranında artar. Bu durum, Bakanlıkça her yıl Aralık ayı içinde Resmi Gazete'de ilan edilir.

Geçici Madde- Bu Tebliğ'in 5 inci maddesinde belirtilen koşulları taşımayan ve halen kapıdan satış faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler, bu Tebliğ'in yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde 5 inci madde koşullarını yerine getirerek Genel Müdürlüğe başvurmak ve cayma bildirimi belgelerini onaylatmak zorundadırlar.

Yürürlük

Madde 22- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 23- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**Garanti Belgesi İle Satılmak Zorunda Olan
Sanayi Mallarının ve Bu Malların Arızalarının
Tamiri İçin Gereken Azami Süreler Hakkında
Tebliğ (TRKGM 95/105-106)**

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

2/9/1995 tarih ve 22392 sayılı Resmi Gazete

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ, garanti belgesi ile birlikte satılması zorunlu olan sanayi mallarını ve bu malların arızalarının tamiri için gereken azami süreleri tesbit etmek suretiyle, tüketicilerin güvence altına alınmasını amaçlamaktadır.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ, garanti belgesi ile satılması zorunlu ekli listede yer alan sanayi mallarına uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ 23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 13 ve 31 inci maddelerine dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğin uygulanmasında;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) TSE: Türk Standardları Enstitüsü Başkanlığını,

c) Sanayi Malı: Bir maddenin veya bütünü oluşturan parçaların fiziksel veya kimyasal özelliğini makina, cihaz, tezgah, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin yardımı ile veya sadece el emeği ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle imal edilen nihai malı,

İfade eder.

Garanti Belgesi İle Satış Zorunluluğu

Madde 5- Ekli listede yer alan sanayi mallarının garanti belgesi ile birlikte satılması zorunludur.

Tamir Süresi

Madde 6- Garanti süresi içinde sanayi malının arızalanması halinde, tamiri için gereken azami süre, yetkili servisine veya yetkili servisin olmaması durumunda satıcısına teslim edildiği tarihten itibaren bir aydır.

Cezalar

Madde 7- Bu Tebliğe aykırı hareket edenler hakkında 4077 sayılı Kanunun 25 ve 26 ncı madde hükümleri uygulanır.

Yetki

Madde 8- Bakanlık gerekli gördüğü takdirde

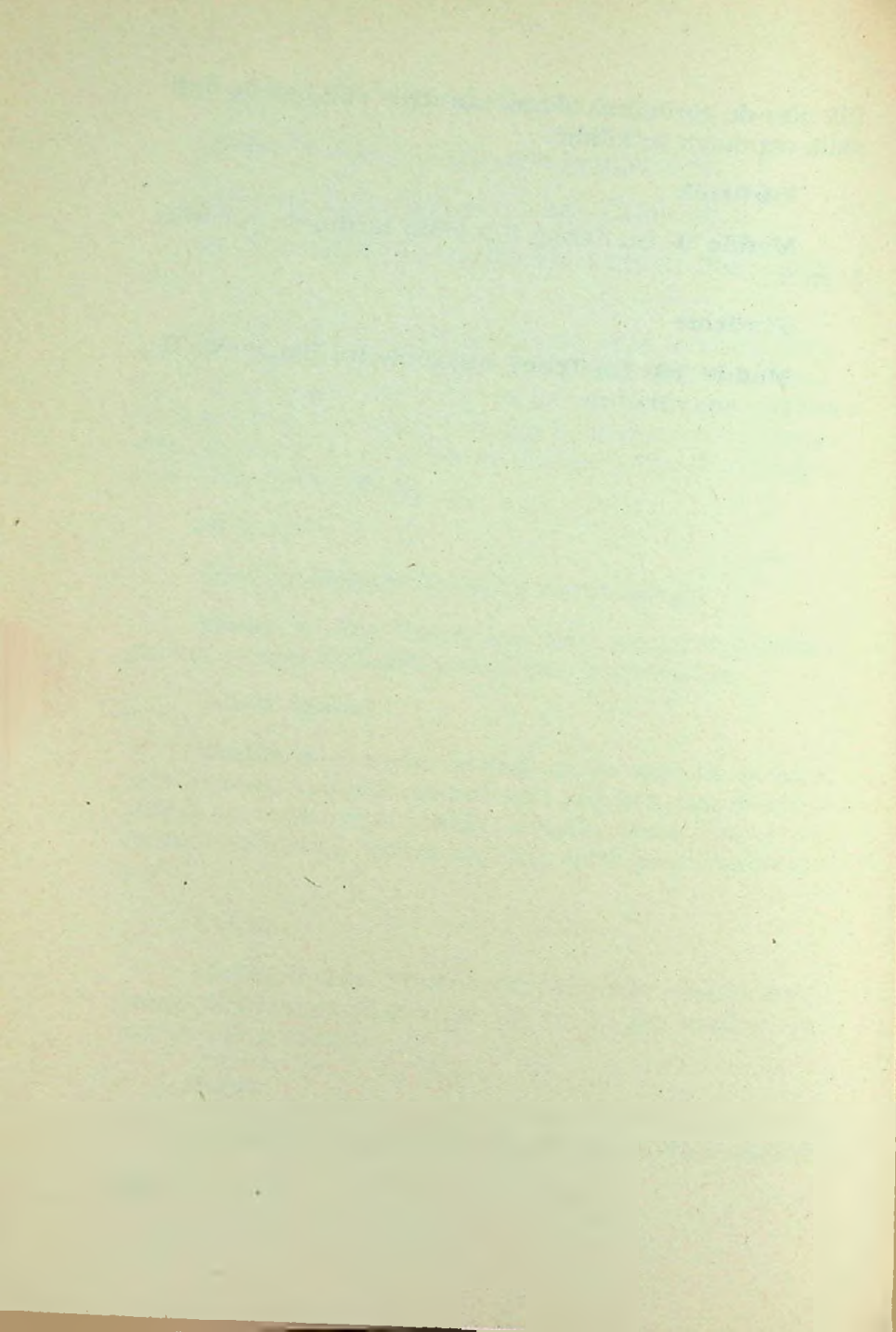
TSE'nün de görüşünü almak suretiyle ekli listede değişiklik yapmaya yetkilidir.

Yürürlük

Madde 9- Bu Tebliğ 8.9.1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı
"Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun"
Gereğince Garanti Belgesi İstenecek
Ürünler Listesi**

1- SAĞLIK SEKTÖRÜ

1.1- Anestezi, Solunum ve Reanimasyon Cihaz ve Ekipmanları

1.2- Tıbbi Laboratuvar Cihazları

1.3- Radyografik ve Diğer Teşhis Cihazları (Röntgen, EMC, Tomoğraf, Ultrason ve benzeri cihazlar)

1.4- Terapi Cihazları

1.5- Oftalmik Cihazlar

1.6- Diş Hekimliği Cihazları

1.7- Sterilizasyon Cihazları

1.8- Özürlü ve Sakatlara Ait Bisiklet ve Arabalar

1.9- Hastane Mefruşatı ve Ekipmanları (Dolap, Yatak, Sedyeler, Ameliyat Masası, Pansuman Arabası, Bebek Küvezi ve benzeri)

1.10- Suni UzuV, Protez ve benzeri Ekipmanlar

1.11- Yukarıda adı geçmeyen, teşhis, tedavi ve diğler maksatlı bütun aletler,

cihazlar ve benzerleri

2- OPTİK ALET VE CİHAZLAR

2.1- Her Türlü Optik Aletler ve Mercekler

3- YANGINDAN KORUNMA EKİPMANLARI

3.1- Her Türlü Arabalı veya Arabasız Yangın Söndürme Cihazları ve Ekipmanları

3.2- Yangından Koruyucu Elbise ve Ekipmanlar (İtfaiye eri kaskı, maske ve benzeri)

4- GENEL AMAÇLI AKIŞKAN SİSTEMLERİ VE BİLEŞENLERİ ALET VE CİHAZLARI

4.1- Sabit Kaplar ve Tanklar (Hidrofor ve benzeri)

4.2- Araçlara Takılmış Tanklar

4.3- Basınçlı Kaplar ve Gaz Silindirleri

4.4- Tüpler (LPG, Doğalgaz ve bütun yanıcı ve uçucu gazları depolamak için)

4.5- Valfler

4.5.1- Küresel Valfler

4.5.2- Bilyeli Valfler

4.5.3- Sürgülü Valfler

4.5.4- Basınç Regülatörleri

- 4.5.5- Otomatik Kapama Valfleri (Solenoid)
- 4.5.6- Termostatik Valfler
- 4.5.7- Konik Valfler
- 4.5.8- Musluklar
- 4.5.9- Bataryalar (Mutfak, Banyo ve benzeri)
- 4.5.10- Hela yıkayıcıları
- 4.5.11- Su Arıtma Cihaz ve Sistemleri
- 4.6- Pompalar ve Motorlar (Su, Yağ, Akaryakıt, Pompa ve Motorları ve benzeri)
- 4.7- Havalandırma ve Klima sistemleri
- 4.7.1- Vantilatörler
- 4.7.2- Fanlar
- 4.7.3- Klimalar
- 4.7.4- Aspiratörler
- 4.8- Kompresörler ve Pnömatik Makinalar (Basınçlı Hava Kurutucuları, Deplasmanlı Kompresör ve benzeri)
- 4.9- Borular ve Bağlantı Parçaları (Metal, PVC, Polietilen ve benzeri)

5- İMALAT SANAYİİ

- 5.1- Takım Tezgahları (Her Türlü Ağaç ve Metal İşleme)
- 5.1.1- Tornalar

- 5.1.2- Delme ve Freze makinaları
- 5.1.3- Planya Makinaları
- 5.1.4- Tesviye Makinaları
- 5.1.5- Matkap Makinaları
- 5.1.6- Taşlama ve Perdahlama Makinaları
- 5.1.7- Bıçkı Makinaları
- 5.2- Talaşlı ve Talaşsız Kesme Makinaları
- 5.3- Talaşsız Çalışma Makina ve Ekipmanları
- 5.3.1- Dövme Makinaları
- 5.3.2- Makaslar
- 5.3.3- Haddeme ve Kalıplama Cihaz ve Ekipmanları
- 5.3.4- Presler
- 5.3.5- Kenet Makinası ve Benzeri
- 5.4- Elde Kullanılan Elektrikli Aletler
- 5.4.1- Pnömatik Aletler
- 5.4.2- Elektrikli Aletler
- 5.4.3- Zincirli ve Fırçalı Testereler
- 5.5- Kaynak, Lehimleme Makinaları ve Ekipmanları
- 5.6- Elektrikli ve Yakıtlı Endüstriyel Fırınlr
- 6- ENERJİLER VE ISI TRANSFERİ MOTOR, CİHAZ VE ALETLERİ

6.1- İçten Yanmalı Motorlar

6.2- Gaz ve Buhar Türbinleri, Buhar Motorları

6.3- Brülör ve Kazanlar

6.3.1- Sıvı ve Katı Yakıt Brülörleri

6.3.2- Gaz Yakıt Brülörleri

6.3.3- Kazanlar ve Isı Eşanjörleri

6.3.4- Kat Kaloriferi Kazanı

6.3.5- Kombi

6.3.6- Katı Yakıt Sobaları

6.4- Isı Pompaları

6.5- Enerji Santralleri (Termal Güç Santralleri Dahil)

6.6- Radyan Isıtma Sistemleri

6.7- Konveksiyonlu Isı Sistemleri

6.8- Güneş Enerjisi Isıtma Sistemleri

6.9- Kalorifer Radyatörleri

7- ELEKTRİKLİ ALET CİHAZLAR VE EKİPMAN-
LARI

7.1- Döner Makinalar

7.1.1- Jeneratörler

7.1.2- Motorlar

7.2- Transformatörler

7.3- Redresörler

7.4- Akümülatörler

8- ELEKTRONİK TELEKOMÜNİKASYON ALET VE CİHAZLAR

8.1- Her Türlü Telefon Makinaları

8.2- Telefon Santralleri

8.3- Teleks, Telefaks, Teleteks ve benzeri cihazla-
rı

8.4- Radyolar

8.5- Müzik Setleri

8.6- Televizyonlar

8.7- Videolar

8.8- Her Türlü Ses ve Görüntü ve Kayıt Sistemle-
ri

8.9- Mikrofonlar

8.10- Hoparlörler

8.11- Kulaklıklar ve benzeri

8.12- Amplifikatörler

8.13- Antenler

8.14- Telsizler

8.15- Elektronik Optik Alet ve Cihazlar

8.15.1- Her Türlü Kameralar

8.15.2- Fotoğraf Makinaları

8.15.3- Mikroskoplar

8.15.4- Teleskoplar

8.15.5- Sinema Film Makinaları

8.15.6- Fotokopi Makinaları

8.15.7- Teksir Makinaları

8.16- Bilgisayar Sistemleri (Klavye, Monitörü ve Printeri dahil)

8.17- Alarm Cihazları (Gaz, Yangın, Hırsızlık ve benzeri)

9. KARAYOLU TAŞITLARI

9.1- Kamyonlar

9.2- Kamyonetler

9.3- Otobüsler

9.4- Midibüsler

9.5- Minibüsler

9.6- Çekiciler

9.7- Otomobiller

9.8- Motorsikletler, Mopetler, Bisikletler

9.9- Özel Amaçlı Taşıtlar

9.9.1- Hareketli Taşıtlar

9.9.2- Hafriyat ve İnşaat Makinaları

9.9.3- Traktör ve Remorkları

9.9.4- Treylerler

9.9.5- İtfaiye Araçları

9.9.6- Ambulans

9.9.7- Çöp, Temizlik Arabaları ve Vidanjörler

9.9.8- Kar Küreme Araçları

9.9.9- Karavanlar

9.10- Karayolu Taşıtları İçin Elektrikli Elektronik ve Mekanik Alet ve Cihazlar

9.10.1- Komple Fren Sistemi

9.10.2- Komple Direksiyon Sistemi

9.10.3- Cam Silecek Motor ve Mekanizması
(Cam Silecek Lastiği dahil)

9.10.4- Aks ve Dingiller

9.10.5- Süspansiyon Sistemi

9.10.6- Farlar

9.10.7- Aynalar

9.10.8- Gösterge Tablosu ve Göstergeler

9.10.9- Merkezi Kilit

9.10.10- Emniyet Kemer ve Bağlantıları

9.10.11- Güvenlik Camları

9.10.12- Elektrikli Röleler

9.10.13- Egzoz Susturucu ve Boruları

9.10.14- Şarj Dinamosu

9.10.15- Marş Dinamosu

9.10.16- Jant

9.10.17- Katalitik Konvertör

9.10.18- Rot, Rotil

9.10.19- Amortisör

9.11- İç ve Dış Lastikler (Otomobil, Kamyon, Traktör, İş Makinaları ve benzeri)

10- DENİZ VE HAVA TAŞITLARI, AKSAM VE PARÇALARI

11- İNSAN VE YÜK TAŞIMA MAKİNA VE ALETLERİ

11.1- Kaldırma Ekipmanları

11.1.1- Lifler, Forkliftler

11.1.2- Vinçler

11.1.3- Asansörler

11.1.4- Yürüyen-Merdiven ve Platformlar

11.1.5- Krikolar

11.2- Endüstriyel Kamyonlar ve Treylerler

11.3- Toprak Kazı Makinaları

11.4- Çocuk Arabaları, Pusetler

12- AMBALAJ SANAYİ

12.1- Etiketleme Makinaları

12.2- İşaretleme Makinaları

12.3- Daldırma Damgalama ve Kapatma Makinaları

12.4- Kağıt Katlama Makinaları

12.5- Duvar Kağıtları

12.6- Giyotin Makinaları

12.7- Zimba

13- TEKSTİL SANAYİ

13.1- Tekstil Makinaları

13.1.1- İplik Makinaları

13.1.2- İplik Büküm ve Tekstüre Makinaları

13.1.3- Sentetik ve Rejenere Liflerin İmalinde Kullanılan Makinalar ve benzeri

13.2- Çözümlü Makinaları

13.3- Dokuma Tezgahları

13.4- Dokuma Makinaları

13.5- Örgü Makinaları (Evlerde Kullanılan Örgü Makinaları Dahil) ●

13.6- Boyama ve Apreleme Makinaları

13.7- Giyim Endüstrisi İçin Dikiş Makinaları (Evlerde Kullanılan Dikiş Makinaları Dahil)

13.8- Yaylı ve Sünger Yataklar

13.9- Tekstil Yer Döşemeleri (Halı, Kilim ve benzeri)

14- DERİ VE KÜRK İMALATINDA KULLANILAN MAKİNALAR

15- DERİ VE KÜRK İŞLEME MAKİNALARI

16- EV VE BENZERİ YERLERDE KULLANILAN ELEKTRİKLİ-GAZLI ALET VE CİHAZLAR

16.1- Buzdolapları

16.2- Derin Dondurucular

16.3- Soğutucu Cihazlar

16.4- Bulaşık Makinaları

16.5- Çamaşır Makinaları, Çamaşır Kurutma Makinaları

16.6- Elektrikli Fırın

16.7- Ocak ve Fırınlı Ocak

16.8- Mikser, Bilender, Meyve Sıkacağı, Et Kıyma Makinası ve Robot ve Benzeri

16.9- Elektrik Süpürgeleri

16.10- El ve Saç Kurutma Makinaları

16.11- Elektrikli ve Gazlı Termosifon

16.12- LPG, Doğalgaz Yakan Şofbenler,

16.13- Elektrikli Yağlı Radyatörler

16.14- Elektrikli Ütü Makinaları

16.15- El Ütüleri

16.16- Elektrikli Traş Makinaları

16.17- Gazlı Sobalar (Katalitik ve Radyan)

16.18- Fritözler

16.19- Ekmek Kızartıcıları

16.20- Tost Makinaları

16.21- Izgaralar

16.22- Elektrikli Battaniye

16.23- Elektrikli Isıtıcılar

17- TARIM ALET VE MAKİNALARI

17.1- Ekim, Dikim ve Gübreleme Makinaları

17.2- Biçerdöverler, Hasat ve Harman Alet-Makinaları

17.3- Hayvancılık Makina ve Ekipmanları

17.4- Gıda İmalat Makinaları

17.5- Süt ve Süt Mamülleri Üretiminde Kullanılan Alet ve Makinalar

17.6- Tarımsal Mücadele Ekipmanları

17.7- Sulama Ekipmanları

17.8- Toprak İşleme Alet ve Makinaları (Pulluk, Çapa, Kültüvatör vb.)

18- MATBAA MAKİNALARI

19- SANAYİ VE EV TİPİ ÇELİK MUTFAK EŞYALARI

19.1- Çelik Tencere, Tava, Çaydanlık, Çatal, Kaşık, Bıçak takımı ve benzeri

19.2- Çelik veya Alüminyum Dödüklü Tencereler

20- SERAMİK SANAYİ

20.1- Lavabo, Küvet, Klozet ve Benzeri

20.2- Yer ve Duvar Döşemeleri

21- ÖLÇME ALET VE CİHAZLARI

21.1- Uzunluk ve Boyut Ölçü Aletleri (Metre, Şerit, Kumpars, Mikrometre ve Mercekli Ölçme Mikroskop)

21.2- Hacim, Kütle, Yoğunluk Mastarlar, Cetvel-ler ve Vizkozite Ölçüm Aletleri (Havagazı Sayacı, Hidrometre, Su Sayacı, Elektrik Sayaçları, Başküller, PH Metre ve Benzeri)

21.3- Zaman, Hız, İvme ve Açısal Hız Ölçüm Aletleri (Takometre, Monometre, Vakumetre ve Benzeri)

21.4- Akışkanlık Ölçü Aletleri ve Ekipmanları

21.5- Akustik ve Akustik Ölçüm Aletleri (Ses Seviyesi Ölçüm Aletleri ve Benzeri)

21.6- Titreşim ve Darbe Ölçüm Aletleri

21.7- Optik Ölçüm Aletleri (Spektroskoplar, Jeodetik Aletler ve Benzeri)

21.8- Sıcaklık Ölçüm Aletleri (Termometreler, Kolorimetre Termometreleri, Klinik Termometre, Termokulplar, Termostatlar)

21.9- Elektriksel ve Manyetik Büyüklükler Ölçü Aletleri (Ampermetre, Voltmetre, Birleşik Multimetre, Sayaçlar, Köprüler ve Benzeri)

21.10- Radyasyon Ölçüm Aletleri

Dozimetre ve Doz Hızı Ölçerler ve Benzeri

22- OYUN VE SPORİF AMAÇLI ALET VE MAKİ-
NALAR

23- BÜRO, MUHASEBE MAKİNALARI

23.1- Yazar Kasalar

23.2- Hesap Makinaları

23.3- Yazı Makinaları

23.4- Para Sayma Makinaları

23.5- Para Kasaları

24- HERTÜRLÜ METAL VE AHŞAP MOBİLYA

25- HERTÜRLÜ METAL, AHŞAP, PVC KAPI VE
PENCERE SİSTEMLERİ

26- PLASTİK SANAYİ (Şişme Yatak, Bot, Cankur-
taran Yelekleri ve Benzeri)

27- OTOMOTİV SANAYİ SERVİS HİZMETLERİ
CİHAZ ve EKİPMANLARI

27.1- Elektrikli Breyiz

27.2- Parça Yıkama Makinası

27.3- Avans Tabancası

27.4- Buji Temizleme ve Kontral Cihazı

27.5- Akü Şarj Cihazı

27.6- Far Ayar Cihazı

- 27.7- Buharlı Yıkama
- 27.8- Hidrolik Pres
- 27.9- Motor Yıkama Cihazı
- 27.10- Gaz Analiz Cihazı
- 27.11- Ön Düzen Ayar Cihazı
- 27.12- Sabit Balans
- 27.13- Seyyar Balans
- 27.14- Klima Gaz Dolumu Cihazı
- 27.15- Şasi Doğrultma Cihazı
- 27.16- Zımpara Makinası
- 27.17- Palisaj Makinası
- 27.18- Zımpara Toz Emici
- 27.19- Boya Tabancası
- 27.20- Boya Fırını
- 27.21- Zımpara Toz Emici
- 27.22- Zımpara Motoru (Tezgah Üstü)
- 27.23- Akü Test Cihazı
- 27.24- Enjektör Test ve Temizleme Cihazı
- 27.25- Yakıt Tüketimi Ölçme Cihazı
- 27.26- Fren Hidrolik Test Cihazı
- 27.26- Fren Hidrolik Test Cihazı

- 27.27- Fren Test Cihazı
- 27.28- Fren Havası Alma Cihazı
- 27.29- Güç Test Cihazı
- 27.30- Avuç Taşlama
- 27.31- Infrared Panel Kurutucu
- 27.32- Sıcak Hava Üfleyicisi
- 27.33- Boya Misk Sistemi
- 27.34- Sıcak Sulu Yıkama
- 27.35- Sabit Hava Saati
- 27.36- Gaz Kaçak Dedektörü
- 27.37- Termik Kesici

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu İle Birlikte Satılmak Zorunda Bulunan Sanayi Malları Hakkında Tebliğ (TRKGM-95/113-114)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından
2/9/1995 tarih ve 22392 sayılı Resmi Gazete

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ ile ithal edilen veya yurt içinde üretilen sanayi mallarının bakım, onarım ve kullanılmasını gösterir Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzu ile birlikte satılma zorunluluğu getirilmek suretiyle tüketicilerin satın aldıkları sanayi malları konusunda, tam bir bilgiye sahip olmaları amaçlanmıştır.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ 5 inci maddede belirtilen dışındaki tüm sanayi malları için uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ 23.2.1995 tarihinde kabul edilen 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 14 üncü ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğin uygulanmasında;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

TSE: Türk Standardları Enstitüsü Başkanlığını,

Sanayi Malı: Bir maddenin veya bütünü oluşturan parçaların fiziksel veya kimyasal özelliğini makina, cihaz, tezgah, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin yardımıyla veya sadece el emeği ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle imal edilen nihai malı, ifade eder.

Zorunluluk

Madde 5- Aşağıda belirtilen sanayi malları dışındaki kalan ve piyasada satışa sunulan tüm sanayi malları Türkçe tanııtma ve kullanma kılavuzu ile birlikte satılmak zorundadır.

a) Civata, vida, saplama, somun, çivi, pim ve benzeri bağlama elemanları

b) Çekiç, tokmak, pense, testere, keski, balta, anahtar takımı ve benzeri el aletleri

c) Kağıt, silgi, kalem ve benzeri kırtasiye malzemeleri

d) Kürek, bel, kazma, tırmık, el arabası ve benzeri tarım aletleri

e) Mendil, kemer, pantolon askısı, düğme, fermuar ve benzeri giyim aksesuarları

f) Tuğla, kiremit, briket gibi inşaat malzemeleri ile dökme olarak satılan çimento, kireç, kum, çakıl, kömür ve benzeri mineral ve ürünler

g) Çatal, kaşık, kepçe, bıçak, tabak, bardak ve

benzeri mutfak eşyaları ile makas, vazo ve sakıs gibi ev eşyaları.

h) El sanatları, kuyumculuk ve benzeri diğer sanatsal ürünler

i) Malın özelliğine ve tüketicie sunuluş şekline göre ambalaj içerisinde satılan ve ambalajında özellikleri ve kullanım şekli belirtilen;

1) Makina yağı, antifiriz, hidrolik yağı ve diğer kimyevi ürünler,

2) Boya, çimento, kireç ve benzeri ürünler,

3) Yiyecek ve içecek gıda maddeleri,

4) Temizlik maddeleri

5) Kömür ve benzeri yakacak maddeleri

Ceza

Madde 6- Bu Tebliğe aykırı hareket edenler hakkında, 4077 sayılı Kanunun 25 ve 26 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Yetki

Madde 7- Bakanlık, gerekli gördüğü takdirde bu Tebliğ ile ilan edilen sanayi mallarında, TSE'nün görüşü alınmak suretiyle değişiklik yapmaya yetkilidir.

Yürürlük

Madde 8- Bu Tebliğ 8/9/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yürütür.

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

Garanti Belgesi ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunun Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ (TRKGM-95/116-117)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

9/9/1995 tarih ve 22399 sayılı Resmi Gazete

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ'in amacı; Bakanlık tarafından tespit ve ilan edilen sanayi malları ile birlikte verilmesi zorunlu olan garanti belgesi, tanıtma ve kullanma kılavuzlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ, Bakanlıkça tespit edilen garanti belgesi, tanıtma ve kullanma kılavuzu ile satılması zorunlu olan sanayi mallarına uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ, 23/2/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 13, 14 ve 31 inci maddelerine dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğ'in uygulanmasında,

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nı,

b) Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü'nü

c) Kanun: 23/2/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u,

d) Sanayi Malı: Bakanlıkça tespit ve ilan edilen, garanti belgesi, tanıtma ve kullanma kılavuzu ile birlikte satılması zorunlu sanayi malını,

e) Garanti Belgesi: İmalatçı veya ithalatçıların imal ve/veya ithal ettikleri sanayi malları için düzenlenen ve malın garanti süresi içerisinde meydana gelebilecek arızalarının en az bir yıl süreyle ücretsiz olarak tamirinin veya yenisiyle değiştirilmesinin taahhüt edildiğinin ve satıcı ile tüketicinin yükümlülüklerini gösteren belgeyi,

f) Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu: İmalatçı veya ithalatçıların imal ve/veya ithal ettikleri sanayi malları için düzenlenen ve malın bakım, onarım ve kullanılmasına ait Türkçe bilgileri kapsayan belgeyi,

g) Servis İstasyonu: İmalatçı veya ithalatçıların imal ve/veya ithal ettikleri sanayi malları için; satış sonrası bakım, onarım ve servis hizmetlerini yürütmek üzere, kendileri tarafından ve/veya aralarındaki sözleşme uyarınca, bu amaçla yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan tesisleri,

İfade eder.

Garanti Belgesi Düzenleme Zorunluluğu

Madde 5- İmalatçı veya ithalatçı firmalar, imal veya ithal ettikleri sanayi malları için garanti belgesi düzenlemek zorundadırlar.

Bu Tebliğ hükümlerine göre; garanti belgesinin tasdik edilerek tüketiciye verilmesini temin etmekle satıcı, bayii, acenta ya da temsilcilikler yükümlü ve sorumludurlar.

Garanti ve Tamir Süresi

Madde 6- Garanti süresi; sanayi malının tüketiciye teslim tarihinden itibaren başlar ve en az bir yıldır.

Sanayi malının arızalanması durumunda, tamirde geçen süre garanti süresine eklenir.

Sanayi malının tamir süresi en fazla bir aydır. Bu süre, malın servis istasyonuna, servis istasyonunun olmaması durumunda sırasıyla; bu malın satıcı, bayii, acentası, temsilciliği, ithalatçısı veya imalatçısından birisine teslim edildiği tarihten itibaren başlar.

Sanayi malının, garanti belgesi ile satılması zorunlu olmayan bir parçasının değiştirilmesi durumunda, değişen parça için ayrıca üç aydan aşağı olmamak üzere bir garanti süresi verilir.

Garanti Belgesinde Bulunması Zorunlu Bilgiler

Madde 7- Garanti belgesinde aşağıda belirtilen bilgi ve açıklamalar yer alır:

a) İmalatçı ve ithalatçı firmanın unvanı, adresi ile yetkilisinin imzası ve kaşesi,

b) Satıcının unvanı, adresi ile yetkilisinin imzası ve kaşesi,

c) Fatura tarih ve sayısı,

d) Malın cinsi, markası, modeli ile bandrol ve seri numarası,

e) Malın tüketicie teslim tarihi ve yeri,

f) Garanti süresi,

g) Azami tamir süresi,

h) Malın bütün parçaları dahil olmak üzere tamamının en az bir yıl garanti kapsamında olduğu,

ı) Malın ücretsiz tamir ve değiştirme yükümlülüklerine ilişkin bu Tebliğ'de düzenlenen şartlar,

i) Kullanım hataları,

j) Tüketici lehine tanınabilecek haklarla ilgili diğer hususlar,

k) Bakanlık izin ve vize tarih ve sayıları.

İzin

Madde 8- İmalatçı veya ithalatçı firmalar, ürettikleri veya ithal ettikleri her sanayi malı için bu Tebliğ'de yer alan hususlara uygun olarak ayrı ayrı düzenledileri garanti belgelerine Genel Müdürlük'ten izin almak zorundadırlar.

Genel Müdürlük izni bulunmayan garanti belgeleri geçersizdir.

Başvuru

Madde 9- İmalatçı veya ithalatçı firmalar bir dilekçe ekinde aşağıdaki bilgi ve belgelerle Genel Müdür-lüğe başvururlar.

a) Bu Tebliğ'e uygun şekilde imalatçı veya itha-latçılar tarafından düzenlenmiş garanti belgesi örneği,

b) Ticaret Sicili Belgesi,

c) Yetkililerin İmza sirküleri,

d) İmalat Belgesi,

e) Sanayi Sicil Belgesi,

f) İthalatçı Belgesi,

g) Malın teknik özelliklerini gösterir broşür ve teknik katalog,

h) Malın bakım, onarım ve kullanımını gösterir Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzu, ithal malları için ayrıca orjinal kullanma kılavuzu.

Vize

Madde 10- Genel Müdürlükçe izin verilen garan-ti belgeleri, iznin verilış tarihi esas alınarak her yıl vize edilir.

Bu Tebliğ'e aykırı uygulamaların tespiti ve bu-nunla ilgili olarak Genel Müdürlüğün uyarısına rağ-men bu durumun düzeltilmemesi halinde garanti bel-gesi iptal edilir. Garanti belgesi iptal edilen firmaların mensubu olduğu ilgili meslek kuruluşlarına da bu du-rum Genel Müdürlükçe ayrıca bildirilir.

Ücretsiz Tamir Yükümlülüğü

Madde 11- Satıcı sanayi malını; garanti süresi içinde, gerek malzeme ve işçilik gerekse montaj hatalarından dolayı arızalanması halinde işçilik masraflı değiştirilen parça bedeli ya da başka herhangi bir ad altında hiçbir ücret talep etmeksizin tamirini yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.

Arızalarda kullanım hatasının bulunup bulunmadığı servis istasyonları, servis istasyonunun mevcut olmaması halinde sırasıyla; bu malın satıcısı, bayi-i, acentası, temsilciliği, ithalatçısı veya imalatçısından birisi tarafından düzenlenen raporla belirlenir.

Tüketiciler, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen rapora ilişkin olarak bilirkişi tarafından tespit yapılması talebiyle ilgili tüketici sorunları hakem heyetine başvurulabilir.

Değiştirme Yükümlülüğü

Madde 12- Sanayi malının;

a) Tüketicie teslim edildiği tarihten itibaren, belirlenen garanti süresi içinde kalmak kaydıyla, bir yıl içerisinde; aynı arızayı ikiden fazla tekrarlaması veya farklı arızaların dörtten fazla ortaya çıkması sonucu, maldan yararlanamamanın süreklilik kazanması,

b) Tamiri için gereken azami sürenin aşılması,

c) Firmanın servis istasyonunun, servis istasyonunun mevcut olmaması halinde sırasıyla satıcı, bayi-i, acentası, temsilciliği, ithalatçısı veya imalatçısından birisinin düzenleyeceği raporla arızanın tamirinin mümkün bulunmadığının belirlenmesi, durumlarında, tüketici malın ücretsiz olarak değiştirilmesini talep

edebilir. Satıcı bu talebi reddedemez. Tüketicinin bu talebine karşı satıcı, bayii, acenta, imalatçı-üretici ve ithalatçı müştereken ve müteselsilen sorumludurlar.

Bu maddenin (c) fıkrasında belirtilen raporun, tüketicinin başvuru tarihinden itibaren yedi gün içerisinde düzenlenmemesi halinde tüketiciler bu durumun tespiti için ilgili tüketici sorunları hakem heyetine başvurabilir.

Hizmet Yükümlülüğü

Madde 13- Satıcılar veya servis istasyonları, garanti belgesinde aksine hüküm olmadıkça ve garanti süresi içerisinde, tüketiciden montaj ücreti, servis ücreti, arıza tespit ücreti, nakliye ücreti, bakım ücreti gibi ayrıca herhangi bir ücret talep edemezler.

Kullanım Hatası

Madde 14- Tüketicinin sanayi malını kullanma kılavuzunda yer alan hususlara aykırı kullanmasından kaynaklanan arızalar hakkında Tebliğ'in 11 ve 12 nci madde hükümleri uygulanmaz.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu

Madde 15- Sanayi mallarından ithal edilmiş olanların bakım, onarım ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanma kılavuzlarının aslına uygun Türkçe tercümeleriyle, yurt içinde üretilenlerin bakım, onarım ve kullanılmasını gösterir Türkçe tanıtma ve kullanma kılavuzlarıyla birlikte satılması zorunludur.

Tanıtma ve kullanma kılavuzu sanayi malı ile birlikte ayrıca verilir. Ancak, malın özelliğine ve tüketiciye sunuluş şekline göre ambalajının üzerine yazılabilir veya eklenebilir.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunda Bulunması Gereken Bilgiler

Madde 16- Tanıtma ve kullanma kılavuzunda; sanayi malları ile ilgili olarak, malın özelliğine ve tüketiciye sunuluş şekline göre aşağıda belirtilen bilgilerin bulunması zorunludur:

a) İmalatçı veya ithalatçı firmanın unvanı, adresi ve telefon numarası,

b) Bakım, onarım ve kullanımda uyulması gereken kurallar,

c) Taşıma ve nakliye sırasında dikkat edilecek hususlar,

d) Kullanım sırasında insan veya çevre sağlığına tehlikeli veya zararlı olabilecek durumlara ilişkin uyarılar,

e) Kullanım hatalarına ilişkin bilgiler,

f) Özellikleri ile ilgili tanıtıcı ve temel bilgiler,

g) Tüketicinin kendi yapabileceği bakım, onarım veya ürün temizliğine ilişkin bilgiler,

h) Periyodik bakım gerektirmesi durumunda, periyodik bakımın yapılacağı zaman aralıkları ile kimin tarafından yapılması gerektiğine ilişkin bilgiler,

ı) Bağlantı veya montajının nasıl yapılacağını gösterir şema ile bağlantı veya montajın kimin tarafından yapılacağına (tüketici, yetkili servis) ilişkin bilgiler,

i) Bakanlıkça tespit ve ilan edilen kullanım ömrü,

j) Varsa standard numarası,

k) Teknik katalog,

l) Servis istasyonları ile yedek parça malzemelerinin temin edilebileceği yerlerin isim, adres ve telefon numaraları.

Ceza

Madde 17- Bu Tebliğ hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanun'un 25 ve 26 ncı madde hükümleri uygulanır.

Kaldırılan Hükümler

Madde 18- 17/3/1990 tarih, 20464 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Bakım Onarım ve Servis Hizmetleri Hakkında 90/41-42 sayılı Tebliğ'in garanti belgesi ile ilgili hükümleri yürürlükten kaldırmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Tebliğ'in 18 inci maddesinde belirtilen Tebliğe göre daha önce verilen garanti belgeleri, verildiği süre sonuna kadar geçerlidir.

Yürürlük

Madde 19- Bu Tebliğ yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

Sanayi Mallarının Satış Sonrası Hizmetleri Hakkında Tebliğ (TRKGM-95/137-138)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından
24/12/1995 tarih ve 22503 sayılı Resmi Gazete

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğın amacı, ekli listede yer alan sanayi mallarının kullanım ömürleri ile satış sonrası bakım, onarım ve servis hizmetlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ, imalatçı ve/veya ithalatçıların satış sonrası bakım, onarım ve servis hizmetlerini vermek zorunda oldukları, ekli listede yer alan sanayi mallarına uygulanır.

Dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 15 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğın uygulanmasında;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğünü,

TSE: Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığını,

Kanun: 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu.

Sanayi Malı: Bu Tebliğ'e ilişik listede yer alan ithal veya yerli sanayi malını,

Kullanım Ömrü: Malın, tüketiciye teslimi tarihinden başlayan ve bu Tebliğ'e ekli listede her mal grubu için tesbit edilen süreleri,

Servis İstasyonu: İmalatçı veya ithalatçıların imal ve/veya ithal ettikleri sanayi malları için: satış sonrası bakım, onarım ve servis hizmetlerini yürütmek üzere, kendileri tarafından ve/veya aralarındaki sözleşme uyarınca, bu amaçla yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan ya da kurulmuş bulunan tesisleri,

Merkez Servis İstasyonu: İmalatçı veya ithalatçıların, imal ve/veya ithal ettikleri sanayi mallarının kullanım ömürleri süresince her türlü satış sonrası hizmetlerini yerine getirmek üzere kurulan servis istasyonlarını,

İmalatçı: Kamu kurum ve kuruluşları da dahil olmak üzere, bu Tebliğ'e ekli listedeki sanayi mallarını üretenleri,

İthalatçı: Bu Tebliğ'e ekli listede sayılan sanayi mallarını yurt dışından getirterek satışa sunan gerçek veya tüzel kişileri,

Satış Sonrası Hizmetleri Yeterlilik Belgesi: Yurt içinde üretilen veya ithal edilen sanayi malları ile ilgili olarak, Bakanlıkça tesbit ve ilan edilen "kullanım ömrü süresince imalatçı ve/veya ithalatçılar tarafından verilmesi zorunlu montaj, bakım, onarım ve servis hizmetleri için, yeterli teknik kadro, takım, teçhizat, yedek parça ve bunun gibi kriterlere göre düzenlenen belgeyi, ifade eder.

Servis İstasyonlarının Kuruluşu

Madde 5- İmalatçı ve/veya ithalatçılar ekli listede yer alan her mal grubu için belirtilen kullanım ömrü süresince, satış sonrası hizmetleri sağlamak üzere yine ekli listede tespit edilen yer ve sayıda servis istasyonu kurmak ve yeterli teknisyen kadrosu bulundurmak zorundadırlar.

Servis istasyonları doğrudan imalatçı ve/veya ithalatçılar tarafından ya da yazılı bir sözleşme ile bu hizmetleri yürütmek üzere yetki verdikleri gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulabilir.

İmalatçı ve/veya ithalatçılar, yazılı sözleşme yapmak suretiyle önceden kurulmuş ve bu alanda faaliyet gösteren servis istasyonları aracılığıyla da satış sonrası hizmetleri sağlayabilirler.

Ticari amaç dışında yalnızca kendi kullanımından doğan ihtiyaçları için ithalat yapan kişi veya kuruluşlar bu Tebliğ hükümlerine tabi değildir.

Başvuru ve İzin

Madde 6- Servis istasyonlarını çalıştırmak için imalatçı ve/veya ithalatçılar Genel Müdürlüğe yazılı olarak başvururlar. Başvuru üzerine Bakanlıkça Kanun ve bu Tebliğ'e uygunluk açısından gerekli incele-

meler yapılarak yeterli görülenlere satış sonrası hizmetleri yeterlilik belgesi verilir.

Yapılan incelemeler sonucu; tespit edilebilecek eksikliklerin giderilmesi için imalatçı ve/veya ithalatçılara uygun bir süre tanınır. Bu süre sonunda sözkonusu eksikliklerin giderildiğinin tesbiti, halinde, birinci fıkrada belirtilen belge düzenlenir.

Kanun'un 13 üncü maddesi ile buna dayanılarak çıkartılan TRKGM-95/105-106 ve TRKGM-95/116-117 sayılı Tebliğler gereğince yapılan garanti belgesi başvurularında, satış sonrası hizmetlerin sağlandığını gösterir bu belge aranır.

İthalat Rejimi Kararı Kapsamındaki Sanayi Malları

Madde 7- Bu Tebliğ'e ekli listede kayıtlı ürünlerden olan ve aynı zamanda, İthalat Rejimi kararı uyarınca, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları (GTİP) ile madde ismi belirlenen, yedek parça ile bakım ve onarım hizmeti sağlanacak ithal mamulleri listesinde bulunan sanayi malları ile ilgili satış sonrası hizmetleri yeterlilik belgesi işlemleri; Bakanlık Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından, bu Tebliğ uyarınca yerine getirilir.

Birinci fıkra kapsamında tespit edilen ithal mamullerle ilgili olarak, Kanun'un 13 ncü maddesi ile buna dayanılarak çıkartılan TRKGM-95/105-106 ve TRKGM-95/116-117 sayılı Tebliğler gereğince yapılan garanti belgesi başvurularında, satış sonrası hizmetlerin sağlandığını gösteren ve Sanayi Genel Müdürlüğünden alınan belge esas alınır.

İzln Süresi

Madde 8- Genel Müdürlükçe verilen belgenin ge-

çerlilik süresi, bir yıldan az olmamak üzere, bu Tebliğ'e ekli listede sayılan sanayi mallarının özelliği ve kullanım ömrü dikkate alınarak Genel Müdürlükçe belirlenir.

Servis değişiklikleri 15 gün içinde Bakanlığa bildirilmek mecburiyetindedir.

Servis İstasyonlarının Özellikleri ve Sayısı

Madde 9- Servis istasyonlarında aranacak özellikler; konularına göre hazırlanmış olan Türk Standardı mevcut ise Türk Standartlarına, Türk Standardı hazırlanmış konularda ise, TSE tarafından tesbit edilen teknik kriterlerdir.

İmal veya ithal edilen malın; özelliği, kullanım amacı ve yeri ile satış miktarı dikkate alınarak ekli listede tespit edilen servis istasyonları ile merkez servis istasyonlarının sayıları ve bunlarda aranacak özellikler, TSE'nin de görüşü alınarak gerektiğinde Bakanlıkça belirlenir ve/veya değiştirilir.

Servis İstasyonlarının Sorumluluğu

Madde 10- Tüketicinin bulunduğu yerde servis istasyonunun olmaması halinde satış sonrası hizmetlerin verilmesinden, tüketiciye en yakın yerdeki servis istasyonu sorumludur.

Merkez Servis istasyonları dışında veya tüketiciye en yakın yerdeki servis istasyonunda satış sonrası hizmet verilmesinin mümkün olmaması durumunda sanayi malının merkez servis istasyonuna ulaştırılması ve geri gönderilmesi ile ilgili olarak nakliye, posta, kargo veya benzeri herhangi bir ulaşım gideri talep edilmez.

Bakım ve/veya onarım süresi, malın servis istasyonuna tesliminden itibaren 30 iş gününü geçemez.

Merkez ve diğer servis istasyonları tarafından verilen montaj, bakım ve onarım hizmetleriyle ilgili olarak, bir yıl içerisinde aynı türden arızanın tekrarı halinde herhangibir servis ücreti alınmaz. Tüketicinin sanayi malını kullanım kılavuzunda yer alan hususlara aykırı kullanmasından kaynaklanan arızalar bu madde kapsamı dışındadır.

Yedek Parça Stoku

Madde 11- İmalatçı ve/veya ithalatçılar, bu Tebliğin 5 inci maddesi çerçevesinde kurulan ve faaliyette bulunan servis istasyonlarında yeterli düzeyde yedek parça stoku bulundurmak zorundadırlar. Servis istasyonlarının herhangibir nedenle faaliyetlerine son vermeleri halinde, imalatçı ve/veya ithalatçı firmalar, kullanım ömrü süresince sanayi mallarının yedek parçalarını kendi depolarında bulundurmak zorundadırlar.

Yedek Parça Fiyat Listesi

Madde 12- Servis istasyonları, imalatçı ve/veya ithalatçı firmalar tarafından bildirilen "Yedek Parça Fiyat Listesi"ni, tüketicilerin görebileceği bir yere asmak veya katalog halinde ya da bilgi işlem ortamında ise tüketiciye göstermek zorundadır.

Değiştirilen Parçanın İadesi

Madde 13- Servis istasyonu görevlileri, bakım ve onarımını yaptıkları sanayi mallarına ait değiştirilen yedek parçaları; garanti süresi içerisinde tüketiciye göstermek, garanti süresi dışında ise iade etmek zorundadır.

Servis İstasyonlarının Kontrolü

Madde 14- Satış sonrası hizmetlerin Kanun ve bu Tebliğ hükümlerine göre yürütülmesini sağlamak amacıyla imalatçı ve/veya ithalatçılar servis istasyonlarının çalışmalarını izleyerek kontrol etmekle ve görülen eksiklikleri gidermekle yükümlüdür.

İmalatçı ve İthalatçının Sorumluluğu

Madde 15- Servis istasyonlarının ayrı bir tüzel kişiliği olsa dahil imalatçı ve/veya ithalatçılar satış sonrası hizmetlerin sağlanmasından ve yürütülmesinden servis istasyonları ile birlikte müştereken ve müteşelsilen sorumludur.

Kullanım amacı ve yeri itibarıyla özellik gösteren sanayi mallarıyla ilgili satış sonrası hizmetler, yalnızca malın özelliği nedeniyle, kullanıldığı yerlerde sağlanır.

Satıcının Sorumluluğu

Madde 16- Bu Tebliğ'e ekli listede sayılan sanayi mallarından herhangi birinin satış sonrası hizmetlerinin verilmemesi ya da imalatçı ve/veya ithalatçının bulunamaması halinde, tüketicilere bu hizmetlerin verilmesinden satıcılar sorumludur.

Denetim

Madde 17- Kanun'un ve bu Tebliğ'in uygulanmasında Bakanlık Müfettişleri ile Kontrolörler ve Genel Müdürlükçe görevlendirilecek diğer personel; servis istasyonlarının kuruluş ve çalışmalarında ve depo, ambar gibi her türlü mal konulan yerlerde denetleme, inceleme ve araştırma yapmaya yetkilidirler.

Yapılan denetimler sonucunda herhangi bir nok-

sanlık veya aykırılığın tesbiti halinde ilgili imalatçı ve/veya ithalatçı uyarılarak bu hususların verilen süre içerisinde giderilmesi istenir. Aykırılığın devamı halinde satış sonrası hizmetleri yeterlilik belgesi iptal edilir.

Denetleme ve inceleme sonucunda, satış sonrası hizmetleri bu Tebliğ hükümlerine uygun şekilde yürütmediği tesbit edilen ithalatçılar, ayrıca ilgili kamu kuruluşlarına bildirilir.

Ceza

Madde 18- Kanun'a ve bu Tebliğe aykırı hareket edenler hakkında, Kanun'un 25 ve 26 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Kaldırılan Hükümler

Madde 19- 17/3/1990 tarihli ve 20464 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Garanti Belgesi ve Satış Sonrası Bakım, Onarım ve Servis Hizmetleri Hakkında 90/41-42 sayılı Tebliğ"in satış sonrası hizmetler ile ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden önce, satış sonrası hizmetler ile ilgili olarak alınmış olan belgeler, verildikleri sürelerin bitimine kadar geçerlidir.

Yürürlük

Madde 20- Bu Tebliğ, yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 21- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

23/2/1995 TARİH VE 4077 SAYILI
"TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN"
GEREĞİNCE SATIŞ SONRASI HİZMET İSTENECEK ÜRÜNLER LİSTESİ

ÜRÜNLER	İMALATÇI/İTHALATÇI TARAFINDAN KURULMAK ZORUNDA OLAN SERVİS İSTASYON SAYISI	KULLANIM ÖMRÜ

1- SAĞLIK SEKTÖRÜ		
A- Bertürlü elektrikli, elektronik ve mekanik ve elektromekanik teşhis tedavi ve diğer maksatlı tıbbi cihazlar	Toplam 10 servis istasyonu	10 yıl
B- Tıbbi amaçlı hastane malruşatı ve ekipmanları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 yıl
2- YANGINDIRMA KORUNMA EKİPMANLARI		
Her türlü arabalı ve arabasız yangın söndürme cihazları ve ekipmanları	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	5 yıl
3- GENEL AMAÇLI ARIŞTIRI SİSTEMLERİ VE BİLEŞENLERİ ALET VE CİHAZLARI		

A- Sabit kaplar ve tanklar	En az 1 tane servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	10 yıl
B- Araçlara takılmış tanklar	En az 1 tane servis istasyonu olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı ve/veya ithalatçı tarafından verilecektir.	10 yıl
C- Basıncılı kaplar ve gaz silindirleri		
a) Evsel. basıncılı kaplar ve gaz silindirleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	5 YIL
b) Sanayi tipi basıncılı kaplar ve gaz silindirleri	En az 1 tane servis istasyonu	5 YIL
D- Valfler	En az 1 tane servis istasyonu	5 YIL
E- Pompalar ve motorlar	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 YIL
F- Havalandırma ve klima sistemleri (Ventilatör, Aspiratör, Fan ve	En az 1 tane servis istasyonu	10 YIL

benzerleri)

G- Kompresörler ve pnomatik makinalar	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 YIL
---------------------------------------	---	--------

NOT 4.Şık Gazetenin Aslında da yoktur.

5- ENERJİ VE ISI TRANSFERİ MOTOR,
CİHAZ VE ALETLERİ

A- Takım tezgahları	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 YIL
---------------------	---	--------

B- Talaşlı ve talaşsız kesme makinaları	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 YIL
---	---	--------

C- Gaz, yağ ve çift yakıtlı brülörler	Toplam 10 servis istasyonu	15 YIL
---------------------------------------	----------------------------	--------

a) Evsel Brülörler	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ithalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL
--------------------	---	--------

b) Sanayi tipi brülörler		10 YIL
--------------------------	--	--------

D- Kazanlar ve ısı eşanjörleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ithalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL
--------------------------------	---	--------

benzerleri)

C- Kompresörler ve pnömatik makineler Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu 10 YIL

NOT 4.Şık Gazetenin Aslında da yoktur.

5- ENERJİ VE ISI TRANSFERİ MOTOR,
CİBAZ VE ALETLERİ

A- Takım tezgahları Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu 10 YIL

B- Talaşlı ve talaşsız kesme makineleri Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu 10 YIL

C- Gaz, yağ ve çift yakıtlı brülörler Toplam 10 servis istasyonu 15 YIL

a) Evsel Brülörler Satış sonrası hizmetler imalatçı/ithalatçı tarafından verilecektir. 10 YIL

b) Sanayi tipi brülörler 10 YIL

D- Kazanlar ve ısı eşanjörleri Satış sonrası hizmetler imalatçı/ithalatçı tarafından verilecektir. 10 YIL

E- Kombi ve kal. kaloriferi	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	15 YIL
F- Fuzyon ve güneş enerjisi	En az 1 servis olmak üzere satış sonrası hizmetler imalatçı tarafından verilecektir.	10 YIL
G- Diğer ısıtma sistemleri (Konveksiyon, Radyan ve diğerleri)	Toplam 10 servis istasyonu	10 YIL
6- ELEKTRİKLI ALET, CİHAZ VE EFH HANILARI		
A- Jeneratörler	En az 2 servis istasyonu	10 YIL
B- Transformatörler	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir	10 YIL
C- Redresör	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir	5 YIL
D- Akümülatör	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir	3 YIL
E- Salt cihazları, kontaktörler ve benzerleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir	10 YIL

7- DİĞER ELEKTRİKLİ, GAZLI ALET VE
CİHAZLARI

A- Her türlü soğutucu, çamaşır
makinası, kurutma makinası, bulaşık
makinası, elektrikli fırın, ocak ve
fırınlar, gömme ocaklar, gömme
ocaklar, elektrik süpürgesi,
elektrikli ve gazlı
termosifon, şofben, elektrikli
ve yağlı radyatör, gazlı soba
(katalitik ve radyan)

Her coğrafi bölgede en az 3 tane olmak 10 YIL
üzere toplam 30 servis istasyonu

B- Mutfak aspiratörü, taşınabilir
ocaklar mini ve midi fırınlar, ocaklı
mini ve midi fırınlar, mikrodalga
fırınlar, mini bulaşık ve çamaşır
makinaları, elektrikli konvektörler,
meyve sıkacağı, mikser, blender,
robot, tost makinası, saç kurutma
kurutma makinası, fritöz, ütü,
traş makinası, ızgara, elektrikli
battaniye, et kıyma makinası,
soğutucu ve benzerleri

Her coğrafi bölgede en az 3 tane olmak 10 YIL
üzere toplam 30 servis istasyonu

8- ELEKTRİK, TELEKOMÜNİKASYON ALET VE
CİHAZLARI

A- Her çeşit telefon ve telefon santralleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 20 servis istasyonu	10 Yıl
B- Teleks, telefaks, teleteks ve benzerleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 20 servis istasyonu	10 Yıl
C- Radyo, müzik seti, televizyon, video	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 30 servis istasyonu	10 Yıl
D- Her türlü ses video kayıt sistemleri, alet ve cihazları	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
E- Her türlü kameralar, fotoğraf makineleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
F- Sinema film makineleri mikroskop, teleskop ve benzeri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	15 Yıl
G- Fotokopi ve teksir makineleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
H- Bilgisayar sistemleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl

1- Alarm Cihazları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	3 Yıl
--------------------	---	-------

2- KARAYOLU TAŞITLARI

A- Kamyon, kamyonet, otobüs, minibüs, Tarama sektörü	Her coğrafi bölgede en az 1 tane Merkez istasyonu olmak üzere toplam 20 servis istasyonu	10 Yıl
---	--	--------

B- Binek otomobilleri	Her coğrafi bölgede en az 1 tane Merkez istasyonu olmak üzere toplam 20 servis istasyonu	10 Yıl
-----------------------	--	--------

C- Motosiklet, moped, triporter ve bisiklet	Toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
--	----------------------------	--------

D- Özel Amaçlı Taşıtlar

a- Hareketli vinçler, çekiciler, hafriyat ve inşaat makineleri, trejyerler, itfaiye araçları, ambulans, göç temizlik arabaları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
---	---	--------

b- Kat küreme araçları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
------------------------	---	--------

6- Karavan	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
10- DENİZ VE HAVA TAŞITLARI AKSAM VE PARÇALARI (Deniz ve kar motosikletleri dahil)	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
11 İNSAN VE YÜK TAŞIMA MAKİNA VE ALETLERİ		
A- Kaldırma Ekipmanları (Liftler, Forkliftler, Vinçler, Asansörler, Yürüyen Merdiven ve Platformlar)	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	15 Yıl
B- Endüstriyel kamyonlar ve Treylerler	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
C- İnşaat ve kazı makineleri (Dumperli kamyon, greyder, dozer, loader ve benzerleri)	Toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
D- Çocuk arabaları ve pusetler	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	5 Yıl

E- Sakat aracı	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
----------------	---	--------

12- SANAYİ MAKİNALARI

A- Tekstil, trikotaj, konfeksiyon makinaları ve benzerleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
--	---	--------

B- Gıda ve içki sanayi makinaları ve benzerleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
---	---	--------

C- Ambalajlama ve etiketleme makinaları ve benzerleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
---	---	--------

D- Matbaa makinaları ve benzerleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
------------------------------------	---	--------

E- Ağaç işleme Makinaları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
---------------------------	---	--------

13- TARIM ALET VE MAKİNALAR

A- Ekim, dikim ve gübreleme makinaları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
--	---	--------

B- Biçerdöver, hasat ve harman	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
--------------------------------	---	--------

makinaları	ithalatçı tarafından verilecektir.	
C- Hayvancılık makinaları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
D- Tarımsal mücadele ekipmanları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
E- Sulama ekipmanları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
F- Toprak işleme makinaları	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
14- OYUN,SPOR VE AV AMAÇLI ALET VE MAKİNALARI	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
15- MÜZİK ENSTRÜMANLARI	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
16- BÜRO, MUHASEBE MAKİHALARI		
A- Yazıcı kasalar	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak üzere toplam 10 servis istasyonu	10 Yıl
B- Yazı makinaları	Her coğrafi bölgede en az 1 tane olmak	10 Yıl

üzere toplam 7 servis istasyonu

6- Basan makineleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
9- Para sayma makineleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	5 Yıl
17- MOBİLYA SANAYİ		
A- Her türlü ahşap ve metal mobilya	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
B- Her türlü ahşap, metal ve PVC kapı ve pencere sistemleri	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl
19- OTOMOTİV SANAYİ SERVİS HİZMETLERİ ÇİCİS VE EKİPMANLARI	Satış sonrası hizmetler imalatçı/ ithalatçı tarafından verilecektir.	10 Yıl

Listede yer almayan ürünler için kullanım ömrü, ürünün teknik özelliği itibarıyla ve her yıl TSE tarafından yayımlanan katalogdaki gruplandırmaya göre en yakın olduğu ürün grubu için belirlenen süredir.

Kalite Denetimi Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (TRKGM-96/8-9)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

19/1/1996 tarih ve 22528 sayılı Resmi Gazete

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğ, tüketicinin can ve mal güvenliği ile fizik ve çevre sağlığına ve bu konularda bilgilendirilmesine ilişkin standardına göre veya standardı yoksa standarda esas teşkil etmek üzere belirlenecek özelliklere göre mal, hizmet ve tesislerle ilgili kalite denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğde tespit edilen standard ve teknik özellikler ile Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde Bakanlıkça yapılan ve yapılacak düzenlemeler kapsamındaki kalite denetiminin usul ve esasları bu tebliğ hükümlerine tabidir.

Dayanak

Madde 3- Bu Tebliğ 23.02.1995 tarihli 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 19 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Tebliğ'in uygulanmasında;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Kanun: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u,

Mal: Ticaret konusu taşınır eşyayı,

Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan bedeni ve/veya fıkri faaliyetleri,

Tüketici: Bir mal veya hizmeti özel amaçlarla satın alarak nihai olarak kullanan veya tüketen gerçek veya tüzel kişiyi,

Standard: Mecburi Türk Standardını,

Numune Takımı: İlgili standardında veya teknik özelliklerinde belirtilen deneylere yeterli numune sayısını,

Teknik Özellik: Standardı bulunmayan mal, hizmet ve tesislerle ilgili olarak standardına esas teşil etmek üzere Bakanlıkça belirlenen ve/veya diğer kurum veya kuruluşlara tesbit ettirilerek ilan olunan özellikleri,

ifade eder.

Denetim

Madde 5- Kanun, ilgili diğer mevzuat ve bu Tebliğ uyarınca, standartları bulunan veya teknik özellikleri tespit edilen veya ettirilen mal, hizmet ve tesisler ile ilgili kalite denetimi, standardına veya teknik özellikleri ile bu Tebliğin 2 nci maddesinde belirtilen düzenlemelere göre yapılır.

Denetim Yerleri

Madde 6- Denetim; malların üretildikleri, işlendikleri, ambalajlandıkları ve dolum yapıldıkları, mağaza, dükkan, ticarethane, depo, ambar ve nakil araçları gibi her türlü mal konulan ve/veya satılan yerler ile hizmet verilen yer ve tesislerde, bu kuruluşların çalışmalarını engellemeyecek şekilde istenilen zamanda yapılır.

Denetimin Yöntemi

Madde 7- Denetim; malların hizmet verilen yerler ile tesislerin standardında ya da teknik özelliklerinde belirtilen yöntemler ile bu Tebliğin 2 nci maddesinde belirtilen düzenlemelere göre yapılır.

Malların denetiminde; gerekli görüldüğü takdirde ilgili standardında veya teknik özelliklerinde belirtilen denetim yöntemine ve malın özelliğine göre 2 takımdan az 3 takımdan fazla olmamak üzere numune alınır.

Numuneler özelliklerine göre mühürleri bozulmadan açılmayacak şekilde denetlemeyi yapan ile mal sahibi veya temsilcisi tarafından birlikte mühürlenecek tutanak düzenlenir. Tutanaklar denetçi ve mal sahibi veya temsilcisi tarafından imzalanır. Numuneler üzerine tutanakla bağlantılarını gösteren ve tarafların isim, ünvan ve imzalarını taşıyan etiketler konulur.

Bu şekilde hazırlanan numunelerin bir takımı ile tutanağın bir nüshası mal sahibi veya temsilcisine teslim edilir.

Numunelerin laboratuvarında muayene ve deneylerinin yapılmasının gerektiği durumlarda numunenin

bir takımı ile tutanağın bir nüshası Bakanlıkça belirlenen laboratuvara gönderilir.

3 takım numune alınmış ise kalan numune takımı ve tutanak denetlemeyi yapan birim tarafından saklanır.

Alınan numunelerin başka yere taşınması veya korunması güç yahut sakıncalı ise durum tutanağa yazılarak numuneler mal sahibi veya temsilcisine saklanmak üzere teslim edilebilir.

Denetim sonucunda malın standardına veya teknik özelliklerine aykırılığı görülmediği takdirde, durum mal sahibi veya temsilcisine duyurulur. Mal sahibi veya temsilcisi duyurma tarihinden itibaren 15 gün içinde, numuneleri geri alabilir veya aldırabilir.

Denetim sonucunda denetim yapanlar tarafından bir rapor veya tutanak düzenlenir.

Laboratuvar Ücreti

Madde 8- Kanunun 28 inci maddesi uyarınca laboratuvar raporu sonucunun standardına veya teknik özelliklerine aykırı çıkması halinde, buna ilişkin tüm giderler üretici kişi ve kuruluş tarafından ödenir.

Denetim Yetkisi

Madde 9- Bakanlık müfettişleri ve kontrolörleri ile Bakanlıkça görevlendirilecek personel bu Tebliğ kapsamına giren yerlerde ve mallarda denetleme yapabilir. Denetleme ile görevlendirilenler denetim sırasında istek üzerine kimliklerini göstermek zorundadır.

Denetime Yardım

Madde 10- Kanunun 27 nci maddesi uyarınca mal, hizmet verilen yer ve tesis sahibi veya temsilcile-

rinin denetim sırasında yetkili ve görevlilere her türlü kolaylığı göstermesi, istenilen bilgi ve belgeleri doğru olarak vermesi zorunludur.

Ceza

Madde 11- Mal, hizmet verilen yer ve tesislerin standardına ve teknik özellikleri ile bu Tebliğin 2 inci maddesinde belirtilen düzenlemelere aykırılığın tespiti, istenilen bilgi ve belgelerin doğru olarak verilmeyerek denetimin engellenmesi hallerinde Kanun'un 25 ve 26 ncı maddeleri hükümleri uygulanır.

Uygulama

Madde 12- Bu Tebliğin uygulanmasında mevzuatın diğer Bakanlık ve kuruluşlara bıraktığı görev ve yetkilere ilişkin hükümler ayrıca uygulanabilir.

Yürürlük

Madde 13- Bu Tebliğ yayımından bir ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**Tacir ve Sanayicilerce 507 Sayılı Esnaf ve
Küçük Sanatkarlar Kanununun Ek 9uncu
Maddesi Kapsamında Üretilen Mal ve
Hizmetlere İlişkin Ücret Tarifelerinin
Düzenlenmesine Dair Yönetmelik**

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından
13/9/1995 tarih ve 22403 sayılı Resmi Gazete

**BİRİNCİ BÖLÜM - Amaç, Dayanak, Kapsam ve
Tanımlar**

Amaç ve Dayanak

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 5590 sayılı Kanuna 24/6/1995 tarih ve 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 20 nci maddesi ile eklenen Ek 9 uncu madde gereğince, bu Kanuna tabi ticaret ve sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları ve deniz ticaret odalarına kayıtlı bulunan üyelerce üretilen ve 507 sayılı Kanuna tabi esnaf ve sanatkar odaları tarafından belirlenmiş tarifelere konu mal ve hizmetlerin ücret tarifelerinin kendi üyeleri ile ilgili olarak düzenlenmesi ve bu tarifelerin uygulama ve denetimde ilişkin usul ve esasların tesbitidir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 5590 sayılı Kanuna ta-

bi odalara kayıtlı tacir ve sanayicilerce üretilen ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanununun Ek 9 uncu maddesi kapsamında bulunan ve aynı Kanunun 125 inci maddesi uyarınca esnaf ve sanatkarlar odalarıncı tarifeleri tesbit edilmiş bulunan mal ve hizmetlerle sınırlı olmak kaydıyla, bu mal ve hizmetlerin ücret tarifelerinin düzenlenmesini, uygulamaya konulmasını ve tarifelerin denetlenmesini kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen,

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Birlik: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini,

Oda: Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Deniz Ticaret Odalarını

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Ücret Tarifelerinin Hazırlanması ve Tarifelere İtiraz

Tarife Tesbit Esasları

Madde 4- Odalar, kendi üyeleri ile ilgili olarak ve bu Yönetmeliğin 2 inci maddesinde belirtilen mal ve hizmetlere ilişkin tarife tesbit edebilirler.

Tarifeler, ilgili meslek komitesinin teklifi ve oda yönetim kurulunun kararı ile yürürlüğe girer.

Meslek komiteleri kendilerine yapılan başvuruları en geç 15 gün içinde sonuçlandırarak yönetim kuruluına teklifte bulunmak zorundadırlar. Yönetim Kurulu bu teklifi en geç 15 gün içerisinde görüşerek karara bağlar.

Oda Yönetim kurulları tarifeleri serbest bırakamaz ve tarife vermekten kaçınamaz.

Tarifelerde yer alan fiyatlar azami hadleri gösterir.

Tarifelerin Hazırlanması

Madde 5- Meslek komiteleri, üyelerin talebi üzerine veya doğrudan, tarifesi yapılacak mal ve hizmetler için bir önceki dönemde tesbit edilmiş olan tarifiedeki hadler üzerinden gerekli maliyet hesaplarını yaparak yeni döneme ait tarifeleri hazırlar ve buna ilişkin belgelerle birlikte incelenmek üzere oda yönetim kuruluna sunarlar. Yönetim kurulu bu tarife teklifini, gerektiğinde bu konuda oluşturulacak bir komisyon veya uzman kişi ve kuruluşların görüşlerini de almak suretiyle incelendikten sonra onaylar veya reddeder.

Yönetim kurulunca verilen red kararları en geç 2 gün içerisinde meslek komitesine bildirilir ve meslek komitesi bu bildirim tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde red gerekçelerinin de dikkate alarak hazırlayacağı yeni tarifeyi yönetim kuruluna sunar. Yönetim kurulu bu teklifi en geç 15 gün içinde görüşerek karara bağlar.

Odalar, çalışma alanı içerisinde bulunan yerleşim yerlerinin ekonomik ve sosyal göstergelerini gözönünde bulundurarak, ayrı tarifeler düzenleyebilirler.

Oda yönetim kurulunca onaylanan tarifeler en geç 10 gün içinde o yerdeki belediyelere, en büyük mülki amirliğe ve ilgili meslek komitesine yazılı olarak bildirir ve aynı gün yürürlüğe girer.

Tarifelere İtiraz

Madde 6- Belediyeler ve o yerin en büyük mülki

amiri ayrı ayrı veya uygun bulmadıkları takdirde ilgili oda ile anlaşma sağlanamaz ise, tarifelerin kendilerine yazılı olarak bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde o yerin en büyük mülki amirinin görevlendireceği Sanayi ve Ticaret İl Müdürünün başkanlığında, tarifeyi tesbit eden oda temsilcisi ve ilgili esnaf ve sanatkarlar odaları birliği başkanından oluşacak 3 kişilik bir komisyona itiraz edebilirler. İtiraz başvurusu tarifenin uygulanmasını durdurmaz.

Komisyonunda tarife üzerine uzlaşma sağlanamaz ise, ilgililer Komisyon kararının kendilerine yazılı olarak bildirim tarihinden itibaren 10 gün içinde o yerdeki ticari davaları görmeye yetkili mahkemeye başvurarak komisyon kararına itirazda bulunabilirler. Ancak, mahkemeye başvurulması tarifenin uygulanmasını durdurmaz. Mahkemenin konuya ilişkin kararı kesin-dir.

Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 7- Komisyonun üye tam sayısı ile toplanması esastır. Sanayi ve Ticaret İl Müdürünün yazılı bildirimine rağmen üyelerden birinin toplantıya katılmaması halinde toplantı iki üye ile de yapılabilir.

Komisyon, itiraz başvurularını görüşerek en geç 15 gün içersinde karara bağlar. Komisyon üyeleri toplantıda görüşlerini gerekçeli olarak ve kanıtlayıcı belge ve bilgilerle ortaya koyarlar. Kararlar oy çokluğu ile ve gerekçeli olarak verilir ve en çok 2 gün içerisinde taraflara yazılı olarak bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Tarifelerin Düzenlenme Biçimi ve Bulundurulacağı Yerler

Tarifelerin Düzenlenme Biçimi

Madde 8- Üretilen mal ve hizmetlerin ücret tari-

felerini içeren belge, tabecla, levha, pano ve benzerleri Birlik tarafından belirli bir tip ve standart ölçülerde hazırlanan örneklerine uygun olarak ilgili odaca bastırılır. Tarifelerin satış bedeli oda tarafından belirlenir. Üyeler, ücret tarifelerini üyesi bulundukları odalarda temin ederler.

Tarifelerin Bulundurulacağı Yerler

Madde 9- Tesbit edilen tarifeyle ilişkin belge, tabecla, levha, pano ve benzerleri, bu tarifiede ücreti belirlenmiş mal ve hizmetin özelliğine ve tüketiciye sunulmuş biçimine göre, mal hizmetin sunulduğu işyerinde veya doğrudan üretilen mal üzerinde, tüketiciler veya ilgililerce rahatlıkla görülebilecek ve okunabilecek biçimde asılır, takılır, bulundurulur veya yapıştırılır.

Tarifelerin Yazıldığı Belge, Tabela, Levha veya Pano ve Benzerleri Üzerinde Bulundurulması Gerekli Bilgiler.

Madde 10- Tarifelerin üzerine yazıldığı belge, tabecla, levha, pano ve benzerleri üzerinde;

- a- Odanın unvanı ve soğuk damgası,
 - b- Üyenin bağılı bulunduğuy odanın adı,
 - c- Üyenin adı, soyadı, unvanı, oda sicil kayıt numarası ile ticaret sicil numarası,
 - d- Odanın tarifiye tesbit tarihi,
 - e- Tarifiede belirlenen fiyatların azami haddi,
- gösterdiğine ilişkin açıklayıcı notun bulunması zorunludur.

Tarifenin yazıldığı belge, tabela, levha veya pano ve benzerleri üzerine ilan, reklam konulamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Denetim ve Yaptırım

Tarifelerin Denetimi

Madde 11- Bu Yönetmeliğe göre düzenlenen tarifelerin bulundurulması gerekli yerlerde bulundurulup bulundurulmadığı ve bunlara uyulup uyulmadığı üyenin kayıtlı bulunduğu oda tarafından denetlenir.

Oda bünyesinde denetimle ilgili olarak gerektiğinde geçici veya sürekli uzman personel istihdam edilebilir.

Yapılan denetim sonucunda, herhangi bir şekilde konuya ilişkin mevzuata aykırılık tesbit edildiği takdirde, Odaca hazırlanmış tutanak iki nüsha olarak düzenlenir. Bu tutanağın birinci nüshası ilgiliye, ikinci nüshası da ilgili hakkında yasal işlem yapılmak üzere odaya verilir.

Yaptırım

Madde 12- Bu Yönetmenlikte düzenlenen hususlara uymayanlar hakkında 5590 sayılı Kanunun 74, 77 ve 78 inci maddeleri gereğince işlem yapılır. İlgililerin genel hükümleri çerçevesindeki sorumlulukları saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM - Uygulanmayacak Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Uygulanmayacak Hükümler

Madde 13- 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 3 üncü ve 43 üncü bentleri, 83 üncü maddesinin 7 nci bendi 3030 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 6 ncı fıkrası, İl Özel İdaresi Kanununun 144 üncü maddesinin 14 üncü bendi hükümleri 5590

sayılı Kanuna tabi odalara kayıtlı bulunan tacir ve sanayiciler hakkında uygulanmaz.

Yürürlük

Madde 14- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15- Bu yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin
Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri
Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**

27/6/1995 tarih ve 22326 sayılı Resmi Gazete

Bakanlar Kurulu'ndan

Karar Sayısı: KHK/552

Yaş sebze ve meyve ticaretinin ve toptancı hallerinin düzenlenmesi, 8/6/1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 24/6/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ KISIM - Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, yaş sebze ve meyve ticaretinin kalite, standart ve sağlık kurallarına uygun olarak serbest rekabet sistemi içerisinde yapılmasını sağlamak, üretici ve tüketiciler ile yaş sebze ve meyve ticaretini meslek edinenlerin çıkarlarını dengeli ve eşit şekilde korumak ve toptancı hallerini modern ve çağdaş bir alt yapı sistemine kavuşturmaktır.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararname, yaş

sebze ve meyvelerin her ne şekilde olursa olsun alımı, satımı ve devri ile toptancı halleri ve pazar yerlerinin kuruluş, işleyiş, yönetim ve denetimlerine ilişkin esasları ve Bakanlıklarla belediyelerin bu konularla ilgili görev ve yetkilerini kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede geçen:

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nı,

b) Toptancı hal: Yaş sebze ve meyvelerin toptan alımı ve satımının yapıldığı yerleri,

c) Üretici: Ticaret konusu her türlü yaş sebze ve meyveyi üretenleri,

d) Komisyoncu: Toptancı halde yaş sebze ve meyvelerin toptan satışı amacıyla kendi adına, müvekkili hesabına komisyon esaslı üzerinden çalışan, kendilerine işyeri tahsis edilen meslek mensuplarını,

e) Mal: Ticaret konusu her türlü yaş sebze ve meyveyi,

f) Semt pazarı: Her türlü yaş sebze ve meyvelerin üretici olmayanlar tarafından parekende satışının yapıldığı belediyeler tarafından kurulan yerleri,

g) Üretici Pazarı: Her türlü yaş sebze ve meyvelerin üreticilerince perakende satışının yapıldığı, belediyelerce kurulan yerleri,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM - Toptancı Halleri ve Pazar Yerlerinin Kuruluşu ve Çalışma Esasları

Kuruluş

Madde 4- Toptancı halleri; büyükşehir belediyesi, büyükşehir belediye teşkilatı bulunmayan şehirlerde belediyeler ve/veya gerçek ve tüzel kişiler tarafından müzayede, depolama, tasnifleme, ambalajlama, standart ve kalite denetim laboratuvarı bölümlerini içeren tip projeler çerçevesinde, İçişleri Bakanlığının görüşü üzerine Bakanlığın izni ile kurulur.

Bakanlık toptancı hallerin kurulmasına izin verirken; fiyatların serbest rekabet şartlarına göre oluşması, tüketicinin ve üreticinin korunması, toptancı hal sayısı, tüketici piyasasının büyüklüğü, ulaşım imkanları ve o yerin coğrafi konumu gibi hususları gözönünde bulundurur.

Toptancı hallerin kuruluşuna ilişkin esaslar, İçişleri Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Toptancı Halde Satış Zorunluluğu

Madde 5- Belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisinde malların toptan alım ve satımı toptancı halde yapılır. Malların toptancı hal dışında toptan alım ve satımı yapılamaz.

Malların belediye sınırları veya mücavir alanları içerisinde perakende olarak satışını yapanlar bunların, toptancı halden geçirildiği belgelemek zorundadırlar.¹

¹ 7/11/1995 tarih ve 22456 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış, 4128 sayılı, 3.11.1995 tarihinde kabul edilmiş "12.9.1960 Tarihli ve 80 Sayılı, 29.6.1956 Tarihli ve 6762 Sayılı ve 10.6.1930 Tarihli ve 1705 Sayılı Kanunlar ile 24.6.1995 Tarihli ve 551, 552, 554, 555, 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ile 28.6.1995 Tarihli ve 560 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" gereğince değişik.

Malları taşıyan nakliyeciler ya da ambar sahipleri de malların toptancı halde satış zorunluluğundan mal sahibi ile birlikte müteselsilen sorumludurlar.

Belediyeler, malların belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde toptan alım ve satımlarının münhasıran toptancı hallerde yapılmasını sağlamak amacıyla gerekli her türlü önlemi almakla görevli ve yükümlüdürler.

Üretici Birlikleri

Madde 6- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasında, 15/15/1957 tarihli ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu uyarınca kurulmuş ziraat odalarına kayıtlı üreticilerce kurulan en az 50 ortaklı kooperatifler ve üst kuruluşları üretici birlikleri olarak isimlendirilir.

Malların üretici birliklerinden satın alınarak perakende, satışa sunulduğunun belgelenmesi halinde, 5 inci madde hükümleri uygulanmaz. Ancak üretici birliklerinin hal dışındaki bu tür satışlarının, gerçek usulde vergi mükellefi olan perakende mal satanlara yapılmış olması zorunludur.

Üretici birlikleri, bu tür satışlarda, satış işleminin yapıldığı günü izleyen iş günü sonuna kadar satılan malın cinsi, miktar ve fiyatını en yakın toptancı hal'e bildirmek ve kayıt ettirmek zorundadırlar.

Bakanlık, üçüncü fıkra uyarınca yapılacak toptan mal satışlarında, üretici birliklerini, bunların taşınması gereken asgari nitelikleri, ilgilendirilecekleri toptancı hali ve belediyeyi ve bu tür satışların tabi olacağı usul ve esaslar ile ilgililerin sorumluluklarını, İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Türkiye Oda-

lar ve Borsalar Birliği ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin görüşlerini alarak tesbit ve ilana yetkilidir.

İhracat

Madde 7- İhracata konu mallar 5 inci madde hükmüne tabi değildir.

Bu amaçla satın alınan malların fiilen ihraç edilmemesi halinde 5 inci madde hükmü bu mallar hakkında da uygulanır.

Bölgenin ihracaat potansiyelinin ve sebze ve meyve piyasasına ilişkin arz ve talep derinliği ile fiyatlarının sağlıklı olarak belirlenmesi için ilgili ihracatçı birliği ile hal müdürlükleri arasında bilgi alışverişı ve iletişim sağlanması konusunda gerekli işbirliği yapılır.

Satıcılar

Madde 8- Toptancı hallerde satışlar, üreticiler, üretici birlikleri ve komisyoncular tarafından yapılır.

Birinci fıkrada sayılan kişi veya kuruluşların toptancı hal içerisinde kendi aralarında mal almaları, satmaları ve devretmeleri yasaktır. Tüm satışlar hal dışında yapılır.

Alıcılar

Madde 9- Hiçbir ayırım yapılmaksızın bütün gerçek ve tüzel kişiler: en az sandık, kasa ve çuval gibi o mala ait asgari toptan satış birimini talep etmek kaydıyla toptancı hallerden mal satın alabilirler.

Malın Tesellümü, Komisyoncunun Özen ve Geri Ödeme Borcu

Madde 10- Komisyoncular, kendilerine satılmak

üzere getirilen veya gönderilen malları mücbir sebepler dışında teslim almaktan kaçınamazlar.

Komisyoncular; teslim aldıkları malları cins ve doğal özelliklerine göre özenle korumak, üreticinin ve kendisinin çıkarlarını eşit şekilde gözeterek malları satışa sunmak ve kanuni kesintileri satış bedelinden düştükten sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren beş işgünü içerisinde üreticiye ödemek zorundadırlar.

Toptancı hallerde mal satan üretici birlikleri komisyonculuk yapamayacakları gibi komisyoncular da malların mülkiyetine sahip olmak üzere ticari muamele yapamazlar.

Serbest Rekabet Şartlarının Korunması

Madde 11- Toptancı hallerde fiyatların, malların arz ve talebine bağlı olarak serbest rekabet şartlarına göre oluşması esastır.

Toptancı hallerde malların pazarlık usulü ile satışı esas olmakla birlikte, açık artırma yoluyla da satış yapılması mümkündür.

Üretici ve tüketicilerin haklarının korunması ve yaş sebze ve meyve piyasasından açıklığın sağlanması amacıyla, toptancı hallerde alım satıma konu olan malların cins, miktar ve fiyatları hal müdürlüğünce kayda alınarak uygun araçlarla ilan edilir.

Standardizasyon

Madde 12- Toptan ticarete konu olan ve toptancı hallerde işlem gören mallara ilişkin standartlar, Bakanlığın uygun görüşü alınarak ilgili mevzuatı çerçevesinde hazırlanıp mecburi uygulamaya konulabilir.

Semt Pazarları

Madde 13- Belediyeler, semt pazarlarında malların sağlık kurallarına uygun olarak satışa sunulmasını sağlayıcı satış yeri, çevre ve alt yapı gibi düzenlemeleri yapmakla ve tüketicinin korunmasına yönelik tedbirleri almakla görevlidirler.

Üretici Pazarları

Madde 14- Üreticiler, belediyelerce belirlenen miktarları aşmamak kaydıyla ürettikleri malları üretici pazarlarında toptancı hale giriş zorunluluğu aranmaksızın doğrudan tüketicilere satabilirler.

Belediyeler, o mahalde semt pazarının kurulduğu günlerle aynı olmamak şartıyla üretici pazarının kuruluş gününü tayin etmekle ve bu pazarlarda malını satışa sunacak üreticilerde aranacak asgari nitelikleri belirlemekle görevli ve yetkilidirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM - Komisyon Oranı, Belediye ve İşletme Payı

Kanuni Kesintiler

Madde 15- Toptancı hallerde satışa sunulmak üzere komisyonculara teslim edilen malların satış bedelinden kanuni kesintiler dışında başka bir kesinti yapılmaması esastır.

Komisyon Oranı

Madde 16- Toptancı hallerde faaliyet gösteren komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacaklar komisyon oranı, ambalaj ve kapların kendileri tarafından temin edilmesi ve dahil % 8'i aşmamak kaydıyla tarafarca serbestçe tespit edilir.²

2) Aynı kanunla değişik.

Bakanlar Kurulu, birinci fıkrada belirtilen oranı, bir katına kadar arttırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir.

Belediye ve İşletme Payı

Madde 17- Toptancı hallerde satılan malların toptan satış bedelinin % 2'sini geçmemek şartıyla belediye meclislerince düzenlenecek tarife göre belediyeye tahsil edilir.

Gerçek ve tüzel kişilerce kurulacak özel toptancı hallerde malların satış bedelinin % 2'sini geçmemek üzere birinci fıkrada belirtilen esaslar çerçevesinde belirlenen belediye payı, işletme payı olarak hal işletmecisi tarafından tahsil olunur ve bunun yarısı belediyeye payı olarak ilgili belediyeye ödenir.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde toptancı hal dışında malların toptan veya her ne şekilde olursa olsun toptancı halden geçirilmeden perakende satışa sunulduğunun tesbiti halinde, malların toptancı hale girişi sağlanarak, satışı yapılır ve belediye veya işletme payı % 10 olarak uygulanır.

Üçüncü fıkra çerçevesinde belediye zabıtaları tarafından yakalanan malların hal müdürlüğünce satılarak elde edilen hasılatından alınacak belediye payının % 50'si malları yakalayan belediye zabıtalalarına ödül olarak dağıtılır.

Hal müdürlüğü, üçüncü fıkraya göre yapılacak malın hale giriş ve satış işlemlerini hakem kurulunun belirlediği esaslar çerçevesinde düzenlemeye yetkili ve görevlidir.

Fatura veya müstahsil makbuzu ile üreticilerden satın alınmış bulunan malların toptancı halden geçi-

rilmeden perakende satışa sunulduğunun tespiti üzerine bu malların toptancı hale girişi yapılmaz. Bu durumda % 10 oranındaki, belediye payı müstahsil makbuzu veya faturada gösterilen malın toplam bedeli üzerinden tahsil olunur.³

Gelir Vergisi Tevkifatı

Madde 18- Üretici birliklerine veya toptancı hallerinde satılan zirai ürün bedelleri üzerinden 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 11 numaralı bendi uyarınca yapılacak vergi tevkifat oranı, ticaret borsalarında tescil ettrilerek satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden yapılan tevkifat oranı yapılarak uygulanır.

Bakanlar Kurulu bu oranı, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde belirtilen yetki sınırları içinde farklılaştırmaya veya üretici birlikleri ve toptancı hallerinde yapılan satışlara göre ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM - Toptancı Hallerin Yönetimi

Hal Müdürlüğü ve Hal Personeli

Madde 19- Toptancı haller, hal müdürü ve yeterli sayıda personelden oluşan hal müdürlüğü tarafından yönetilir.

Özel toptancı hallerde hal müdürü ve diğer personel hal işletmecisi tarafından istihdam olunur ve bu hallerde ilgili belediyece hal müdürlüğü nezdinde bir denetim birimi kurulur.

Hal müdürünün: ziraat, ekonomi, tarım ekono-

3) Aynı kanunla eklenen fıkra.

misi, işletme ve pazarlama konularından birinde 4 yıllık yüksek öğrenim görmüş olması, konusu ile ilgili en az 5 yıllık tecrübeye sahip bulunması ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerindeki şartları taşıması zorunludur.

Özel toptancı hal işletmecileri ile buralarda istihdam olunan personel, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle toptancı hale ait para ve mallar ile her türlü evrak, tutanak, rapor, defter ve diğer belgeler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı devlet memurları gibi ceza görürler.

Hallerin yönetim ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar ile hallerde tutulacak defter, belge ve kayıtlar İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Hakem Kurulu

Madde 20- Toptancı hallerde, hallerin işleyişine ve bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin olarak hal müdürlüğü, komisyoncu, üretici birliği ve halden mal satın alanlar arasında çıkabilecek idari ve hukuki anlaşmazlıkları görüşerek çözümlemek üzere hal müdürlüğüne öneride bulunmakla görevli bir hakem heyeti oluşturulur.

Başkanlığı, Sanayi ve Ticaret İl Müdürü veya görevlendireceği bir memur tarafından yürütülen hakem kurulu; belediye encümenince hal müdürü dışında konunun uzmanı belediye personeli arasından görevlendirilecek bir üye, o yer ziraat odasının görevlendireceği bir üye, o yer ticaret odasından görevlendirilecek bir üye, halde faaliyet gösteren komisyoncuların oluştur-

duğu dernek veya odaların kendi aralarından iki yıl için seçecekleri bir üye ve o yerden en fazla üyeye sahip tüketici örgütünün görevlendireceğı bir üye olmak üzere altı kişiden oluşur. Özel toptancı hallerde hakem kurulunda hal işletmecisi veya temsilcisi de üye olarak bulunur.

Hakem kurulunun o yerde ilgili kuruluşun bulunmamasından kaynaklanan noksan üyelikleri belediye encümenince re'sen doldurulur.

Hakem kurulu kararlarına taraflar 3 gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz üzerine anlaşmazlık konusu, hakem kurulunda yeniden görüşülür. Hakem kurulunun ikinci kararına da itirazın devamı halinde anlaşmazlık konusu belediye encümeninde görüşülerek sonuçlandırılır.

Hakem kurulunun görevleri, yetkileri, seçimi, çalışma usul ve esasları ile sürelerle ilişkin hususlar İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğı'nin görüşlerini almak kaydıyla Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Tahsis

Madde 21- Toptancı hallerde işyeri üretici birliklerine öncelik verilerek yapılır.

Kamu emlakinden sayılan toptancı hallerde işyeri tahsisi ilgili belediyece yapılır ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinin (8) numaralı bendine göre ücret tahsil edilir. Bu yerler kiraya verilemez.

Belediyenin yapacağı işyeri tahsisinin usul ve esasları, Bakanlıkça belirlenecek ilkeler çerçevesinde, belediye meclislerince çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Teminat

Madde 22- Toptancı hallerde ticari güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla toptancı halde kendilerine yer tahsis edilenlerden belediye meclislerince belirlenen miktarda nakit, banka mektubu veya devlet tahvili teminat olarak alınır.

Bu teminat, amacı dışında kullanılamaz ve haczedilemez.

Tahsisin İptali

Madde 23- Bu kanun Hükümünde Kararnameye dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerde şartları taşımadıkları veya sonradan kaybettikleri tesbit olunanlar ile yönetmeliklerde gösterilen diğer hükümler gereğince tahsisleri iptal edilenlerin toptancı hallerdeki yerlerden çıkarılmasına belediye encümenince karar verilir.

İlgililer kararın tebliği tarihinden itibaren haldeki yerlerini 30 gün içerisinde tahliye etmeye mecburdurlar. Bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerler belediye zabıtasınca tahliye edilir.

Kamunun Aydınlatılması ve Donanım

Madde 24- Yaş sebze ve meyvelerin üretiminin yönlendirilmesi, planlanması, toptancı hallere giriş ve çıkışların denetlenmesi amaçlarıyla malların cinsi, miktarı, kalite ve standardı, fiyatı, alıcısı ve satıcı ve gerekli görülecek diğer bilgilerin depolanması ve halka duyurulması için hallerde yeterli kapasitede bilgisayar sistemi kurulması ve lüzumlu diğer teknik donanımın sağlanması zorunludur.

BEŞİNCİ KISIM - Denetim ve Yasaklar

Denetim

Madde 25- Belediyeler, bu Kanun hükmünde Kararname hükümleri çerçevesinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidirler.

Büyükşehir teşkilatı bulunan şehirlerde bu Kanun hükmünde Kararname gereğince toptancı hal dışında yapılacak her türlü denetim, ceza uygulama ve buna ilişkin para cezası tahsil etme yetkisi büyükşehir belediyelerine ve yetki alanları ile sınırlı kalmak kaydıyla ilçe belediyelerine aittir.

Bu kanun Hükmünde kararname kapsamında denetim yapmakla görevlendirilen yetkili belediye personelinin talebi üzerine, kolluk kuvvetlerince gerekli yardım sağlanır.

Yasaklar

Madde 26- Yaş sebze ve meyve toptan ticaretinde;

a) Malın miktar veya satış değerinin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi,

b) Malların tip ve sınıflandırılmasını gösteren belgelerde bilerek değişiklik yapılması ve bu belgelerin kullanılması,

c) Aynı kap içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması,

d) Yaş sebze ve meyve piyasasında darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belli ellerde toplanması satışından kaçınılması stok edilmesi

yok edilmesi bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması suretiyle serbest rekabetin engellenmesi yasaktır.

Madde 26A- Bu Kanun Hükümünde Kararnamede yer alan 5 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü; 7 nci maddenin ikinci fıkralarına aykırı hareket edenler hakkında yüz milyon lira para cezasına, 6 ncı, maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarına ve 10 uncu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket edenler hakkında otuz milyon lira para cezasına 8 inci maddenin ikinci fıkrasına, 10 uncu maddenin üçüncü fıkrasına ve 26 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine aykırı hareket edenler hakkında kırk milyon lira para cezasına ve üç aya kadar hal dahilinde faaliyetten men'e 26 ncı maddenin birinci fıkrasının (d) bendine aykırı hareket edildiğini hakem kurulunca tespit edilmesi halinde söz konusu kurulun önerisiyle ilgililer hakkında iki yüz milyon lira para cezasına ve sũresiz olarak hal dahilinde faaliyetten men'e belediye encũmenlerince karar verilir. Yukarıda sayılan fiillerin bir yıl içerisinde tekrarı halinde para cezaları iki misli olarak uygulanır. Para cezaları belediyelerce tahsil olunur. Para cezasına ilişkin encũmen kararı ilgilisine tebliğ edilir. Tebellũğden imtina edilmesi halinde dahi tebligat gerçekteşmiş sayılır, yedi gün içinde encũmen kararına idare mahkemesi nezdinde itiraz caizdir. İtiraz idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine idare mahkemesince verilen kararlar kesindir. Hal dahilinde faaliyetten men'e ilişkin belediye encũmen kararları hakkında da aynı usul uygulanır ve faaliyetten men kararı belediye görevlilerince yerine getirilir. Bu konuda verilen para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulu Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.4

4) Aynı kanunla eklenen madde.

ALTINCI KISIM - Çeşitli Hükümler

Kesme Çiçek ve Süs Bitkileri

Madde 27- Piyasada yeterli arz ve talep derinliği bulunması halinde kesme çiçek ve süs bitkilerinin de Bakanlıkça uygun görülecek hallerde toptan alım ve satımı yapılabilir.

Bu amaçla, hal müdürlüğünce uygun yer ve gerekli donanım sağlanır.

Diğer Hükümler

Madde 28- Salça, konserve, meyve suyu ve meyve konsantresi gibi sınai üretimde kullanılmak üzere, bu işletmelerce satın alınan yaş sebze ve meyvelerin ticareti bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındadır.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 21 inci ve 23 üncü maddeleri gerçek ve tüzel kişilerce kurulan özel toptancı haller için uygulanmaz. Ancak ilgililerce talep edilmesi durumunda bu hallerde de üreticilere ve üretici birliklerine satış yeri sağlanır.

Bakanlık, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasıyla ilgili olarak her türlü tedbiri almaya, denetimi yapmaya, yönetmelikler ve tebliğler çıkarmaya yetkilidir.

Uyulanmayacak Hükümler

Madde 29- 12.9.1960 tarihli ve 80 sayılı 1580 sayılı belediye kanununun 15 inci maddesinin 58 inci Bendini Tevfikan Belediyelerce Kurulan Toptancı Hallerinin Sureti İdaresi Hakkında Kanunun, 15.5.1930 tarihli ve 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ah-

kamı Cezaiye Hakkında 19 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanunun ve 1580 sayılı Belediye kanununun 15 inci maddesinin 58 inci bendinin Kanun Hükümünde Kararnameye aykırı hükümleri yaş sebze ve meyveler konusunda uygulanmaz.⁵

Geçici Madde- Halen faaliyet bulunan toptancı hallerde bu Kanun Hükümünde Kararnamenin 24 üncü maddesi çerçevesinde yapılması zorunlu teknik düzenlemeler Bakanlığın belirleyeceği bir programa göre en çok üç yıl içerisinde yerine getirilir.

Yürürlük

Madde 30- Bu Kanun Hükümünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 31- Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümleri Bakanlar Kurulu yürütür.

5) Aynı kanun gereğince değişik.

Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname

28/6/1995 tarih ve 22327 sayılı Resmi Gazete

Bakanlar Kurulundan

Karar Sayısı: KHK/560

Gıdaların üretimi, tüketimi ve denetlenmesi konularında düzenlemeler yapılması; 8/6/1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 24/6/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM - Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; gıda maddelerinin teknik ve hijyenik şekilde üretim, işleme, muhafaza, depolama, pazarlama ve halkın gereği gibi beslenmesini sağlamak, üretici ve tüketici menfaatleriyle, halk sağlığını korumak üzere, gıda maddelerinin üretiminde kullanılan her türlü ham ve yardımcı maddeler, mamul ve yarı mamul gıda maddeleri ile yan ürünlerinin özelliklerinin tesbit edilmesi, gıda maddeleri üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartlarının belirlenmesi, denetiminin yapıl-

ması ve gıda maddeleri ile ilgili hizmetlere dair esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararname, gıda maddelerinin hijyenik ve uygun kalitede üretimine, tasnifine, işlenmesine, katkı ve yardımcı maddelerine, ambalajlama, etiketleme, depolama, nakil, satış ve denetim usulleri ile yetki, görev ve sorumluluklara dair hususları kapsar. Bu Kanun Hükmünde Kararnamede hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede geçen;

a) Gıda maddesi: Tütün ve sadece ilaç olarak kullanılanlar hariç olmak üzere; içkiler ve cikletler ile hazırlama ve işleme gereği kullanılan maddeler dahil, insanlar tarafından yenilen ve içilen ham, yarı veya tam işlenmiş her türlü maddeyi,

b) Gıda maddeleri üreten işyeri: Gıda maddelerinin hammaddeden başlayarak tasnif, işleme, değerlendirme, dayanıklı hale getirme işlemlerinin yapıldığı ve gıda maddeleri satış yerlerine gönderilmek üzere depolandığı tesisler ile bu tesislerin tamamlayıcısı sayılacak yerlerin tamamını,

c) Gıda maddeleri satış yeri: Yarı mamül veya mamül gıda maddelerinin toptan veya perakende satışlarının yapıldığı yerleri,

d) Hammadde: Yarı mamul veya mamul maddeleri elde etmek için kullanılan ana maddelerden herbirini,

e) Yardımcı madde: Yarı mamul veya mamul maddeleri elde etmek için kullanılan hammadde ve katkı maddeleri dışında kalan maddelerin herbirini,

f) Mamul madde: Belli bir teknoloji kullanılarak elde edilen tüketime hazırlanmış gıda maddesini,

g) Katkı maddesi: Normal şartlarda tek başına gıda olarak tüketilmeyen veya gıda ham veya yardımcı maddesi olarak kullanılmayan, tek başına besleyici değeri olan veya olmayan, seçilen teknoloji gereği kullanılan işlem veya imalat sırasında kalıntı veya türevleri mamul maddede bulunabilen, gıdanın üretilmesi, tasnifi, hazırlanması, işlenmesi, ambalajlanması, taşınması, depolanması sırasında gıda maddesinin tat, koku, görünüş, yapı ve diğer niteliklerini korumak, düzeltmek veya istenmeyen değişikliklere engel olmak ve gıdanın biyolojik değerini düzeltmek amacıyla kullanılmasına izin verilen maddeleri,

h) Gıdaya bulaşan maddeler: Bitki, hayvan ve toprak menşeli yabancı maddeler, ilaç kalıntıları, metalik ve biyolojik buluşmalar; insan sağlığına zararlı olan plastik madde, deterjan, dezenfektan, radyoaktif madde kalıntıları ve her türlü istenmeyen maddeleri,

ı) Kalite: Tüketime arz edilen gıda maddelerinin mevzuata uygunluğunu tayin eden özelliklerin tamamını,

j) Kalite kontrolü: Tüketime arz edilen gıda maddelerinin kalite özelliklerinin mevzuata uygunluğunun tespitini,

k) Teknoloji kontrolü: Gıda maddelerinin tasnifinde, işlenmesinde ve üretiminde kullanılan alet-ekipman ve işleme tekniğinin mevzuata uygunluğunun tesbitini,

l) Sağlık kontrolü: Gıda maddelerinin tasnif, imalat ve üretiminde kullanılan maddelerin, alet-ekipmanların, ambalaj materyalinin, işyerinin ve çalışanların sağlık ve hijyenik yönden mevzuata uygunluğunun tesbitini,

m) Tağşiş: Gıda maddesinin mevzuata veya izin verilen özelliklerine aykırı olarak üretilmesi halini,

n) Taklit: Gıda maddesini şekil, bileşim ve nitelikler itibariyle evsafında olmayan özellikleri haiz gibi göstermeyi,

o) Gıda kodeksi: Türk gıda kodeksini,

p) mübadele konusu yapmak: Satmak veya sair şekilde devretmek üzere depolama, satış maksadıyla teşhir etme ve her ne suretle olursa olsun devretmeyi,

r) Tüketime hazırlamak: Tasnif etme, tartma, ölçme, aktararak ve karıştırarak doldurma, ambalajlama, soğutma ve depolama, muhafaza etme, nakletme ve tüketim sayılmayan her türlü faaliyeti,

s) Gıda etiketi: Ambalaj üzerinde yer alan gıdayı tanıttıcı her türlü yazıyı veya basılı bilgi, marka, damga ve işareti,

t) Reklam: Her türlü gıdanın satışını arttırmak amacıyla ve hangi vasıtayla olursa olsun yapılan tanıttırma şekillerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - İzin, Tescil ve İstihdam

Çalışma İzni

Madde 4- Gıda maddeleri üreten işyeri kurmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, bu işyerleri imalata

geçmeden önce Sağlık Bakanlığı'na müracaat ederek işyerinin⁸ taşınması gereken asgari teknik ve hijyenik şartlara göre çalışma izni almak ve Sağlık Bakanlığının düzenleyeceği gıda işyerleri siciline kaydolmak zorundadır. Çalışma iznine ait esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

Sağlık Bakanlığınca çalışma izin işlemlerinden gıda hizmetlerinde kullanılmak üzere yirmi milyon lira ücret alınır. Bu ücret her yıl, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır.⁹

İzin ve Tescil İşleri

Madde 5- Gıda maddeleri üreten işyerleri, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının düzenleyeceği gıda siciline kaydolmak ve sicil numarası almak, imal ettikleri gıda maddelerinin bileşiminde bulunan maddeleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca tescil ettirerek izin almak zorundadır. Tescil belgesindeki bilgiler ilgililerce gizli tutulur.

İllerdeki ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odaları ile diğer meslek kuruluşları üyelerini gıda siciline kaydettirmekle yükümlüdür.

Gıda sicili, izin ve tescil işlemlerinin esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca izin ve tescil işlemlerinden gıda hizmetlerinde kullanılmak üzere onmilyon lira ücret alınır. Bu ücret her yıl Vergi Usul Kanununa göre belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpılmak suretiyle tespit edilir.¹⁰

8) Aynı kanun gereğince değişik.

9) Aynı kanunla eklenen fıkra.

10) Aynı kanunla eklenen fıkra.

İstihdam

Madde 6- Gıda maddeleri üreten işyerlerinde işletmenin nev'i ve büyüklüğüne göre gıda bilimi konusunda eğitim görmüş kişilerin sorumlu yönetici ve eleman olarak istihdamı mecburidir.

Sorumlu yöneticiler, Bu Kanun Hükmünde Kararname ve yönetmeliklerde belirtilen esas ve usullerin yerine getirilmesinden işverenle birlikte sorumludur.

Gıda bilimi konusunda eğitim görmemiş kişilerin teknik eleman olarak istihdam edilebilmesi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odalarının birlikte açacağı kurslardan belge alınması zorunludur. Belgesi bulunmayanlar teknik eleman olarak çalıştırılmaz.

Sorumlu yöneticiler ve teknik elemanlarla ilgili esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Gıda Kodeksi, Laboratuvar Kuruluş İzni ve Denetimler

Gıda Kodeksi

Madde 7- Gıda maddelerinin asgari hijyen ve kalite kriterleri, katkı maddeleri, bulaşanlar, numune alma, ambalajlama, etiketleme, nakliye, depolama esasları ve analiz metodlarını ihtiva eden Türk gıda kodeksi Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nca müştereken hazırlanarak yayınlanır ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca denetlenir.

Laboratuvar Kuruluş İzni

Madde 8- Gıda maddelerinin hijyen ve kalite analizlerini yapmak üzere tesis edilecek özel laboratu-

varların kuruluş izni ve denetimi, gıda kontrol laboratuvarlarının kuruluş ve çalışma esasları ile yetkili laboratuvar olabilme esasları yönetmelikle tesbit edilir.

Gıda Maddeleri Üreten İşyerlerinin Denetimi

Madde 9- Gıda maddeleri üreten işyerlerinin 4 üncü madde kapsamındaki denetimleri Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır.

Gıda maddeleri üreten işyerlerinde, gıda maddelerinin gıda kodeksine uygunluğunun denetimi ve gıda kontrolü, 5 inci ve 18 inci madde kapsamındaki denetimler ile gıda maddelerinin ithal ve ihracındaki denetimler Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yapılır.

Gıda Maddeleri Satış Yerleri ve Bu Yerlerde Satılan Gıda Maddelerinin Denetimi¹¹

Madde 10- Gıda maddeleri satış yerleri ve bu yerlerde satılan gıda maddelerinin denetimi Sağlık Bakanlığı'nca Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Belediyeler ile işbirliği içinde bunun dışında sağlık Bakanlığı'nca yapılır.

Bu denetimin esas ve usulleri İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

İtiraz Hakkı

Madde 11- Tescil, izin ve denetim sonuçlarına gıda maddeleri üreten işyeri ve satış yeri yetkililerine itiraz edilebilir. İtiraz hakkına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

11) Aynı kanun gereğince, madde içi de dahil değişik.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Kısıtlamalar ve Ceza Hükümleri

Sağlığın Korunması

Madde 12- İnsan sağlığının korunması amacıyla,

a) Gıda maddeleri üreten işyerlerinin 4 üncü madde gereği taşıması gereken asgari teknik ve hijyenik şartlarını devam ettirmesi esastır. Bu şartları kaybetmeleri halinde faaliyetlerini devam ettiremezler.

b) Türk gıda kodeksine uyulmaksızın gıda maddeleri imal edilemez, muameleye tabi tutulamaz, mübadele konusu yapılamaz.

c) Gıda maddeleri insan sağlığına zarar verecek muhteviyatta olamaz, içerisine zararlı bir madde katılamaz, böyle bir maddenin kalıntısı bulundurulamaz ve gıdaya zararlı özelliğe yol açacak herhangi bir işlem uygulanamaz.

d) 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu kapsamında bulunan yerleştirmeden muhafaza kadar bitki hastalık ve haşerelerine karşı kullanılan zirai mücadele ilaçlarını, koruma maddelerini, bitki gelişmesini düzenleyici maddeleri, toprağın fiziksel ve kimyasal karakterini düzenleyen maddeler veya bunların artık ve reaktif ürünlerini izin verilen miktarlardan fazla ihtiva eden gıda maddeleri her ne suretle olursa olsun mübadele konusu yapılamaz.

e) İzin verilen sınırları aşan miktarda bulunan zirai ilaç ve diğer maddeleri veya bu maddelerin değişimi sonucunda hasıl olan ürünleri dış veya iç kısımlarında taşıyan hayvan menşeli gıda maddeleri mübadele konusu yapılamaz.

İlaç olarak tescil edilmiş veya hayvan yemleri bakımından katkı maddesi olarak kabul edilmiş maddelerin canlı hayvana verilmiş olması halinde; bahse konu hayvanlardan elde edilen gıda maddeleri tesbit edilen bekleme sürelerinin nazarı itibare alınmasından sonra mübadele konusu yapılabilir. Bu maddelerin ilaç olarak kullanılmaları halinde, henüz bekleme süreleri tesbit edilmemişse; tatbik edilmeleri 1734 sayılı Yem Kanunundaki hükümlere göre cereyan etmeyen farmakolojik etkileri bulunan maddelerin uygulanması halinde, bu maddelerin tatbik edilmesini müteakip belirlenen bekleme süresi geçmeden önce elde edilen hayvan menşeli gıda maddeleri mübadele konusu yapılamaz.

Bu kısıtlamaların uygulanmasından üreticiler, imalatçılar ve sanayiciler birlikte sorumludur.

İhracat

Madde 13- İhraç amacıyla üretimi yapılan, Türk gıda mevzuatına uymayan gıda maddelerinin yurt içinde mübadele konusu yapılması Tarım ve Köyişleri Bakanlığının iznine tabidir.

Reklam

Madde 14- Etiketlerde yanıltıcı ifade ve beyan kullanılması veya yanıltıcı ambalajlar ile gıda maddelerinin mübadele konusu yapılması veya gıda maddeleri için genel olarak veya münferiden yanıltıcı tasvirler ve benzeri beyanlar ile reklam yapılması; gıda maddeleri için yapılan reklamlarda hastalıkların gıda maddeleri ile tedavisini teşvik eden yayınların, yazıların veya yazılı beyanların kullanılması yasaktır.

İthalat

Madde 15- Gümrüklerde yapılan kontrollerde mevzuata veya uluslararası gıda standartlarına uymayan gıda maddelerinin serbest bölgeler hariç, yurt içine sokulması, dağıtılması ve satışı yasaktır.

Gümrüklerde yapılan kontrollerde mevzuata uygun bulunmayan gıda maddeleri, ihracaatçısına iade edilir.

İthal edilen herhangi bir gıda maddesi, bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre Türk gıda kodeksine uygun etiketleme yapılması ve satışa hazır hale getirilmesi şartıyla yurt içinde mübadele edilebilir. Etiketleme ve uygun hale getirme işlemleri ithalattan sonraki iki ay ve lüzum halinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının belirleyeceği ek süre içinde tamamlanmadığı takdirde yurt içinde satışına müsaade edilmez.

Ancak bu yasaklar:

a) Gümrük nezareti altında gümrük depoları ile antrepolarına konulan veya transit nakledilen,

b) Yabancı devlet başkanları ile refakatündakiler tarafından bulundukları süre içinde kullanılmak veya tüketilmek üzere getirilen,

c) Diplomatik veya konsüler temsilciliklere ait,

d) Bilimsel amaçlar, sergiler veya benzer maksatlar için getirilen,

e) Olağanüstü hallerde hibe olarak gönderilen,

f) Numune olarak gelen,

g) Gemilerde bulunup açık denizlerde tüketilecek olan,

gıda maddelerine uygulanmaz.

Gümrük Merkezleri

Madde 16- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ilgili kurumların görüşünü alarak ithal ve ihraç edilecek gıda maddelerinin kontrolü için giriş ve çıkış kapılarını tesbit ve ilan eder. Gıda kontrolü için bu kapılarda kontrol merkezleri kurulabilir.

Sularla İlgili Hükümler

Madde 17- Kaynak ve maden sularının istihsalı uygun şekilde ambalajlanması ve suların satış esasları Sağlık Bakanlığı'nın iznine tabidir. Bu konudaki usul ve esaslar Sağlık Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Et Kesim Yerleri İle İlgili Hükümler

Madde 18- Tüm et kesim yerleri (kanatlı dahil) mezbahalar ve entegre et tesislerinin kuruluş ve çalışma izni Sağlık Bakanlığı'ndan uygun görüş alınarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca verilir. Bu konudaki usul ve esaslar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Ceza Hükümleri¹²

Madde 18/A- Bu Kanuna uymayanlara uygulanacak cezai hükümler aşağıda belirtilmiştir.

a) 4 üncü maddede yer alan çalışma izni alınmadan gıda maddeleri üreten işyerlerini faaliyete geçiren

¹²⁾ Aynı kanunla eklenen madde.

gerçek veya tüzel kişiler çalışma izni alana kadar faaliyetten men edilerek yüzelli milyon lira para cezası ile cezalandırılır ve çalışma izni alındıktan sonra faaliyetine müsaade edilir.

b) 5 inci maddede belirtilen tescil ve izin işlerini yaptırmadan üretime geçen gerçek veya tüzel kişiler yirmi milyon lira para cezası ile cezalandırılır. Bunlara tescil ve izin işlemleri yapıldıktan sonra üretim izni verilir.

c) 6 ncı maddeye göre istihdamı mecburi olan sorumlu yöneticileri istihdam etmeden imalatla bulunan, gıda maddeleri üreten işyerleri faaliyetten men edilerek sahiplerine yirmi milyon lira para cezası verilir. Otuz günlük süre içinde sorumlu yönetici görevlendirildiği takdirde işyerlerinin faaliyetine müsaade edilir.

d) 7 nci maddede belirtilen gıda kodeksine uygun faaliyet göstermeyen gerçek veya tüzel kişilere yüz milyon lira, suçun bir yıl içerisinde tekrarlanması halinde iki yüz milyon lira para cezası verilir.

e) 8 inci maddede belirtilen laboratuvar kuruluş izni almadan faaliyete geçen laboratuvar faaliyetten men edilir ve bu izni almadan laboratuvarları faaliyete geçiren gerçek veya tüzelkişilere otuz milyon lira para cezası verilir.

f) 10 uncu madde gereğince çıkarılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden gerçek ve tüzelkişilere yirmi milyon liradan iki yüz milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

g) Bu Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen yasakları ihlal eden gerçek veya tüzelkişilere on milyon

liradan beşyüz milyon liraya kadar ağır para cezası verilir ve mahkemece mallarını müsadereesine hükmolunur. Suçun tekerrürü halinde cezalar iki katı artırılarak uygulanır. Ancak bu durumda para cezası elli milyon liradan aşağı olamaz.

h) 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesinin (a) fıkrasında belirtilen şartlara uymayan işyerleri bu şartları yerine getirinceye kadar kapatılıp mühürlenir. Ancak, mühür fekki halinde bu fiili işleyenlere yüz milyon liradan beş yüz milyon liraya kadar ağır para cezası, 3 aydan 6 aya kadar hapis cezası verilir. Suçun tekerrürü halinde para ve hapis cezaları iki kat artırılır.

i) 13 üncü maddede belirtilen izni almayan gerçek ve tüzelkişilere yüzelli milyon lira, suçun 1 yıl içinde tekrarı halinde iki yüz elli milyon lira para cezası verilir.

j) 14 üncü maddedeki hükümlere aykırı hareket eden gerçek ve tüzelkişilere elli milyon lira para cezası verilir.

k) 15 inci maddedeki yasaklara uymayan gerçek veya tüzel kişilere ikiyüz milyon lira, suçun 1 yıl içerisinde tekrarı halinde üçyüz milyon lira para cezası verilir.

l) 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17 nci maddesi hilafına hareket eden işyeri bu şartları yerine getirinceye kadar kapatılıp, mühürlenerek bunlara yüz milyon liradan beşyüz milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Suçun tekerrürü halinde ise ceza iki kat artırılır.

m) 18 inci maddede yer alan kanatlı dahil tüm

kesim yerleri mezbahalar ve entegre et tesislerini Tarım ve Köyişleri Bakanlığından kuruluş ve çalışma izni almadan faaliyete geçiren gerçek ve tüzelkişiler seksen milyon lira para cezası ile cezalandırılır ve kuruluş ve çalışma izni alıncaya kadar faaliyetleri durdurulur.

n) 18 inci madde gereğince çıkarılan yönetmelik kapsamında kuruluş ve çalışma izni almış olan kanatlı dahil kesim yerleri mezbahalar ve entegre et tesislerinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yapılan kontrollerde, yönetmelik hükümlerine uygun faaliyet göstermeyen yerlerin sahibi olan gerçek ve tüzelkişiler yirmi milyon lira para cezası ile cezalandırılır ve bu durum giderilinceye kadar faaliyetleri durdurulur. Bu yerlerin faaliyete geçmesini müteakip bir yıl içerisinde faaliyetlerinin tekrar yönetmelik hükümlerine uygun bulunmaması durumunda para cezası 2 katına çıkarılarak sorumlu yöneticinin görevine son verilebilir ve iki değişik tesiste yukarıda belirtilen nedenle işine son verilen sorumlu yöneticilere üçüncü kez bu nitelikte bir iş verilemez.

o) 18 inci madde gereğince çıkarılan yönetmelikler uyarınca sorumlu yönetici, istihdamı zorunlu bulunan tesislerde sorumlu yönetici ve yeterli sayıda muayene veteriner hekimi istihdam etmeyenlerin faaliyetleri belirtilen elemanların istihdam sağlanıncaya kadar durdurulur ve bu yerleri faaliyette bulunduran gerçek ve tüzelkişiler elli milyon lira para cezası ile cezalandırılır.

p) 18 inci maddede belirtilen yerlerde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatınca yapılmak istenilen kontrolleri engelleyenler seksen milyon lira para cezası ile cezalandırılır.

r) Bu Kanuna göre yapılacak denetimleri engellenlere seksen milyon lira para cezası verilir.

Cezaların Tahsili ve İtirazlar¹³

Madde 18/B- Bu Kanunun 18/A maddesinde yer alan para cezaları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı ve bu bakanlıkların il müdürlüklerince verilir, bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir. İdari cezalara karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren engeç 15 gün içinde yetkili İdare Mahkemesine itiraz edilir. İtiraz, verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM - Çeşitli Hükümler

Yönetmelikler

Madde 19- Bu Kanun Hükümünde Kararname ile çıkarılması öngörülen yönetmelikler ve uygulamaya ilişkin sair esas ve usuller ilgili kuruluşların görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nca müştereken hazırlanıp bir yıl içinde görev ve yetki kapsamına bağılı olarak Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yayınlanır.

Saklı Tutulan Hükümler

Madde 20- Sağlık Bakanlığı'nın genel sağlığın korunması ile ilgili olarak diğeri mevzuattan kaynaklanan görev ve yetkileri saklıdır.

Düzenlenen Hükümler

Madde 21- 19/3/1927 tarihli ve 992 sayılı Seriri

13) Aynı kanunla eklenen madde.

ve Gıdai Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu'nun başlığında bulunan "ve gıdai", 1 inci maddesindeki "gıdai ve" ile 7 inci maddesindeki "ve gıda" ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır.

24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendindeki "Gıdalar ile" ibaresi, 20 nci maddesinin birinci fıkrasının, 8 numaralı bendi ile 170, 171 ve 172 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Kanunun Sekizinci Bab'ının bu Kanun Hükmündeki Kararname ile getirilen hükümlerine aykırılık gösteren hükümler yürürlükten kaldırılmıştır ve diğer kanunların bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı hükümleri uygulanmaz.

3/4/1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddenin 28 inci fıkrasındaki "yiyeceği, içeceği ve", 61 inci fıkrasındaki "ve hususi teşebbüs tarafından kurulan aynı mahiyetteki tesisleri sağlık ve teknik bakımlardan murakabe etmek" ibareleri ile 77 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve 13 üncü fıkrasının başına "Gıda maddeleri üreten işyerleri hariç" ibaresi eklenmiştir.

8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirto-lu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 1 inci maddesinin 4 üncü fıkrası ile 12, 13, 29, 30, 31 ve 34 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarete Tağşışın Men'i, İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinin başına "Gıda maddeleri hariç olmak üzere" ibaresi eklenmiştir.

14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bend eklenmiştir.

"e) 1 inci, 2 inci ve 3 üncü sınıf gıda maddesi üreten gayri sıhhi müesseselere".

27/6/1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin e bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"e) Çevre sağlığı ve korunmasını sağlamak, 1, 2 ve 3 üncü sınıf gayri sıhhi müesseselerin gıda ile ilgili olanları hariç açılışı ve çalışmalarına ruhsat vermek".

Geçici Madde 1- Halen faaliyet gösteren gıda maddeleri üreten işyerleri ile gıda maddeleri satış yerleri ve bu işyerlerinde istihdam edilen personel bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen yönetmeliklerin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde durum ve faaliyetlerini Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uydurmak zorundadır.

Yürürlük

Madde 22- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 23- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**Yazılı Basın Kuruluşları Tarafından
Düzenlenen Promosyon Kampanyaları ile
İlgili Tebliğ (TRKGM-95/124-125)**

9/1/1996 tarih ve 22518 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 31 inci maddesinin, tüketicinin korunmasına ilişkin gerekli tedbirleri almaya ve düzenlemeleri yapmaya ve bunları uygulamaya koymaya Bakanlığımızı yetkili ve görevli kıldığı bilinmektedir.

Bakanlığımızın anılan yetki ve görevlerinin; kamu yararına uygun olarak tüketicinin ekonomik çıkarlarının korunmasına, onun aydınlatılmasına ve zararlarının tazmin edilmesine ilişkin önlemlerin alınmasını gerektirdiği aynı Kanun'un 1 inci maddesi ile hükme bağlanmıştır.

Son zamanlarda basın yayın organlarında yapılan yayınlarda, ülke genelinde promosyon dağıtımına ilişkin olarak taahhütte bulunan basın kuruluşları arasında gerek ürünlerin fiyat ve kalitesi gerekse ürün teslimi konularında karşılıklı suçlayıcı nitelikte yazı, haber ve görüşlere yer verildiği izlenmektedir.

Diğer taraftan, Bakanlığımıza ulaşan çeşitli baş-

vurularda da, dağıtımı taahhüt edilenden farklı marka ve kalitede ürünlerin teslim edildiği, teslim zaman ve sürelerine uyulmadığı, ürün dağıtımında güçlükler çıkarıldığı ifade edilerek bu konuda gerekli tedbirlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması istenilmektedir. Ayrıca, dağıtılan ürünlerin üretici ve satıcılarınca da; yazılı basın kuruluşları tarafından yapılan promosyon dağıtımı uygulamalarının haksız rekabet ortamı yaratarak ilgili sektörleri ve ülke ekonomisini olumsuz etkilediğine dikkat çekilmekte ve bu durumun önlenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Yazılı basın organları tarafından düzenlenmekte olan kamuoyuna yönelik satış artırma amaçlı promosyon uygulamalarının; gerçek işlevine uygun olarak belirli esaslara bağlanmasını, tüketicilerin aydınlatılmasını ve vaki olabilecek zararlarının önlenerek ekonomik çıkarlarının korunmasını teminen aşağıdaki düzenlemelerin yapılması uygun görülmüştür.

1. Devam Etmekte Olan Promosyon Dağıtımı Kampanyaları:

Bu Tebliğ'in yayımı tarihi itibarıyla promosyon dağıtımı kampanyasını ilan etmiş ve buna ilişkin kuponları gazetede yayımlamaya başlamış bulunan yazılı basın kuruluşları her bir ürün için ayrı ayrı olmak üzere;

1- Promosyon dağıtım kampanyasının hangi ürün, ürünler ya da ürün gruplarını kapsadığını, bunların menşei ile hangi şartlarla hak sahiplerine verileceğine, kampanyanın başlangıç ve bitim tarihini,

2- Kampanyaya konu ürün, ürünler ya da ürün gruplarının; cinsi, markası, adedi, standard ölçüleri, parça adedi ve rengi ile orijinal markası ile kampanya-

yı düzenleyen kuruluş ve ürünlerin imalatçısı ve/veya ithalatçısı arasında akdedilen sözleşmede öngörülen teknik özelliklerini,

3- Dağıtımı taahhüt edilen ürün, ürünler ya da ürün gruplarının Başkanlığa bildirilen ve kamuoyunda yapılan duyuruda belirtilen menşe ülke standardı ve sözleşmede öngörülen özelliklere uygun olduğuna dair menşei ülkeden alınan geçerli belgenin yoksa Türk Standartları Enstitüsü'nden alınan uygunluk belgesinin aslını,

4- Promosyon dağıtımını düzenleyen yazılı basın kuruluşu varsa imalatçı ve/veya ithalatçı firmadan aldığı teminatların nelerden ibaret bulunduğunu,

5- Dağıtımı taahhüt edilen ürün, ürünler ya da ürün grupları katılan iştirakçilerin tahmini sayısını,

bu Tebliğ'in yayımı tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde Bakanlığa (Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü) bildirmeleri ve ibraz etmeleri gerekmektedir.

II. Yeni Promosyon Dağıtımlarının Tabi Olacağı Esaslar

Bu Tebliğ'in yürürlük tarihinden itibaren yazılı basın kuruluşları tarafından düzenlenecek promosyon kampanyaları aşağıda gösterilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilir:

1- Promosyon kampanyalarına ilişkin ilanlarla birlikte, her kampanyanın başlangıcında bu Tebliğ'in I/1-3 bentleri arasında belirtilen hususlar ile promosyon kampanyasının ilgili dağıtım şirketinin kefaleti altında bulunduğu kamuoyuna açıkça duyurulur.

2- Yazılı basın kuruluşları tarafından düzenlenen promosyon kampanyalarına konu ürün veya ürünler ile bunların takım ya da gruplarının; taahhüt ve ilan edilen marka, nitelik niceliğine uygun olarak ilanda belirtilen zaman içerisinde kampanyaya katılanlara teslim edilmesinden yazılı basın kuruluşu ile birlikte bu yayın organının ülke düzeyinde dağıtımını üstlenen dağıtım şirketi müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Dağıtım şirketi ile promosyon kampanyası düzenlenen yazılı basın kuruluşu arasında akdedilen protokol ile müşterek ve müteselsil kefalet sözleşmesi imza tarihinden itibaren yedi gün içerisinde promosyonu düzenleyen yazılı basın kuruluşunca Bakanlığa ibraz edilir.

Dağıtım şirketlerinin, müşterek ve müteselsil kefalet sözleşmesinden çekilmesi halinde durum, dağıtım şirketi tarafından üç gün içerisinde Bakanlığa bildirilir. Ayrıca, yazılı basın kuruluşunca da resmi tebliğat tarihinden itibaren üç gün içerisinde kamuoyuna gerekli duyuru yapılır.

3- Promosyon kampanyası düzenleyen yazılı basın organlarının dağıtımını üstlenen kuruluşların aşağıdaki koşulları taşıması zorunludur.

a) Dağıtım kuruluşu anonim şirket statüsünde olmalıdır.

b) Promosyon kampanyasından yazılı basın kuruluşu ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olan dağıtım şirketinin ülke düzeyinde günlük en az 1.000.000 adet yayın dağıtımını gerçekleştirilmesi veya dağıtım adedi bu sayının altında ise; kampanyaya başlanmasından itibaren bir ay içerisinde, son bir aylık

dönemdeki ortalama günlük traji ile promosyon olarak verilecek ürün ya da ürün gruplarının ilan edilen satış bedelinin çarpımı sonucu bulunacak miktar tutarında banka teminat mektubu veya hazine bonusu Devlet Tahvili ya da Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senedi yahut tahvil gibi bir menkul değerin milli bir bankaya Bakanlık adına bloke edildiğini gösteren ve bu banka tarafından düzenlenen belgeyi Sanaî ve Ticaret Bakanlığına tevdi etmesi zorunludur. Bakanlık ürünlerin son teslim tarihinden 30 gün sonra blokeyi çözer.

Promosyon kampanyası sonunda yazılı basın kuruluşunun taahhüt ettiği ürünü/ürünleri ya da ürün grup veya takımlarını hiç vermemesi, kısmi ya da eksik vermesi durumlarında tüketiciler ilgili kuruluşa başvurmalarına rağmen taleplerinin karşılanmadığını gösteren belgelerle, Bakanlığa müracaat ederler. Bu durumda tüketici şikayetlerinin haklılığı sabit olduğu takdirde bu şikayet giderilinceye kadar teminatlar iade edilmez ve uygulanacak işlemler hakkında Bakanlıkça ayrıca düzenleme yapılır.

4- Dağıtım Şirketlerinin müşterek ve müteselsil kefaletini alamayan yazılı basın kuruluşları tarafından düzenlenen promosyon kampanyaları ile ilgili olarak bu Tebliğ'in 3/b maddesi uygulanır.

5- Kampanyaya tabi ürünlerin dağıtımına son kuponun yayımından itibaren 15 gün içerisinde başlanması ve en geç 45 gün içerisinde tamamlanması zorunludur. Ancak bu süreler, mücbir sebeplerin gerçekleşmesi ve belgelenmesi halinde Bakanlık izniyle uzatılabilir.

6- 30 kuponu aşan promosyon kampanyalarında her 30 kupon için en az bir adet yedek kupon verilir.

Promosyon dağıtımına konu ürün, ürünler veya ürün grupları 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 13. 14 ve 15 nci maddeleri ile bu maddelere göre yapılan ve yapılacak olan düzenlemeler kapsamındadır.

Bu Tebliğ'de istenilen her türlü bilgi ve belgelerin yetkili ve görevli kişi ve kuruluşlara doğru olarak gösterilmesi ve asıl ve onaylı kopyaların verilmesi zorunludur. Buna aykırı hareket edenler hakkında 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 25 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

Bu Tebliğ'e aykırı davranan yazılı basın kuruluşları hakkında T. Ceza Kanunu'nun 526 ncı maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer. Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

Tebliğ olunur.

Reklam Kurulu Yönetmeliği

16/8/1995 tarih ve 22376 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

BİRİNCİ BÖLÜM - Amaç, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, ticari reklam ve ilanlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemek, bu ilkeler çerçevesinde ticari reklam ve ilanları incelemek ve inceleme sonucuna göre yapılması gereken uygulamalar hakkında Bakanlığa önerilerde bulunmak maksadıyla kurulan Reklam Kurulu'nun kuruluş, görev, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 23/2/1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 17 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Bakan: Sanayi ve Ticaret Bakanı'nı,

Genel Müdürlük: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü'nü,

Genel Müdür: Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü'nü,

Kurul: Reklam Kurulu'nu,

Başkan: Reklam Kurul Başkanı'nı,

Üye: Reklam Kurulu üyesini,

Komisyon: Reklam Kurulu ihtisas komisyonlarını,

Komisyon Başkanı: Reklam Kurulu ihtisas komisyonları başkanını,

Ticari İlan ve Reklam: Mal veya Hizmetleri tanıtmak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek ve ikna etmek, satışını veya kiralanmasını sağlamak ya da arttırmak amacıyla kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından bir bedel ödenerek herhangi bir vasıta ile yayımlanan pazarlama haberleşmesi niteliğindeki duyuruyu.

Kanun: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Kuruluş ve Görevleri

Kuruluş

Madde 4- Kurul, Bakan onayıyla görevlendirilen Genel Müdür'ün Başkanlığında aşağıda belirtilen üyelerden oluşur.

a) Bakanlıkça, yüksek öğrenim görmüş ve iktisat, maliye, hukuk ve işletmecilik dallarından birinde veya birkaçında en az 10 yıllık tecrübesi bulunan Genel Müdürlük genel müdür yardımcıları arasından görevlendirilecek bir üye,

b) Adalet Bakanlığı'nca, bu Bakanlıkta idari görevlende çalışan hakimler arasından görevlendirilecek bir üye,

c) Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nca görevlendirilecek bir üye,

d) Yükseköğretim Kurulu'nun reklamcılık alanında uzman üniversite öğretim elemanları arasından seçeceği bir üye,

e) Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin görevlendireceği bir üye,

f) Türkiye Barolar Birliği'nin görevlendireceği bir üye,

g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin görevlendireceği bir üye,

h) Ankara, İstanbul ve İzmir Gazeteciler Cemiyetleri'nin kendi aralarından seçeceği bir üye,

i) Reklamcılar derneklerinin veya varsa üst kuruluşlarının seçeceği bir üye,

j) Tüketici Konseyi'nin konseye katılan tüketici örgütü temsilcileri arasından seçeceği bir üye,

k) Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin görevlendireceği bir üye,

l) Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'nun görevlendireceği bir üye,

- m) Türk Standartları Enstitüsü'nden bir üye,
- n) Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan bir üye,
- o) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nden bir üye,
- p) İşçi Konfederasyonlarından iki üye,

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, Türkiye Barolar Birliği ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından görevlendirilecek kişiler, kendi üyeleri arasından tespit edilir.

İşçi sendikaları konfederasyonları, Kurul'a gönderecekleri temsilcilerini kayıtlı en çok üyeye sahip olanlardan başlamak üzere dönüşümlü olarak kendi aralarında belirlerler.

Reklamcılar dernekleri üst kuruluşları varsa bu kuruluşların, yoksa reklamcılar derneklerinin, kendi aralarında en fazla kayıtlı üyeye sahip üst kuruluş veya reklam derneğinin sorumluluğunda yapılacak seçimle Kurul'a gönderilecek üye saptanır.

Üyelerin Nitelikleri ve Belirlenmesi

Madde 5- Kurul Başkan ve üyelerinin aşağıdaki şartları taşımaları zorunludur.

- a) Türk Vatandaşı olmak,
- b) 30 yaşından küçük 65 yaşından büyük olmamak,
- c) Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (j), (k), (l) ve (p) bentlerinde belirtilen kuruluş temsilcileri için en az lise mezunu olmak, diğer kuruluşlar için en az dört yıllık fakülte veya yüksek okullardan ya da bunlara

denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içi veya dışındaki öğretim kurumlarından mezun olmak,

d) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

e) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin A/5 bendinde sayılı suçlardan dolayı hükümlü bulunmamak,

f) Görevini, devamlı yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı bulunmamak.

Kamu Kuruluşları tarafından görevlendirilecek üyeler, konuyla ilgili bilgi birikimine ve deneyimine sahip personel arasından belirlenir.

Üyelerin Görev Süresi

Madde 6- Üyelerin görev süresi üç aydır. Süresi bitenler yeniden görevlendirilebilir veya seçilebilir. Üyelik herhangi bir nedenle boşaldığı takdirde, boşalan üyelikler için 4 üncü maddede belirtilen esaslar dahilinde bir ay içerisinde görevlendirme veya seçim yapılır ve yeni üye yerine atandığı kişinin kalan süresini tamamlar.

Üye Bildirim Süresi

Madde 7- Kuruluşları temsilen Kurul'a katılacak üyeler; Genel Müdürlüğün istemi tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde bildirilir.

Kurulun Görevleri

Madde 8- Kurulun görevleri;

a) Kanun'un 16 ncı maddesinde belirtilen esaslarla uygun olarak ticari ilan ve reklamlarda uyulması

gereken ilkeleri belirlemek ve Bakanlık kanalı ile duyurmak,

b) Ticari ilan ve reklamları, (a) bendinde belirlenen ilkeler çerçevesinde re'sen veya yazılı başvuru üzerine incelemek,

c) İnceleme sonuçlarına göre Kanun'un 16 ncı maddesi hükümlerine aykırı hareket edenleri cezalandırmak, sözkonusu İlan ve reklamları durdurmak ve/veya aynı yöntemle düzeltmek hususlarında Bakanlığa önerilerde bulunmaktır.

Kurul, ticari İlan ve reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemede; ülke koşullarının yanı sıra, reklamcılık alanında evrensel kabul görmüş tanım ve kurallar ile gelişmeleri, Uluslararası reklam Uygulama Esaslarını, reklamı yapılacak ürün veya hizmetlerin özelliğini ve yürürlükteki özel mevzuat hükümlerini de dikkate alır.

Kurul'ca Kanunun 16 ncı maddesine göre belirlenen ilkeler Bakanlıkça çıkartılacak tebliğlerde duyurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Çalışma Usul ve Esasları

Toplantılar

Madde 9- Kurul, ayda bir defadan az olmamak üzere, ihtiyaç duyulduğunda her zaman Başkanın çağrısı üzerine, Başkan dahil en az dokuz üyenin hazır bulunması ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde başkanın oy kullandığı taraf çoğunluğu sağlar.

Başkanın mazereti nedeniyle toplantıya katılmaması halinde, Kurul'a Bakanlık temsilcisi üye başkanlık eder.

Toplantıya katılamayacak üyeler, geçerli mazeretlerini toplantıdan önce Başkan'a bildirirler. Geçerli bir mazereti olmaksızın arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam altı toplantıya katılmayanların üyelikleri düşer.

Kurul'un toplantı yeri Ankara'dır.

Toplantılara Katılamayacaklar

Madde 10- Kurul Başkan ve üyeleri; kendisinin, usul ve fûruundan biri ile eşi ve üçüncü dereceye kadar, bu derece dahil, kan ve sıhri hısımlarının çıkarlarını ilgilendiren hususların görüşülmesine ve bu konuda yapılacak oylamalara katılamazlar.

Toplantı Gündemi

Madde 11- Kurul'un toplantı gündemi Başkan tarafından belirlenir.

Temsil

Madde 12- Kurul'u Başkan temsil eder.

İnceleme

Madde 13- Kurul, Kanun'un 16 ncı maddesi ile bu Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca çalışma ve incelemeleri sırasında gerekli gördüğü hallerde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlardan bilgi veya görüş isteyebilir.

Yapılan incelemeler sonucunda Kurul kararına göre Bakanlığa öneride bulunulmadan önce konu hakkında; Kanun'un 16 ncı maddesine ve Kurul'ca belirlenen ilkelere aykırı hareket edenlerin yazılı görüşü alınır. Yazılı görüşün bildirilmesi için en fazla üç günlük süre tanınır. Bu süre içerisinde bildirmediği takdirde görüş beklenmez.

Kararların Bildirilmesi ve Uygulanması

Madde 14- Kurul, aldığı karara gerekçesini ve sorumlulukların yazılı görüşünü de ekleyerek Genel Müdürlüğe intikal ettirir.

Kurul tarafından Kanun'un 17 nci maddesine göre yapılan öneriler; Bakanlık Makamı Onayı ile karara bağlanır ve uygulanır.

Başkanın Görevleri

Madde 15- Başkan'ın görevleri şunlardır:

a) Kanun'un 16 ve 17 nci maddeleri ile Kurul'a verilen görevlerin yürütülmesini sağlamak,

b) Bakanlık Makamı tarafından Kanun'un 16 ve 17 nci maddeleri uyarınca verilecek görevleri Kurul gündemine öncelikle almak,

c) Kurul toplantılarına başkanlık yapmak ve toplantıların gündeme göre yürütülmesini sağlamak,

d) Toplantı gündemini tespit etmek,

e) Kurul üyelerinden en az beşi tarafından Başkanlığa yapılan yazılı ve gerekçeli başvuruları gündeme almak,

f) Kurul'u idare ve temsil etmek,

g) Kurul kararlarının Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak,

h) Sekreteryaya hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak,

ı) Kurul'la ilgili diğer işleri yapmak

(e) bendi uyarınca yapılan başvurular; konunun önem ve önceliğine göre Başkan tarafından uygun görülen zamanda toplantı gündemine alınır.

Sekreterya Hizmetleri

Madde 16- Kurul'un ve ihtisas komisyonlarının sekreterya hizmetleri Genel Müdürlüğün görevlendireceği yeterli sayıda personel tarafından yürütülür.

Sekreteryanın görevleri;

- a) Toplantı öncesi gerekli hazırlıkları yapmak,
- b) Toplantı gündemini, yerini ve saatini toplantıda en az bir hafta önce üyelere bildirmek,
- c) Kurulun ve komisyonların raportörlük, dosyalama, evrak ve arşiv hizmetlerini yürütmek,
- d) Kurul ve komisyonların toplantı tutanaklarını düzenlemek, başkan ve üyeler tarafından imzalanmasını sağlamak,
- e) İlgili kurum ve kuruluşlarla yazışmaları yürütmek,
- f) Başkanın vereceği diğer işleri yapmaktır.

Tutanak

Madde 17- Kurul ve komisyon toplantılarında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar bir tutanakla tespit edilir. Tutanak, toplantıya katılanlar tarafından imzalanır.

Komisyonlar

Madde 18- Kurul, gerekli görülen hallerde sürekli veya geçici olarak görev yapmak üzere, komisyon

başkanı dahil üç kişiyi geçmeyen özel ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyon başkanları ile komisyonda görev alacak kamu personeli ile gerekli görülen hallerde diğer uzman personel Kurul Başkanı tarafından belirlenir.

Komisyonların Çalışması

Madde 19- Kurul tarafından oluşturulmasına karar verilen komisyonlarca; her çalışmanın yapılışı ve sonuçları ile konu hakkındaki görüşleri içeren raporlar düzenlenerek Kurul'a verilir.

Geçici komisyonların çalışma konuları ve çalışmaların sonuçlandırılması ile ilgili süre Kurul'ca belirlenir ve bu sürenin sonunda geçici komisyonun görevi sona erer.

Mali Hükümler

Madde 20- Kurul'un ve komisyonların kuruluş ve çalışmalarına ilişkin masraflar ile sair harcamalar, Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

Kurul üyeleri ile özel ihtisas komisyonu üyelerinden kamu görevlisi olanlara verilecek huzur hakkı ile kamu görevlisi olmayan Kurul üyelerine ödenecek huzur ücreti, Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Kurul üyeleri ile özel ihtisas komisyonu üyelerine, toplantı sayısına bakılmaksızın ayrı bir huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir. Toplantıya katılmayanlara huzur hakkı veya huzur ücreti ödenmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Son Hükümler

Geçici Madde 1- Tüketici Konseyi ilk toplantısını yapıncaya kadar Konsey tarafından seçilecek olan

tüketici örgütü temsilcisi, ülke genelinde en fazla kayıtlı üyeye sahip tüketici derneği tarafından belirlenir.

Yürürlük

Madde 21- Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik 8/9/1995 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 22- Bu Yönetmelik hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

**Ticari Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve
Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ
(TRKGM-95/142-143)**

21/12/1995 tarih ve 22500 sayılı Resmi Gazete
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Tanımlar, Temel İlkeler

Amaç

Madde 1- Kanun'un 17 nci maddesi uyarınca oluşturulan Reklam Kurulu'nun Kanun'un 16 ncı maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak belirlediği ticari ilan ve reklamlarda uyulması gereken ilkeler ile bu ilkeler çerçevesinde yapacağı inceleme esasları bu Tebliğ ile düzenlenmiştir.

Bu ilkelerin ve uygulama esaslarının belirlenmesinde; tüketicinin korunması amacıyla iletişim özgürlüğünün temel bir ilke olarak kabul edilmesi dikkat ve hassasiyetle gözönüne alınmış ve gerek reklam veren, gerek reklam ajansları ve mecra kuruluşları, gerekse reklamcılık ile ilgili herkesin uyması gereken davranış esasları tespit edilmiştir.

Kapsam

Madde 2- Kanun'un 16 ncı maddesindeki hükümler ile bu Tebliğ'de belirlenen ilkeler, gerçek veya tüzel kişi olarak reklamveren, reklam ajansı, reklamcı, mecra kuruluşları ve işlemlerde aracılık yapanları, reklamın yer aldığı mecralar olarak televizyon, basın, radyo, sinema, açık hava ana mecraları ile satış geliştirme (promosyon) doğrudan postalama (direct mail) doğrudan satış ve pazarlama, taksitli, kampanyalı, kapıdan satış yöntemlerinin gerektirdiği reklamları ve satış yeri tanıtım malzemesi, ambalaj, el ilanı gibi destek reklam araçlarını kapsar.

Bu ilkeler, içerdikleri sözlü ve yazılı kelimeler, sayılar, görsel sunumlar, müzik ve ses efektleri dahil olmak üzere reklamın tüm içeriği uygulanır.

Yürürlükteki diğer yasaların içerdiği reklama ilişkin hükümler de bu Tebliğ kapsamındadır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğ'de;

Reklamveren: Ürettiği ya da pazarladığı ürünün/ hizmetin tanıtımını yaptırmak, satışını arttırmak veya imajını yaratıp güçlendirmek amacıyla hazırlattığı, içinde firmasının ya da ürün/hizmet markasının yer aldığı reklamları yayınlamak, dağıtmak ya da başka yollarla sergilemek üzere bedel ödeyen kişi ya da kuruluşu,

Reklamcı (Reklam ajansı): Reklamları reklamverenin duyduğu ihtiyaç doğrultusunda ve onun onaylayacağı biçimde hazırlayan ve reklamveren adına yayınlanmasına aracılık eden ticari iletişim uzmanı ya da tüzel kişiyi,

Mecra (Reklam araçları) (televizyon, her türlü yazılı basın, radyo, sinema gibi iletişim kanalları ile açık-hava, basılı işler gibi reklam taşıyan malzemeler): Reklam ve tanıtım mesajını ileten ve o mesajı alma durumunda olan kişi, grup ya da topluluğun bulunduğu yeri, ortamı,

Mecra (Reklam araçları) Kuruluşu: Reklamı hedef kitleye ulaştıran iletişim kanallarının ya da her türlü reklam taşıyan aracın sahibi, işleticisi veya kiralayıcısı olan gerçek ve/veya tüzel kişiyi,

Reklam: Her türlü ticari reklam ve ilanları,

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nı,

Kurul: Reklam Kurulu'nu,

Kanun: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'u ifade eder.

Temel İlkeler

Madde 4- Reklamlarda, aşağıda belirtilen temel ilkeler esas alınır.

a) Reklamlar yasalara, genel ahlaka uygun, doğru, dürüst ve gerçekçi olmak zorundadır.

b) Her reklam ekonomik ve toplumsal sorumluluk bilinci içinde iş hayatında ve kamuoyunda kabul gören dürüst ve rekabet ilkelerine uygun olmak zorundadır.

c) Reklamlar, güvenlik kurallarının gözetilmediği ve insan güvenliği açısından tehlike oluşturabilecek uygulama ve durumlarla ilgili hiçbir sunum ya da tanımlama içeremez.

d) Biçimi ve yayınlandığı mecra ne olursa olsun, bir reklamın "reklam" olduğu açıkça anlaşılmalıdır. Bir reklam haber ve yorum öğeleri içeren bir mecrada yayınlandığında, "reklam" olduğu kolaylıkla algılanacak biçimde belirtilir. Örtülü reklam yapılamaz.

e) Reklamlar ortalama reklam izleyicisinin algılama düzeyi ile reklamın tüketici üzerindeki olası etkisi gözönünde bulundurularak hazırlanır.

f) Bu ilkeler, tüketicinin korunması çerçevesinde yasal ve ahlaki davranış esasları olarak uygulanır.

İkinci Bölüm

İlkeler

Ahlaka Uygunluk

Madde 5- Reklamlar, ahlaka uygunluk açısından aşağıdaki hususlara aykırı olamaz.

a) Genel ahlak kurallarına aykırı ifadeler ya da görüntüler içeremez.

b) Cinselliğin istismarı ile pornografi içeren ifadeler ya da görüntüler taşıyamaz.

c) Korku ve batıl inançlara yer verilemez.

d) Toplumun acıma duygularını istismar edecek şekilde, hasta, bebek, çocuk, yaşlı ve özürliyle ilgili ifadeler ya da görüntüler kullanılamaz.

Dürüstlük ve Doğruluk

Madde 6- Reklamların aşağıda belirtilen hususlara göre doğru ve dürüst olması esastır.

a) Reklamlar, tüketicinin güvenini kötüye kulla-

nacak ya da onun tecrûbe ve bilgi eksikliklerini istismar edecek biçimde olamaz.

b) Çok kısa sürelerle imaj veren elektronik aygıt ya da başka bir araç kullanılarak ya da yapılarını izleyenlerin fark edemeyecekleri ya da bilemeyecekleri bir biçime sokarak bilinçaltıyla algılanmasını sağlayan reklamlar yapılamaz.

c) Reklamlar, dil, din, ırk, mezhep ve cinsiyete dayalı ayrımcılık üzerine kurulamaz. şiddet hareketlerine yol açıcı, destekleyici ve özendirici unsurlar içeremez.

d) Reklamlar özellikleri aşağıda belirtilen konularda, eksik bilgi vererek, anlam karşılığına yol açarak veya, abartılı iddialar ileri sürerek yanlış izlenimler yaratmak suretiyle tüketiciye doğrudan ya da dolaylı olarak yanıltabilecek ifadeler ya da görüntüler içeremez. Bunlar;

1- Ürünün, yapısı, bileşimi, üretim yönetim ve tarihini, amaca uygunluğunu, kullanım alanları ve olanaklarını, miktarını, ticari ya da coğrafi kökeni gibi özelliklerini,

2- Ürünün değeri ve ödenecek gerçek toplam fiyatını,

3- Kiralama yoluyla satış, kiralama, taksitle satış ve kredi satış gibi diğer ödeme koşullarını,

4- Teslim, değiş-tokuş, geri verme, onarım ve bakımı,

5- Garanti koşullarını,

6- Teklif haklarını; patent, marka, tasarım ve

modeller gibi endüstriyel mülkiyet hakları ve ticari ünvanlarını,

7- Resmi tanınma ya da onay, madalyalar, ödüller ve diplomalarını,

8- Sosyal amaçlı yardımları kapsar.

e) Reklamlarda, alıcının satın alma işleminden doğan mevcut yasal haklarının fazlasını sağlamayan bir garantiye yer verilemez. Ancak, garantinin ayrıntılı koşulları ve alıcının zararını karşılayıcı önlemler açık biçimde reklamlarda belirtildiği takdirde, "garanti", "garantili", "teminat", "teminat altında" veya aynı anlamı taşıyan başka kelimeler kullanılabilir.

f) Kira yoluyla satış, taksitle veya diğer tüketici kredisıyla satış koşullarını içeren reklamlar, malın peşin fiyatı, teminat, ödeme takvimi, faiz oranı, malların toplam maliyeti ya da diğer satış koşulları yanlış anlamaya yer verecek biçimde sunulamaz.

g) Ödünç vermeye ilişkin reklamlarda, kredinin türü ve vadesi, istenen teminatlar ya da aranan diğer özellikler, geri ödeme koşulları, gerçek faiz ödemeleri ve olası diğer ödentiler konusunda kamuoyunu yanıltabilecek türde hiçbir ifade yer alamaz.

h) Tasarruf ya da yatırımlara ilişkin reklamlarda, yapılan yatırım tutarı, gerçek ya da beklenen kazanç, kazancı etkileyen faktörler ve vergiden yararlanma olasılıkları konusunda kamuoyunu yanıltıcı ifade bulunamaz.

ı) Reklamlar araştırma sonuçlarını veya teknik ve bilimsel yayınlardan yapılan alıntıları çarpıtamaz. İstatistikler gerçekte olduklarından farklı sonuçlar doğuracak biçimde sunulamaz. Bilimsel terimler yanıltıcı

biçimde kullanılamaz. Reklamlarda, yer alan iddiaları, gerçekte sahip olmadıkları bir bilimsel temele sahip olmadıkları bir bilimsel temele sahipmiş gibi göstermek üzere bilimsel terminoloji ve yersiz bilimsel ifadeler kullanılamaz.

Satışı Özendirici Reklamlar

Madde 7- Ürün veya hizmetlere yönelik pazarlama tekniklerini uygulamak veya yarışmalar düzenlemek suretiyle yapılan reklamlarda (satış özendiren reklamlar):

a) Reklamı yapılan ürün veya hizmetlerin satın alınması halinde, müşteriye ayrıca hediye ürün/hizmetlerin veya ikramiyelerin de verileceği belirtiliyorsa, hediyeli veya ikramiyeli ürün/hizmetlerin satış fiyatı ve bunun uygulanma süresinin açıklanması,

b) Reklamı yapılan ürün veya hizmetlere ait belli sayıda kupon, etiket, kapak veya benzeri unsurların biriktirilip piyango veya ikramiye çekilişine katılma hakkını veren pazarlama tekniklerinin duyurulması halinde, promosyon süresi, ikramiye çekiliş sonuçlarının duyuruluş şekli malın, teslimi ile hizmetin yerine getirilme tarihinin açıklanması,

c) Reklamı yapılan ürün ve hizmetlerle birlikte karşılıksız olarak verilen ürün veya hizmetlerin ya da ikramiyelerin gerçek durumu yansıtması ya da taahhüt edilenden farklı olmaması, gerekir.

Doğrudan Satış Reklamları

Madde 8- Reklamı yapılan ürün ve hizmetlerin alım satımının, kiralanmasının reklama cevap veren kişinin adresinde gerçekleştirileceği veya sağlanacağı

mesajını veren reklam, doğrudan satış reklamlarıdır. Bu reklamlarda;

a) Reklama konu olan ürün ve/veya hizmetin reklama cevap verenin adresine ulaştırılacağı mesajının verilmesi,

b) Reklama konu olan ürün ve/veya hizmetin tanımının yapılması ve fonksiyonlarının ve satış fiyatının açıklanması,

c) Reklama cevap verenin, satış temsilcilerinin adresine getirdikleri ürün veya hizmeti geri çevirme hakkı olduğunun belirtilmesi,

zorunludur.

Karşılaştırmalı Reklamlar

Madde 9- Karşılaştırma içeren reklamlarda, karşılaştırmanın yanıltıcı olmaması ve dürüst rekabet ilkelerine uyulması zorunludur. Karşılaştırma konularının doğrulanabilir gerçeklere dayanması ve hakkaniyete uygun seçilerek tüketicinin yanıltılmaması gerekir.

Tanıklı Reklamlar

Madde 10- Tanıklı reklamlar, aşağıda belirtilen hususlara uygun olarak yapılır:

a) Reklamlar, gerçek olmayan ve tanıklığına başvuru yapılan kişinin tecrübesine dayanmayan hiçbir tanıklık ya da onay ifadesine yer veremez veya atıfta bulunamaz. Geçerliliğini yitiren veya başka nedenlerle uygulanamaz duruma gelen tanıklık ya da onay ifadeleri kullanılamaz.

b) Doğrulanabilir olgularla ilgili tanımlamalar ve

tanıklıklar, iddialar ya da örnekli anlatımlar kanıtlanmak zorundadır. Reklamverenler, bu ilkelerin uygulanışını denetlemekle yetkili ve görevli olanlara böyle bir kanıtı hemen göstermekle yükümlüdür.

Kötüleme

Madde 11- Reklamlar, hiçbir firmayı, hiçbir endüstriyel ya da ticari faaliyeti/mesleği, hiçbir ürünü, aşağılayarak ya da alay konusu ederek veya benzer herhangi bir biçimde kötüleyemez.

Ticari İtibardan Haksız Yararlanma

Madde 12- Reklamlarda;

a) Bir başka firma, şirket ya da kurumun adı veya amblem, logo ve diğer özgün kurumsal kimlik unsurları, tüketicinin aldanmasına yol açacak şekilde kullanılamaz.

b) Bir kişi adının veya bir başka şirket ya da ürüne ait ticari ünvan ve simgenin, sahip olduğu ya da bir reklam kampanyası ile sağlanmış bulunan itibardan, tüketiciyi yanıltabilecek biçimde yararlanılamaz.

Taklit

Madde 13- Reklamlar, başka reklamların genel düzenini, metnini, sloganını, görsel sunumunu, müzik ve sese efektlerini ve benzerlerini tüketiciyi yanıltacak ya da karışıklığa yol açacak biçimde taklit edemez.

Kamu Sağlığı

Madde 14- Reklamlar, kamu sağlığını bozucu nitelikte olamaz.

Çocuklara Yönelik Reklamlar

Madde 15- Çocuklara yönelik reklamlar;

a) Çocukların saflıklarını, bilgi eksikliklerini ve tecrübesizliklerini istismar edemez.

b) Zihinsel, ahlaki, psikolojik ya da fiziksel olarak zarar verebilecek hiçbir ifade ya da görüntü içeremez.

c) Bir ürüne sahip olmanın ya da bir ürünü kullanmanın tek başına çocuğa yaşıtı olan diğer çocuklara göre fiziksel, sosyal ve psikolojik bir avantaj sağlayacağını veya bir ürüne sahip olmamanın aksi yönde bir etki yaratacağını ileri sürerek toplumsal değerleri sarsamaz.

d) Çocukların taklit edebileceği şiddet unsurlarını taşıyamaz.

e) Reklamı yapılan ürünün fiyatının her aile bütçesine uygun olduğunu ifade edemez. Reklamı yapılan ürünün kendilerine alınmasını sağlamak üzere başkalarını ikna etmeleri için çocuklara yönelik doğrudan bir çağrını içeremez.

f) Ürünün kullanımının gerektirdiği beceriyi, olması gerekenden az gösteremez. Ürünün kullanımının sonuçları gösterilir veya tanımlanırken, hedef alınan yaş grubundaki ortalama bir çocuğun ulaşabileceği sonucu esas almak zorundadır.

g) Çocukları tehlikeli durumlara sokabilecek veya onları tanımadıkları kişilerde ilişki kurmaya ya da bilmedikleri veya tehlikeli yerlere girmeye teşvik edebilecek hiçbir ifade ya da görsel sunum ve onları hemen eyleme yönlendirici, emredici ifadeler içeremez.

h) Önlem alınmadığı takdirde çocukların veya çevrelerinin sağlığına zarar verebilecek ürün ve hizmetlerin reklamları, gerekli önlemlerin alınmasını sağlayan hatırlatıcı simge ve uyarılar kullanmak zorundadır.

1) Reklamı yapılan ürünün gerçek boyutları, değeri, özellikleri, dayanıklılığı ve performansı hakkında yanıltılması ve ürünün kullanımı ek malzeme gerektiriyorsa (örneğin piller) ya da gösterilen veya tarif edilen sonucu alabilmek için başka malzemelere gerek varsa (örneğin boya), bu durumun açıkça belirtilmesine ilişkin hususları içermek zorundadır.

Çevreye İlişkin Reklamlar

Madde 16- Reklamlar, tüketicilerin çevre konusundaki duyarlılığını ya da bu alandaki olası bilgi eksikliğini istismar edecek bir biçimde yapılamaz. Reklamlar, çevresel etki konusunda sadece akademik kuruluşlarca kabul görmüş bilimsel çalışmalara dayalı bilimsel bulguları ve teknik gösterimleri kullanabilir.

Üçüncü Bölüm Çeşitli Hükümler

Yükümlülük

Madde 17- Reklamverenler, reklamcılar ve medya kuruluşları veya aracıları Kanun'un 16 ncı maddesi ile bu Tebliğ'de belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Reklamcılar ya da reklam ajansları, ilkelere uygun reklam hazırlayarak reklamverenin yükümlülüklemini yerine getirmesini sağlayacak biçimde çalışmak ve bu konuda onu uyarmak zorundadır. Reklamveren,

ürün/hizmetleri konusunda reklamcıya doğru ve gerçeklere uygun bilgi ve belge vermek zorundadır.

Başvurular

Madde 18- Kurul'a başvurular yazılı olarak yapılır. Başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişinin adı veya ticari ünvanı ve adresini içermeyen başvurular, Kurul'ca kabul edilmez. Şikayet edilen reklamın, yazılı ya da basılı olanlarının asılları dilekçesine eklenir. Eklenecek nitelikte olmayanların fotoğrafları başvuru sahibi tarafından sağlanır. Televizyon filmleri ve radyo reklamları kayıtları 3984 sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 28 inci maddesi uyarınca Kurul'ca Radyo Televizyon, Üst Kurulu'ndan temin edilir.

Kurul dışında, reklamlarla ilgili olarak, Kurul'a intikal ettirilmek üzere illerde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri'ne de başvuru yapılabilir.

Yürürlük

Madde 19- Bu Tebliğ yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20- Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Ticaret Bakanı yürütür.

TRT Reklam Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu yönetmeliğin amacı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun radyo televizyon ve teleks teleks yayınlarında yer verilecek reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu yönetmelik, Kurum ile reklam veren müşterilerin uyması gereken kuralları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu yönetmelik 2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun 26. maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) **Kurum** : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nu,

b) Müşteri : Reklam veren gerçek ve tüzel kişilerle, kamu kurum ve kuruluşlarını,

c) Reklam: Bir ürün veya hizmetin sesli, görüntülü, sesli ve veya görüntülü olarak ticari yönden tanıtımını,

d) Cıngıl : İçinde reklam kelimesi veya kelimeleri olan müziği ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler

Yayın İlkeleri

Madde 5- Reklam yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri şunlardır:

a) 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon kanunu ile Kurumun genel yayın ilkelerinde öngörülen esaslara ve yürürlükteki diğer mevzuata uyulur.

b) Atatürk, Türk Milletine mal olmuş tarihi kişiler, Türk ve yabancı devlet büyükleri, dini kişiler ve dini konular hiçbir suretle , toplumun değer hükümlerini zedeleyecek veya bunları istismar edecek reklam konusu yapılamaz.

c) Reklamlarda kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanılır. Argo kelimeler kullanılamaz.

ç) Reklamlarda politik propoganda amacı güdülemez. Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak politik nitelik taşıyan ve devletin yasama, yargı ve yürütme yetkileri ve bunların kullanılması ile ilgili bulunan reklamlar kabul edilemez.

d) Reklamlar, haksız rekabete yer verici, diğer ürün ve hizmetleri doğrudan doğruya kötüleyici, alçaltıcı ve alay konusu edici veya karşılıklı cevap ve iddialara yol açıcı nitelikte olamaz.

e) Reklamlarda, halkı aldatıcı, tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici söz ve görüntü unsurlarına yer verilemez.

Reklamlarda, bilinmeyen, açıklanmayan, özel nitelik taşıdığı şeklinde bir kanaat uyandırabilecek unsurlar kullanılamaz.

Reklam konusu ürün veya hizmet ile ilgili olarak muğlak, dinleyici ve seyirci tarafından anlaşılması güç terimlere ve yanıltıcı istatistiklere yer verilemez. Geçerliliği sınırlı olan istatistikî bilgiler genel ve mutlak bir ifade şeklinde belirtilemez.

f) Reklamlar, genel ahlakın gereklerine, milli geleneklere ve manevî değerlere aykırı olamaz. Şiddet hareketlerine yol açacak, bunları teşvik edecek veya destekleyecek, toplumda tedirginlik yaratacak unsurları ihtiva edemez. Reklamlarda seks, korku ve batıl inançlara yer verilemez, merhamet duygusu istismar edilemez.

g) Reklamlarda, sosyal ve eğitici açıdan geçerli bir gerekçeye dayanmadığı sürece, trafik, sağlık, çevre sağlığı gibi konularda, güvenlik kurallarının gözetilmediği durumlardan veya tehlikeli davranışlardan söz edilemez ve bu tür görüntülere yer verilemez.

h) Hayır ve yardımlaşma kurumlarının faaliyetleri ile bu gibi kurumlara yapılan ve yapılacak yardımlar, reklama konu olamayacağı gibi reklam aracı olarak da kullanılamaz.

ı) Reklamlarda yer alacak müzik parçaları Kurumun yayın ilkelerine uygun ve cingıllar Kurum denetiminden geçmiş olmalıdır.

Milli ve askeri marşlar ile yayın kuruluşlarının sinyalleri reklamlarda kullanılamaz.

i) Reklamlarda, kişilerin övgüsü ve yergisi yapılamaz. İzin alınmadan kişilerin isimlerinin, fotoğraflarının, düşünme ve yaşama şekillerinin konu alındığı reklamlar kabul edilemez.

j) Reklamlar kaderciliği övücü ve bu yönde dinleyici ve seyirciyi psikolojik baskı altında tutucu nitelikte olamaz. Şans oyunlarının reklamların, şahısların hayatında değişiklik yapabilecek tek yol olarak gösterilemez. Kanuni dayanağı olmayan şans oyunlarının reklamı yapılamaz.

k) Reklamlarda gerçeğe uygunluk esas olup, bundan doğacak sorumluluk müşteriye aittir.

l) Aşağıda sayılan ürün ve hizmetler ile benzerlerinin reklamları kabul edilemez.

- Tedavi ve rehabilitasyon kurumu ve kuruluşları,

- İlaçlar,

- Sağlık Bakanlığınca, reklamına izin verilmeyen tıbbi müstahzarlar, araçlar, gereçler ve sağlık için yararlı olduğu iddia edilen hizmet ve ürünler,

- Alkollü içkiler, sigara ve tütünler,

- Yapımı, sağlığı koruma standartlarına uymayan gıda maddeleri,

- Eş bulma veya mektuplaşma kuruluşlarının hizmetleri,

- İş ve işçi bulma duyuruları,
- Kan ve kan nakli duyuruları.

m) Özel eğitim ve öğretim kurumlarının yaptıkları eğitim ve öğretimle ilgili olarak bu kurumların adını, adresini, ücretini, konusunu, programını, kurs ve öğretim devrelerini belirten reklamlar yalnız radyo yayınlarında yer alabilir. Bu reklamların kabulünde, 625 sayılı Kanunun 3055 sayılı Kanunla değişik 30 uncu maddesi uyarınca valilik izin belgesi istenir. Bunların basılı yayınlarının reklamı yapılamaz.

n) Reklamlar, çocukların ve gençlerin beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyecek, onları bunalıma, özentiye ve çaresizliğe düşürecek nitelikte olamaz.

Reklam yayınlarında, çocukların inanç ve sadakat duygularını zedeleyecek sözlere, görüntü ve yöntemlere yer verilemez.

Çocuklar reklamlarda görüntü unsuru olarak bir ailenin üyesi gibi yer aldıklarında, davranışlarının görgü ve terbiye kurallarına uygun olması gerekir.

o) Reklamlarda, başka ürün ve hizmetlere ait reklamların genel kompozisyonu, metni, sloganı, görüntü düzeni, müzik ve ses efektleri, halkı yanıltacak veya karışıklığa yol açacak biçimde taklit edilemez.

ö) Reklamlarda ses ve görüntü olarak dinleyiciyi ve seyirciyi rahatsız edecek yöntemlere başvurulamaz.

Uygulama İlkeleri

Madde 6 - Reklam yayınlarında uyulması gereken uygulama ilkeleri şunlardır:

- a) Kurum gereğinde reklam kabul etmeyebilir.

Kabul ettiği reklamın yayınını durdurabilir veya yayından kaldırabilir. Bu hallerde durumu gerekçeleriyle birlikte müşteriye bildirir.

b) Reklam kuşakları ile film ve programlar arasında alınan reklamların başında ve sonunda sesli veya görüntülü olarak anons yada jenerikle reklamların diğer yayınlardan ayrılığı belirlenir.

c) Merak kampanyası niteliği taşıyan reklamlarda, reklamı yapılacak ürün veya hizmetlere ait bilgilerin, Kuruma ilk müracaat sırasında yazılı olarak bildirilmesi şarttır.

ç) Reklam mesajlarının gerçeğe uygunluğunun kanıtlanması için Kurumun isteyeceği ve yetkili Kurumların düzenlediği belgeleri müşteri temin eder.

d) Reklamlarda marka tescili, patent ve telif haklarıyla ilgili belgelerin temini ve bunlardan doğacak sorumluluklar müşteriye aittir.

e) Reklamlarda garanti, teminat veya aynı anlamı taşıyan başka sözler kullanıldığı takdirde, bu hususlarla ilgili belgelerin ibrazı şarttır.

f) Ön ödeme şekliyle, taksitle veya diğer kredi sistemleriyle şahıslardan söz eden reklamlar, peşin ödeme, taksit ve satış şartları gibi konularda yanlış anlamaya yer vermeyecek biçimde hazırlanır.

g) Televizyon reklamlarında aynı müşteriye ait olsa dahi, bir reklam süresinde, imal eden veya pazarlayıcı kuruluş adı dışında yalnız bir ürün veya hizmetin reklamı yapılır.

Ancak, Yönetim Kurulu kararı ile bir takvim yılı içerisinde bazı aylarda, bazı kanallarda kollektif rek-

lam yapılabilir. En çok iki ürünün yer alabileceği bu reklamların ücreti Yönetim Kurulu tarafından tespit olunur.

Hareketli reklamlarda, reklam veren ajansın adı süperpoze olarak ve karenin dörtte birini geçmemek şartı ile en çok iki saniye süre ile verilebilir. Bu halde, reklam ajansından reklam tarifelerinde belirtilen ücret talep edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

TRT Reklam Yönetmeliği İli İlgili Uygulama Esasları

Madde 7 - Reklamların tür ve tanımları, başvuru şekil ve şartlarıyla süre tahsisi, materyal teslimi, denetim, teminat ve ücret ödeme şekli, program değişikliği, sözleşmeyle yer tahsisi ve müşterilerle yapılacak tip sözleşmenin şartları Kurum tarafından hazırlanacak "TRT Reklam Yönetmeliği İli İlgili Uygulama Esasları"yla belirlenir ve müşterilere duyurulur.

10 Şubat 1996 tarih ve 22550 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan değişiklik

Ücret Tarifesi

Madde 8 - Reklam yayını ücret tarifeleri Kurum tarafından belirlenir ve ilan edilir.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 9 - 15 Mayıs 1984 tarih ve 18402 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Reklam Yönetmeliği ile bu Yönetmeliğin ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yürürlük - Yürütme

Yürürlük

Madde 10 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11 - Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdür'ü yürütür.

(Bu yönetmelik 17.4.1993 tarih ve 21555 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.)

Reklamlarda Uyulması Gereken Kurallar Türk Standardı - 9300 - (Nisan - 1991)

0- KONU, TARİF, KAPSAM, AMAÇ

0.1- KONU

Bu standard, reklamda uyulması gereken kurallara, reklamların yapımına ve her tür (esas) araçla yayınına dairdir.

0.2- TARİFLER

0.2.1- Reklam

Reklam, mal ve hizmetlerin tüketiciler tarafından satın alınmasını ya da bunlardan faydalanılmasını, mal ve hizmetin satın alınması ile üretici ya da hizmeti verene maddi ve manevi fayda sağlamayı hedef alan her türlü iletişim aracı kullanılarak yapılan mesaj aktarımıdır.

0.2.2- Reklam Araçları

Reklam araçları, yer istasyonları ve uydu yolu ile yayın yapan radyo, televizyon, sinema, film, gazete, dergi, kitap, broşür, ses ve görüntü bandları, plak, kompakt disk ile, afiş, fotoğraf, pano, mektupla satış,

laser ışınları vb. gibi görsel-işitsel iletişim ve kitle iletişim araçlarıdır.

0.2.3- Hedef Kitle

Hedef kitle, reklam mesajı, mal ve hizmetin tanıtılmasını ve/veya satılmasını sağlamak gayesi ile tüm tüketicilere seslenebileceği gibi, reklamı yapılan mal ve hizmetin niteliğine bağlı olarak tüketicinin yaşı, cinsiyeti, eğitimi, oturduğu yeri gibi özelliklere göre de değişik tüketici gruplarına yönelik olmalıdır.

0.3- KAPSAM

Bu standard ambalajlama dahil her türlü mal ve hizmet tanıtımının yapılmasında ve her çeşit araçla yayımında uyulması gereken kuralları kapsar.

0.4- AMAÇ

Bu standardın amacı, reklamların hazırlanmasından yayınına kadar bütün safhalarında uyulması gereken esasları tesbit etmektir. Reklamın aktarımını yapan her kurum ya da kuruluşun, reklam yapımı ve yayını konusunda kendine mahsus ilke ve kuralları, bu kurallara aykırı olmamak şartı ile saklıdır.

1- GENEL İLKE VE KURALLAR

1.1- TEMEL İLKE

Reklamlar yasalara, geleneklere, genel ahlakın gereklerine ve manevi değerlere aykırı olmamalıdır.

1.2- GERÇEĞE UYGUNLUK

Reklamların gerçeğe uygunluğunda aşağıdaki kriterler dikkate alınmalıdır.

- Reklamlar yalan, yanlış, eksik, yanıltıcı bilgi ve görüntü ihtiva etmemelidir.
- Reklamlarda yer verilecek bilgilerin, o ürün ya da hizmetin Türk Standartlarına, ilgili kurum ve kuruluşların yönetmelik ve kurallarına ya da belgelendirilmiş bilimsel tanımlamalara aykırı olmaması gerekir.
- Reklamdaki mesaj, açık ya da kapalı olarak vaad edileni desteklemelidir.
- Reklamda açık ya da kapalı belirsiz açıklamalar (söz, yazı ve görüntü) bulunmamalı, kullanılan dil gerek anlam, gerekse telaffuz bakımından toplumda benimsenmiş olmalıdır.
- Reklamda tüketicinin aldatılmasına, yanlış bilgi edinmesine sebep olabilecek derecede abartma bulunmamalıdır.

Ayrıca; reklamlarda yer alan mesajlarla mal ya da hizmetin yapısı, bileşimi, üretim yöntemi, amaca uygunluğu, kullanım alanları imkanları, fiatı, ölçüsü, telif hakkı, patent, marka ve modelleri, resmi onay, madalya, ödül, diploma ile mal ya da hizmetin teslimi, değiştirilmesi, iadesi, onarım ve bakımı ve benzeri konularda eksik, yanıltıcı, açık olmayan, haksız rekabete yol açıcı nitelikte bilgi verilmemelidir.

1.3- UZMAN GÖRÜŞÜ

Reklamda yer alan uzman görüşlerinin, konu ile ilgili, tecrübeli gerçek kişi ya da kuruluş görüşlerinden oluşturulması gerekir. Reklamlarda izin alınmaksızın bu gibi kişi ve kuruluşların görüşleri kullanılmamalıdır.

1.4- KARŞILAŞTIRMA

Reklamda isim vermeden bir başka mal ve hizmetle ilgili karşılaştırma dolaylı olarak yapılabilir. Ancak, bu karşılaştırmının doğrulanabilir gerçeklere dayandırılması gerekir. Aynı mal ve hizmeti veren bir başka kuruluş hiçbir şekilde kötülenmemeli, küçültülmemeli ve gülünç duruma düşürülmemelidir. Ayrıca, karşılaştırma karşılıklı cevap ve iddialara yol açıcı nitelikte olmamalıdır.

1.5- ÖZEL HAYATIN KORUNMASI

Reklamlarda, önceden izin alınmadan hiç kimse-nin özel ve iş hayatındaki durumu konu edilmemelidir.

1.6- TAKLİT

Reklamlar milli ve milletlerarası başka reklamları biçim ve (muhteva) bakımından taklit etmemelidir.

1.7- REKLAMI BELİRTME

Her reklamın, yer aldığı aracın niteliğine göre, reklam olduğu açıkca belirtilmelidir.

1.8- MARKA VE PATENT SORUMLULUĞU

Reklamlarda, marka ve patent ile ilgili düzenlemeleri ihlal etmese bile, tüketiciyi yanıltacak benzetmeler yapılmamalıdır.

1.9- GÜVENLİK GÖZETİMİ

Reklamda, halk güvenliği ve sağlığı, çevre sağlığı, trafik, savunma gibi konularda önemi azaltıcı, bunlara aykırı tutum ve davranışları özendirici mesajlara yer verilmemelidir.

Reklamda insan sağlığını, can ve mal güvenliğini tehlikeye sokabilecek mesajlara yer verilmemelidir.

1.10- ÇOCUK VE GENÇLERİN KORUNMASI

Mal ve hizmet reklamlarında ocuk ve gençlerin beden ve ruh sağlığını hedef alan, olumsuz yönde etki-leyen, israfa, kötü alışkanlıklara yönelten mesajlara yer verilmemelidir.

1.11- GARANTİLER

Reklamda, garanti yer aldığı takdirde, garantinin ayrıntılı şartları ve alıcının gereğinde başvurabileceği yerler ve/veya yapacağı işlemler açık olarak belirtilmelidir.

1.12- TAKSİTLE SATIŞ VE KREDİ SİSTEMLERİ

Kredili satış, taksitle ya da diğer kredi sistemleri ile yapılan satışlardan söz eden reklamlarda, malın peşin fiatı, peşinat, faiz oranı, toplam satış fiatı ve diğer satış şartları gibi konularda açık olarak bilgi verilmeli ya da bilgi alınacak yerler belirtilmelidir.

1.13- ÖZEL MAL VE HİZMETLERİN REKLAMI

Toplum sağlığını yakından ilgilendiren mal ve hizmetlerin reklamında, yukarıda belirtilen kurallardan başka, reklamı yapılacak mal ve hizmetin özelliğine göre sınırlayıcı başka kurallar da uygulanabilir. Bunlar tıp ile ilgili her türlü ilaç ve diğer maddeler, al-koll içkiler, sigara ve tütün, zehirler ve kolayca alev alan, patlayan tehlikeli maddeler gibi ürünler ile siyasi partilerle ilgili propaganda, tasarruf, bankerlik, bağış ve yardımlar, kadercilik ve şans oyunları, iş bulma ve eğitim, evlerde çalışma, grup oyunları, grup gezileri,

borçlanma vb. gibi hizmet reklamlarıdır. Bu tür ürün ve hizmetlerle ilgili özel reklam düzenlemeleri yapılabilir.

2- ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

2.1- Özel ve tüzel kişiler yazılı, sözlü ve görüntülü kitle iletişim araçları vasıtasıyla yayınladıkları reklamlar için, istendiğinde bu standarda uygunluk beyannamesi vermek veya göstermek mecburiyetindedir.

Bu beyannamede, reklamlarının;

- Madde 1'deki kurallara uygunluğunu belirtmeleri gerekir.

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun İlgili Hükümleri

Kanun No: 3984 Kabul Tarihi: 13.4.1994
20/4/1994 tarih ve 21911 sayılı Resmi Gazete

BİRİNCİ BÖLÜM - Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında geçen deyimlerden;

...

p) Program hizmeti: Yukarıdaki bentte belirli alanlarda belirli bir yayıncı tarafından sağlanan ve tek bir hizmet içindeki tüm unsurları,

r) Reklam: Bir ürün veya hizmetin satılmasını, satın alınmasını veya kiralanmasını sağlamaya; bir davayı veya fikri yaymaya veya reklamcının istediği başka etkileri oluşturmaya matuf, ücret karşılığı veya benzeri bir mülahazayla reklamcıya iletim zamanında tahsis edilen kamuya yönelik duyuruları,

...

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Yayın İlkeleri

Yayın İlkeleri

Madde 4- Radyo ve televizyon yayınları kamu hizmeti anlayışı içerisinde aşağıdaki ilkelere uygun olarak yapılır:

a) Türkiye Cumhuriyeti'nin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne,

b) Toplumun milli ve manevi değerlerine,

c) Anayasanın Genel Esaslar kısmında yer alan ilkelere, demokratik kurallara ve kişi haklarına,

d) Genel ahlak, toplum huzuru ve Türk aile yapısına,

e) Anlatım özgürlüğüne, iletişim ve yayında çoğulculuk esasına,

f) İnsanların ırk, cinsiyet, sosyal sınıf veya dini inançları dolayısıyla hiçbir şekilde kınanmaması ilkesine,

g) Toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığa sevkeden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan verilmemesi ilkesine,

Aykırı olmamak;

h) Türk milli eğitiminin genel amaçlarına, temel ilkelerine ve milli kültürün geliştirilmesi ilkesine,

ı) Yayınlarda adalet ve tarafsızlığa, yasalara saygılı olma esasına,

j) Kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliği taşıyan yayın yasaklarına,

k) Özel amaç ve çıkarlara hizmet eden ve haksız rekabete yol açıcı yayın yapılmaması esasına,

ı) Haber ve olayların çabuk ve doğru bir şekilde sunulması ilkesine,

m) Çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek yayın yapılması esasına,

n) Aksi, yargı kararıyla kesinleşmedikçe hiç kim-
senin suçlu olarak ilan edilemeyeceği ilkesine,

o) Kişi ya da kuruluşların cevap ve tekzip hakla-
rına saygılı olunması ilkesine,

p) Haberlere, spor programlarına ve reklamlara ayrılmış zamanlar hariç olmak üzere, yayıncıların, ya-
yın zamanlarının en az yarısının yerli yapımlara ayrıl-
masını sağlamak, bu oranı, seyircilerin taleplerini göz
önüne alarak ve yayıncının haber verme, eğitim, kül-
tür ve eğlendirme sorumluluklarını dikkate alarak, ya-
yın türleri ve süreleri ile asgari niteliklerini de öngör-
mek suretiyle, aşamalı bir biçimde gerçekleştirmeleri
hususlarına,

r) Bilgi iletişim telefonları yoluyla yarışma ve
benzeri yöntemlere başvurulmamak ve bunların sonu-
cunda dinleyici veya seyircilere ikramiye vermemek ve-
ya ikramiye verilmesine aracılık yapmamak, lotaryaya
fırsat bırakmamak esaslarına,

s) Demokratik kurallar çerçevesinde, kamunun
siyaset, eğitim ve kültürel alanlardaki beklentilerine

cevap verecek şekilde, demokratik gruplar ve siyasi partiler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması esasına,

t) Radyo ve televizyon yayınlarının Türkçe yapılması, ancak, evrensel kültür ve bilim eserlerinin oluşmasında katkısı olan yabancı dillerin öğretilmesi veya bu dillerde haber iletilmesi amacıyla bu dillerin kullanılabilmesi,

Türkçeyi aşırılığa kaçmadan, özellikleri ve kuralları bozulmadan konuşma dili olarak kullanmak; milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak çağdaş eğitim ve bilim dili halinde gelişmesini ve zenginleşmesini sağlamak esasına,

u) Türk müzik sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak ilkesinden hareketle, müzik yapımcıları ve telif hakkı sahiplerinin haklarını tanımak ve ihlal etmemek esasına,

Uygun olmak suretiyle yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

Görev ve Yetkiler

Madde 8- Üst Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

...

h) Radyo-televizyon yayınlarını izleme sistemleri kurarak, yayınların 4 üncü maddeye ve bu alanda Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşmalara uygunluğu açılarından denetlenmesini yapmak,

...

ı) Yayın kuruluşlarının, bu Kanun hükümlerine

aykırı yayın yapması ve tahsis şartlarına uymaması halinde, gerekli müeyyideleri uygulamaya karar vermek,

...

k) Uydu aracılığı ile yurt içinden veya yurt içine yapılacak yayınları ulusal ve uluslararası ilke ve esaslara uygunluğunu gözetmek, bu amaçla diğer ülkelerdeki yetkili kuruluşlarla işbirliği yapmak,

...

m) Radyo ve televizyon yayınları ile ilgili olarak kamuoyunda doğan tepki, beğeni ve hassasiyetleri sürekli olarak izlemek ve gerekli yönlendirmelerde bulunmak amacıyla gerekli kamuoyu araştırmalarını yapmak ve yaptırmak,

...

o) Radyo ve televizyon konusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla periyodik istişarelerde bulunarak, kamuoyu eğilimlerini değerlendirmek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - Kanal ve Frekans Bandı Tahsisi, Yayınların Düzenlenmesi ve Reklamlar

Reklamlar

Madde 19- Bütün reklamlar adil ve dürüst olacak, yanıltıcı ve tüketicinin çıkarlarına zarar verecek nitelikte olmayacak, çocuklara yönelik veya içinde çocukların kullanıldığı reklamlarda, onların yararlarına zarar verecek unsur bulunmayacak, çocukların özel duyguları gözönünde tutulacaktır.

Reklamcı, programların içeriğine herhangi bir müdahalede bulunamaz.

Reklamlar günlük yayın süresinin % 15'ini geçemeyecektir. Ancak, rnlerin alımının, satımının, kiralananmasın veya hizmetlerin topluma doğrudan sunulmasını sağlamak üzere bu oran spot reklamların % 15'ini aşmaması kaydıyla % 20'ye çıkarılabilir. Bir saatlik yayın içerisinde spot reklamlara ayrılan süre % 20'yi aşamaz.

rnlerin alımını, satımını, kiralananmasını veya hizmetleri halka doğrudan sunan türdeki reklamların yayını günde bir saati geçemez.

Reklamların Biçimi ve Sunuluşu

Madde 20- Reklamlar program hizmetinin diğer unsurlardan açıkça kolaylıkla ayırdedilebilecek ve görsel ve işitsel bakımdan ayrılığı fark edilecek biçimde düzenlenecek, bilinçaltı ile algılanan reklamlara izin verilmeyecektir.

Haber veya güncel programları düzenli olarak sunan kişilerin görüntü ve seslerine reklamlarda yer verilmeyecektir.

Reklamların Yerleştirilmesi

Madde 21- Reklamlar program arasına yerleştirilir. Programın bütünlüğü, değeri ve hak sahiplerinin hakları zedelenmeyecek biçimde bir program içine de yerleştirilebilir.

Birbirinden bağımsız bölümleri olan programlarda veya spor programları ve benzer yapıda aralar içeren olay ve gösteri programlarında, sadece bölüm veya devre aralarına yerleştirilebilir. Reklamlar arasında en az yirmi dakika süre bulunmalıdır.

Konulu filmlerin veya televizyon filmlerinin (diziler, eğlence programları ve belgeseller hariç) süreleri kırkbeş dakikadan fazla olması halinde, her kırkbeş dakikalık süre sonunda bir kez olmak üzere reklam için kesinti yapılabilir. Film kırkbeş dakikadan fazla ise kırkbeş dakikadan sonraki zamanda her yirmi dakika aralıkla reklam yerleştirilebilir.

Hiçbir dini tören yayınına reklam alınamaz. Haber bültenleri, güncel programlar, çocuk programları otuz dakikadan kısa oldukları takdirde reklamla kesiemezler.

Belirli Ürünlerin Reklamları

Madde 22- Alkol ve tütün ürünleri reklamlarına izin verilemez. Reçete ile satışına izin verilen ilaç ve tedavilerin reklamı yapılamaz. Diğer ilaç ve tedavilerin reklamları dürüst, gerçeği yansıtan ve doğrulanması mümkün unsurlardan oluşacak ve ferdin zarardan korunması gereklerine uygun olacaktır.

Program Desteklenmesi

Madde 23- Bir program veya dizi tamamen veya kısmen mali destek görmüşse, bu husus programın başında ve/veya sonunda uygun ibarelerle belirtilir.

Destekleyen taraflar, programın içeriğine ve yayınlanış biçimine, yayıncının sorumluluğunu ve bağımsızlığını etkileyecek hiçbir müdahalede bulunamazlar.

Desteklenen programlarda, destek verene veya üçüncü bir kişiye ait mal ve hizmetlere atıfta bulunulması ve bunların alınması, satılması ve kiralanması teşvik edilmeyecektir.

Programlar yirmiikinci maddede yasaklanmış olan mal ve hizmetlerin üretimi veya satışıyla iştigal eden özel veya tûzel kişilerce desteklenemez.

Haber ve güncel programlarda mali desteğe izin verilemez.

ALTINCI BÖLÜM - Müeyyideler

Uyarı, Durdurma, İptal

Madde 33- Üst Kurul, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlal eden, yayın ilke ve esaslarına aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyarır. Bu uyarıda, ihlalin niteliği, ağırlığı ve tekrarı halinde sonuçları açıkça belirtilir.

İhlalin tekrarlanması halinde, ihlalin ağırlığına göre izin uygulaması bir yıla kadar geçici olarak durdurulur veya yayın izni iptal edilir.

Yayın izninin verilmesi için gerekli şartlardan birini kaybeden veya şartların uygunluğunu hile ile elde eden özel radyo ve televizyon kuruluşlarının izni, Üst Kurulca iptal edilir.

Cezalar ve Müsadere

Madde 34- Bu Kanunda belirtilen istisnalar dışında Üst Kuruldan izin alınmadan radyo ve televizyon yayını yapan ya da izni Üst Kurul tarafından geçici ya da sürekli iptal edilmesine rağmen yayında bulunan kişi veya kuruluşların sahip ve yöneticilerine fiilleri başka bir suç oluştursa ile fiilin ağırlığına göre altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ve yüz milyon Türk lirasından on milyar Türk lirasına kadar para cezası verilir. 3506 sayılı Kanun hükümleri saklıdır. Ayrıca, tüm yayın cihazları 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk

Ceza Kanununun 36 ncı maddesine göre müsadere edilir.

Yayın bantlarını bir yıl süre ile muhafaza etmeyen ve bu süre içerisinde Cumhuriyet Savcılığınca istenmesine rağmen sesli ve görüntülü olarak teslim etmeyen yayın kuruluşlarının sahip veya yöneticileri, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz milyon liradan bir milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. Ayrıca bir aydan üç aya kadar yayınların durdurulmasına da karar verilir.

Radyo ve Televizyon Kuruluşları Reklam Yayın İlkeleri ve Usulleri ile Reklam Gelirleri Üst Kurul Paylarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik

10/3/1995 tarih ve 22223 sayılı Resmi Gazete

Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan

BİRİNCİ BÖLÜM - AMAÇ, KAPSAM VE TANIMLAR

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu yönetmeliğin amacı, radyo ve televizyon kuruluşlarının radyo ve televizyon yayınlarında yer verilecek reklamlarda uyulması gerekli ilkeler ile bu kuruluşların elde ettikleri reklam gelirlerinden Üst Kurula ödenecek payların ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Radyo ve televizyon aracılığı ile yapılacak bütün reklamlar bu yönetmeliğe tabidir.

Hukuki Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun Hükümleri uyarınca düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen:

Kanun: 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'u,

Üst Kurul: Kanunun 5 inci maddesi uyarınca kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nu,

Kuruluşlar: Kanun kapsamında faaliyet gösteren radyo ve televizyon kuruluşlarını,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM - REKLAMLAR VE REKLAMLARA İLİŞKİN İLKELER

Reklam ve Reklamcı

Madde 4- Bir ürün veya hizmetin satılmasını, satın alınmasını veya kiralanmasını sağlamaya, bir davayı veya fikri yaymaya veya reklamcının istediği başka etkileri oluşturmaya matuf bir bedel karşılığı veya benzeri mülhazayla reklamcıya iletim zamanında tahsis edilen kamuya yönelik duyurular reklam olarak tanımlanır.

Bir ürün veya hizmetin tanıtılması ve övülmesi, bir markanın tüketiciye benimsetilmeye çalışılması, resimli veya müzikli imge ve simgeler kullanılmak suretiyle bunların belleklere yerleşmesine gayret edilmesi, yarışmalar, konserler, sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemek suretiyle doğrudan veya dolaylı olarak belirli ürünlere veya markalara dikkatin çekilmesi veya bu tür toplumsal etkinliklerin düzenlenmesinde veya yayın programlarının hazırlanmasında finansman veya diğer yollarla katkıda bulunmak suretiyle tanıtım imkanlarının aranması da reklam sayılır.

Yarışmalarda ödöl olarak verilen ürünlerin veya markaların seslendirilmesi, görüntülenmesi, tanıtılması ve bu yarışmaların bu ürünleri üretenler ve markalayanlar tarafından desteklenmesi de reklam sayılır.

Radyo ve televizyon kuruluşlarının sadece yayın yaptıkları frekans bandı veya kanalda kendi programlarını tanıtımları, teknolojik gelişmeler sonucu bulunan yeni bir ürünün haber olarak verilmesi, müzik, sanat ve edebiyat eserlerinin tanıtılması reklam sayılmaz.

Reklam yapmak amacıyla yayıncıdan kendisine iletim zamanı tahsis edilmesini isteyen gerçek ya da tüzel kişiler reklamcı sayılır.

Genel İlkeler

Madde 5- Reklamlar tüketicinin veya reklamcının hedeflediği diğer kitlelerin reklam yapılan konuda doğru bir seçim yapabilmesini sağlayacak bilgileri içermek zorundadır. Reklam aracılığıyla verilen bilgiler haksız rekabet unsurlarını ihtiva edemez, tüketicii yanlış yönlendirecek nitelikte olamaz.

Kuruluşların yayınlayacağı reklamların hazırlanmasında ve yapımında aşağıdaki hususlar gözönünde tutulur:

a) Reklamlar, Kanunun yayın ilkelerine uygun, adil, dürüst ve gerçekçi olarak hazırlanır.

b) Reklamlar, haksız rekabete yol açan, halkı aldatıcı, yanıltıcı mesajları içeremez; bu suretle tüketicinin çıkarlarına zarar veremez.

c) Reklamlar, genel ahlak kurallarına, milli örf ve adetlere, geleneklere ve manevi değerlere aykırı ifadeler ya da görüntüler ihtiva edemez; şiddet, pornografi,

korku, batıl inanç ve benzeri gibi toplumda tedirginlik yaratacak unsurları içeremez, merhamet duygusunu istismar edemez.

d) Reklamlarda doğru, temiz, güzel ve anlaşılabilir bir Türkçenin kullanılması esastır. Argo kelimelerle veya yabancı bir dilde reklam mesajı verilemez.

e) Bir ürün veya hizmetin tüketimine yönelik reklamlarda, siyasi propaganda amacı güdülmez, Türk ve yabancı devlet büyükleri, dini kişiler ve dini konular reklam malzemesi yapılamaz.

f) Reklamlarda geçerliliği sınırlı olan bilimsel veriler ve istatistikî bilgiler genel ve mutlak bir ifade ile verilemez.

g) Çocuklara, kendilerinin doğrudan kullanmayacakları veya yararlanmayacakları ürün ve hizmetlerin reklamlarında reklam mesajını iletme görev verilemez; onların fiziksel ve psikolojik gelişmelerine zarar verecek unsurlar bulunamaz. Reklamlarda çocuklar yetişkin dil, davranış, giysi, makyaj ve görüntüleriyle yer alamazlar.

h) Önceden izin alınmadan hiç kimsenin özel veya sosyal hayatı ya da özel mülkü reklam konusu yapılamaz.

i) Reklamlar doğrudan doğruya veya ima yoluyla diğer ürün ve hizmetleri, reklamcılarını veya reklamları kötüleyemez veya güven sarsıcı olamaz.

j) Reklamlar, tüketiciyi yanıltacak ya da karışıklığa yol açabilecek biçimde, başka reklamların genel düzenini, metnini, sloganını, görsel sunumunu, müzik ve ses efektlerini ve benzeri unsurlarını taklit edecek şekilde verilemez.

Karşılaştırmalı Reklamlar

Madde 6- Karşılaştırmalı reklamlara ancak, karşılaştırılacak ürün veya hizmetin adı zikredilmeden:

a) Karşılaştırılan ürün veya hizmetlerin aynı nitelikte ve özellikle olması,

b) Karşılaştırılan ürün veya hizmetlerin aynı istek ve ihtiyaca cevap vermesi,

c) Yapılan karşılaştırmanın, ürün veya hizmetlerin önemli ve temel unsurlarında yapılması ve kanıtlanabilir gerçekten dayandırılması,

d) Yapılan karşılaştırmanın, haksız rekabet yaratmaması ve tüketiciyi aldatmaması,

halinde yer verilebilir.

Reklamlarda Satış Fiyatının Açıklanması

Madde 7- Reklamlarda, reklamı yapılan ürün veya hizmetin satış fiyatı açıklanabilir. Bu takdirde;

a) Ürün veya hizmetin satış fiyatının, bunların tüketiciye olan gerçek maliyetini göstermesi,

b) Ürün veya hizmetin satış fiyatının, reklamın yapıldığı tarihteki satış fiyatı ile eşdeğer olması,

c) Reklam yapılan ürün veya hizmetlerden beklenen fonksiyonların ifa edilebilmesi için yardımcı parçalar gerekli ise, bu durumun izah edilerek satış fiyatının açıklanması,

d) Ürün ve hizmetlerin satış fiyatlarında indirim yapıldığı belirtiliyorsa, indirimli satış fiyatı ve bu fiyatın uygulanma süresinin duyurulması,

gereklidir.

Satışları Özendiren Reklamlar

Madde 8- Ürün veya hizmetlere yönelik pazarlama tekniklerini uygulamak veya yarışmalar düzenlemek suretiyle satışları özendiren reklamlar yayınlana bilir. Ancak, bu tür reklamlarda;

a) Reklamı yapılan ürün veya hizmetlerin satın alınması halinde, müşteriye ayrıca hediye ürün veya hizmetlerin veya ikramiyelerin de verileceği belirtiliyorsa, hediyeli veya ikramiyeli ürün veya hizmetlerin satış fiyatı ve bunun uygulanma süresinin açıklanması,

b) Reklam yapılan ürün veya hizmetlere ait belli sayıda kupon, etiket, kapak veya benzeri unsurların biriktirilip piyango veya ikramiye çekilişine katılma hakkını veren pazarlama tekniklerinin duyurulması halinde, promosyon süresi, ikramiye çekiliş tarihi, ikramiye çekiliş sonuçlarının duyuruluş şeklinin açıklanması,

gerekir.

Piyango ve ikramiye çekiliş yöntemi içeren pazarlama tekniklerine ilişkin reklamlar, ilgili mercilerden izin alınmadıkça yayınlanamaz.

Doğrudan Satış Reklamları

Madde 9- Reklamcının reklamını yaptığı ürün ve hizmetlerin alımını, satımını, kiralanmasını reklama cevap veren kişinin adresinde gerçekleştireceği veya sağlayacağı mesajını veren reklamlar doğrudan satış reklamlarıdır. Bu reklamlarda;

a) Reklama konu olan ürün ve hizmetin reklama cevap verenin adresine ulaştırılacağı mesajının verilmesi,

b) Reklama konu olan ve ürün ve hizmetin tanıtımının yapılması ve fonksiyonlarının ve satış fiyatının açıklanması,

c) Reklama cevap verenin, satış temsilcilerinin adresine getirdikleri ürün veya hizmeti geri çevirme hakkı olduğunun belirtilmesi,

zorunludur.

Çocuklara Yönelik Reklamalar

Madde 10- 15 yaş ve daha küçük yaştaki kişilere yönelik ve bu kişilerin tüketebileceği ürün ve hizmetleri kapsayan reklamlar, çocuklara yönelik reklamlardır. Çocuklara yönelik veya içinde çocukların kullanıldığı reklamlarda, onların fiziksel, duygusal, zihinsel, toplumsal gelişim özelliklerini olumsuz etkileyebilecek unsurlar bulundurulamaz.

Çocuklara yönelik reklamlarda

a) Programlar, reklam sözcüğü hem görsel hem de gerekli hallerde işitsel olarak açıkça ifade edilerek kesilebilir.

b) Alt yazı, çerçeve ve doğrudan satış reklamları tekniği kullanılamaz.

c) Reklamı yapılan ürün veya hizmetlere sahip olma veya aksi durumda da olumsuzluklar sağladığı mesajı verilemez.

d) Otoriteyi ve sorumluluk duygusunu ortadan kaldıran ana-babanın yargılarını ve zevklerini küçük düşürdüğü imajlar yaratılamaz.

e) Reklamı yapılan ürün veya hizmetlerin kendilerine satın alınmasını; sağlamak üzere büyüklerini ve

başkalarını ikna etmeleri için çağrı yapılamaz; bu ürün veya hizmetlerin her aile bütçesiyle sağlanabileceği ima edilemez.

f) Önlem alınmadığı takdirde çocukların veya çevrelerinin sağlığına zarar verebilecek ürün ve hizmetlerin reklamlarında gerekli önlemlerin alınmasını sağlayan hatırlatıcı simgeler kullanılır.

g) Çocuklar, kendileri veya çevreleri için tehlikeli araç, gereç ve nesneleri kullanır veya oynarken gösterilemez.

h) Zihinsel, duygusal, sosyal, ahlaki veya fiziksel olarak çocuklara zarar verebilecek görsel ve işitsel ifadeler kullanılamaz.

Gizli Reklam

Madde 11- Yayınlarda gizli reklam yapılamaz.

Programlarda açıkça reklam olduğu belirtilmedikçe ürün veya hizmetler reklam amacını taşıyan şekilde sunulamaz.

Çok kısa sürelerle imaj veren elektronik aygıt veya başka bir araç kullanılarak veya yapılarının ne olduğu konusunu izleyenlerin fark edemeyecekleri veya bilemeyecekleri bir biçime sokarak bilinçaltıyla algılanmasını sağlayan reklamların yayınlanması yasaktır.

Belli markaların veya ürünlerin veya hizmetlerin puanlanmak suretiyle yarışmalara konu yapıp program hizmeti olarak yayınlanması bu programların reklam niteliğini ortadan kaldırmaz.

Ancak, yarışmanın konusunun ticari mal ve hizmetlere yönelmediği hallerde yarışma sonucunda ya-

rışmacılara verilen ticari mal ve hizmet niteliğindeki armağanların sadece marka, model ve değerlerinin görsel ve işitsel olarak belirtilmesi için ayrılan süre reklam süresi olarak kabul edilir.

Sportif, sanatsal ve kültürel nitelikli toplumsal etkinliklerin, bunların yayıncı tarafından düzenlenmiş olması kaydıyla yapıldıkları mekanlarda yer alan reklam panoları da afişleri reklam sayılmaz.

Program Desteklenmesi

Madde 12- Program desteklenmesi yayına konu olan programların veya bu programlarda kullanılan görsel ve işitsel eserlerin üretimi dışında faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişilerin, kendi isimlerini ve markalarını tanıtmak ve itibarlarını geliştirmek amacıyla doğrudan veya dolaylı olarak bir programın finansmanına aynı nakdi veya sair suretlerle katılmalarını ifade eder.

Kuruluşlar, program, konulu film veya diziler için gerçek veya tüzel kişilerden tamamen veya kısmen mali destek alabilirler. Yayınlanan herhangi bir programa tamamen veya kısmen mali destek sağladığı takdirde, bu husus ilgili programın başında ve/veya sonunda, destek verenlerin kimliği görsel ve/veya işitsel unsurlarla uygun bir biçimde belirtilir. Desteklenen programlarda, bu programların tanıtım duyurularında, destek verene veya üçüncü kişilere ait ürün ve hizmetlerine yer verilemez, atıfta bulunulamaz. Bunların reklamlarından alıntı yapılamaz.

Program desteklenmesinde bulunanlar, programın yayınlanış biçimine ve içeriğine, yayıncının sorumluluğunu ve bağımsızlığını etkileyecek hiçbir müdahalede bulunamazlar.

Haber programları, kamuoyunun gündeminde bulunan konuları işleyen ve haber verme, ilgililerin görüşlerini alma, tartışmaya açma, yorum ve analiz içeren siyasi, ekonomik, sosyal ve mali konularla ilgili açık oturum, haber magazin ve benzeri aktüalitesi olan güncel programlar ile dini yayınlar mali desteğe konu olamazlar. Ancak hava durumu, hava tahmin raporları, spor ve karayollarında durum gibi bölümler, belirtilen programlardan ayrı olarak verilmeleri şartıyla program desteklenmesinden yararlanabilirler.

Siyasi partilerde, siyasi partilerin organlarında görev alanlar ve seçimle işbaşına gelenler programları destekleyemezler.

Reklamı yasaklanan ürün ve hizmetleri üretenlerle, bunların satışı ile iştigal edenler program desteklenmesinde bulunamazlar.

Kuruluşları, bir programda hizmetinden ya da ürününden karşılıksız olarak yararlandığı gerçek veya tüzel kişilerin adlarına, program sonunda televizyonda yazıyla, radyoda ise sözle en fazla beş saniye yer vererek onları onurlandırması reklam sayılmaz.

Reklamı Yasaklanan Ürün ve Hizmetler

Madde 13- Kuruluşlar aşağıda sayılan ürün ve hizmetlere ilişkin reklamları yayınlayamazlar:

a) Alkol, alkollü içkiler, sigara ve diğer tütün ürünleri,

b) Sağlık Bakanlığı'nca reçete ile satışına izin verilen ilaçlar ile tedavileri,

c) Tedavi ve rehabilitasyon kurum ve kuruluşlarının verdikleri hizmetler,

d) Falcı, medyum, astrolog ve benzerlerinin verdikleri hizmetler,

e) Kumar ve benzeri yerleri işletenlerin verdikleri hizmetler,

f) Eş bulma hizmetleri,

g) Kanunlarla reklamı yasaklanan ürün ve hizmetler.

Reklam usul ve esasları kanunlarla belirlenmiş ürün ve hizmetlere ilişkin reklamlar bu usul ve esaslara uyulmak kaydıyla yayınlanır.

Satışında reçete gerektirmeyen ilaç ve tedavilerin dürüst ve gerçeği yansıtan ve doğrulanması mümkün unsurları içermek ve kişileri zarardan koruma gereklerine uymak kaydıyla reklamı yapılabilir.

Haksız ve Aldatıcı Reklamlar

Madde 14- Tüketicinin güvenini, saflığını, bilgi ve tecrübe eksikliğini istismar eden reklamlar haksız ve aldatıcı reklamlardır.

Aşağıdaki hallerde yapılan reklamlar haksız ve aldatıcı sayılır.

a) Tüketiciyi aldatıcı düzeye ulaşan abartılı ifade ve görüntülerin bulunması,

b) Satış fiyatının açıklanmasında tüketiciye olan gerçek maliyetinin verilmemesi,

c) Açıklanan indirimli bedel ile piyasada uygulanan bedel arasında bariz farklılığın bulunması,

d) Reklam mesajında ürün veya hizmetlerin içe-

rik, miktar ve kalitelerine ilişkin yanlış ve yanıltıcı ifade ve görüntülere yer verilmesi,

e) Reklamı yapılan ürün ve hizmetlere verilen ödül, madalya ve sertifika gibi üstünlük ima eden unsurların en az ülke düzeyinde kabul görmüş yarışma sonuçlarına veya üniversitelerin veya kanunla kurulmuş bilimsel kurumların değerlendirmelerine dayandırılmadan duyurulması,

f) Ürün ve hizmetlere ilgili sınai mülkiyet hakları ve ticari ünvanlar konusunda yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi,

g) Ürün ve hizmetlerin yerine getirdiği fonksiyonlar hakkında gerçek durumun yansıtılmaması,

h) Reklamı yapılan ürün ve hizmetlere birlikte karşılıksız olarak verilen ürün veya hizmetlerin veya ikramiyelerin gerçek durumu yansıtmaması veya tahhüt edilenden farklı olması,

i) Uzun süreden beri pazarlanan bir ürün veya hizmetin, yeni bir ürün veya hizmet olduğu izlenimini verecek şekilde duyurulması,

j) Çocukların, yaşlıların ve hastaların duyarlılığının suistimal edilmesi,

k) Reklamı yapılan ürün veya hizmetin yerine daha kaliteli bir ürün veya hizmetin görüntülenmesi,

l) Çeşitli anlamlara gelebilecek ifade veya kelimelerin, aldatıcı nitelikteki anlam ya da anlamlarının kaldırılması,

m) Bilimsel ve istatistiki bilgilerin tüketici tercihlerine gerçek durumun aksine yönlendirilecek şekilde verilmesi,

n) Bir başka işletmenin ünvanı, amblemi, logo ve diğer kurumsal kimlik unsurlarının haksız biçimde kullanılması,

o) Başka ürün ve hizmetleri ait reklamların genel düzeninin, metninin, sloganının, görsel sunumunun, müzik ve ses efektlerinin ve benzeri unsurlarının tüketiciyi yanıltıcı ya da karışıklığa yol açacak şekilde taklit edilmesi.

Sorumluluk

Madde 15- Bu bölümde belirlenen usul ve esaslara aykırı reklamların radyo veya televizyondan yayınlanmasından yayıncı kuruluş sorumludur.

Yayıncı kuruluşlar, reklamların kendi kuruluşlarının dışında hazırlandığını, içeriğini veya biçimine müdahale imkanlarının olmadığını veya bu tür reklamların başka araçlarla da duyurulduğunu ileri sürerek sorumluluktan kurtulamazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - REKLAM YAYIN ESASLARI

Reklam Yayınlama Serbestliği

Madde 16- Kuruluşlar, radyo ve televizyon yayınlarında, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre reklamlara yer verebilirler.

A) Radyo Reklamları, radyo kuruluşlarınca belirlenecek saatlerde yayınlamak üzere belirli süreleri kapsayan üniteler halinde reklamcı tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan ve içinde müzik ve dramatik unsurların bulunduğu

"Müzikli ve/veya Dramatik Yapılı Reklam", reklamcı tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan bir ve-

ya birden fazla gerçek veya tüzel kişilere ait reklamların içinde program bölümünün de bulunduğu "Programlı Reklam", bir tek ürün hizmet veya kuruluşun tanıtıldığı "Özel Tanıtıcı Reklam", reklamcı tarafından hazırlanan enerji tasarrufu, çevre koruma, trafik, orman yangınlarını önleme gibi toplum yararlarını işleyen "Sosyal Amaçlı Reklam" ve sadece sunucu tarafından reklam mesajının okunduğu "Küçük İlanlar" şeklinde olabilir.

Radyo reklamları, özel reklam kuşakları ayrılarak yayınlanabileceği gibi, programların arasına veya içine yerleştirilerek de yayınlanabilir.

B) Televizyon Reklamları, içinde hareket unsuru bulunmayan, sunucu veya reklamcının belirlediği biri tarafından seslendirilerek hazırlanan "Hareketsiz (spot) Reklamlar", Müzik, söz veya bunlardan birinin eşliğinde çeşitli görüntülerle reklam mesajının verildiği "Hareketli Reklamlar", reklamcı tarafından hazırlanan ve bir tek ürün, hizmet veya ticari kuruluşun tanıtıldığı, söz, görüntü ve müzik içeren "Özel Tanıtıcı Reklam", reklamcı tarafından hazırlanan enerji tasarrufu, çevre koruma, trafik, orman yangınlarını önlemek gibi toplum yararını işleyen "Sosyal Amaçlı Reklamlar", çok kısa sürelerle ürün ve hizmetlerin hareketli ya da hareketsiz tanıtıldığı "Küçük İlanlar" veya veri sistemi, veri yayıncılığı, teleteks ve benzeri bağımsız hizmetleri şeklinde olabilir.

Yayınlanma Biçimi ve Sunuluşu

Madde 17- Reklamlar, program hizmetinin diğer unsurlarından açıkça ve kolaylıkla ayırteedilebilecek ve görsel veya işitsel olarak program hizmetinden ayrılığı fark edilecek biçimde yayınlanır.

Reklamların başında ve sonunda reklam müziği ile birlikte televizyonlarda "Reklamlar" yazısı ekrana getirilir; radyoda ise reklam ifadesine de yer veren reklam müziği (jingle) kullanılır.

Haber ve güncel programları düzenli olarak sunan kişilerin görüntü ve seslerine reklamda yer verilmez.

Reklamların Yerleştirilmesi

Madde 18- Radyo ve televizyonlarında reklamların program aralarında blok olarak yayınlanması esastır. Program aralarına konan reklam kuşakları 8 dakikayı geçemez.

Radyo kuruluşlarının programlı reklam yayınlamaları halinde, programlı reklam yayınlama süresi 30 dakikayı geçemez. Programlı reklam yayınlanmasından itibaren 4 saat geçmedikçe yeni bir programlı reklam yayına konamaz

Programın bütünlüğü, değeri ve hak sahiplerinin hakları zedelenmeyecek biçimde bir program içine de reklam kuşağı yerleştirilebilir. Şu kadar ki;

a) Birbirinden bağımsız bölümleri olan programlarda veya spor ve müzik programlarında ve benzer yapıda aralar içeren olay ve gösteri programlarında, iki reklam kuşağı arasında en az 10 dakika olmak kaydıyla, sadece devre veya bölüm aralarına reklam yerleştirilebilir.

b) Konulu filmlerin veya televizyon filmlerinin (diziler, eğlence programları ve belgeseller hariç) süreleri 45 dakikadan fazla olması ile 45 dakikalık süre sonuna, 45 dakikadan sonraki zamanda 20 dakikalık aralıklarla reklam yerleştirilebilir.

c) Haber bültenleri, güncel programlar ve çocuk programları 30 dakikadan kısa oldukları takdirde reklamları kesilemez.

d) Haber bültenleri, güncel programlar ve çocuk programlarının 30 dakikadan uzun sürmesi halinde, programın başlamasından itibaren en az 30 dakika geçmesi şartıyla, her 20 dakikalık bölüm arasında, reklam konmak üzere programlar kesilebilir.

Programların reklamlarla kesilmesi halinde konan reklamların süresi 5 dakikayı geçemez.

Dini tören yayınları ve canlı olarak (naklen) yayınlanan spor müsabakaları program yayını süresince reklamlarla kesilemez.

Özel tanıtıcı reklamlar 5 dakikalık süreyi geçmek üzere ancak bağımsız iki program arasında yayınlanabilir.

Çocuklara yönelik programlarda, reklama ayrılan süre bir saatlik yayın süresinde 6 dakikayı geçemez.

Haber bültenleri, güncel programlar, dini programlar ve çocuk programlarına alt yazı, logo ve çerçeveler kullanılmak suretiyle reklam yerleştirilemez. Bunun dışında alt yazı, logo ve çerçeveler kullanılarak yayınlanacak reklamlarda, reklam alanı görüntü alanının % 20'sini, ekranın dört kenarını çevreleyen reklamlar için görüntü alanının % 40'ını aşamaz. Bu gibi hallerde konacak reklamın süresi 8 saniyeyi geçemez ve yerleştirme sıklığı 10 dakikadan kısa olamaz.

Reklamların Yayın Süresi

Madde 19- Kuruluşların yayınlarda reklamlara ayırdıkları süre günlük yayın süresinin % 15'ini geç-

mez. Bu suretle bulunacak sürenin en çok % 15'i yani yayın süresinin en çok % 2,25'i spot reklamlara ayrılabilir. Spot reklamlara ayrılan süre 1 saatlik yayın süresinde yayınlanan reklamların % 20'sini geçemez.

Kuruluşlar yukarıdaki fıkrada belirtilen sürelerle ilave olarak, günlük yayın süresinin, 1 saatten fazla olmamak üzere % 5'ine kadar doğrudan satış reklamına yer verebilirler.

Günlük yayın süresi içinde reklamlara ayrılan sürenin hesabında, program kesilmeksizin alt yazı, logo veya diğer resimlerle yapılan reklamlara ayrılan süre de dikkate alınır.

Sosyal amaçlı reklamlar ile kamu yararına yönelik spotlar, reklamlar için öngörülen oranların belirlenmesinde dikkate alınmaz.

Teleteks yayınlarında kuruluşlar, aktif olarak hizmet verdikleri sayfaların % 15'ini reklamlara ayırabilirler.

**Avrupa Topluluğu - Türkiye Ortaklık
Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son
aşamasının gerçekleştirilmesiyle ilgili 6
Mart 1995 tarih ve 1/95 no.lu kararının
rekabetin korunmasıyla ilgili hükümleri**

KARAR, 1/95

BÖLÜM 11 REKABET

A. Gümrük Birliği rekabet kuralları

Madde 32

1. Aşağıdakiler Topluluk ile Türkiye arasındaki ticaret üstünde etkili olabilecekleri oranda Gümrük Birliği'nin düzgün işlemesine aykırı sayılarak yasaklanacaktır.

a. alım ya da satım fiyatlarının ve tüm diğer alış-veriş koşullarının doğrudan ya da dolaylı olarak tespit edilmesi;

b. üretimin, piyasaların, teknik gelişmenin ya da yatırımın sınırlanması ya da denetlenmesi;

c. piyasaların ya da girdi kaynaklarının paylaşılması;

d. benzer ticari işlemler için diğer ticari taraflar aleyhine eşitsizlik yaratan koşullar uygulanarak onların rekabet yeteneğinin azaltılması;

e. diğer ticari taraflarla sözleşmelerin kuruluşunun, onların özlery itibariyle ya da ticari uygulamaya göre sözleşme konusyla ilgili olmayan başka borçları üstlenmelerine bağlanması;

2. Bu madde ile yasaklanan tüm anlaşma ve kararlar geçersizdir.

3. Bununla birlikte, 1 inci paragraf hükümleri aşağıdaki hallerde uygulanmayabilir:

tüketicilere eşit çıkarlar sağlamak koşuluyla, malların üretim ve dağıtımının gelişmesine katkıda bulunan, teknik ve ekonomik gelişmeyi hızlandıran ve

teşebbüs bu amaçlar açısından zorunlu olmayan kısıtlamalara zorlamayan;

söz konusu ürünlerin önemli bir kesimi itibariyle rekabetin tasfiyesi olanağını doğuracak teşebbüslere izin vermeyen

teşebbüsler arası her türlü anlaşma ya da anlaşma kategorisi;

teşebbüs birliklerinin her türlü kararı ya da karar kategorisi;

her türlü uyumlu eylem ya da uyumlu eylem kategorisi.

Madde 33

1. Topluluk ve/ya da Türkiye topraklarının bütününde ya da önemli bir bölümünde hakim bir durumun bir ya da daha çok teşebbüs tarafından kötüye kullanılması, Topluluk ile Türkiye arasındaki ticareti etkilediği ölçüde Gümrük Birliği'nin düzgün işlemesine aykırı sayılarak yasaklanacaktır.

2. Aşağıdakiler özellikle hakim durumun kötüye kullanılması sayılacaktır:

alım ya da satım fiyatlarının ya da diğer haksız ticari koşulların doğrudan ya da dolaylı olarak dayatılması;

üretimin, piyasaların ya da teknik gelişmenin tüketiciler aleyhine sınırlandırılması;

benzer ticari işlemler için diğer ticari taraflar aleyhine eşitsizlik yaratan koşullar uygulayarak onların rekabet yeteneğinin azaltılması;

diğer ticari taraflarla sözleşmelerin kuruluşunun, onların özleri itibariyle ya da ticari uygulamaya göre sözleşmenin konusuyla ilgili olmayan başka borçlar üstlenmelerine bağlanması.

B. Yasaların uyumlulaştırılması

Madde 39

1. Gümrük Birliği'yle amaçlanan ekonomik bütünleşmenin gerçekleştirilmesi amacıyla Türkiye, rekabet kuralları alanındaki mevzuatının Avrupa Topluluğu mevzuatıyla uyumlu hale getirilmesini ve uygulanmasını güvence altına alacaktır.

2. 1. paragraftaki yükümlölüklerin yerine getirilmesi için, Türkiye,

a. Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden önce, AT Anlaşmasının madde 85 ve 86 hükümleriyle belirlenen davranışları ve teşebbüsleri yasaklayan bir kanun çıkaracaktır. Ayrıca, Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden sonraki bir yıl içinde, Toplulukta yürürlükte olan blok muafiyet düzenlemelerinin ve AT mercilerince geliştirilmiş içtihadın Türkiye'de uygulanmasını güvence altına alacaktır. Topluluk, Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden sonra blok muafiyet düzenlemelerinin çıkarılmasına, değiştirilmesine ya da iptaline ilişkin her türlü düzünlemeden Türkiye'yi en kısa zamanda haberdar edecektir.

B. Türkiye, Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden önce bu kuralları ve ilkeleri uygulayacak bir rekabet merciini kuracaktır.

(...)

Tüketici sözleşmelerindeki haksız hükümlere ilişkin 5 Nisan 1993 tarih ve 93/13/EEC sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi

Avrupa Topluluğu Konseyi

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran anlaşma ve özellikle 100 a maddesi gereğince,

Avrupa Parlamentosu işbirliğiyle (2) Komisyonun önerisi (1) üzerine,

Ekonomik ve Sosyal Komitenin görüşü (3) alınarak,

31 Aralık 1992'den önce iç pazarın süreç içinde kurulmasını sağlayacak önlemler alınması gerekliliği; iç pazarın, malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin iç sınırlar olmaksızın serbestçe dolaştığı alanı kapsamaması; bir taraftan mal satıcıları ve hizmet üreticileri, diğer taraftan bunların tüketicileri arasındaki sözleşme hükümlerine ilişkin üye devletler kanunlarının, çok farklılık arzemesi ve bunun sonucunda tüketicilere mal ve hizmet sunan ulusal pazarların birbirinden farklı olması ve bunun, özellikle başka üye devletlere satış ve hizmet sunumunda rekabetin çarpılmasına neden olması;

özellikle tüketici sözleşmelerindeki haksız hükümlere ilişkin üye ülke kanunlarının belirgin farklılıklar göstermesi;

tüketicilerle yapılan sözleşmelerin haksız hükümler içermemesinin üye devletlerin sorumluluğunda olması;

genel bir ifadeyle, tüketicilerin, kendi devletleri dışındaki devletlerde mal ve hizmet satışlarının hangi kanunlara tabi olduğunu bilmemeleri ve bunun, kendilerini başka üye ülkeden doğrudan mal ve hizmet almaktan alıkoyması;

iç pazarın oluşumunu kolaylaştırmak ve tüketici rolündeki vatandaş, başka üye devletler kanunlarına tabi sözleşmelerle mal ve hizmet satın alırken korumak amacına ulaşmakta bu sözleşmelerden haksız hükümlerin bertaraf edilmesinin elzem olması;

mal ve hizmet satıcılarının böylelikle hem kendi devletlerinde hem de başka devletlerde satış yaparken korunacakları; rekabetin bu yolla hızlanacağı ve tüketici olarak Topluluk vatandaşlarının seçim olanaklarının artacağı;

tüketicinin korunmasına ve bilgi politikasına ilişkin iki Topluluk programının (4), tüketicilerin haksız sözleşme hükümleri konusunda korunmasının önemini vurgulaması; bu korumanın Topluluk düzeyinde uyumlulaştırılmış ya da doğrudan bu düzeyde benimsenmiş kanunlar ve düzenlemelerle gerçekleşmesi gerektiği;

bu programlarda 'tüketicilerin ekonomik çıkarlarının korunması' başlığı altında belirtildiği üzere: 'mal ve hizmet alıcılarının, satıcı ve üreticinin gücüyle istis-

mara karşı, özellikle tek taraflı standart sözleşmelere ve temel hakların sözleşmelerden haksız yere çıkarılması ve dışlanması karşı korunması gerektiği;

haksız hükümler konusunda uyumlu hukuk kurallarıyla tüketicinin daha etkin korunmasının sağlanacağı; bu kuralların satıcılarla tüketiciler arasındaki tüm sözleşmelere uygulanması gerektiği; bunların sonucunda diğerleri arasında hizmet sözleşmelerinin, halefiyet hukukuna ilişkin sözleşmelerin, aile hukukuna ilişkin sözleşmelerin, şirketlerin kuruluş ve organizasyonuna ilişkin sözleşmelerin ve ortaklık sözleşmelerinin bu yönergenin dışında bırakılması gerekliliği;

tüketicinin sözlü ve yazılı sözleşme farkı gözetilmeksizin, yazılı sözleşmelerin bir ve çok belgeye bölünmesi gözetilmeksizin her durumda eşit korumadan yararlanması gerektiği;

bununla birlikte, ulusal kanunların şimdiki durumda, ancak kısmi bir uyumluluğa cevaz verdiği; özellikle bu yönergenin sadece sözleşmelerin karşılıklı müzakere edilmemiş hükümlerini kapsadığı; üye devletlerin, anlaşma uyarınca, daha kapsamlı ulusal önlemlerle tüketicileri bu yönergenin sağladığından daha üst düzeyde koruyabilme seçeneğine sahip olması gerektiği; üye devletlerin tüketici sözleşmelerini doğrudan ya da dolaylı belirleyen statüter ve düzenleyici önlemlerin haksız hükümler içermemesi gerektiği; dolayısıyla emredici statüter ve düzenleyici hükümleri yansıtan terimlerin ve üye devletlerin ve topluluğun taraf olduğu uluslararası anlaşmaların ilke ve hükümlerinin ele alınmasının gerekli görünmediği; bu bağlamda, madde 1'deki (2) 'emredici statüter ve düzenleyici önlemler' ifadesinin, sözleşmede başka hüküm olmadığı hallerde uygulanacak kanundan doğan hükümleri de kapsadığı;

bununla birlikte üye devletlerin, bu yönergenin kamu hizmeti niteliğindeki ticarete, işlere ve meslek- lere de uygulanmasından ötürü, bu konulardaki hak- sız hükümlerin de bertaraf edilmesini sağlamaları ge- rektiği;

sözleşme hükümlerinin haksız niteliğinin belirlenmesi için genel bir kriterin saptanması gerektiği;

özellikle kamu hizmeti niteliğinde olup kullanıcı- ları arasında dayanışmayı hesaba katan kolektif hiz- metlerin sunulmasına dayalı satış ve etkinliklerde, hükümün haksızlığı nitelenmesi yapılırken, ilgili farklı menfaatlerin toplu değerlendirilmesinin gerektiği; bu- nun iyiniyeti gerektirdiği; iyiniyet nitelmesi yapılırken tarafların iradelerinin ne oranda uyuştuğuna, tüketici- nin sözleşmeyi kabulü için özel bir teşvikten yararlanıp yararlanmadığı ya da mal ve hizmetlerin tüketici- nin özel siparişiyle satılıp satılmadığına özel dikkat göstermek gerektiği; satıcı / üreticinin iyiniyet şartını, muhatabının meşru çıkarlarına saygı göstererek dü- rüstçe ve hakkaniyetle anlaşmayla yerine getirebilece- ği;

bu yönergenin amaçları açısından, ekli terim lis- tesinin sadece gösterici rol oynayabileceği ve yönerge- nin asgari niteliği nedeniyle, bu terimlerin kapsamının üye devletlerin ulusal kanunlarınca genişletilebileceği;

sözleşme hükümlerinin haksızlığının belirlenme- sinde mal ve hizmetlerin doğasının etkili olması gerek- tiği;

bu yönergenin amaçları açısından, haksızlık ni- telemesinin, sözleşmenin ana konusunu ve satılan

mal ve hizmetlerin kalite/fiyat oranını tanımlayan terimlerle yapılamayacağı; sözleşmenin ana konusunun ve kalite/fiyat oranının, diğer hükümlerin haklılığını belirlemekte asla kriter olamayacağı; diğerleri arasında, sigorta sözleşmelerinde sigortalanan riski ve sigortacının sorumluluğunu açıkça tanımlayan veya sınırlarını çizen hükümlerin böyle bir nitelemeye tabi tutulamayacağı çünkü bu kısıtlamanın tüketici tarafından ödenecek primin hesabında nazara alındığı;

sözleşmelerin düz, açık dille yazılması gerektiği; tüketiciye tüm hükümleri inceleme fırsatının fiilen verilmesi gerektiği ve şüphe halinde, tüketicinin en lehine olan yorumun kabulü gerektiği;

satıcı ve üreticilerle tüketiciler arasında yapılan sözleşmelerde haksız hükümlere yer verilmemesini üye devletler teminat altına alırken, bu hükümler varsa, bunların tüketiciyi bağlamayacağını ve haksız hükümler bulunmadığı takdirde sözleşme ayakta tutulabilecekse, diğer hükümlerin tarafları bağlamasını da teminat altına alması gerektiği;

bazı durumlarda, tüketicinin sözleşmeye uygulayacak kanun olarak üye olmayan ülkenin kanununu seçmesi halinde bu yönergenin korunmasından yoksun kalma riskinin bulunduğu; dolayısıyla bu yönergeye bu riski vurgulayan hükümler eklenmesi gerektiği;

kişilerin ve kurumların üye devletler kanunları çerçevesinde konuyla ilgili meşru menfaatleri varsa, tüketici sözleşmelerinde kullanılan genel sözleşme hükümlerine karşı, özellikle haksız hükümlere karşı, gerek mahkeme önünde, gerek konuyla ilgili şikayetleri

incelemeye ya da yasal prosedürü işletmeye yetkili idari merci önünde talepte bulunmayı sağlayacak kolaylıklara sahip olmaları gerektiği; bu olanağın tek tek ekonomik sektörlerde genel şartların ön incelemesini de içerecek kadar genişletilmesi gerektiği;

üye devletlerin mahkemelerinin ve idari mercilerinin hizmetlerinde, tüketici sözleşmelerinde sürekli olarak haksız hükümlerin uygulanmasını önleyecek elverişli ve etkin olanakların bulunması gerektiği

gerekçeleriyle bu yönergeyi benimsemiştir:

Madde 1

1. Bu yönergenin amacı, tüketici ile satıcı/ üretici arasında aktedilen sözleşmelerdeki haksız hükümlere ilişkin olarak üye devletlerin çıkardıkları kanun, mevzuat ve idari düzenlemelerin birbirlerine yakınlaşmasını sağlamaktır.

2. Emredici statüler ve düzenleyici hükümleri ve üye devletler ya da Topluluğun taraf olduğu uluslararası anlaşmaların hüküm ya da ilkelerini yansıtan sözleşme hükümleri bu yönerge hükümlerine tabi değildir.

Madde 2

bu yönergenin amaçları açısından:

(a) 'haksız hüküm' madde 3'te tanımlı sözleşme hükümlerini belirtir;

(b) 'tüketici', bu yönergenin kapsadığı sözleşmelerde, ticaret, iş ya da meslek saiki dışında hareket eden gerçek kişiyi belirtir;

(c) 'satıcı ya da üretici', bu yönergenin kapsadığı

sözleşmelerde, ister kamu mülkiyeti, ister özel mülkiyete tabi olsun, ticaret, iş ya da meslek saikiyle hareket eden gerçek ve tüzel kişileri belirtir.

Madde 3

1. Ayrıca müzakere edilmemiş bir sözleşme hükmü, iyiniyet kuralına aykırı olarak tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde tüketici aleyhine belirgin dengesizlik yaratıyorsa haksız olarak nitelendirilecektir.

2. Bir hüküm önceden hazırlanmışsa ve dolayısıyla tüketicinin hükmün özünü etkileme olanağı yoksa, özellikle önceden hazırlanmış standart sözleşmelerin içeriğinde daima 'ayrıca müzakere edilmemiş' olarak nitelendirilecektir.

3. Bir hükmün bazı yönlerinin ya da belli bir hükmün ayrıca müzakere edilmiş olması, sözleşmenin bütünü önceden hazırlanmış standart sözleşme olarak değerlendirilebiliyorsa, bu maddenin sözleşmenin geri kalan hükümlerine uygulanmasına engel değildir.

3. Ekte, haksız olarak nitelendirilebilecek hükümlere ilişkin gösterici ve sayılı olmayan bir liste bulunmaktadır.

Madde 4

1. Madde 7 hükmü saklı kalmak üzere, bir sözleşme hükmünün haksızlığı, sözleşme konusu mal ve hizmetlerin doğası nazara alınarak ve sözleşmenin kurulması anında sözleşmeyi belirleyen tüm koşullara, sözleşmenin diğer hükümlerine ve sözleşmenin bağlı olduğu diğer bir sözleşmenin tüm hükümlerine başvurularak değerlendirilecektir.

2. Hükümlerin haksızlığı nitelendirilirken hem sözleşmenin ana konusunun tanımına, hem de fiyat ve ivazın sunulan mal ve hizmetlere karşılık uygunluğuna, ilgili terimler düz ve açık bir dille yazıldığı ölçüde, başvurulamaz.

Madde 5

Tüketiciye sunulan bazı maddelerin ya da tüm maddelerin yazılı olduğu sözleşmelerde, bu maddeler daima düz, açık bil dille yazılmış olmalıdır. Bir terimin anlamı hakkında tereddüt halinde tüketicinin en lehine olan yorum kabul edilecektir. Bu yorum kuralı md. 7'de belirtilen prosedürlere uygulanmayacaktır. (2)

Madde 6

1. Üye devletler, bir satıcı/üretici tarafından tüketiciye yapılan sözleşmede kullanılan haksız hükümlerin, kendi ulusal kanunları ışığında, tüketiciyi bağlamayacağını, ve bu hükümlerin yokluğu halinde sözleşme ayakta tutulabilecekse, diğer hükümlerin tarafları bağlayacağını hüküm altına alacaklardır.

2. Üye ülkeler, üye olmayan bir ülke hukukunun sözleşmeye uygulanacak hukuk olarak tüketici tarafından seçilmesi iyi niyetli davranışı karşısında, uygulanacak hukuk üye ülke topraklarıyla yakın ilişki halinde ise, bu yönergenin sağladığı korumanın muhafazası için gerekli önlemleri alacaklardır.

Madde 7

1. Üye ülkeler, tüketicilerin ve rekabet edenlerin çıkarlarını korumak için, tüketicilerle üretici/satıcılar arasında aktedilen sözleşmelerde haksız hükümlerin süreklilik kazanmasını engelleyecek elverişli ve etkin olanakların mevcut olmasını temin edeceklerdir.

2. 1. fıkrada belirtilen olanaklar, ulusal hukuk çerçevesinde tüketicileri korumakta meşru çıkarları olan kişi veya örgütlerin, haksız hükümlerin süreklilik kazanmasını önleyecek uygun ve etkili yöntemleri uygulayabilmeleri için, ulusal hukuk çerçevesinde mahkemeler ve yetkili idari mercilere genel kullanım için vazedilmiş hükümlerin haksız olduğuna karar verilmesine dair başvuru yapabilmelerini de içerecektir.

3. Ulusal hukuklara yapılan bu atıf saklı kalmak kaydıyla, 2. fıkrada belirtelen hukuki çözümler, aynı ya da benzer genel sözleşme hükümlerini kullanan ya da kullanılmasını tavsiye eden aynı sektördeki birden çok satıcı ve üreticiye ya da bunların örgütlerine ayrı ayrı ya da birlikte yöneltilebilir.

Madde 8

Üye ülkeler, tüketicie en üst seviyede koruma sağlamak için, bu yönergenin kapsadığı alanda, Anlaşma ile uyumlu en kapsamlı hükümleri benimseyebilir ya da muhafaza edebilirler.

Madde 9

Komisyon, madde 10 (1) da belirtilen tarihten en geç beş yıl sonra, bu yönergenin kullanılmasına ilişkin bir raporu Avrupa Parlamentosuna ve Avrupa Konseyine sunacaktır.

Madde 10

1. Üye ülkeler, bu yönergeyle uyumlu kanunları, düzenlemeleri ve idari önlemleri en geç 31 Aralık 1994 tarihine kadar yürürlüğe sokacaklar ve yürürlüğe girdikten Komisyonu haberdar edeceklerdir. Bu hükümler 31 Aralık 1994 tarihinden sonra aktedilen bütün sözleşmelere uygulanacaktır.

2. Üye ülkeler bu önlemleri alırken, bu önlemlerde bu yönergeye atıf yapacaklar, ya da bunların resmi yayını bu atfı içerecektir. Bu atfın biçimi üye ülkelere bırakılmıştır.

3. Üye ülkeler ulusal kanunlara bu yönergenin kapsadığı alanda getirdikleri ana hükümleri Komisyona bildireceklerdir.

Madde 11

Bu yönergenin muhatabı üye ülkelerdir.

(1) OJ no C 73, 24.3.1992, p. 7.

(2) OJ no C 326, 16.12.1991, p. 108 ve OJ no C 21, 25.1.1993.

(3) OJ no C 159, 17.6.1991, p. 34.

(4) OJ no C 92, 25.4.1975, p. 1 ve OJ no C 133, 3.6.1981, p. 1.

Ek

Madde 3 (3)'de belirtilen hükümler, aşağıda sayılanları amaçlayan ya da bu sonuçları doğuran hükümlerdir:

1. (a) Satıcının ya da üreticinin bir eylem ya da ihmalinden ötürü tüketicinin bedensel zarara uğraması ya da ölümü halinde satıcı ya da üreticinin sorumluluğunu kaldırma ya da sınırlama;

(b) satıcı ya da üreticinin sözleşmeden doğan herhangi bir borcu tamamen ya da kısmen ifa etmesi ya da ayıplı ifası halinde satıcı, üretici ya da başkalarına karşı tüketicinin yasal haklarını uygun olma-

yan biçimde bertaraf etme ya da kısıtlama, tüketicinin kendisine öne sürdüğü bir talebe karşılık hemen tüketicinin kendisine olan borcunu muaccel kılan hükümler de dahil olmak üzere,

(c) satıcı ya da üreticinin, hizmet sunumunu, gerçekleşmesi yalnızca kendi iradesine tabi bir koşula bağladığı sözleşmeyle tüketiciyi bağlaması;

(d) tüketici sözleşmeyi feshettiğinde, satıcı ya da üreticiye ödediği bedeli geri alamaması, buna mukabil satıcı ya da üretici sözleşmeyi feshederse, tüketicinin eşdeğer bir tutarı tazminat olarak talep edememesi;

(e) borcunu yerine getiremeyen tüketicinin tazminat olarak fahiş bir bedel ödemesinin istenmesi;

(f) satıcı ya da üreticiye keyfi olarak sözleşmeyi fesih olanağı verilirken, aynı kolaylığın tüketiciye sağlanmaması, ya da satıcı ya da üretici kendi edimini yerine getirmemişken, sözleşmeyi kendisi feshedip, buna mukabil tüketicinin ödediği bedeli alıkoyması;

(g) ciddi nedenler olmaksızın, satıcı ya da üreticinin süresi belirsiz sözleşmeyi makul bir süre önceden ihbar etmeden sona erdirme yetkisine sahip olması;

(h) belirli süreli bir sözleşmenin, tüketici tarafından feshedilmedikçe otomatik olarak yenileneceği hükmünü getirirken, tüketiciye fesih için tanınan sürenin makul olmayan biçimde kısa olması;

(i) sözleşmenin imzalanmasından önce bilgi sahibi olamayacağı hükümlerle tüketicinin geri dönülmez biçimde bağlanması;

(j) satıcı ya da üreticinin sözleşmede belirtilen haklı bir sebep olmaksızın tek taraflı olarak sözleşmeyi fesih yetkisine sahip olması;

(k) satıcı ya da üreticinin, sunulacak mal ya da hizmetin herhangi bir özelliğini haklı bir sebep olmaksızın tek taraflı olarak değiştirme yetkisine sahip olması;

(l) satıcı ya da üreticiye malın fiyatını teslim zamanında belirleme ya da yükseltme olanağı verirken, her iki durumda da, nihai fiyatın sözleşme aktedildiği andaki fiyattan çok yüksek olması halinde tüketiciye fesih yetkisi verilmemesi;

(m) satıcı ya da üreticiye sunulan mal ya da hizmetin sözleşmeye uygunluğuna tek taraflı olarak karar verme yetkisi verilmesi, ya da sözleşmenin herhangi bir maddesini yorumlama konusunda münhasır yetki verilmesi;

(n) satıcı ya da üreticinin, çalışanları, aracıları, temsilcileri tarafından üstlenilen yükümlülükleri paylaşmasına sınırlama getirilmesi ya da bunların paylaşılması için özel biçim koşulunun getirilmesi;

(o) satıcı ya da üreticinin kendi edimlerini yerine getirmezken, tüketicinin edimini yerine getirmekle yükümlü kılınması;

(p) tüketicinin sahip olduğu garantileri azaltacak biçimde satıcı ya da üreticinin sözleşmeden doğan hak ve borçlarını başkasına devretme yetkisi verirken, tüketicinin rızasının aranmaması;

(q) tüketicinin yargı yollarına ya da diğer hukuki çözümlere başvuru hakkını kaldırmak ya da bu hakkı kullanmaktan tüketiciyi alıkoymak, özellikle tüketicinin ihtilafı yasal hükümlerin kapsamı dışındaki tahkim yoluna götürmesini istemek, kullanabileceği delilleri dürüstlüğü aykırı biçimde kısıtlamak ve uygulanan hukuk çerçevesinde sözleşmeye uygulanması an-

cak üçüncü bir tarafın katılımıyla etkili olacak ispat yolları dayatmak;

2. (g) ve (L) fıkralarının kapsamı:

(a) (g) fıkrası, karşı tarafı derhal haberdar etmek şartıyla, bir mali hizmetler sunucusunun, belirsiz süreli bir sözleşmeyi tek taraflı olarak haklı nedenle feshetmesine hak tanıyan hükümlerin uygulanmasına engel değildir; şu kadar ki, mali hizmetler sunucusu, karşı tarafa derhal eshi ihbar etmelidir.

(b) (j) fıkrası, bir mali hizmetler sunucusunun, tüketicinin ödeyeceği ya da borçlandığı faiz oranını ya da mali hizmetlerin diğer masraflarını ihbar gerekmezsiniz haklı nedenle değiştirmesine olanak veren hükümlerin uygulanmasına engel değildir; şu kadar ki, mali hizmetleri sunan, sözleşmenin diğer taraf(lar)ını en kısa sürede keyfiyetten haberdar etmeli ve karşı taraf sözleşmeyi hemen feshetmekte serbest olmalıdır.*

(c), (g), (j) ve (L) fıkraları şunlara uygulanmaz:

* Fiyatlarının bir borsa kotundaki değişmelere ya da indeksine ya da mali piyasa oranına tabi olduğu ve satıcının kontroluna tabi olmadığı, menkul kıymetler, mali araçlar ve diğer benzeri ürün ve hizmetler.

* Döviz alım satımı sözleşmeleri, uluslararası yabancı para havaleleri ve seyahat çekleri;

(d) (L) fıkrası, fiyat endeksleme hükümlerinin uygulanmasını etkilemez; şu kadar ki, fiyat değişmelerinin tabi olduğu metod açıkça tarif edilmiş olmalıdır.

* Yönerge, tüketicinin sadece fesh hakkına soyut olarak sahip olmasını değil, sözleşmeyi feshetmeye fiilen muktedir olmasını da aramaktadır.
* Türkiye'de bu yönerge henüz yürürlükte değildir.

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun

13/12/1994 tarih ve 22140 sayılı Resmi Gazete

Kanun No: 4054 Kabul Tarihi: 7.12.1994

BİRİNCİ KISIM Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2 - Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukuki işlem ve davranışları, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tesbit, düzenle-

me ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Kanunun uygulanmasında;

Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

Rekabet: Mal ve hizmet piyasalarındaki teşebbüsler arasında özgürce ekonomik kararlar verilebilmesini sağlayan yarışı,

Hakim Durum: Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek, fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücünü,

Teşebbüs: Piyasada mal ve hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzelkişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri,

Teşebbüs Birliği: Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzelkişiliği haiz ya da tüzelkişiliği olmayan hertürlü birlikleri,

Mal: Ticaretle konu olan her türlü taşınır ve taşınmaz eşyayı,

Hizmet: Bir bedel veya menfaat karşılığında yapılan bedeni, fikri veya her ikisi beraber olan faaliyetleri,

Kurum: Rekabet Kurumunu,

Kurul: Rekabet Kurulunu

İfade eder.

İKİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM - Yasaklanan Faaliyetler

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar

Madde 4 - Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarını tespit edilmesi,

b) Mal veya hizmetlerin piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e) Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f) Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı-

rı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,

Bir anlaşma varlığının ispatlanmadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarını karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir.

Muafiyet

Madde 5 - Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamının varlığı halinde ilgililerin talebi üzerine teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4 üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir.

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasından yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçları elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması.

Muafiyet kararları en çok beş yıl için verilir. Muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Kurulca verilen muafiyet süresi sona erdiğinde muafiyet şartları halen devam ediyorsa ilgili tarafların başvurusu üzerine muafiyet kararı yenilenebilir.

Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde belirli konularda anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir.

Hakim Durumun Kötüye Kullanılması

Madde 6 - Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması aykırı ve yasaktır.

Kötüye kullanma halleri özellikle şunlardır.

a) Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

c) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlanmanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması.

Birleşme veya Devralma

Madde 7 - Bir ya da birden fazla teşebbüsün hakim durum yaratmaya veya hakim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla durumu hariç olmak üzere devralması hukuka aykırı ve yastaktır.

Herhangi tür birleşme ve devralmaların hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kurula bildirilecek izin alınması gerektiğini Kurula bildirilerek izin alınması gerektiğini Kurul çıkaracağı tebliğlerle ilan eder.

İKİNCİ BÖLÜM - Kurulun Yetkileri

Menfi Tespit

Madde 8 - İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme ve devralmanın bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci

maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verilebilir.

Kurul bu belgenin düzenlenmesinden sonra 13 üncü maddedeki şartlar çerçevesinde görüşünden her zaman dönebilir. Ancak bu durumda taraflara Kurulun görüş değiştirmesine kadar geçen süre için cezai müeyyide uygulanmaz.

İhlale Son Verme

Madde 9 - Kurul, ihbar şikayet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinin ihlal edildiğini tesbit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanunun Dördüncü kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir.

Meşru bir menfaati olan gerçek ve tüzelkişiler şikayette bulunabilir.

Kurul birinci fıkraya göre bir karar almadan önce ilgili veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir.

Kurul nihai karara kadar ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkma ihtimalinin bulunduğu durumlarda ihlalden önceki durumu koruyucu nitelikte ve nihai kararın kapsamına aşmayacak şekilde geçici tedbirler alabilir.

Anlaşma, Birleşme ve Devralmaların Kurula Bildirilmesi

Madde 10 - 4 üncü madde kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar yapıldıkları tarihten

itibaren bir ay içinde Kurula bildirir. Bildirilmemiş anlaşmalara muafiyet hükümleri uygulanmaz. Zamanında yapılmamış bildirimlere muafiyet verilmesi halinde muafiyet bildirim tarihinden itibaren geçerlidir.

7 nci madde kapsamına giren birleşme veya devralma anlaşmaları Kurula bildirildiği tarihten itibaren kurul on beş gün içinde yapacağı ön inceleme sonucunda birleşme veya devralma işlemine ya izin vermek ya da bu işlemi nihai incelemeye almaya karar verdiği takdirde, ön itirazını bildiren yazısı ile birlikte birleşme veya devralma işleminin nihai karara kadar askıda olduğunu ve uygulamaya sokulamayacağını gerekli gördüğü diğer tedbirlerle birlikte ilgililere usulüne göre tebliğ etmek zorundadır. Bu durumda, Kanunun 40 ila 59 uncu maddeleri hükümleri uygulanır.

Kurulun süresi içinde birleşme veya devralmaya ilişkin müracaata herhangi bir cevap vermediği ya da herhangi bir işlem yapmadığı hallerde birleşme veya devralma anlaşmaları bildirim tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girerek hukuki geçerlilik kazanır.

Madde 11 - Bildirilmesi zorunlu olan birleşme ve devralma işleminin Kurula bildirilmemiş olduğu hallerde Kurul, herhangi bir şekilde işlemten haberdar olduğu zaman kendiliğinden birleşme veya devralmayı incelemeye alır. İnceleme sonucunda;

a) Birleşme veya devralmanın 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamına girdiğine karar vermesi durumunda birleşme veya devralmaya izin verir, ancak ilgililere bildirimde bulunmadıkları için para cezası uygulanır.

b) Birleşme veya devralmanın 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamına girdiğine karar vermesi halin-

de; para cezası ile birlikte, birlikte birleşme veya devralma işleminin sona erdirilmesine; hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmiş olan tüm fiil durumların ortadan kaldırılmasına; şartları ve süresi Kurul tarafından belirlenecek şekilde ele geçirilen her türlü payın veya mal varlığının eğer mümkünse eski maliklerine iadesine bu mümkün olmadığı takdirde üçüncü kişilere temlikine ve devrine; bunların eski malik veya üçüncü kişilere temlik edilmesine kadar geçen süre içinde devralan kişilerin devralınan teşebbüslerin yönetimine hiçbir şekilde katılamayacağına ve gerekli gördüğü diğer tedbirlerin alınmasına karar verir.

Bildirim

Madde 12 - Bildirim, Kurul tarafından hazırlanacak Bildirim Formlarının istediği bilgileri tam ve eksiksiz olarak içerir. Bildirimi taraflardan herhangi biri yapabilir. Bildirimde bulunan, diğer ilgili tarafı durumdan haberdar etmek zorundadır. Bildirime ilgili belgeler eklenir ve bildirim Kurul kayıtlarına intikal ettiği tarihte yapılmış sayılır.

Muafiyet ve Menfi Tespit Kararlarının Geri Alınması

Madde 13 - Aşağıdaki hallerde muafiyet ve menfi tespit kararları geri alınabilir ya da tarafların belirli davranışları yasaklanabilir;

a) Kararın alınmasına esas teşkil eden herhangi bir olayda değişiklik olması,

b) Karara bağlanan şartların veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,

c) Kararın söz konusu anlaşma hakkında yanlış veya eksik bilgiye dayanarak verilmiş olması.

itibaren bir ay içinde Kurula bildirir. Bildirilmemiş anlaşmalara muafiyet hükümleri uygulanmaz. Zamanında yapılmamış bildirimlere muafiyet verilmesi halinde muafiyet bildirim tarihinden itibaren geçerlidir.

7 nci madde kapsamına giren birleşme veya devralma anlaşmaları Kurula bildirildiği tarihten itibaren kurul on beş gün içinde yapacağı ön inceleme sonucunda birleşme veya devralma işlemine ya izin vermek ya da bu işlemi nihai incelemeye almaya karar verdiği takdirde, ön itirazını bildiren yazısı ile birlikte birleşme veya devralma işleminin nihai karara kadar askıda olduğunu ve uygulamaya sokulamayacağını gerekli gördüğü diğer tedbirlerle birlikte ilgililere usulüne göre tebliğ etmek zorundadır. Bu durumda, Kanunun 40 ila 59 uncu maddeleri hükümleri uygulanır.

Kurulun süresi içinde birleşme veya devralmaya ilişkin müracaata herhangi bir cevap vermediği ya da herhangi bir işlem yapmadığı hallerde birleşme veya devralma anlaşmaları bildirim tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girerek hukuki geçerlilik kazanır.

Madde 11 - Bildirilmesi zorunlu olan birleşme ve devralma işleminin Kurula bildirilmemiş olduğu hallerde Kurul, herhangi bir şekilde işlemden haberdar olduğu zaman kendiliğinden birleşme veya devralmayı incelemeye alır. İnceleme sonucunda;

a) Birleşme veya devralmanın 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamına girdiğine karar vermesi durumunda birleşme veya devralmaya izin verir, ancak ilgililere bildirimde bulunmadıkları için para cezası uygulanır.

b) Birleşme veya devralmanın 7 nci maddenin birinci fıkrası kapsamına girdiğine karar vermesi halin-

de; para cezası ile birlikte, birlikte birleşme veya devralma işleminin sona erdirilmesine; hukuka aykırı olarak gerçekleştirilmiş olan tüm fiil durumların ortadan kaldırılmasına; şartları ve süresi Kurul tarafından belirlenecek şekilde ele geçirilen her türlü payın veya mal varlığının eğer mümkünse eski maliklerine iadesine bu mümkün olmadığı takdirde üçüncü kişilere temlikine ve devrine; bunların eski malik veya üçüncü kişilere temlik edilmesine kadar geçen süre içinde devralan kişilerin devralınan teşebbüslerin yönetimine hiçbir şekilde katılamayacağına ve gerekli gördüğü diğer tedbirlerin alınmasına karar verir.

Bildirim

Madde 12 - Bildirim, Kurul tarafından hazırlanacak Bildirim Formlarının istediği bilgileri tam ve eksiksiz olarak içerir. Bildirimi taraflardan herhangi biri yapabilir. Bildirimde bulunan, diğer ilgili tarafı durumdan haberdar etmek zorundadır. Bildirime ilgili belgeler eklenir ve bildirim Kurul kayıtlarına intikal ettiği tarihte yapılmış sayılır.

Muafiyet ve Menfi Tespit Kararlarının Geri Alınması

Madde 13 - Aşağıdaki hallerde muafiyet ve menfi tespit kararları geri alınabilir ya da tarafların belirli davranışları yasaklanabilir;

a) Kararın alınmasına esas teşkil eden herhangi bir olayda değişiklik olması,

b) Karara bağlanan şartların veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,

c) Kararın söz konusu anlaşma hakkında yanlış veya eksik bilgiye dayanarak verilmiş olması.

Geri alma kararı (a) bendinde değişikliğin olduğu tarihten, diğer hallerde ise muafiyet veya menfi tespit kararının verildiği tarihten itibaren geçerlidir.

(c) bendinde belirtilen yanlış ve eksikliğin ilgili teşebbüsün hilesi veya kastı ile gerçekleşmesi halinde karar hiç alınmamış sayılır.

Bilgi İsteme

Madde 14 - Kurul, bu Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü her türlü bilgiyi tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, teşebbüslerden ve teşebbüs birliklerinden isteyebilir.

Bu makamlar, teşebbüsler ve teşebbüs birliklerinin yetkilileri istenen bilgileri Kurulun belirleyeceği süre içinde vermek zorundadır.

Yerinde İnceleme

Madde 15 - Kurul, bu Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü hallerde, teşebbüs ve teşebbüs birliklerinde incelemelerde bulunabilir. Bu amaçla teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin:

a) Defterlerini, her türlü evrak ve belgelerini inceleyebilir ve gerekirse suretlerini alabilir,

b) Belirli konularda yazılı veya sözlü açıklama isteyebilir,

c) Teşebbüslerin her türlü mal varlığına ilişkin mahallinde incelemeler yapılabilir.

İnceleme, Kurul emrinde çalışan uzmanlar tarafından yapılır. Uzmanlar incelemeye giderken yanlarında incelemenin konusunu, amacını ve yanlış bilgi

verilmesi halinde idari para cezası uygulanacağını gösteren bir yetki belgesi bulundururlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM - İdari Para Cezaları

Para Cezaları

Madde 16 - Kurul, teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzelkişiler ile teşebbüs ve/veya bu birliklerin üyelerine;

a) Muafiyet, menfi tespit ve birleşme veya devralma için izin başvurusu ile bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan anlaşmalara ilişkin bildirim ve başvurularda yanıltıcı veya yanlış bilgi verilmesi halinde yüz milyon lira,

b) Kurul kararı ile bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi halinde yüz milyon lira,

c) Birleşme veya devralmanın ya da 4 üncü maddede kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve kararların süresi içinde bildirilmemesi halinde elli milyon lira,

d) Bu Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Kurulun verdiği muafiyet kararlarındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde altmış milyon lira,

Para cezası verir.

Bu Kanunun 4 üncü va 6 ncı maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul kararı ile sabit oranlarla bu Kanunun 11 inci maddesinin (b) bendinde yazılı davranışlarda bulunanlara iki yüz milyon liradan aşağı olmamak üzere, ceza verilecek teşebbüs

büs niteliğindeki gerçek ve tüzelkişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerinin bir yıl önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verilir.

Tüzelkişiliği olan teşebbüs birliklerinin birinci fıkrada belirtilen para cezalarına çarptırılmaları halinde, bu tüzelkişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanır.

Kurul, para cezasına karar verirken, kastın varlığı, kusurun ağırlığı, ceza uygulanan teşebbüs veya teşebbüslerin pazar içindeki gücü ve muhtemel zararın ağırlığı gibi unsurları dikkate alır.

Süresi içinde bildirilmiş anlaşma ve kararlara, bu Kanun hükümlerini açık bir biçimde ihlal etmemeleri durumunda Kurulun vereceği nihai karara kadar geçecek süre için para cezası uygulanmaz.

Sürelî Para Cezaları

Madde 17 - Kurul, teşebbüs ve teşebbüs birliklerine kararda belirtilecek tarihten başlamak üzere her gün için;

a) 9 uncu maddeye göre verilen ihale son verilmesine ve diğer tedbirlere ilişkin karara uyulmaması halinde elli milyon lira,

b) 11 inci maddenin (b) bendinde öngörülen Kurul kararlarının ve tedbirlerinin yerine getirilmemesi halinde yirmibeş milyon lira,

c) 13 üncü maddenin birinci fıkrasına göre yasaklanan davranışların yapılması halinde yirmibeş milyon lira,

d) 15 inci madde uyarınca Kurul uzmanlarının yerinde inceleme yapmalarının engellenmesi halinde yirmi milyon lira,

Sürelî para cezası verir.

Bu Kanuna Göre Verilen Para Cezalarının Niteliği ve Uygulanması

Madde 18 - Bu Kanunda düzenlenen her türlü para cezası idari nitelikte para cezasıdır. Para cezası veya süreli para cezası bu Kanuna aykırı hareket eden tarafların her birine ayrı ayrı uygulanır.

Süreli para cezası verilmesine ilişkin karara karşı yargı yoluna başvurulması halinde, süreli para cezası konusunda yürütmeyi durdurma kararı verildiği takdirde yargıya başvurma tarihinden itibaren süreli para cezası uygulanmaz.

Para Cezaları ve Süreli Para Cezalarında Zamanaşımı

Madde 19 - Kurulun para cezası ve süreli para cezası verme yetkisi aşağıdaki zamanaşımı sürelerine tabidir:

a) Teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu veya bildirimle, bilgi verme ya da yerinde inceleme yapılmasıyla ilgili hükümlerin ihlali halinde üç yıl,

b) Diğer hallerde beş yıl.

Süre, ihlalin vuku bulduğu gün işlemeye başlar. Sürekli veya tekrarlanan ihlaller söz konusu ise süre, ihlalin sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar. Bu ihlalle ilgili olarak Kurulun inceleme veya araştırma amacıyla yapacağı herhangi bir

işlem, bu işlemin ilgili taraflardan birine tebliği anından itibaren zaman aşımını keser.

Karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması zamanaşımı süresini keser.

ÜÇÜNCÜ KISIM - Teşkilat

Rekabet Kurumu

Madde 20 - Mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde teşekkülünün ve gelişmesinin temini ile bu Kanunun uygulanmasını gözetmek ve Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzelkişiliğini haiz idari ve mali özerkliğe sahip Rekabet Kurumu teşkil edilmiştir.

Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığıdır.

Kurumun görevini yaparken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurumun nihai kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.

Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Rekabet Kurumunun Teşkilatı

Madde 21 - Kurumun teşkilatı;

- a) Rekabet Kurulu,
- b) Başbakanlık,
- c) Hizmet Birimlerinden

Oluşur.

BİRİNCİ BÖLÜM - Rekabet Kurulu

Kurulun Teşekkülü

Madde 22 - Rekabet Kurulu biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere toplam 11 üyeden teşekkül eder.

Bakanlar Kurulu, dört üyeyi Rekabet Kurulunun, iki üyeyi Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, bir üyeyi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığının, birer üyeyi ise Yargıtay, Danıştay, Üniversitelerarası Kurul ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışarıdan göstereceği ikişer aday arasında seçer ve atar.

Rekabet Kurulunca gösterilecek adayların en az yarısının Rekabet Kurumunun uzmanlık sıfatını kazanmış meslek personeli arasından seçilmesi zorunludur.

Bakanlar Kurulu, Kurulun göstereceği üç aday arasından birisini Başkan olarak görevlendirir. İkinci Başkanı Kurul üyeleri kendi aralarından seçer.

Atanma Şartları

Madde 23 - Kurul Başkanı ve üyeleri hukuk, iktisat, mühendislik işletme veya maliye dallarında yurt içi ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az 10 yıl çalışmış olanlar arasında atanır. Üyelerin ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının 1, 4, 5, 6 ve 7 nci bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Görev Süreleri

Madde 24 - Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve üyelerinin görev süreleri altı yıldır. Süresi biten üye yeniden seçilebilir. Kurul üyelerinin üçte biri iki yılda bir yenilenir. yenilenme sırasında Kurulun teşekkülüne ilişkin hüküplerindeki sayılar ve oranlar dikkate alınır. Başbakanlık ve üyelikler, yenileme hariç, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan yerlere bir ay içinde seçim ve atama yapılır. Bu halde atanan, yerine atandığı kimsenin süresini tamamlar.

Kurul Başkan ve üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Aranacak, Kurul kararı ile, atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri veya durumlarının bu Kanunun 25 inci maddesine aykırı düştüğü anlaşılan ya da Kanunla verilen görevle ilgili olarak suç işledikleri mahkeme kararı ile sabit olan Kurul Başkan ve üyelerinin görevleri sona erer.

Yasaklar

Madde 25 - Kurul Başkan ve üyeleri, özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiçbir görev alamaz, ticaretle uğraşamaz, ortaklıklarda pay sahibi olamazlar.

Kurul Başkan ve üyeleri, göreve başlamadan önce maliki oldukları Hazine tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki her türlü sermaye piyasası mevzuatı anlamındaki menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sihrî hisimleri dışındakilere satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır. 30 gün içinde bu hükme uygun hareket etmeyen üyeler üyelikten çekilmiş sayılır.

Amacı sosyal yardım ve eğitim işlerine yönelmiş derneklerle vakıflardaki görevleri ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Kurul üyeleri ve personeli Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve bu Kanunun uygulanması sırasında öğrendikleri teşebbüs veteşebbüs birliklerinin ticari sırlarını görevlerinden ayrılmış olsalar bile ifşa edemezler, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamazlar.

Yemin

Madde 26 - Rekabet Kurulu üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda görevlerinin devamı süresince Kurulun işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yürüteceklerine, Kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin eder.

Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamazlar.

Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 27 - Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bu Kanunla yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanunda düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirleri alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak,

b) İlgililerin muafiyet ve menfi tespit taleplerini değerlendirerek, uygun olan anlaşmalara muafiyet ve menfi tesbit belgesi vermek,

c) Verilen muafiyet kararları ve menfi tesbit belgelerinin ilgili olduğu piyasaları sürekli takip ederek, bu piyasalarda ya da tarafların durumlarında değişiklikler tespit edilmesi halinde ilgililerin başvurularını yeniden değerlendirmek,

d) Birleşme ve devralmalarına izin vermek,

e) Kurul İkinci Başkanını seçmek,

f) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tebliğler çıkarmak ve gerekli düzenlemeleri yapmak,

g) Rekabet hukuku ile ilgili mevzuatta yapılması gerekli değişiklikler konusunda doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine görüş bildirmek,

h) Rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve kararlarla ilgili olarak diğer ülkelerin mevzuat, uygulama, politika ve tedbirlerini izlemek,

ı) Kurumun personel politikasını saptamak, uygulamasını izlemek, personelin atama işlemlerini yapmak, Bakanlıkça hazırlanan Kurumun yıllık bütçesi, gelir gider kesin hesabı ve yıllık çalışma programlarını onamak, gerekirse bütçede hesaplar arasında aktarma yapmaya karar vermek,

j) Boşalan Kurul üyelikleri için Kurumca gösterilecek adayları belirlemek,

k) Yılda bir, çalışmaları ve görev alanlarındaki durum ve gelişmelerle ilgili bir rapor yayınlamak,

l) Menkul ve gayrimenkul eşya ve demirbaş alımı gibi satınalma, satma, kiralama konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak, bu konuda gerekli düzenlemeleri yapmak,

m) Kurumun üçüncü kişilerle olan alacak, hak ve borçları hakkında her türlü işleme karar vermek,

n) Kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Kurulun Çalışma Esasları

Madde 28 - Kurul, Başkan tarafından, Başkanın bulunmadığı izin, hastalık, yolculuk ve diğer hallerde İkinci Başkan tarafından yönetilir ve temsil edilir.

Toplantıyı Kurul Başkanı veya yokluğunda İkinci Başkan yönetir ve karara bağlanacak gündemi toplantıdan önce belirleyerek Kurul üyelerine bildirir.

Kurul üyeleri kendileri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sıhri hısımlarıyla ilgili olaylarda müzakere ve oylamaya katılamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Başkanlık

Madde 29 - Başkanlık; Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve Kurul Başkan Yardımcılarından teşekkül eder.

Kurul Başkanı Kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur.

Bu sorumluluk, Kurumun çalışmalarının genel çerçevede düzenlenmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuya duyurulması görev ve yetkilerini kapsar.

Başkanlığın Görev ve Yetkileri

Madde 30 - Başkanlığın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurumun karar organı olan Rekabet Kurulu ile hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışmasının en üst düzeyde organizasyonu ve koordinasyonunu sağlamak, Kurum hizmet birimleri arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek,

b) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları idare etmek,

c) Kurul kararlarının gereğinin yerine getirilmesini sağlamak, bu kararların uygulanmasını izlemek,

d) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak,

e) Kurumun yıllık bütçesi ile gelir gider kesin hesabını ve yıllık çalışma raporlarını hazırlamak ve Kurula sunmak, Kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını, giderlerinin yapılmasını sağlamak,

f) Rekabet politikası ile ilgili olarak alınacak kararlar ve ilgili mevzuat hakkında görüş bildirmek,

g) Kurumun Bakanlık ve diğer kuruluşlarla ilişkilerini düzenlemek ve yürütmek,

h) Kurumu resmi ve özel kuruluşlar nezdinde temsil etmek,

ı) Kurulun nihai kararları ile kurumca hazırlanacak tebliğ ve yönetmeliklerin yayınlanmasını sağlamak,

j) kurul Başkanı adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alınıını belirlemek.

Başkan Yardımcıları

Madde 31 - Başkanlık hizmetlerinin yürütülmesinde Başkana yardımcı olmak amacıyla iki adet Baş-

kan Yardımcısı görevlendirilebilir. Başkan Yardımcıları, Başkan tarafından verilen görevleri yapmak, talimatları yerine getirmek, teşkilat kademeleri ve ilgili hizmet birimleri arasında uyum ve işbirliğini sağlamakla yükümlüdürler.

Hizmet Birimleri

Madde 32 - Rekabet Kurumunun hizmet birimleri; Daire Başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimleri, danışma birimleri ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşur.

Denetim

Madde 33 - Kurumun hesapları Sayıştayın denetimine tabidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurum Personelinin Statüsü

Madde 34 - Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, İdari hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum emrinde yeteri kadar uzmanlık meslek personeli ile kariyer dışı ihtisas personeli çalıştırılabilir.

Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. Kurul, ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. Kadroların iptali ve ihdası Kurulca yapılır.

Geçicilik veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetler Başkanlıkça tespit olunur. Bu işlerde çalışacak personel hakkında vekalet veya istisna akdi hükümleri uygulanır. Bu fıkrağa göre istihdam edile-

ceklerden sosyal güvenlik kuruluşlarından almakta oldukları aylıkları kesilmez.

Yabancı uzmanlar da Başkanlığın hazırlayıp Kurulun onayı ile yürürlüğe yönetmelik esaslarına göre istihdam edilebilir.

Rekabet Uzman Yardımcılığına Atama

Madde 35 - Rekabet uzman yardımcılığına atanabilmek için aşağıdaki nitelikler aranır;

a) Hukuk, İktisat, Siyasal Bilimler, İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler fakültelerinin iktisat ve işletme bölümlerinden ya da mühendislik fakültelerinin endüstri mühendisliği veya işletme mühendisliği bölümlerinden yahut bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mazun olmak,

b)Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,

c) İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden birinde yapılacak yabancı dil sınavında başarılı olmak,

d) Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk günü itibariyle otuz yaşını doldurmamış olmak,

Gerekli diğer şartlar Kurulca çıkarılacak sınav yönetmeliğinde belirlenir.

Rekabet Uzmanlığı

Madde 36 - 35 inci maddeye göre uzman yardımcılığına atananlar, üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla konuları ile ilgili hazırlayacakları ya da daha önce hazırlamış oldukları uzmanlık tezinin Kurulca kabul edilmesi halinde "Rekabet Uzmanı" unvanını alırlar.

Rekabet uzman ve yardımcıları meslek personeli sıfat ve yetkisini taşır.

Ücret ve Diğer Mali Haklar

Madde 37 - Kurul Başkan ve üyeleri aylık ücretleri, en yüksek devlet memurunun her türlü ödemeler dahil ücretlerinin iki katını geçmemek üzere Sanayi ve Ticaret Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kurulunca tespit olunur. En yüksek devlet memuruna ödenenlerden gelir vergisine tabi olmayanlar bu Kanuna göre de Gelir Vergisine tabi tutulmaz.

Kurum personelinin ücret ve diğer mali hakları, birinci fıkradaki ücretler ve bunlara değişiklik yapılmasına ilişkin esaslar çerçevesinde Başkanlığın teklifi üzerine kurulca belirlenir.

Emeklilik ve Hizmet Sürelerinin Değerlendirilmesi

Madde 38 - Kurul Başkan ve üyeleri ile diğer personel Emekli Sandığı Kanununa tabidir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi kimselerden Kurul Başkanlığına veya üyeliklerine atananlar ile Kurumda görev alanlar görev sürelerinin sona ermesi halinde yeniden devlet memurluğuna dönerek durumlarına uygun bir göreve atanırlar. Bu takdirde, Kurumda geçirdikleri süreler tabi oldukları kanun hükümlerine göre hizmetlerinde değerlendirilir.

Bu hükümler, akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklı olmak üzere üniversitelerden gelen başkan ve üyelerle uzman veya diğer personel hakkında da uygulanır.

Emeklilik açısından Kurul Başkanı Bakanlık Müsteşarı, Kurul Üyeleri Bakanlık Müsteşar Yardımcı-

ları, Daire Başkanları Bakanlık Genel Müdürleri ile aynı düzeyde kabul edilir. Emeklilik açısından diğer personelin durumu, Başkanlığın hazırlayacağı, Kurulun onayı ile yürürlüğe konacak yönetmelikte gösterilir.

Kurumun Gelirleri

Madde 39 - Kurumun gelirleri Kurumun bütçesini oluşturur ve aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur:

- a) Bakanlık bütçesine konacak ödenek,
- b) Kurulca bu Kanunun 16 ve 17 nci maddelerine göre verilen cezaların yüzde yirmibeşi,
- c) Yayın ve sair gelirler.

Kuruma ait gelirler T.C. Merkez Bankası veya bir devlet bankası nezdinde açılacak bir hesapta toplanır. (b) bendinde belirtilen gelirler cezaların kesinleşmesinden sonra cezanın Hazine veznesine yatırılması esnasında Kurumun ilgili hesabına yatırılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM - Kurulun İnceleme ve Araştırmalarında Usul

Önaraştırma

Madde 40 - Kurul, resen veya kendisine intikal eden başvurular üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verir.

Önaraştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlarından bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir.

Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir.

Önaraştırmanın Sonuçlanması

Madde 41 - Önaraştırma raporunun Kurula teslimini takip eden 10 gün içinde, Kurul elde edilmiş olan bilgileri değerlendirerek karar vermek üzere toplanır ve soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar verir.

Başvuru Sahiplerine Bildirim

Madde 42 - Kurulun, ihbar veya şikayet başvurularında ileri sürülen iddiaları ciddi ve yeterli bulması durumunda, ihbar veya şikayet edenlere ileri sürülen iddiaların ciddi bulunduğu ve araştırmaya başlandığı yazılı olarak bildirilir.

Kurulun, gerek başvuruları açıkca reddetmesi, gerekse süresi içinde bildirimde bulunmayarak reddetmiş sayılması durumlarında, doğrudan ya da dolaylı menfaati olduğunu belgeleyen herkes Kurulun red kararına karşı yargı yoluna başvurabilir.

Kurulun Soruşturmaya Başlaması

Madde 43 - Soruşturma yapılmasına karar verildiği takdirde, Kurul, görevli raportör veya raportörler ile birlikte soruşturmayı yürütecek Kurul üyesi veya üyelerinide belirler. Soruşturma en geç 6 ay içinde tamamlanır. Gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından 6 aya kadar ek süre verilebilir.

Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir.

Kurulun soruşturmaya başlama kararı kesindir.

Delillerin Toplanması ve Tarafların Bilgilendirilmesi

Madde 44 - Kurul adına hareket eden ve Kurul tarafından belirlenip, görevlendirilen Kurul üyesi ve raportörlerden oluşan bir heyet, soruşturma safhasında bu Kanunun 14 üncü maddesinde düzenlenen bilgi isteme ve 15 inci maddesinde düzenlenen yerinde inceleme yetkilerini kullanabilir. Belirlenen bu süre içinde lüzum gördüklerini kullanabilir. Belirlenen bu süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilginin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilir. Kurulun soruşturma safhasında, bu Kanunu ihlal ettiği iddia edilen kişi veya kişiler, kararı etkileyebilecek her türlü bilgi ve delili her zaman Kurula sunabilirler.

Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerine verilmesini isteyebilirler.

Kurul, tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamaz.

Tebliğat ve Cevap Verme

Madde 45 - Soruşturma safhası sonunda hazırlanan rapor, tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunur.

Bu Kanunu ihlal ettiği belirlenenlere yazılı savunmalarını 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir. Tarafların gönderecekleri savunmalarına karşı soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler 15 gün içinde ek yazılı görüş bildirir ve bu da tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirilir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilirler. Tarafların haklı gerekçeler göstermesi halinde bu süreler bir kereye mahsus olmak üzere en çok bir katına kadar uzanabilir.

Tarafların süresi içinde verilmeyen savunmaları dikkate alınmaz.

Sözlü Savunma Toplantısı

Madde 46 - Sözlü savunma toplantısı, tarafların cevap dilekçesi ya da savunma dilekçelerinde sözlü savunma hakkını kullanmak istediklerini bildirmeleri üzerine yapılır. Ayrıca Kurul, kendiliğinden sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verebilir.

Sözlü savunma toplantısı, soruşturma safhasının bitiminden en az 30 gün en çok 60 gün içinde yapılır. Sözlü savunma toplantısı davetiyeleri sözlü savunma toplantısı gününden en az 30 gün önce taraflara gönderilir.

Sözlü Savunma Toplantısına İlişkin Esaslar

Madde 47 - Sözlü savunma toplantıları açık olarak yapılır. Genel ahlakın ve ticari sırların korunması gerekçesi ile Kurul, sözlü savunma toplantısının gizli olarak yapılmasına karar verebilir.

Sözlü savunma toplantılarını Kurul Başkanı veya Kurul Başkanının toplantıya katılmadığı durumlarda Kurul İkinci Başkanı yönetir. Toplantı, Kurul Başkanı veya İkinci Başkan ile en az 7 Kurul üyesinin katılımı ile yapılır.

Sözlü savunma toplantıları en çok birbirini izleyen beş oturumda tamamlanır ve bir gün içinde yapılan çeşitli toplantılar bir oturum sayılır.

Sözlü savunma toplantısından en geç 7 gün önce taraflar sözlü savunmada yararlanacakları ispat vasıtalarını Kurula bildirmekle yükümlüdür. Taraflar süresi içinde bildirmemiş ispat vasıtalarından yararlanamazlar.

Sözlü savunmada ilgili taraflar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun İkinci Babının Sekizinci Faslında düzenlenen her türlü delil ve ispat vasıtasından yararlanabilirler. Oturumlara bu Kanunu ihlal ettiği iddia edilen taraflar veya bunların temsilcileri ile doğrudan ya da dolaylı menfaati olduğunu oturumdan önce Kurula ispatlayanlar ya da onların temsilcileri katılabilir.

Nihai Karar

Madde 48 - Sözlü savunma toplantısı yapıldıktan sonra aynı gün, bu mümkün olmaz ise gerekçesiyle birlikte 15 gün içinde karar verilir.

Sözlü savunma toplantısı yapılmasının taraflarca talep edilmediği ve Kurulun da kendiliğinden sözlü savunma yapılmasına karar vermediği hallerde, nihai karar dosya üzerinde yapılacak incelemeye göre, soruşturma safhasının bitiminden sonra 30 gün içinde verilir.

Sözlü savunma yapılmasına karar verilmesine rağmen ilgili tarafların sözlü savunmaya gelmemesi halinde karar, belirlenmiş toplantı tarihinden sonraki bir hafta içinde dosya üzerinde yapılacak incelemeye göre verilir.

Görüşmelerin Gizliliği

Madde 49 - Kurul kararları gizli görüşme sonucu alınır ve alenen tefhim edilir. Hiçbir Kurul üyesinin oyu çekimser olamaz. Görüşmelere mazeretli olanlar dışında sözlü savunma toplantısında hazır bulunmuş olan üyelerin katılmaları zorunludur.

Görüşmede Usul

Madde 50 - Görüşmeyi Kurul Başkanı veya Kurul Başkanının görüşmeye katılmadığı durumlarda İkinci Başkan yönetir ve karara bağlanacak konuları belirler. Bu konular serbestçe tartışıldıktan sonra Başkan oyları toplar ve en son kendi oyunu verir.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 51 - Kurul, nihai kararlarında Başkan ya da İkinci Başkan dahil en az toplam 8 üyenin katılımı ile toplanır ve en az 6 üyenin aynı yönde oy kullanması ile karar verir.

İlk toplantıda karar için gerekli nisabın sağlanmadığı durumlarda, Başkan ikinci toplantıya tüm üyelerin iştirakini sağlar. Ancak bunun mümkün olmaması halinde karar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Bu durumda da toplantı nisabı birinci fıkrada belirtilenden az olamaz. İkinci toplantıda oylarda eşitlik olması halinde Başkanın bulunduğu tarafın oyu üstün sayılır.

Nihai karar haricindeki diğer kararlar ve özellikle tedbir ve tavsiye niteliğindeki kararlar ve işlemler için Kurul üyelerinden en az üçte birinin toplanması ve toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kararı gerekir.

Kararlarda Bulunması Gereken Hususlar

Madde 52 - Kararlar aşağıdaki hususları ihtiva eder:

- a) Kararı veren Kurul üyelerinin adları ve soyadları,
- b) İnceleme ve araştırmayı yapanların adları ve soyadları,
- c) Tarafların ad ve unvanları ile ikametgahları ve ayrıncı nitelikleri,
- d) Tarafların iddialarının özeti,
- e) İnceleme ve tartışılan ekonomik ve hukuki konuların özeti,
- f) Raportörün görüşü,
- g) İleri sürülen bütün delillerin ve savunmaların değerlendirilmesi,
- h) Gerekçe ve kararın hukuki dayanağı,
- ı) Sonuç,
- k) Varsa karşı oy yazıları.

Verilen karar ile taraflara yüklenen görevler ve tanınan haklar şüphe ve tereddüte yol açmayacak şekilde açık yazılmalıdır.

Kararların Yazılması

Madde 53 - Karar, Kurul Başkanı veya onun görevlendireceği bir üye tarafından yazılır. Kararlar toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalan üyeler ayrı ayrı veya birlikte karşı oy yazısı yazabilir. Kararın aslı Kurul arşivinde saklanır. Birer nüshası imza karşılığında taraflara verilir. Bir nüshası da yayınlanmak üzere Rekabet Kurumu Yayın İşlerine gönderilir.

Kurul kararları kesinleştikten sonra tarafların ticari nitelikli sırlarını ifşa etmeyecek şekilde Resmi Gazete'de yayınlanır.

Sürelerin Başlama Tarihi

Madde 54 - Rekabet Kurulu kararlarında süreler gerekçeli kararın taraflara tebliğ tarihinden itibaren başlar.

Kurul Kararlarına Karşı Yargı Yolu

Madde 55 - Kurulun nihai kararlarına, tedbir kararlarına, para cezalarına ve süreli para cezalarına karşı kararın taraflara tebliğinden itibaren süresi içinde Danıştaya başvurulabilir. Bu süre içinde yargı yoluna başvurulmazsa karar kesinleşir.

Para cezaları Kurulun kararı kesinleşmeden tahsil edilemez. Kurulun para cezası veya süreli para cezası veren kararının yerine getirilmesi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabidir.

BEŞİNCİ KISIM - Rekabetin Sınırlanmasının Özel Hukuk Alanındaki Sonuçları

Bu Kanuna Aykırı Anlaşma ve Kararların Hukuki Niteliği

Madde 56 - Bu Kanunun 4 üncü maddesine aykırı olan her türlü anlaşma ile teşebbüs birlikleri kararı geçersizdir. Bu anlaşmalardan ve kararlardan doğan edimlerin ifası istenemez. Daha önce yerine getirilmiş edimlerin geçersizliği nedeniyle geri istenmesi halinde tarafların iade borcu Borçlar Kanununun 63 ve 64 üncü maddelerine tabidir.

Borçlar Kanununun 65 inci maddesi hükmü bu Kanundan doğan ihtilaflara uygulanmaz.

Tazminat Hakkı

Madde 57 - Her kim bu Kanuna aykırı olan eylem, karar, sözleşme veya anlaşma ile rekabeti engeller, bozar ya da kısıtlarsa yahut belirli bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu kötüye kullanırsa, bundan zarar görenlerin her türlü zararı tazmine mecburdur. Zararın oluşması birden fazla kişinin davranışları sonucu ortaya çıkmış ise bunlar zarardan müteselsilen sorumludur.

Zararın Tazmini

Madde 58 - Rekabetin engellenmesi, bozulması veya kısıtlanması sonucu bundan zarar görenler, ödedikleri bedelle, rekabet sınırlanmasaydı ödemekte olacakları bedel arasındaki farkı zarar olarak talep edebilirler. Rekabetin sınırlanmasından etkilenen rakip teşebbüsler, bütün zararlarının tazminini rekabeti sınırlandıran teşebbüs ya da teşebbüslerden talep edebilir. Zararın belirlenmesinde, zarar gören teşebbüslerin el-

de etmeyi umdukları bütün kârlar, geçmiş yıllara ait bilançolar da dikkate alınarak hesaplanır.

Ortaya çıkan zarar, tarafların anlaşması ya da kararı veya ağır ihmalinin olduğu hallerden kaynaklanmaktaysa, hakim, zarar görenlerin talebi üzerine, uğranılan maddi zararın ya da zarara neden olanların elde ettiği veya elde etmesi muhtemel olan kârların üç katı oranında tazminata hükmedebilir.

İspat Yükü

Madde 59 - Zarar görenlerin, bir anlaşmanın varlığı ya da piyasada rekabetin bozulduğu izlenimini veren özellikler piyasaların fiilen paylaşılması, uzun sayılacak bir süre piyasa fiyatında gözlenen kararlılık, fiyatın piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerce birbirine yakın aralıklarla artınıldığı gibi kanıtları yargı organlarına sunmaları halinde, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde bulunmadıklarını ispatlama yükü davalılara geçer.

Rekabeti sınırlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaların varlığı her türlü delille ispatlanabilir.

ALTINCI KISIM - Son Hükümler

Kurumun Para, Evrak ve Malları Üzerinde İşlenen Suçlar

Madde 60 - Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet Malı hükmündedir. Görevleri ile ilgili olarak suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile personeli Devlet memurları gibi cezalandırılır. Kurul üyeleri ve personeline karşı işlenen suçlar Devlet Memuruna karşı işlenmiş sayılır.

Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

Tebliğat

Madde 61 - Bu Kanun uyarınca ilgili taraflarca yapılacak bildirimler 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre yerine getirilir.

Yönetmelikler

Madde 62 - Bu Kanunda belirtilenlerin dışında, Kurumun yetkilerini kullanışı, yönetim ve çalışma esasları, gelirlerinin tahsili, giderlerinin yapılması ve bu işlemlerin denetlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar, Kurumun satın alacağı menkul ve gayrimenkullerin alımına ve ihale usulüne ilişkin düzenlemeler ve Kurumun muhasebe sistemine ilişkin hükümler Kurulca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliklerde düzenlenir.

Bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmelikler, Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır.

Uygulanmayacak Hükümler

Madde 63 - Kurum, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun, 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine tabii değildir.

Kurumun gelirleri, kurumlar Vergisinden; yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle Veraset ve İntikal vergisinden; yapılacak her türlü muameleler dolayısıyla lehte tahakkuk edecek faizler Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden; Kurumun gelirleri bu gelirlerle ilgili olarak yapılan bütün işlemler, taşınmaz mal alım ve satımında her türlü vergi, resim ve harçtan; Kuruma alınacak taşıtlar, Taşıt Alım Vergisinden ve Damga Resminden muaftır.

GEÇİCİ MADDE 1 - Rekabet Kuruluna ilk atama 22 nci madde esaslarına göre yapılır. Şu kadar ki Rekabet Kurulu tarafından gösterilecek adaylara ilişkin hükümler uygulanmaz.

İlk atamada Kurul yerine üyelik için Başbakan ile Sanayi ve Ticaret Bakanı ikişer aday gösterirler.

Kurulun ikinci ve dördüncü yılları sonunda yenilenecek üyeleri, Kurulun bu dönemdeki son toplantılarında ad çekmek suretiyle belirlenir. İlk dönem için Kurul Başkanı, Sanayi ve Ticaret Bakanının göstereceği iki aday arasından Bakanlar Kurulunca atanır ve Kurul Başkanı ve İkinci Başkanı kuruya iştirak etmeden sürelerin altı yıl olarak tamamlarlar.

GEÇİCİ MADDE 2 - Geçici Madde 1'de belirtilen esaslar çerçevesinde atanacak Rekabet Kurulu, Rekabet Kurumu teşkilatını oluşturduktan sonra bu durumu bir tebliğ ile ilan eder. İlan tarihinde var olan her türlü anlaşma ve kararlar, bu tarihten itibaren 6 ay içinde Kurula bildirilir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Rekabet Kurulu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, Kanunun 35 ve 36 ncı maddelerindeki şartlar aranmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere kamu veya özel kuruluşlardan Kurumda çalışacak yeteri kadar uzman atayabilirler.

Şu kadar ki uzman olarak atanacakların 35 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendinde sayılan niteliklere haiz mesleklerinde en az beş yıllık deneyime sahip kırkbir yaşından gün almamış olmaları gerekir. Kamu kuruluşlarından uzman olarak atanacaklarda ayrıca mesleklerine yarışma ve yeterlik sınavı ile girmiş olmaları şartı aranır.

Rekabet Kurumu teşkilatı oluşuncaya kadar. Kurumun işlerinin yürütülmesinde ilişkili Bakanlık personeli geçici olarak görevlendirilir.

Yürürlük

Madde 64 - Bu Kanunun idari para cezasına ilişkin 16 ncı maddesi ile 17 nci maddesi yayımı tarihinden bir yıl sonra diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 65 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. 12/12/1994

BORÇLAR KANUNU ALTINCI BAP

Kanun No: 818 Yayın Tarihi: 8.5.1926

Yürürlük Tarihi: 4.10.1926

Satım ve trampa

BİRİNCİ FASIL - Umumi Hükümler

A) İKİ TARAFIN HAK VE VAZİFELERİ

UMUMİYET İTİBARI İLE

Madde 182 - Satım bir akittir ki onunla satıcı, satılan malı alıcının iltizam ettiği semen mukabilinde alıcıya teslim ve mülkiyeti ona nakleylemek borcunu tahammül eder.

Hilâfına âdet veya mukavele mevcut değil ise satıcı ile alıcı borçları aynı zamanda ifa etmekle mükelleftir.

Hale göre tayini mümkün olan semen, tesmiye edilmiş hükmündedir.

B) NEFİ VE HASAR

Madde 183 - Halin icabından veya hususi şartlardan mütevellit istisnaların maadasında, satılan şe-

ysin nefi ve hasarı akdin in'ikadı anından itibaren alıcıya intikal eder. Bununla beraber yalnız nev'an tayin edilmiş olan satılanın ayırt edilmiş olması da lâzımdır ve başka bir yere gönderilecek ise satıcının da bu maksatla satılan üzerinden yedini refetmiş bulunması da şarttır.

Taliki şart ile yapılan akitlerde temlik edilen şeyin nefi ve hasarı ancak şartın tahakuku anından itibaren iktisap edene geçer.

İKİNCİ FASIL - Menkul satımı

A) MEVZUU

Madde 184 - Menkul satımı, araziden veya gayrimenkul olmak üzere tapu siciline kaydedilen haklardan başka her türlü şeyin satımıdır.

Mahsul veya yıkılması matlup bir binanın enkazı veya taş ocağından çıkarılacak taşlar gibi bir gayrimenkulden ayrıldıktan sonra menkul olarak mülkiyeti nakledilecek mütemmim cüzlerin satılması da menkul satımıdır.

B) SATICININ BORÇLARI

I - Teslim

1 - Teslim masrafları

Madde 185 - Hilâfına âdet veya mukavele mevcut değilse ölçmek ve tartmak gibi teslim masrafları satıcıya, senet yapmak ve satılanı kabzetmek için yapılan masraflar alıcıya aittir.

2 - Nakil masrafları

Madde 186 - Hilâfına âdet veya mukavele mevcut değil ise, satılan şeyin teslim mahallinden başka

bir yere nakli lâzım geldiği zaman, nakil masrafları alıcıya aittir.

Masrafsız teslim şart edilmiş ise satıcı nakil masraflarının üzerine almış addolunur.

Liman ve gümrük masrafı olmaksızın teslim mukavele edilmiş ise satıcı ihracat, transit ve ithalât rüsumunu üzerine almış addolunur; fakat eşyanın alıcı tarafından kabzedildiği zamanda istifade edilen istihlak rüsumunu deruhte etmiş sayılmaz.

3 - Satıcının temerrüdü

a) Ticari alım satımlar

Madde 187 - Ticarî muamelelerde teslim için bir zaman tâyin edilmiş olup da satıcı temerrür ederse alıcının teslim talebinden vaz geçerek ademi ifa sebebi ile zarar ve ziyan isteyeceğini kabule cevaz vardır.

Alıcı teslimini istemek niyetinde ise muayyen müddetin inkızasında satıcıyı bundan haberdar etmesi lâzımdır.

b) Tazmin borcu ve zararın nasıl hesap edileceği

Madde 188 - Borcu ifa etmeyen satıcı, alıcıya bu yüzden terettüp eden zararı zamin olur.

Ticarî muamelesinde satıcı, borcunu ifa etmezse alıcı satılanın semeni ile kendisine teslim edilmiyen şey yerine bir diğerini almak için hüsûniyetle verdiği semen arasındaki farkı satıcıya tazmin ettidebilir.

Satılan, borsaya kayıt ve kabul edilmiş olan veya cari fiatı bulunan mallardan ise alıcı yerine bir diğerini almağa muhtaç olmaksızın satılan semeni ile teslim için muayyen olan günün fiatı arasındaki farkı zarar ve ziyan olmak üzere isteyebilir.

II - Zapta karşı teminat

I - Teminat borcu

Madde 189 - Satıcı, satılan şeyin bir üçüncü şahıs tarafından satımın akdi zamanında mevcut bir hak sebebi ile tamamen veya kısmen zaptedilmesinden alıcıya karşı mes'ul ve zâmindir.

Alıcı zabıt tehlikelerinden satımın in'ikadı zamanında haberdar idiyse satıcı, yalnız tahsisen iltizam ettiği kefalet hasebiyle mes'ul ve zâmin olur.

Satıcı üçüncü şahsa ait olan hakkı bilerek gizlemiş ise, zaman ve mes'uliyetini refi veya tahdit yolunda kararlaştırılmış olan şart bâtıldır.

2 - Ulusü muhakeme

a) Davayı ihbar

Madde 190 - Satılanın saptı ile tehdit edilen alıcı, aleyhine ikame edilen dâvayı zâmanla mükellef olan satıcıya ihbar ettiği zaman satıcı halin icabına göre ve usulü muhakemeye tevfikân ya alıcı lehinde dâvaya müdahalede yahut alıcı makamına kaim olarak üçüncü şahsa karşı husumet ve müdafaada bulunmağa mecburdur.

İhbar, müdahale ve müdafaaya müsait bir zamanda yapılmış ise alıcının aleyhinde hasıl olan netice hükmîye alıcının hilesi veya ağır bir hatası eseri olduğu ispat edilmedikçe satıcıya da sari olur.

Davanın ihbar edilmemesi mes'uliyeti satıcıya isnat edilemiyen hallerde satıcı, kendisine zamanında haber verilmiş olması farz ve takdirinde ne derece daha müsait bir netice hükmîye istihsal edileceğini ispat ederse mes'uliyetten o derecede beri olur.

b) Mahkeme kararı olmaksızın iade

Madde 191 - Alıcı, satıcıyı vaktinde dâvadan haberdar ve kendi namına müdafaa ve husumette bulunmasını talep ve ihtad edipte dinletememiş ise; üçüncü şahsın satılan üzerindeki hakkını hüküm beklemeksizin hüsnü niyetle tanımış yahut istihkak müddeisiyle sulh akdetmiş olsa bile, satıcıya zamân tereddüp eder.

3 - Alıcının hakları

a) Tamamen zabıt halinde

Madde 192 - Satılanın tamamen zaptolunması halinde satım münfesiñ addolunur ve alıcı satıcıdan aşağıdaki taleplerde bulunabilir.

1 - Satılandan istihsal ettiğı veya istihsalini ihmal ettiğı semereler tenzil edilmek üzere tediye etmiş olduğı semenin faiziyle birlikte iadesini,

2 - Satılanı zapteden üçüncü şahıstan mutalebe edemiyeceğı sarfiyatı,

3 - Dâvayı satıcıya ihbar etmekle içtinap edilmesi mümkün olanlar müstesna olmak üzere bütün muhakeme masraflarıyla muhakeme haricindeki masrafları,

4 - Doğrudan doğruya satılanın zaptından mütevellit diğerk zarar ve ziyanları.

Satıcı, hiç bir hatanın kendisine isnadı kabil olmadığını ispat etmedikçe alıcıya satılanın zaptı yüzünden terettüp eden diğerk her türlü zararı da tazmin etmekle mükelleftir.

III - Satılanın ayıptan salim olmasını tekeffül

1 - Mevzuu

a) Umumiyet itibariyle

Madde 194 - Satıcı alıcıya karşı satılanın zikir ve vadettiği vasıflarını mütekeffil olduğu gibi maddi veya hukuki bir sebeple kıymetini veya maksut olan menfaatini izale veya ehemmiyetli bir suretle tenkis eden ayıplardan salim bulunmasını da mütekeffildir.

Satıcı. bu ayıpların mevcudiyetini bilmeseye bile onlardan mes'uldür.

b) Hayvan alım satımında

Madde 195 - Hayvan alım satımında satıcı tahriren kefalet etmedikçe yahut alıcıyı iğfal etmiş olmadıkça tekeffül etmiş addolunmaz.

2 - Tekeffüle karşı

Madde 196 - Satıcı, satılanın ayıbını alıcıdan hile ile gizlemiş ise satımda tekeffül hükmünü iskat veya tahdit eden her şart bâtıldır.

3 - Alıcının bildiği ayıplar

Madde 197 - Satıcı, alıcının satım zamanında malûmu olan ayıptan mesul olmadığı gibi satılanı kafi derecede muayene etmekle fark etmiş olacağı ayıptan da ancak bunun mevcut olmadığını temin etmiş ise mesul olur.

4 - Keşif ve muayene ve satıcıya ihbar

a) Umumiyet itibariyle

Madde 198 - Alıcı kabz ettiği satılanın halini örf

ve âdete göre imkân hasıl olur olmaz muayene etmek borcu ile mükellef olup satılанда satıcının tekeffülû altında olan bir ayıp gördüğü zaman bunu derhal satıcıya ihbar etmesi lâzım gelir.

Bunu ihmal ettiğı halde satılanı kabul etmiş sayılır. Meğer ki satılанда âdi bir muayene ile meydana çıkarılamıyacak bir ayıp bulunsun.

Bu kabilden bir ayıp sonradan meydana çıkarsa derhal satıcıya ihbar edilmelidir. Aksi takdirde, satılan bu ayıp ile beraber kabul edilmiş addolunur.

b) Hayvan alım satımında

Madde 199 - Hayvan alım satımında kefalet müddeti tahriren tayin edilmemiş olup ta kefalet hayvanın bir vasfına müteallik değil ise satılанда keşfedilen ayıptan satıcının mesuliyeti, teslim vâki olduğu veya alıcının kabızda temerrüdû tahakkuk ettiğı günden itibaren dokuz gün içinde satıcıya ihbar edilmekle beraber hayvanın ehli vukuf marifetiyle muayenesinin icrası yine bu müddet zarfında merciinden talip olunmasına mütevakıftır.

Hâkim, ehli vukuf raporunu serbestçe takdir eder.

5 - Satıcının hilesine müterettip hükümler

Madde 200 - Alıcıyı iğfal etmiş olan satıcı, ayıbın kendisine vaktinde ihbar edilmemiş olduğunu ileri sürerek mes'uliyetten kurtulamaz.

6 - Başka mahalden vâkı olan satım

Madde 201 - Başka bir mahalden gönderilen satılanın ayıplı olduğunu iddia eden alıcı, bulunduğu

erde satıcının mümessili yok ise satılanın muhafazası için lâzım gelen tedbirleri muvakkaten ittihaz etmekle mükelleftir. Alıcı, ayıplı olduğunu iddia ettiği satılanı muhafaza için icabeden tedbirleri yapmaksızın satıcıya gönderemez.

Alıcı, vakit kaybetmeksizin satılanın halini usulen tasdik ettirmekle mükelleftir. Aksi halde, iddia olunan ayıbın satılan kendisine vasıl bulunduğu zaman mevcut bulunduğunu ispat etmeğe mecbur olur.

Satılanın az zamanda bozulmak korkusu varsa alıcının onu bulunduğu yerde mercii marifetiyle sattırmağa salâhiyeti ve hatta satıcının menfaati böyle iktiza ediyorsa mecburiyeti vardır. Alıcı, her halde satıcıyı bundan mümkün olan sûratle keyfiyetten haberdar etmekle mükellef ve etmediği takdirde zarar ve ziyan dâvasına maruzdur.

7 - Tekeffüle müstenit dava

a) Satımın feshi yahut semenin tenzili

Madde 202 - Satıcının tekeffülü altındaki satılanın ayıbı anlaşıldığı zaman alıcı mahayyedir. Dilerse satılanı redde hazır olduğunu beyanla satımın fesh edilmesini, dilerse satılanı alıkoyup kıymetinin noksanı mukabilinde semenin tenzil olunmasını dâva eder.

Hâkim, alıcının satılanı ret dâvası üzerine hal icabı satımın feshini muhik göstermiyorsa semenin tenzili ile iktifa edebilir.

Kıymetin noksanı satılanın semenine müsavi ise alıcı ancak satımın feshini talep edebilir.

b) Satılanın tebdili

Madde 203 - Satılan, miktarı muayyen misli şeylerden ise alıcı dilerse fesih veya semenin tenzilinden hiç birini talep etmeyip satılanın ayıptan âri misliyle değıştirilmesini dâva edebilir.

Satılan, başka bir yerden gönderilmiyorsa satıcının da alıcıyı derhal ayıptan âri mislini teslim ve alıcının dūçar olduğu zararı tamamen tazmin ederek aleyhine ikame edilecek dâvadan kurtulma salâhiyeti vardır.

c) Satılanın ziyai halinde satımın feshi

Madde 204 - Satılanın ayıp sebebi ile veyahut kazaen telef ve ziyaa veya hasara uğraması, ayıptan dolayı feshi dâvaya mâni olmaz. Bu takdirde alıcının red ile mükellef olduğu şey satılandan elinden kalan-
dır.

Satılan alıcının taksiri yüzünden telef olmuş yahut alıcı onu başkasına temlik veya şeklini tağyir etmiş ise ancak kıymet noksanına mukabil semenin tenzilini dâva edebilir.

8 - Feshin hükümleri

a) Umumiyet itibariyle

Madde 205 - Satım fesh edilince alıcı satıcıya satılan ile beraber ondan istihsal ettiği menfaatleri iade etmekle mûelleftir.

Satıcının alıcıya almış olduğu semeni faiziyle beraber iade ettikleri başka satılanın tamamen zaptı halinde olduğu gibi muhakeme masrafiyle alıcının satılana vâki olan masrafları ödemesi lâzımdır. Satıcı bunlardan maada alıcının ayıplı mal teslim etmesinden doğrudan doğruya tevellüt etmiş olan zararı da ayrıca tazminat etmeğe mecburdur.

Satıcı, kendisine hiç bir kusur isnar edilemeyeceğini ispat etmedikçe alıcının diğer her türlü zararlarını tazmin etmeğe borçludur.

b) Birden ziyade malın satımı halinde fesih

Madde 206 - Birden ziyade şey veya parça birlikte satılmış olup da bunlardan bazısı ayıplı çıktığı halde fesih, ancak, ayıplı çıkanlar hakkında dâva olunabilir.

Şu kadarki ayıplı kısmın diğerinden tefriki alıcıya veya satıcıya ehemmiyetli bir zarar husule gelmesizin mümkün olmazsa, feshin bütün satılana teşmili zaruri olur.

Satılanın aslı hakkında satımın feshi, ayrı semen beyan edilerek satılmış olsa bile ferilerine de şamil olur; amma feriler hakkındaki fesih satılanın aslına şamil olmaz.

9 - Müruru zaman

Madde 207 - Satıcı daha uzun müddet için kefalet etmemiş ise, satılanı ayıba karşı tekeffülden mütevellit her türlü dâva, satılandaki ayıp daha sonra meydana çıksa bile alıcıya teslim vukuundan itibaren bir sene geçmekle sakıt olur.

Fakat alıcının, satıcı tarafından aleyhine ikame edilen, dâvaya karşı satılanın tesliminden itibaren bir sene geçmeksizin ihbar ettiği ayıptan dolayı defi hakkı sene geçmekle sakıt olmayıp devam eder.

Satıcı alıcıyı iğfal etmiş ise bu bir senelik müruru zamandan istifade edemez.

C) ALICININ BORÇLARI

I - Semenin edası ve satılanın kabzı

Madde 208 - Alıcı satım aktinde mukarrer olan surete tevfiikan semeni eda ve kendisine mukarrer olan şartlar dairesinde arzedilen satılanı kabz etmekle mükelleftir.

Hilâfına âdet veya mukavele mevcut değil ise, kabzın derhal vukuu lâzımdır.

II - Semenın tâyini

Madde 209 - Alıcı kat'i sipariş yapmış fakat semeni tayin etmemiş ise satım siparişin yapıldığı gün ve mahalde cari fiat üzerinden aktedilmiş sayılır.

Semen, satılanın veznine göre hesap ediliyorsa darası tenzil olunur.

Ticarette bazı emtianın semeninin gayri sâfi vezin üzerinden yahut muayyen bir miktar veya yüzde şu kadar tenzil edilerek hesap edilmesi yolundaki hususi teâmüller mahfuzdur.

III - Semene istihkak ve semenin faizi

Madde 210 - Hilâfına mukavele mevcut değil ise satılan alıcının yedine girince satıcı semene müstehak olur.

Âdet bu yolda ise yahut alıcı satılandan semere veya diğer türlü hasılat istifa imkânını elde etmiş ise satılanın semeni mücerret vadeye nazara alıcı tarafından vukua gelen temerrüt üzerine müterettip hükümlerden başka hattâ hiç bir ihtar dahi yapılmaksızın faize tabidir.

IV - Alıcının temerrüdü

1 - Satıcının fesih hakkı

Madde 211 - Satılan ancak semenin tediyesinden sonra veya tediyesi akabinde teslim edilmek lâzım gelen hallerde alıcı tediye temerrüt ederse, satıcı hiç bir merasime muhtaç kalmaksızın satımı feshedebilir.

Fakat bu hakkını kullanmak istiyorsa keyfiyetten alıcıyı derhal haberdar etmekle mükelleftir.

Satılan, alıcıya teslim edilmiş ise satıcı bu hakkı sarahaten muhafaza etmiş olmadıkça satımı feshedip satılanı istirdat edemez.

2 - Zarar ve ziyanın nasıl hesap edileceği

Madde 212 - Ticari muamelelerde satıcı, satılanın semenini tediye temerrüt eder alıcıdan, bu semenle satılanı diğerine hüsnü niyetle sattığı semen arasındaki farktan ibaret olan zarar ve ziyanını isteyebilir.

Satılan borsada makuyyet olan veya cari fiyatı bulunan emtiadan ise, satıcı, bunu diğerine satmağa muhtaç kalmaksızın satılanın semeni ile tediye için muayyen olan vade gününün fiyatı arasındaki farkı zarar ve ziyan olmak üzere alıcıdan talebedebilir.

DÖRDÜNCÜ FASIL - Satımın bazı nevileri

A) NÜMUNE ÜZERİNE SATIM

Madde 218 - Nümune üzerine satımda nümune kendisine tevdi edilen taraf, yedindeki nümunenin

kendisine teslim edilen nümune olduğunu ispata mecbur olmayıp nümunenin şekli değişse bile bu tagayyür muayenenin zaruri icabatından ise sözüyle tasdik olunur; diğer tarafın her halde hilâfını ispata hakkı vardır.

Nümune alıcının velev kusuru olmaksızın yedinde bozulmuş veya ziyaa uğramış ise satıcı satılanın nümuneye muvafakatini ispat ile mükellef tutulmayıp, aksini iddia eden alıcının, ispat etmesi lâzımgelir.

B) TECRÜBE VE MUAYENE ŞARTIYLA SATIM

I - Mahiyeti

Madde 219 - Tecrübe ve muayene şartıyla satım-da, alıcı satılanı kabul veya reddetmekte serbesttir.

Satılan alıcının yedine geçmiş olsa bile kabul edilinceye kadar satıcının mülkünde kalır.

II - Satıcının nezdinde muayene

Madde 220 - Muayene satıcının nezdinde icra edilmek icabedip de alıcı mukavelenin veya âdetin tâyin ettiği müddet içinde kabul etmediği halde satıcı serbest olur.

Böyle bir müddet tâyin edilmemiş ise, satıcı münasip bir müddet geçtikten sonra satılanı kabul veya reddetmesini, alıcıya ihtar edebilir; derhal cevap verilmezse serbest olur.

III - Alıcı nezdinde muayene

Madde 221 - Satılan muayene edilmeksizin alıcıya teslim edildiği takdirde, mukavelenin veya âdetin tayin ettiği müddet içinde ve böyle bir müddet tayin edilmiş değil ise satıcının ihtarı akabinde alıcı satımı

kabul etmediğini beyan veya satıcıya reddetmezse, satım tekemmül etmiş addolunur.

Alıcının, semeni ihtirazî kayıt beyan etmeksizin tamamen veya kısmen tesviye veya satılanı tecrübe için zaruri olan suretten başka bir surette tasarruf eylemesiyle de satım tamam olmuş olur.

C) TAKSİTLE SATIM

I - Satıcının muhayyerliği

Madde 222 - Menkul bir mal semeni taksitle tesviye edilmek şartıyla satılıp ve teslim edilip de alıcı taksitlerden birini tediyyeden temerrüt ettiği halde satıcı o taksitin tediyesini talep edebileceği gibi kendisi için bu hakkı muhafaza etmiş ise satılanın mülkiyetini iddia veya satımı feshedebilir.

II - Satıcının diğer hakları

Madde 223 - Satılanın mülkiyetini iddia eden satıcı hakkında mülkiyeti muhafaza şartına müteallik olan hükümler tatbik olunur.

Satıcı satımı feshettiği halde satıcı ve alıcının her biri, diğerinden aldığı şeyi iade ile müelleftir. Satıcı her halde münasip bir kira karşılığı talep edebileceği gibi satılan bozulmuş ise tazminat dahi isteyebilir.

Alıcıya bundan ziyade borç tahmil eden mukaveleler batıldır.

III - Muacceliyet şartları

Madde 224 - Taksitlerden birinin tediye edilmemesi halinde semenin mecmuunun muacceliyet kesbetmesi şart edilmiş ise satıcının bu şarttan istifade edebilmesi alıcının iki mütevali taksiti vermekten te-

merrüt etmesine ve bu iki taksit mecmuunun semenin en aşağı onda birini teşkil etmesine mütevakıftır.

D) MÜZAYEDE

I - Satımın İnikadı

Madde 225 - Cebri müzayedelerde satım, müzayedede memurunun ihalesiyle münakit olur.

Herkesin iştirak edebildiği ihtiyarî ve alenî müzayedelerde satım, satıcının ihalesiyle münakit olur. Satıcı buna muhalif bir arzu beyan etmemiş ise, müzayedeyi idare eden kimsenin, müzayedede edilen malı en çok verene ihale etmeğe hakkı vardır.

II - Müzayedenin butlanı

Madde 226 - Kanuna veya ahlâka (âdaba) muğayir tedtibatla müzayedeye fesat karıştırılmış ise, her âlakadar tarafından on gün zarfında itiraz edilebilir. Bu itiraz cebri müzayedelerde icra ve iflâs muamelerine nezaret eden makamlara ve diğer hallerde mahkemeye arz olunur.

III - Müzayedede iştirak edenin ne zaman mülzem olacağı

1. Umumiyet itibariyle

Madde 227 - Müzayedeye iştirak eden kimse satım için muayyen olan şartlar dairesinde, teklifiyle mülzem olur. Hilafına bir şart mevcut değil ise pey süresinin mülzemiyeti, kendisindne fazla veren zuhur etmesiyle yahut teklifinin müzayedede hitamında mütad olan nidalar akabinde kabul olunmayarak ihalenin icra edilmemesiyle zail olur.

IV - Tediyeinin peşin olması lüzumu

Madde 229 - Hilâfi, satımda şart edilmemiş ise ihale bedelinin peşin tevdisi lâzımdır. İhale bedeli peşin veya satım şartlarına tevfikân tesviye edilmezse, satıcı satımı derhal feshedebilir.

V - Tekeffül

Madde 230 - Müzayede şartnamesinde sarîh bir taahhüdün bulunması veya müzayedeye iştirak edenlere karşı bir hile yapılmış olması halleri müstesna olmak üzere, cebri müzayedelerde tekeffüle mahal yoktur.

Müzayede ile mal alan kimse o mala tapu siciline ve satım şartlarına ve kanuna nazaran muayyen olan hali ve hakları ve mükellefiyetleri ile malik olur.

İhtiyarî ve alenî müzayedelerde satıcı, âdi satımda olduğu gibi satılanı tekkeffül ile mükelleftir. Şu kadar ki hilesinden mütevellit olandan maada tekeffüllerde usulü dairesinde ilân edilen satım şartları zımında, tahallüs edebilir.

VI - Mülkiyetin intikâli

Madde 231 - Müzayede ile menkul bir mal alan kimse onun mülkiyetini ihale anında iktisab eder.

Müzayededen alınan gayrimenkulün mülkiyeti ancak tapu siciline kaydedilmekle alıcıya intikal eder. Müzayede memuru ihalesi satım zabıtnamesinde gösterilen gayrimenkulün alıcı namına tescil edilmesini derhal tapu memuruna tebliğ eder.

Cebî müzayedelerin cereyanı sırasındaki ihalelere müteallik hükümleri bakidir.

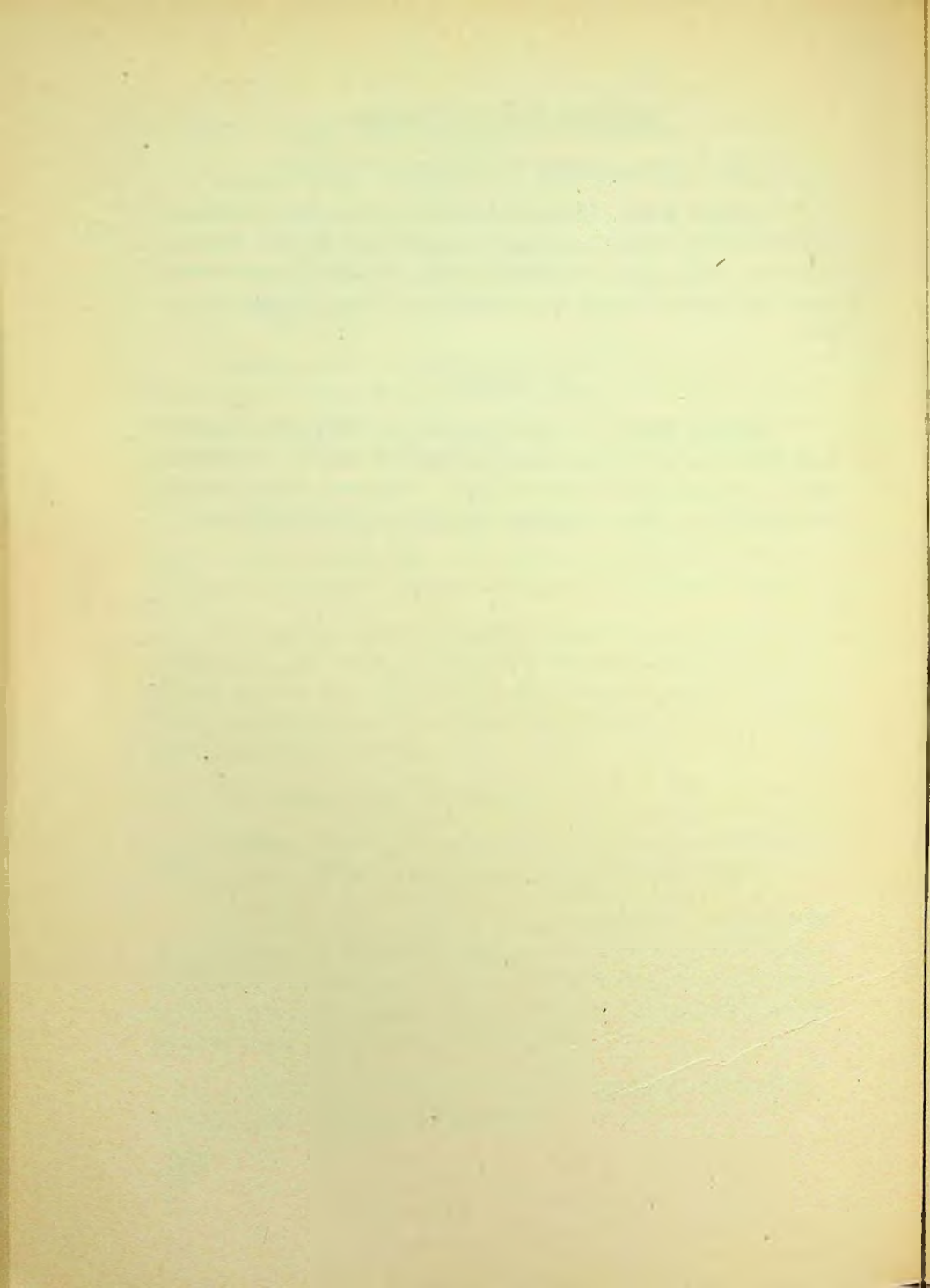
BEŞİNCİ FASIL - Trampa

A) Trampa satım hükümlerine tabidir.

Madde 232 - Satım hükümleri trampada da tatbik olunur. Şöyleki, trampa edenlerden her biri, itasını taahhüt ettiği şeye nazaran satıcı ve kendisine verilmesi taahhüt olunan şeye göre alıcı hükmünde tutulur.

B) Tekeffül

Madde 233 - Trampa suretiyle aldığı şey yedinden zaptolunan yahut onu ayıbından dolayı reddeden taraf, muhayyerdir; dilerse zarar ve ziyanı diğer tarafa tazmin ettirir, dilerse vermiş olduğu şeyi istirdat eder.

TÜRK TİCARET KANUNU ilgili hükümleri

Kanun No: 6762 Yayın Tarihi: 9.7.1956

Yürürlük Tarihi: 1.1.1957

BİRİNCİ KİTAP Ticari İşletme

BİRİNCİ FASIL tacir

C. TACİR OLMANIN HÜKÜMLERİ

5. Ticari satış veya trampa

Madde 25 - Aşağıdaki hususi hükümler mahfuz kalmak şartıyla, tacirler arasındaki ticari satış ve trampalarda dahi Borçlar Kanunu'nun satış ve trampa hakkındaki hükümleri tatbik olunur.

1. Mukavelenin mahiyetine, tarafların maksadına veya emtianın cinsine göre satış mukavelesinin kısım kısım icrası kabil veya bu şartların mevcut olmasına rağmen alıcı kısmen yapılan teslimi, ihtirazi kayıt ileri sürmeksizin kabul etmişse, mukavelenin yerine getirilmemesi yüzünden alıcının haiz olduğu haklar yalnız teslim edilmemiş olan kısım hakkında kullanılabilir.

2. Alıcı mütemerrit olduğu takdirde, satıcı, malın satışına izin verilmesini mahkemeden isteyebilir. Mah-

keme, satışın açık artırma yolu ile veya bu işe memur edilen bir kimse marifetiyle yapılmasına karar verir. Satıcı talebederse satışa memur edilen kimse, satışa çıkarılacak emtianın vasıflarını bir ekspere tesbit ettirir. Satış masrafları satış bedelinden çıkarıldıktan sonra artan para, satıcının takas hakkı mahfuz kalmak şartıyla, satıcı tarafından alıcı namına bir bankaya ve banka bulunmadığı takdirde notere tevdi olunur ve keyfiyet hemen alıcıya bildirilir.

3. Emtianın ayıplı olduğu teslim sırasında açıkça belli ise alıcı iki gün içinde keyfiyeti satıcıya bildirmeye mecburdur. Açıkça belli değilse alıcı emtiayı teslim aldıktan sonra sekiz gün içinde muayene etmeye veya ettirmeye ve bu muayene neticesinde emtianın ayıplı olduğu ortaya çıkarsa, haklarını muhafaza için keyfiyeti bu müddet içinde alıcıya bildirmeye mecburdur. Diğer hallerde Borçlar Kanununun 198 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları tatbik olunur.

4. Borçlar Kanununun 207 nci maddesindeki müruruzaman müddeti tüccarlar arasındaki ticarî satışlarda altı aydır. Şu kadar ki; bu müddet azaltılabilir.

5. Sif satış ve diğer deniz aşırı satışlar hakkındaki hususi hükümler mahfuzdur.

DÖRDÜNCÜ FASIL Haksız Rekabet

A) Umumi olarak

I - Tarifi

Madde 56 - Haksız rekabet, aldatıcı hareket veya hüsünüyet kaidelerine aykırı sair suretlerle iktisadî rekabetin her türlü suiistimalidir.

II - Hüsniyet kaidelerine aykırı hareketler

Madde 57 - Hüsniyet kaidelerine aykırı hareketler hususiyle şunlardır:

1. Başkalarını veya onların emtiasını, iş mahsullerini, faaliyetlerini yahut ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya lüzumsuz yere incitici beyanlarla kötölemek;

2. Başkasının ahlâkı veya mali iktidarı hakkında hakikate aykırı malumat vermek;

3. Kendi şahsi durumu, emtiası, iş mahsulleri, ticari faaliyeti veya ticari işleri hakkında yanlış veya yanıltıcı malumat vermek veyahut; üçüncü şahıslar hakkında aynı şekilde hareket etmek suretiyle rakiplerine nazaran onları üstün duruma getirmek;

4. Paye, şahadetname veya mükafat almadığı halde bunlara sahip imişcesine hareket ederek müstesna kabiliyete malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna müsait olan yanlış unvan veya mesleki adlar kullanmak;

5. Başkasının emtiası, iş mahsulleri, faaliyet veya ticaret işletmesiyle iltibaslar getirmeye çalışmak veya buna müsait bulunan tedbirlere başvurmamak, hususiyle başkasının haklı olarak kullandığı ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtalarını kullanmak veyahut iltibasa meydan veren malları, durumu bilerek veya bilmiyerek, satışa arz etmek veya şahsi ihtiyaçtan başka her ne sebeple olursa olsun elinde bulundurmamak;

6. Üçüncü şahısların müstahdemlerine, vekillerine veya diğer yardımcılara, onları vazifelerini ihlale sevk etmek suretiyle kendisine veya başkasına menfaatler sağlamak maksadiyle veya bu kabil menfaatleri

sağlamaya elverişli olacak surette, müstahak olmadıkları menfaatler temin etmek veya vadetmek;

7. Müstahdemleri, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri iğfal suretiyle, istihdam edenin veya müvekkillerinin imalat veya ticaret sırlarını ifşa ettirmek veya ele geçirmek;

8. Hüsnuñiyet kaidelerine aykırı bir şekilde elde ettiği veya öğrendiği imalat veya ticaret sırlarından haksız yere faydalanmak veya onları başkalarına yaymak;

9. Hüsnuñiyet sahibi kimseleri iğfal edebilecek surette hakikate aykırı hüsnuñhal ve iktidar şahadetnameleri vermek;

10. Rakipler hakkında da cari olan kanun, nizamname, mukavele yahut mesleki veya mahalli adetlere tayin edilmiş bulunan iş hayatı şartlarına riayet etmemek.

B) Hukuki Mes'uliyet

I - Çeşitli davalar

Madde 58 - Haksız rekabet yüzünden müşterileri, kredisi, mesleki itibarı, ticari işletmesi veya diğer iktisadi menfaatleri bakımından zarar gören veya böyle bir tehlikeye maruz bulunan kimse:

a) Fiilin haksız olup olmadığının tesbitini;

b) Haksız rekabetin men'ini;

c) Haksız rekabetin neticesi olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini;

d) Kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini;

e) Borçlar Kanununun 49 uncu maddesinde gösterilen şartlar mevcutsa manevî tazminat verilmesini;

isteyebilir. Davacı lehine ve (d) bendi hükmünce tazminat olarak hakim, haksız rekabet neticesinde davalının elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına dahi hükmedebilir.

Haksız rekabet yüzünden iktisadi menfaatleri haleldar olan müşteriler de birinci fıkrada yazılı davaları açabilirler.

Ticaret ve Sanayi odaları, esnaf dernekleri, borsalar ve nizamnamelerine göre azalarının iktisadi menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer mesleki ve iktisadi birlikler dahi kendilerinin veya şubelerinin azaları bir ve ikinci fıkralar gereğince dava açmak hakkını haiz oldukları takdirde (a), (b) ve (c) bendlerinde yazılı davaları açabilirler.

Birinci fıkranın b ve c bendleri gereğince bir kimse aleyhine verilmiş olan hüküm, haksız rekabete mevzu olan malları doğrudan doğruya veya dolayısıyla ondan elde etmiş olan şahıslar hakkında da icra olunur.

II - İstihdam edenin Mes'uliyeti

Madde 59 - Haksız rekabet fiili hizmet veya işlerini gördükleri esnada müstahdemler veya işçiler tarafından işlenmiş olursa yukarıki maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerinde yazılı davalar istihdam edenlere karşı dahi açılabilir.

Yukarıdaki maddenin birinci fıkrasının (d) ve (c) bendlerinde yazılı davalar hakkında Borçlar Kanunu hükümleri caridir.

III - Basının mes'uliyeti

Madde 60 - Haksız rekabet basın vasıtasıyla işlenmiş ise 58 nci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerinde yazılı davalar, ancak yazı sahibi veya ilan veren aleyhine açılabilir; şu kadar ki:

a) Yazı veya ilan, yazı sahibinin yahut ilan verenin haberi olmaksızın veyahut rızalarına aykırı olarak yayınlanmışsa;

b) Yazı sahibi veya ilan verenin kim olduğunun bildirilmesinden imtina olunursa;

c) Başka sebepler yüzünden yazı sahibi veya ilânı verenin meydana çıkarılması veya aleyhine bir Türk Mahkemesinde dava açılması mümkün olmazsa;

bu davalar, yazı işleri müdürü; eğer bir ilan mevzu bahis ise ilan servisi şefi; yazı işleri müdürü ve ilan servisi şefi gösterilmemişse veya yoksa naşir; bu da gösterilmemişse matbaacı; aleyhine de açılabilir.

Bu haller dışında, yazı işleri müdürüne, ilan servisi şefine, naşir ve matbaacıya bir kusur isnad edilebilirse yukarıdaki fıkra yazılı sıraya bakılmaksızın kusurlu olanlar aleyhine dava açılabilir.

58 nci maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bendlerinde yazılı davalarda Borçlar Kanununun hükümleri tatbik olunur.

IV - Kararın ilânı

Madde 61 - Mahkeme, davayı kazanan tarafın talebiyle masrafı haksız çıkan taraftan alınmak üzere hükmün kat'ileşmesinden sonra ilân edilmesine de

karar verebilir. İlanın şekil ve şümunülü hakim tayin eder.

V - Müruruzaman.

Madde 62 - 58 nci maddede yazılı davalar, dava-ya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren bir yıl ve her halde bunların doğumundan itibaren üç yıl geçmekle müruruzamana uğrar. Şu kadar ki; ceza kanunları gereğince daha uzun bir müruruzaman müddetine tabi olan cezayı müstahzim bir fiil işlenmiş bulunursa, bu müddet hukuk davaları hakkında da caridir.

VI - İhtiyatî tedbirler.

Madde 63 - Dava açmak hakkını haiz olan kim-
senin dilekçesi üzerine mahkeme mevcut vaziyetin ol-
duğu gibi muhafaza edilmesine, 58 nci maddenin bi-
rinci fıkrasının (b) ve (c) bendlerinde yazılı olduğu veç-
hile haksız rekabetin neticesi olan maddi durumun or-
tadan kaldırılmasına, haksız rekabetin men'ine ve yan-
lış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve lüzumlu
diğer tedbirlerin alınmasına Hukuk Mahkemeleri Usu-
lû Kanununun ihtiyatî tedbir hakkındaki hükümlerine
göre karar verebilir.

B) Cezai Mes'uliyet

I - Cezayı müstelzim fiiller.^(*)

Madde 64 - 1. Elliyedinci maddenin 1, 2, 4, 5, 6,

(*) Maddede yazılı para cezaları, 1995 yılı memur maaş katsayısı gereğince 3480 kat artırılmıştır.

8 ve 9 uncu bentlerinde yazılı rekabet fiillerinden birini kasden işleyenler;

2. Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerinininkine tercih edilmesi için şahsi durumu, emtiası, iş mahsulleri, ticari faaliyeti ve işleri hakkında kasden yanlış veya yanıltıcı malumat verenler;

3. Müstahdemleri, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, istihdam edenin veya müvekkillerinin imalat veya ticaret sırlarını ifşa etmelerini veya ele geçirmelerini temin için iğfal edenler;

4. İstihdam edenler veya müvekkillerden, işçilerinin veya müstahdemlerinin veyahut vekillerinin işlerini gördükleri sırada cezayı müstelzim olan bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili men etmeyen veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmiyenler;

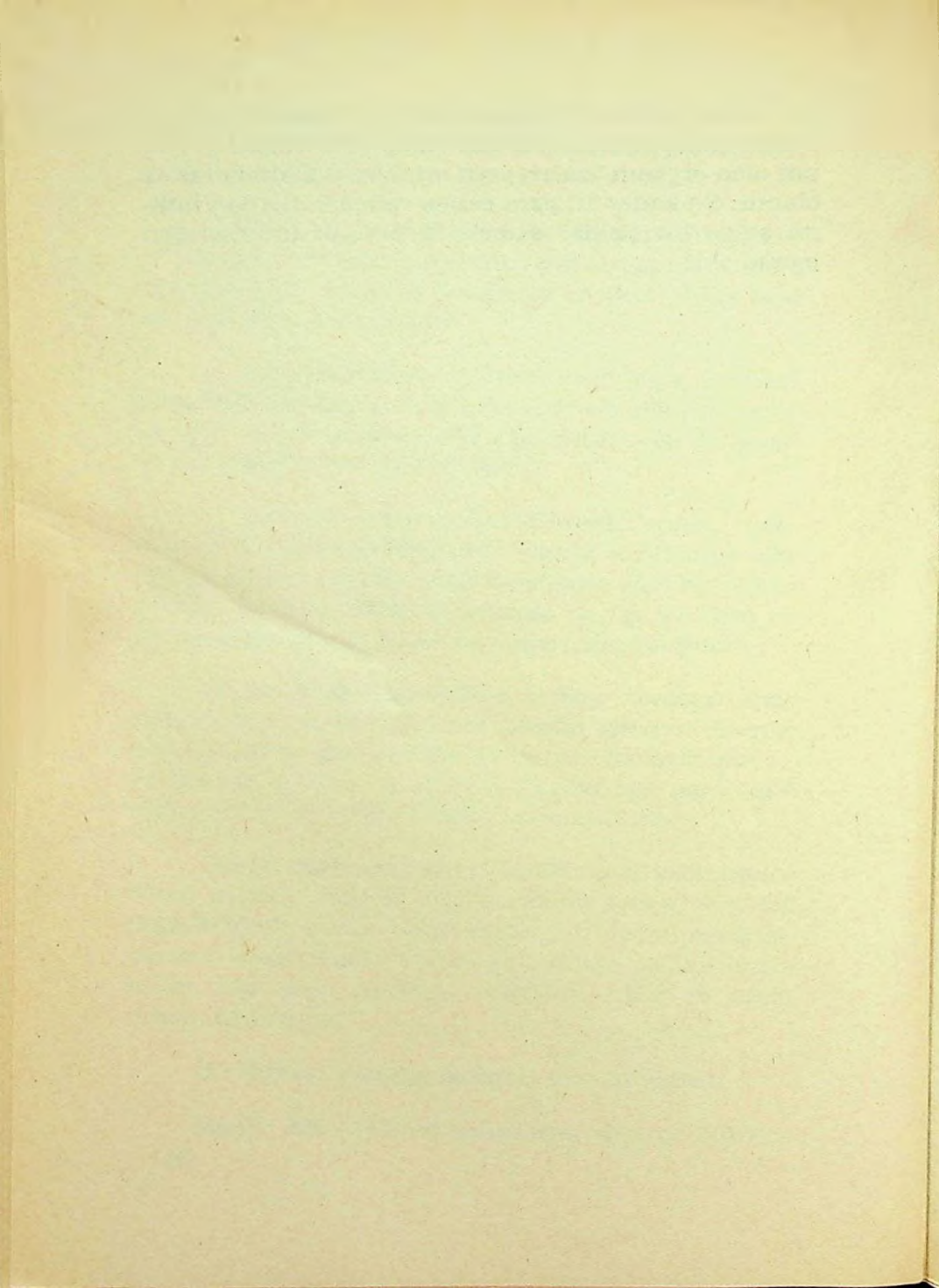
58 nci madde gereğince hukuk davasını açma hakkını haiz bulunanlardan birinin şikayeti üzerine ceza mahkemesince bir aydan bir yıla kadar hapis veya beş yüz liradan on bir liraya kadar ağır para cezasıyla veya her ikisiyle birlikte cezalandırılırlar.

Haksız rekabetin men'i hakkındaki kesinleşmiş ilama rağmen, haksız rekabet fiiline aynen veya tali değişikliklerle devam eden kimse altı aydan aşağı olmamak üzere hapis ve beş bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezasına mahkum edilir ve suçlu re'sen takibolunur.

II - Hükmi şahısların cezai mes'uliyetleri

Madde 65 - Hükmi şahısların işleri görülürken

bir haksız rekabet fiili işlenirse 64 ncü madde hükmü, hükmi şahıs namına hareket etmiş veya etmesi gerekmiş olan organın âzaları veya ortaklar hakkında tatbik olunur. Şu kadar ki; para cezası ve masraflardan hükmi şahıs bu hakiki şahıslarla birlikte müteselsilen mes'ul olur.

T.C. Anayasası'nın ilgili hükümleri

DÖRDÜNCÜ KISIM - Mali ve Ekonomik Hükümler

İKİNCİ BÖLÜM - Ekonomik Hükümler

II. Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi

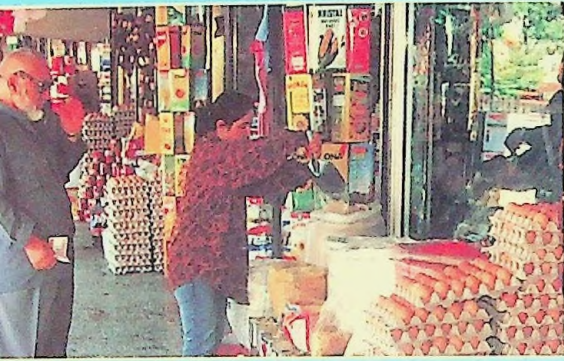
Madde 167 fıkra I - Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğabilecek tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.

IV - Tüketiciler ile esnaf ve sanatkârların korunması

A. Tüketicilerin korunması

Madde 172 - Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.

TÜRK-İŞ
BİLGİ MERKEZİ

TÜRK-İŞ ÖNCÜLÜĞÜNDE KURULAN TÜKETİCİ DERNEKLERİ

ADANA TÜKETİCİ DERNEĞİ

İnönü Caddesi, Semi

Tel: (0.322) 351 52 67 - Fa

ANKARA

Bayındır Sokak No. 10 Ka

Tel: (0.312) 433 31 25-26 - Fa

BURSA

Yeniöl 1. Ersai

Tel: (0.224) 221 64 75 - Fa

DIYARBAKIR

Ofis Gevran Cad. Or-Yıl 3. A

Tel: (0.412) 228 14 28 - 224 98 56 - Fax: (0.412) 224 98 56

ERZURUM TÜKETİCİ DERNEĞİ

Yukarı Mumcu Cad. Camii Sokak Yol-İş Apt. Daire 12 Erzurum

Tel: (0.442) 218 58 13 - 234 25 88 - Fax: (0.442) 234 25 88

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

3 43 071 TÜK

ESKİŞEHİR TÜKETİCİ DERNEĞİ

İşhanı No. 17 Kat. 5/46 Eskişehir

80 97 - Fax: (0.222) 231 31 64

İEGİ

İstanbul

59 96 - Fax: (0.212) 243 50 6

di Apt. A Blok 100/31 İzmir

16 65 - Fax: (0.232) 421 16 6

İşhanı No. 16 Kat 5/508 Sive

Tel: (0.346) 221 29 91

SAMSUN TÜKETİCİ DERNEĞİ

19 Mayıs Mah. Şevketiye Cad. Erçal İşhanı No. 1 Kat. 2

Tel: (0.362) 231 28 27 - Fax: (0.362) 239 01 31